

From: "5.1.2.e 5.1.2.e" <5.1.2.e@europarl.europa.eu>
Date: Wednesday, October 8, 2025, 6:54 PM
To: "griffier@eerstekamer.nl" <griffier@eerstekamer.nl>
"europapoort@eerstekamer.nl" <europapoort@eerstekamer.nl>
CC: "postbus@eerstekamer.nl" <postbus@eerstekamer.nl>
"5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e (NL-Eerste Kamer)"
512e11b 5.1.2.e 5.1.2.e @natparl.ep.europa.eu>
"5.1.2.e 5.1.2.e" <5.1.2.e@europarl.europa.eu>
Subject: Texts adopted by the European Parliament - 8 - 11 September 2025

Attachments:

Senat-NL.pdf
Parl-liens Septembre.docx
TA_2025_09S_(PARL_EM)_NL.pdf

Dear Colleagues,

Please find attached a letter from the Deputy Secretary General of the European Parliament, along with texts adopted by the European Parliament at its part-session of 8 - 11 September 2025.

Best regards,
European Parliament
Plenary Organisation and Follow-up Unit

De adjunct-secretaris-generaal

D 201278 08.10.2025

Mr. Remco Nehmelman
Griffier van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 22
Postbus 20017
2500 EA Den Haag
NEDERLAND

Betreft: Tijdens de vergaderperiode van 8 t/m 11 september 2025 door het Europees Parlement aangenomen documenten

Geachte heer Nehmelman,

Het Europees Parlement heeft tijdens zijn vergaderperiode van 8 t/m 11 september 2025 onderstaande documenten aangenomen, die worden toegezonden overeenkomstig de aan de Verdragen gehechte protocollen nrs. 1 en 2:

Standpunten vastgesteld in het kader van een wetgevingsprocedure

- standpunt inzake het standpunt van de Raad in eerste lezing met het oog op de vaststelling van een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 2008/98/EG betreffende afvalstoffen,
- standpunt in eerste lezing vastgesteld met het oog op de vaststelling van de verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2021/1057 tot oprichting van het Europees Sociaal Fonds *Plus* (ESF+) wat betreft specifieke maatregelen voor het aanpakken van strategische uitdagingen,
- standpunt in eerste lezing vastgesteld met het oog op de vaststelling van de verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2021/1058 en Verordening (EU) 2021/1056 wat betreft specifieke maatregelen voor het aanpakken van strategische uitdagingen in het kader van de tussentijdse evaluatie,
- standpunt in eerste lezing vastgesteld met het oog op de vaststelling van de verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2023/956 wat betreft de vereenvoudiging en versterking van het mechanisme voor koolstofgrenscorrectie,
- standpunt in eerste lezing vastgesteld met het oog op de vaststelling van de verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) nr. 909/2014 wat betreft een kortere afwikkelingscyclus in de Unie,

- standpunt in eerste lezing vastgesteld met het oog op de vaststelling van de verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2015/848 betreffende insolventieprocedures ter vervanging van de bijlagen A en B,
- standpunt in eerste lezing vastgesteld met het oog op de vaststelling van de verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2018/1727 wat betreft de verlenging van de termijn voor het opzetten van het casemanagementsysteem van Eurojust.

Deze documenten worden gelijktijdig aan alle nationale parlementen van de lidstaten in hun respectievelijke talen toegezonden en worden geacht op de datum van deze brief te zijn verzonden.

Het Europees Parlement heeft verder besloten onderstaande documenten, die zijn aangenomen tijdens dezelfde vergaderperiode en niet onder een wetgevingsprocedure vallen, te doen toekomen aan de nationale parlementen:

- standpunt inzake het ontwerpbesluit van de Raad betreffende de sluiting van de Overeenkomst tussen de Europese Unie en de Federale Republiek Brazilië inzake samenwerking met en via het Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking op het gebied van rechtshandhaving (Europol) en de federale politie van Brazilië,
- standpunt inzake het ontwerpbesluit van de Raad betreffende de sluiting namens de Unie van de versterkte partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de Kirgizische Republiek, anderzijds,
- niet-wetgevingsresolutie over het ontwerpbesluit van de Raad betreffende de sluiting namens de Unie van een partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de Kirgizische Republiek, anderzijds,
- resolutie over de Commissieverslagen van 2023 en 2024 over Oekraïne,
- standpunt inzake het ontwerpbesluit van de Raad betreffende de toetreding van Vanuatu tot de tussentijdse partnerschapsovereenkomst tussen de Europese Gemeenschap, enerzijds, en de staten in de Stille Oceaan, anderzijds,
- standpunt inzake het ontwerpbesluit van de Raad betreffende de verlenging van de Overeenkomst voor wetenschappelijke en technologische samenwerking tussen de Europese Gemeenschap en de regering van de Republiek India,
- standpunt inzake het ontwerpbesluit van de Raad betreffende de sluiting van de samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de Zwitserse Bondsstaat, anderzijds, inzake de Europese satellietnavigatieprogramma's,
- resolutie over de rol van het cohesiebeleid bij de ondersteuning van de rechtvaardige transitie,
- resolutie over de rol van investeringen in het kader van het cohesiebeleid bij het oplossen van de huidige huisvestingscrisis,
- resolutie over mogelijkheden voor de vereenvoudiging van cohesiefondsen,

- resolutie over het beheer van het internet – verlenging van het mandaat van het Forum voor internetbeheer,
- resolutie over de versterking van de weerbaarheid van Moldavië tegen Russische hybride dreigingen en kwaadwillige inmenging,
- resolutie over de detentie van EU-burgers in de bezette gebieden van Cyprus,
- resolutie over Gaza op een breekpunt: EU-actie ter bestrijding van de hongersnood en de dringende noodzaak om de gijzelaars vrij te laten en toe te werken naar een tweestatenoplossing,
- resolutie over de situatie in Colombia na de recente golf van terroristische aanslagen.

Namens de voorzitter van het Europees Parlement zend ik u hierbij bovengenoemde documenten toe.

Met de meeste hoogachting,

5.1.2e

Markus Winkler

Bijlagen

Textes adoptés par le Parlement européen
Session du 8 au 11 septembre 2025 - Strasbourg
Lettre aux Parlements

TA	A9-B9	Date adoption
0167	A10-0144/2025	09/09
0176	A10-0122/2025	10/09
0177	A10-0129/2025	10/09
0178	A10-0085/2025	10/09
0179	A10-0095/2025	10/09
0180	A10-0127/2025	10/09
0181	A10-0152/2025	10/09

TA	A9-B9	Date adoption
0169	A10-0142/2025	09/09
0170	A10-0105/2025	09/09
0171	A10-0111/2025	09/09
0175	A10-0154/2025	09/09
0182	A10-0141/2025	10/09
0183	A10-0145/2025	10/09
0184	A10-0146/2025	10/09
0186	A10-0137/2025	10/09
0187	A10-0139/2025	10/09
0188	A10-0138/2025	10/09
0190	RC B10-0358/2025	10/09
0191	RC B10-0355/2025	10/09
0192	RC B10-0371/2025	11/09
0199	RC B10-0372/2025	11/09
0200	RC B10-0366/2025	11/09

[BG български](#)

[ES español](#)

[CS čeština](#)

[DA dansk](#)

[DE Deutsch](#)

[ET eesti keel](#)

[EL ελληνικά](#)

[EN English](#)

[FR français](#)

[GA gaeilge](#)

[HR hrvatski jezik](#)

[IT italiano](#)

[LV latviešu valoda](#)

[LT lietuvių kalba](#)

[HU magyar](#)

[MT Malti](#)

[NL Nederlands](#)

[PL polski](#)

[PT português](#)

[RO română](#)

[SK slovenčina](#)

[SL slovenščina](#)

[FI suomi](#)

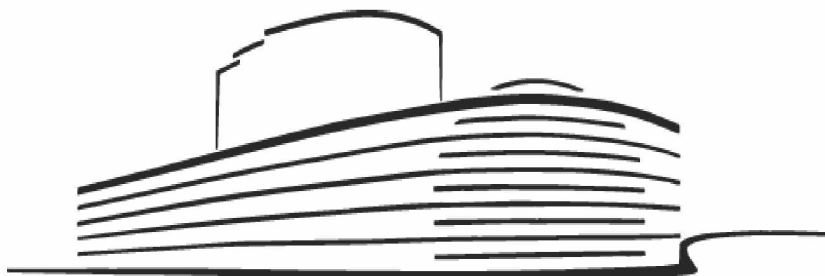
[SV svenska](#)

UITTREKSEL

VAN HET DOCUMENT "AANGENOMEN TEKSTEN"

VAN DE VERGADERPERIODE VAN

8 - 11 september 2025

INHOUDSOPGAVE

P10_TA(2025)0167	5
KADERRICHTLIJN AFVALSTOFFEN: TEXTIEL- EN VOEDSELAFVAL	
P10_TA(2025)0176	7
EUROPEES SOCIAAL FONDS PLUS (ESF+): SPECIFIEKE MAATREGELEN VOOR HET AANPAKKEN VAN STRATEGISCHE UITDAGINGEN	
P10_TA(2025)0177	39
WIJZIGING VAN HET EFRO, HET COHESIEFONDS EN HET FONDS VOOR EEN RECHTVAARDIGE TRANSITIE WAT BETREFT SPECIFIEKE MAATREGELEN VOOR HET AANPAKKEN VAN STRATEGISCHE UITDAGINGEN IN HET KADER VAN DE TUSSENTIJDSE EVALUATIE	
P10_TA(2025)0178	103
MECHANISME VOOR KOOLSTOFGRENSCORRECTIE: VEREENVOUDIGING EN VERSTERKING	
P10_TA(2025)0179	187
EFFECTENAFWIKKELING IN DE EU EN CENTRALE EFFECTENBEWAARINSTELLINGEN (CSD'S): EEN KORTERE AFWIKKELINGSCYCLUS IN DE UNIE	
P10_TA(2025)0180	199
INSOLVENTIEPROCEDURES: VERVANGING VAN DE BIJLAGEN A EN B	
P10_TA(2025)0181	225
VERLENGING VAN DE TERMIJN VOOR HET OPZETTEN VAN HET CASEMANAGEMENTSYSTEEM VAN EUROJUST	
P10_TA(2025)0169	231
OVEREENKOMST TUSSEN DE EU EN BRAZILIË: SAMENWERKING MET EN VIA EUROPOL EN DE FEDERALE POLITIE VAN BRAZILIË	
P10_TA(2025)0170	233
VERSTERKTE PARTNERSCHAPS- EN SAMENWERKINGSOVEREENKOMST TUSSEN DE EU EN DE KIRGIZISCHE REPUBLIEK	
P10_TA(2025)0171	235
VERSTERKTE PARTNERSCHAPS- EN SAMENWERKINGSOVEREENKOMST TUSSEN DE EU EN DE KIRGIZISCHE REPUBLIEK (RESOLUTIE)	
P10_TA(2025)0175	255
VERSLAGEN VAN 2023 EN 2024 OVER OEKRAÏNE	
P10_TA(2025)0182	283
TUSSENTIJDSE PARTNERSCHAPSOVEREENKOMST TUSSEN DE EG EN DE STATEN IN DE STILLE OCEAAN: TOETREDING VAN VANUATU	
P10_TA(2025)0183	285
OVEREENKOMST VOOR WETENSCHAPPELIJKE EN TECHNOLOGISCHE SAMENWERKING TUSSEN DE EG EN INDIA: VERLENGING VAN DE OVEREENKOMST	

P10_TA(2025)0184	287
SAMENWERKINGSOVEREENKOMST EU-ZWITSERLAND: EUROPESE SATELLIETNAVIGATIEPROGRAMMA'S	
P10_TA(2025)0186	289
ROL VAN HET COHESIEBELEID BIJ DE ONDERSTEUNING VAN DE RECHTVAARDIGE TRANSITIE	
P10_TA(2025)0187	307
ROL VAN INVESTERINGEN IN HET KADER VAN HET COHESIEBELEID BIJ HET OPLOSSEN VAN DE HUIDIGE HUISVESTINGSCRISIS	
P10_TA(2025)0188	329
MOGELIJKHEDEN VOOR DE VEREENVOUDIGING VAN COHESIEFONDSEN	
P10_TA(2025)0190	347
BEHEER VAN HET INTERNET – VERLENGING VAN HET MANDAAT VAN HET FORUM VOOR INTERNETBEHEER	
P10_TA(2025)0191	351
VERSTERKING VAN DE WEERBAARHEID VAN MOLDAVIË TEGEN RUSSISCHE HYBRIDE DREIGINGEN EN KWAADWILLIGE INMENGING	
P10_TA(2025)0192	359
DETENTIE VAN EU-BURGERS IN DE BEZETTE GEBIEDEN VAN CYPRUS	
P10_TA(2025)0199	361
GAZA OP EEN BREEKPUNT: EU-ACTIE TER BESTRIJDING VAN DE HONGERSNOOD EN DE DRINGENDE NOODZAAK OM DE GIJZELAARS VRIJ TE LATEN EN TOE TE WERKEN NAAR EEN TWEESTATENOPLOSSING	
P10_TA(2025)0200	367
SITUATIE IN COLOMBIA NA DE RECENTE GOLF VAN TERRORISTISCHE AANSLAGEN	

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2025)0167

Kaderrichtlijn afvalstoffen: textiel- en voedselafval

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 9 september 2025 over het standpunt van de Raad in eerste lezing met het oog op de vaststelling van een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 2008/98/EG betreffende afvalstoffen (06978/2/2025 – C10-0139/2025 – 2023/0234(COD))

(Gewone wetgevingsprocedure: tweede lezing)

Het Europees Parlement,

- gezien het standpunt van de Raad in eerste lezing (06978/2/2025 – C10-0139/2025),
 - gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité van 25 oktober 2023¹,
 - gezien zijn in eerste lezing geformuleerde standpunt² inzake het voorstel van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad (COM(2023)0420),
 - gezien artikel 294, lid 7, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,
 - gezien het overeenkomstig artikel 75, lid 4, van zijn Reglement door de bevoegde commissie goedgekeurde voorlopig akkoord,
 - gezien artikel 68 van zijn Reglement,
 - gezien de aanbeveling voor de tweede lezing van de Commissie milieubeheer, klimaat en voedselveiligheid (A10-0144/2025),
1. hecht zijn goedkeuring aan het standpunt van de Raad in eerste lezing;
 2. constateert dat de handeling is vastgesteld overeenkomstig het standpunt van de Raad;
 3. verzoekt zijn Voorzitter de handeling samen met de voorzitter van de Raad overeenkomstig artikel 297, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie te ondertekenen;

¹ PB C, C/2024/888, 6.2.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/888/oj>.

² PB C, C/2025/1033, 27.2.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/1033/oj>.

4. verzoekt zijn secretaris-generaal de handeling te ondertekenen nadat is nagegaan of alle procedures naar behoren zijn uitgevoerd, en met de secretaris-generaal van de Raad te zorgen voor bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*;
5. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en de Commissie alsook aan de nationale parlementen.

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2025)0176

Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+): specifieke maatregelen voor het aanpakken van strategische uitdagingen

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 10 september 2025 over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2021/1057 tot oprichting van het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) wat betreft specifieke maatregelen voor het aanpakken van strategische uitdagingen (COM(2025)0164 – C10-0064/2025 – 2025/0085(COD))

(Gewone wetgevingsprocedure: eerste lezing)

Het Europees Parlement,

- gezien het voorstel van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad (COM(2025)0164),
- gezien artikel 294, lid 2, en artikelen 164, 175, 177 en 322 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, op grond waarvan het voorstel door de Commissie bij het Parlement is ingediend (C10-0064/2025),
- gezien artikel 294, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,
- gezien de begrotingsbeoordeling door de Begrotingscommissie,
- gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité van 29 april 2025³,
- gezien het advies van het Comité van de Regio's van 15 mei 2025⁴
- gezien het overeenkomstig artikel 75, lid 4, van zijn Reglement door de bevoegde commissie goedgekeurde voorlopig akkoord en de door de vertegenwoordiger van de Raad bij brief van 23 juli 2025 gedane toezegging om het standpunt van het Europees Parlement overeenkomstig artikel 294, lid 4, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie goed te keuren,
- gezien de artikelen 60 en 58 van zijn Reglement,

³ PB C, C/2025/3197, 2.7.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3197/oj>.

⁴, PB C, C/2025/3474, 16.7.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3474/oj>.

- gezien het advies van de Commissie veiligheid en defensie,
 - gezien de brief van de Commissie regionale ontwikkeling,
 - gezien het verslag van de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken (A10-0122/2025),
1. stelt onderstaand standpunt in eerste lezing vast;
 2. neemt kennis van de verklaring van de Commissie die als bijlage bij deze resolutie is gevoegd en in de C-serie van het *Publicatieblad van de Europese Unie* zal worden gepubliceerd;
 3. verzoekt de Commissie om hernieuwde voorlegging aan het Parlement indien zij haar voorstel vervangt, ingrijpend wijzigt of voornemens is het ingrijpend te wijzigen;
 4. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en aan de Commissie alsmede aan de nationale parlementen.

Standpunt van het Europees Parlement in eerste lezing vastgesteld op 10 september 2025 met het oog op de vaststelling van Verordening (EU) 2025/... van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2021/1057 tot oprichting van het Europees Sociaal Fonds *Plus* (ESF+) wat betreft specifieke maatregelen voor het aanpakken van strategische uitdagingen

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name de artikelen 164, 175, 177 en 322,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité¹,

Gezien het advies van het Comité van de Regio's²,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure³,

¹ PB C, C/2025/3197, 2.7.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3197/oj>.

² PB C, C/2025/3474, 16.7.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3474/oj>.

³ Standpunt van het Europees Parlement van 10 september 2025.

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Gezien recente grote geopolitieke en economische gebeurtenissen die een aantal strategische politieke prioriteiten van de Unie een nieuwe vorm hebben gegeven, moet worden voorzien in *structurelere* mogelijkheden voor de lidstaten om die dringende strategische geopolitieke uitdagingen aan te pakken en hun middelen te heroriënteren op nieuwe prioriteiten.
- (2) *De hoofddoelstellingen van het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+), opgericht door middel van Verordening (EU) 2021/1057 van het Europees Parlement en de Raad⁴ zijn de ondersteuning van de lidstaten en de regio's bij het bereiken van sociale inclusie en sociale cohesie, activering van de arbeidsmarkt en de verwezenlijking van de beginselen en de hoofddoelen van de Europese pijler van sociale rechten. De herprogrammering van middelen in het kader van het ESF+ mag de sociale insteek van het ESF+ niet ondermijnen, maar moet het ESF+ beter in staat stellen om ongelijkheid te bestrijden.*
- (3) *In haar advies van 6 mei 2025 over het wetgevingsvoorstel dat de basis vormt voor deze verordening, benadrukte de Europese Rekenkamer dat het cohesiebeleid vaak wordt gebruikt als instrument om te reageren op noodsituaties, wat de primaire doelstellingen ervan op langere termijn dreigt te ondermijnen. Daarom is het essentieel ervoor te zorgen dat in het kader van noodsituaties genomen maatregelen geen belemmering vormen voor de verwezenlijking van de doelstellingen van het cohesiebeleid.*

⁴ Verordening (EU) 2021/1057 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 tot oprichting van het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1296/2013 (PB L 231 van 30.6.2021, blz. 21, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1057/oj>).

- (4) *De Unie en de lidstaten laten keer op keer zien dat zij snel kunnen reageren op geopolitieke ontwikkelingen en dat zij bereid zijn om voldoende financiële middelen uit te trekken om de defensie-industrie van de Unie te versterken. Tegelijkertijd is het van het grootste belang om via het ESF+ te blijven investeren in de sociale doelstellingen van de Unie, aangezien sociale cohesie een hoeksteen is van de democratische en maatschappelijke veerkracht van de Unie, die essentieel is om het hoofd te bieden aan de dreiging van agressie.*
- (5) Het gezamenlijk witboek van de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid en de Commissie van 19 maart 2025 over de toekomst van de Europese defensie – Gereedheid 2030 effent de weg voor een echte Europese defensie-unie, onder meer door de lidstaten voor te stellen zwaar te investeren in defensie en *cyberbeveiliging, met inbegrip van vermogens voor tweërlei gebruik en civiele paraatheid, die samen met sociale uitgaven moeten worden verwezenlijkt, waardoor werkgelegenheid en bij- en omscholingsmogelijkheden worden gecreëerd.* In dat verband worden in de mededeling van de Commissie van 5 maart 2025, getiteld “De vaardigheidsunie” (de “mededeling inzake de vaardigheidsunie”) acties uiteengezet om vaardigheidskloven en -tekorten in de Unie aan te pakken, onder meer via het verbeterde en gestroomlijnde pact voor vaardigheden en de grootschalige partnerschappen ervan, met name het grootschalige partnerschap voor ruimtevaart en defensie. In dat verband is het passend stimuleren in het ESF+ op te nemen om de ontwikkeling van vaardigheden in de defensie-industrie te vergemakkelijken. *Om de lidstaten meer flexibiliteit te bieden bij het overhevelen van middelen voor de ontwikkeling van vaardigheden in de defensie-industrie, kunnen de bedragen die worden toegewezen aan die ontwikkeling niet worden onderworpen aan vereisten inzake thematische concentratie, maar moeten zij in aanmerking worden genomen wanneer zij aan dergelijke vereisten bijdragen.*

- (6) Het ESF+ kan worden gebruikt om de aanpassing van werknemers, ondernemingen en ondernemers aan veranderingen te ondersteunen. In overeenstemming met de decarbonisatiemaatregelen die zijn voorgesteld in de mededeling van de Commissie van 26 februari 2025 getiteld “De Clean Industrial Deal: Een gezamenlijke routekaart voor concurrentievermogen en decarbonisatie” en om de industriële aanpassing in verband met het koolstofvrij maken van productieprocessen en -producten verder te vergemakkelijken, moet het ESF+ de scholing, het behoud van banen en het scheppen van *hoogwaardige* banen gedurende het hele decarbonisatieproces vergemakkelijken door flexibiliteit bij de uitvoering van dat proces te bieden. Dit moet worden uitgevoerd in overeenstemming met de doelstelling om een leven lang kansen te bieden om mensen regelmatig bij en om te scholen, zoals uiteengezet in de mededeling inzake de vaardigheidsunie, onder meer door middel van een vaardighedengarantie. *Bijzondere aandacht moet worden besteed aan de specifieke behoeften en omstandigheden van minder ontwikkelde regio's en plattelandsgebieden, die baat moeten hebben bij de groene transitie, en aan het waarborgen van hun integratie in de bredere economische, sociale en ecologische ontwikkeling van de Unie.*

- (7) *Gezien het belang van horizontale randvoorwaarden die van toepassing zijn op alle specifieke doelstellingen en de criteria die nodig zijn om te beoordelen of aan die voorwaarden is voldaan, in de zin van artikel 15, lid 1, tweede alinea, van en bijlage III bij Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad⁵, met het oog op het doeltreffende en efficiënte gebruik van de totale door die fondsen van de Unie verleende steun van de Unie, en gezien de noodzaak om het praktische effect van die fondsen van de Unie te waarborgen, kunnen de bedragen die het in artikel 86, lid 1, tweede alinea, van die verordening bedoelde flexibiliteitsbedrag overschrijden en in het kader van specifieke doelstellingen die onderworpen zijn aan een negatieve beoordeling door de Commissie op basis van de toepassing van die horizontale randvoorwaarden, niet worden onderworpen aan een programmawijziging of -overdracht op basis van de nieuwe prioriteiten en flexibiliteit waarin deze verordening voorziet. Een dergelijke evenredige maatregel vormt een noodzakelijke stimulans om ervoor te zorgen dat het recht en de praktijk van de lidstaat blijven voldoen aan de horizontale randvoorwaarden en dat de door de fondsen van de Unie gedekte uitgaven in overeenstemming zijn met de doelstellingen van de Unie. Aangezien Verordening (EU, Euratom) 2020/2092 van het Europees Parlement en de Raad⁶ horizontaal van toepassing is, moet hetzelfde vereiste gelden voor de bedragen die overeenstemmen met vastleggingen die zijn opgeschort door op grond van die verordening vastgestelde maatregelen. Bedragen binnen het in artikel 86, lid 1, tweede alinea, van Verordening (EU) 2021/1060 bedoelde flexibiliteitsbedrag en die in het kader van de specifieke doelstellingen onderworpen zijn aan een negatieve beoordeling door de Commissie op basis van de toepassing van de horizontale randvoorwaarden, kunnen worden onderworpen*

⁵ Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds Plus, het Cohesiefonds, het Fonds voor een rechtvaardige transitie en het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur en de financiële regels voor die fondsen en voor het Fonds voor asiel, migratie en integratie, het Fonds voor interne veiligheid en het Instrument voor financiële steun voor grensbeheer en visumbeleid (PB L 231 van 30.6.2021, blz. 159, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj>).

⁶ Verordening (EU, Euratom) 2020/2092 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2020 betreffende een algemeen conditionaliteitsregime ter bescherming van de Uniebegroting (PB L 433 I van 22.12.2020, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj>).

aan een programmawijziging of -overdracht op basis van nieuwe prioriteiten, mits die nieuwe prioriteiten in overeenstemming zijn met de doelstellingen die worden nagestreefd door de horizontale randvoorwaarden .

- (8) Het ESF+ voorziet in ondersteuning voor investeringen die bijdragen aan de doelstellingen van het platform voor strategische technologieën voor Europa (STEP) dat is opgericht bij Verordening (EU) 2024/795 van het Europees Parlement en de Raad⁷. STEP heeft tot doel het technologische leiderschap van de Unie *en de ontwikkeling van vaardigheden in de Unie* te versterken. Om investeringen uit het ESF+ op die kritieke gebieden verder te stimuleren, moet de mogelijkheid voor de lidstaten om hogere voorfinanciering te ontvangen voor gerelateerde programmawijzigingen worden uitgebreid. *De prioriteiten ter ondersteuning van investeringen die bijdragen tot de STEP-doelstellingen in het kader van een verzoek tot programmawijziging dat uiterlijk op 31 maart 2025 bij de Commissie werd ingediend, dienen de uitzonderlijke eenmalige voorfinanciering te ontvangen die van toepassing was op het moment van indiening van dat verzoek.*
- (9) Om de lidstaten in staat te stellen zinvolle *en rechtvaardige* herprogrammering uit te voeren *zonder af te wijken van de voornaamste doelstellingen van het ESF+*, en de middelen toe te spitsen op de in deze verordening vermelde strategische prioriteiten van de Unie zonder verdere vertragingen bij de uitvoering van de programma's te veroorzaken, is het passend te voorzien in verdere flexibiliteit. De tussentijdse evaluatie biedt een kans om nieuwe *sociale aspecten van* strategische uitdagingen en nieuwe prioriteiten aan te pakken zonder vooruit te lopen op andere rechtshandelingen van de Unie of op *het volgende meerjarig financieel kader*. De lidstaten moeten extra tijd krijgen om hun beoordeling van de resultaten van de tussentijdse evaluatie en hun indiening van gerelateerde verzoeken om programmawijzigingen af te ronden.

⁷ Verordening (EU) 2024/795 van het Europees Parlement en de Raad van 29 februari 2024 tot oprichting van het platform voor strategische technologieën voor Europa ("STEP") en tot wijziging van Richtlijn 2003/87/EG en Verordeningen (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) nr. 1303/2013, (EU) nr. 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 en (EU) 2021/241 (PB L 2024/795, 29.2.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj>).

- (10) ***De Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne heeft onevenredig ernstige gevolgen voor de NUTS 2-regio's die grenzen aan Rusland, Belarus of Oekraïne, wat leidt tot banenverlies, verminderde economische activiteit en sociale uitsluiting.*** Om de uitvoering van cohesiebeidsprogramma's te versnellen, de druk op de nationale begrotingen te verlichten en de nodige liquiditeit te injecteren voor de uitvoering van belangrijke investeringen, moet voor programma's een aanvullende eenmalige voorfinancieringsbetaling uit het ESF+ worden betaald. Vanwege de negatieve gevolgen van de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne moet het voorfinancieringspercentage verder worden verhoogd voor bepaalde programma's die betrekking hebben op een of meer regio's van NUTS-niveau 2 die grenzen aan Rusland, Belarus of Oekraïne. Om herprogrammering naar kernprioriteiten in het kader van de tussentijdse evaluatie aan te moedigen, mag de aanvullende eenmalige voorfinanciering alleen beschikbaar zijn wanneer een bepaalde drempel voor de overheveling van financiële middelen naar specifieke cruciale prioriteiten wordt bereikt.
- (11) Om rekening te houden met de tijd die nodig is om investeringen te heroriënteren en het optimale gebruik van de beschikbare middelen mogelijk te maken, moeten de termijnen voor de subsidiabiliteit van de uitgaven en de regels inzake vrijmaking, ***alook andere termijnen met betrekking tot het prestatiekader en de vereisten inzake financieel beheer, rapportage en evaluatie*** worden aangepast voor programma's waarbij middelen worden overgeheveld naar strategische prioriteiten.

- (12) Het moet ook mogelijk zijn een **hogere** medefinancieringspercentage ■ toe te passen op prioriteiten in programma's die een of meer aan Rusland, Belarus of Oekraïne grenzende regio's van NUTS-niveau 2 bestrijken, gezien de negatieve gevolgen van de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne voor die regio's van NUTS-niveau 2.
- (13) *De ontwikkeling van vaardigheden en het opleiden van jong talent alsook van jonge ondernemers zijn van essentieel belang voor het scheppen van banen, en instellingen die zich bezighouden met het creëren en benutten van vaardigheden, met name instellingen voor beroepsonderwijs en -opleidingen, moeten nauw samenwerken om in te spelen op de behoeften van de arbeidsmarkt. In die context moeten de lidstaten ook middelen kunnen toewijzen om door middel van stimulansen en gerichte opleidingen jong talent en ondernemers aan te trekken, met name naar plattelandsgebieden en minder ontwikkelde regio's.*
- (14) *Bij programmawijzigingen moeten de lidstaten, met betrekking tot de specifieke prioriteiten, in nauw en constructief overleg met de sociale partners, de begunstigden verplichten de arbeidsvoorwaarden en -omstandigheden te eerbiedigen die in overeenstemming zijn met het toepasselijke Unie- en nationale recht, de verdragen van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) en collectieve arbeidsovereenkomsten.*

- (15) *Om de lidstaten te ondersteunen bij hun snelle en correcte herprogrammering, moet de Commissie de beheersautoriteiten tijdige en duidelijke technische verduidelijkingen en ondersteuning bieden, onder meer via een gestructureerd systeem, door het beantwoorden van technische, juridische en procedurele vragen, met name met betrekking tot maatregelen die in het kader van deze verordening worden ingevoerd.*
- (16) Daar de doelstellingen van deze verordening, namelijk de aanpak van de **sociale aspecten van** strategische uitdagingen, het heroriënteren van investeringen op kritieke nieuwe prioriteiten en de vereenvoudiging en versnelling van de beleidsuitvoering, niet voldoende door de lidstaten kunnen worden verwezenlijkt, maar vanwege de omvang en de gevolgen van het optreden, beter door de Unie kunnen worden verwezenlijkt, kan de Unie overeenkomstig het in artikel 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie neergelegde subsidiariteitsbeginsel, maatregelen nemen. Overeenkomstig het in hetzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat deze verordening niet verder dan nodig is om deze doelstellingen te verwezenlijken.

- (17) Verordening (EU) 2021/1057 moet daarom dienovereenkomstig worden gewijzigd.
- (18) ■ Gezien de dringende noodzaak om cruciale investeringen in vaardigheden mogelijk te maken in de defensie-industrie en in de aanpassing aan veranderingen in verband met decarbonisatie in de context van dringende strategische geopolitieke uitdagingen, moet deze verordening in werking treden op de dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*, ■

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1

Wijzigingen van Verordening (EU) 2021/1057

Verordening (EU) 2021/1057 wordt als volgt gewijzigd:

- 1) het volgende artikel wordt ingevoegd:

“Artikel 5 bis

*Specifieke bepalingen in verband met de **tussentijdse evaluatie en daarmee samenhangende flexibiliteit van het ESF+-onderdeel in gedeeld beheer***

1. In 2026 betaalt de Commissie **1,5 %** van de totale steun uit het ESF+, op grond van het besluit tot goedkeuring van de programmawijziging, als aanvullende eenmalige voorfinanciering. Dat aanvullende eenmalige voorfinancieringspercentage in 2026 wordt verhoogd tot **9,5 %** voor programma's die een of meer aan Rusland, Belarus of Oekraïne grenzende regio's van NUTS-niveau 2 bestrijken, mits het programma niet het gehele grondgebied van de betrokken lidstaat bestrijkt. Wanneer echter in een lidstaat regio's van NUTS-niveau 2 die grenzen aan Rusland, Belarus of Oekraïne uitsluitend worden opgenomen in programma's die het gehele grondgebied van de betrokken lidstaat bestrijken, is het verhoogde percentage ook van toepassing op dergelijke programma's.
2. De in lid 1 van dit artikel bedoelde aanvullende eenmalige voorfinanciering is alleen van toepassing wanneer de overheveling van ten minste **10 %** van de financiële middelen van het programma naar een of meer van de specifieke prioriteiten die zijn vastgesteld op grond van artikel 12 bis, artikel 12 quater of artikel 12 quinquies is goedgekeurd **in het kader van de tussentijdse evaluatie**, op voorwaarde dat het verzoek tot de programmawijziging uiterlijk op 31 december 2025 bij de Commissie is ingediend (de **“drempel van 10 %”**).

De volgende overhevelingen binnen hetzelfde programma tellen ook mee voor de drempel van 10 %:

- a) overhevelingen uit het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO) of het Cohesiefonds naar een of meer van de specifieke prioriteiten die zijn vastgesteld voor de specifieke doelstellingen als bedoeld in artikel 3, lid 1, punt a), vi) en vii), punt b), v), ix), xi) en xii), punt c), iii), punt d), vii), en punten e), iii) en iv), van Verordening (EU) 2021/1058 in het kader van de tussentijdse evaluatie;*
- b) overhevelingen van het Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF) naar de specifieke prioriteiten die zijn vastgesteld ter ondersteuning van investeringen die bijdragen aan de doelstellingen van het platform voor strategische technologieën voor Europa (STEP), opgericht bij Verordening (EU) 2024/795 van het Europees Parlement en de Raad*, of die zijn vastgesteld ter bevordering van de toegang tot betaalbare huisvesting op grond van Verordening (EU) 2021/1056 in het kader van de tussentijdse evaluatie;*

- c) *overhevelingen van het EFRO of het Cohesiefonds naar de specifieke prioriteiten voor de specifieke doelstellingen als bedoeld in artikel 3, lid 1, eerste alinea, punt a), vi), en punt b), ix), van Verordening (EU) 2021/1058, of uit het ESF+ voor de op grond van artikel 12 bis van deze verordening vastgestelde specifieke prioriteiten of overhevelingen van het JTF naar de specifieke prioriteiten die zijn vastgesteld ter ondersteuning van investeringen die bijdragen aan STEP-doelstellingen die vóór de tussentijdse evaluatie in programmawijzigingen zijn goedgekeurd;*
- d) *overhevelingen van het EFRO of het Cohesiefonds naar prioriteiten die zijn vastgesteld voor de specifieke doelstelling als bedoeld in artikel 3, lid 1, eerste alinea, punt b), v), van Verordening (EU) 2021/1058 die sinds 1 januari 2025 in programmawijzigingen zijn goedgekeurd.*

3. *De volgende middelen worden niet in aanmerking genomen voor de berekening van het bedrag dat overeenkomt met de drempel van 10 %:*
- a) *middelen uit het herstelinstrument van de Europese Unie als bedoeld in artikel 4 van Verordening (EU) 2021/1056;*
 - b) *de aanvullende financiering voor de ultraperifere gebieden als bedoeld in artikel 110, lid 1, punt e), van Verordening (EU) 2021/1060;*
 - c) *de middelen die worden overgeheveld naar een of meer van de specifieke prioriteiten die zijn vastgesteld ter ondersteuning van de respons op natuurrampen op grond van artikel 12 ter van deze verordening of in het kader van de in artikel 3, lid 1, punt b), x), van Verordening (EU) 2021/1058 bedoelde specifieke doelstelling.*

4. De aan de lidstaat verschuldigde aanvullende eenmalige voorfinanciering die voortvloeit uit programmawijzigingen op grond van een overheveling naar de in lid 2 van dit artikel bedoelde specifieke prioriteiten, wordt voor de berekening van de op grond van artikel 105 van Verordening (EU) 2021/1060 vrij te maken bedragen meegeteld als betalingen die in 2025 zijn verricht, op voorwaarde dat het verzoek tot programmawijziging uiterlijk op 31 december 2025 bij de Commissie is ingediend.
5. In afwijking van artikel 63, lid 2, en artikel 105, lid 2, van Verordening (EU) 2021/1060 is de einddatum voor de subsidiabiliteit van de uitgaven ■ en de vrijmaking 31 december 2030 wanneer programmawijzigingen zijn goedgekeurd waarbij ten minste **10 %** van de financiële middelen van het programma wordt overgeheveld naar een of meer van de ***in lid 2 van dit artikel bedoelde*** specifieke prioriteiten.
6. ***Indien een lidstaat slechts één programma heeft dat zijn gehele grondgebied bestrijkt en dat programma uit het EFRO, het Cohesiefonds, het ESF+ en het JTF wordt gefinancierd, is de in lid 5 bedoelde afwijking van toepassing wanneer ten minste 7 % van de financiële middelen van het programma wordt overgeheveld naar een of meer van de in lid 2 bedoelde specifieke prioriteiten.***

7. *Met betrekking tot de in de leden 5 en 6 van dit artikel bedoelde programma's wordt, indien in Verordening (EU) 2021/1060 de uiterste datum voor de toepassing van het prestatiekader en de vereisten inzake financieel beheer, rapportage en evaluatie is vastgesteld, die datum geacht te verwijzen naar dezelfde datum in het volgende jaar. Bovendien wordt, in afwijking van artikel 2, punt 29), van Verordening (EU) 2021/1060, voor dergelijke programma's het laatste boekjaar geacht te verwijzen naar de periode die loopt van 1 juli 2030 tot en met 30 juni 2031.*
8. In afwijking van artikel 112, lid 3, van Verordening (EU) 2021/1060 wordt het maximale medefinancieringspercentage voor prioriteiten in programma's die een of meer aan Rusland, Belarus of Oekraïne grenzende regio's van NUTS-niveau 2 bestrijken *verhoogd met tien procentpunten boven het toepasselijke medefinancieringspercentage, tot maximaal 100 %*. Het hogere medefinancieringspercentage geldt niet voor programma's die het gehele grondgebied van de betrokken lidstaat bestrijken, tenzij die regio's van NUTS-niveau 2 alleen worden opgenomen in programma's die het gehele grondgebied van de betrokken lidstaat bestrijken.

De in de eerste alinea van dit lid vastgestelde afwijking is alleen van toepassing wanneer de overheveling van ten minste **10 %** van de financiële middelen van het programma naar een of meer van de *in lid 2 van dit artikel bedoelde* specifieke prioriteiten is goedgekeurd, op voorwaarde dat het verzoek tot programmawijziging uiterlijk op 31 december 2025 bij de Commissie is ingediend.

9. Naast de op grond van artikel 18, lid 2, van Verordening (EU) 2021/1060 in te dienen beoordeling van het resultaat van de tussentijdse evaluatie voor elk programma, kunnen de lidstaten *uiterlijk op 31 december 2025* opnieuw een aanvullende beoordeling en daarmee verband houdende verzoeken tot wijziging van het programma indienen *bij de Commissie*, rekening houdend met de mogelijkheid van specifieke prioriteiten die zijn vastgesteld overeenkomstig artikel 12 bis, 12 quater of 12 quinquies van deze verordening. De in artikel 24, van Verordening (EU) 2021/1060 vastgestelde termijnen zijn van toepassing.

* Verordening (EU) 2024/795 van het Europees Parlement en de Raad van 29 februari 2024 tot oprichting van het platform voor strategische technologieën voor Europa (“STEP”) en tot wijziging van Richtlijn 2003/87/EG en Verordeningen (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) nr. 1303/2013, (EU) nr. 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 en (EU) 2021/241 (PB L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj>).”;

2) artikel 12 bis wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 1 wordt vervangen door:

“1. De lidstaten kunnen het ESF+ gebruiken ter ondersteuning van de STEP-doelstellingen als bedoeld in artikel 2, lid 1, punt b), van Verordening (EU) 2024/795 in het kader van de relevante specifieke doelstellingen van artikel 4, lid 1, van deze verordening, ook door de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van nettonultechnologieën te ondersteunen, onder meer die op basis van leerprogramma's die zijn opgezet door Europese academies voor vaardigheden, alsook de opleidingen voor jongeren en de scholing, bijscholing en omscholing van werknemers op het gebied van nettonultechnologieën.”;

b) in lid 2 wordt de eerste alinea vervangen door:

“In aanvulling op de voorfinanciering voor het programma als bedoeld in artikel 90, leden 1 en 2, van Verordening (EU) 2021/1060, indien de Commissie een wijziging goedkeurt van een programma met een of meer specifieke prioriteiten voor concrete acties die worden ondersteund door het ESF+ die bijdragen aan de STEP-doelstellingen die worden bedoeld in artikel 2 van Verordening (EU) 2024/795, betaalt de Commissie een uitzonderlijke voorfinanciering van **20 %** op basis van de toewijzing aan die prioriteiten, op voorwaarde dat het verzoek tot programmawijziging uiterlijk op 31 december 2025 bij de Commissie is ingediend. *Indien dergelijke specifieke prioriteiten zijn opgenomen in een verzoek om een programmawijziging die uiterlijk op 31 maart 2025 bij de Commissie is ingediend, betaalt de Commissie uitzonderlijke eenmalige voorfinanciering van 30 % van de toewijzing voor die prioriteiten overeenkomstig het besluit tot goedkeuring van de programmawijziging.* Dergelijke uitzonderlijke voorfinanciering wordt betaald binnen zestig dagen na de vaststelling van het besluit van de Commissie tot goedkeuring van de programmawijziging.”;

3) de volgende artikelen worden ingevoegd:

“Artikel 12 quater

Ondersteuning voor de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van civiele paraatheid, in de defensie-industrie, waaronder vermogens voor tweërlei gebruik, en op het gebied van cyberbeveiliging

1. De lidstaten kunnen het ESF+ gebruiken om steun te verlenen *voor de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van **civiele paraatheid**, in de defensie-industrie, **waaronder vermogens voor tweërlei gebruik, en op het gebied van cyberbeveiliging*** in het kader van specifieke prioriteiten, *waarbij prioriteit wordt gegeven aan vaardigheden in verband met vermogens voor tweërlei gebruik en civiele paraatheid. Bij de selectie van concrete acties op grond van artikel 73 van Verordening (EU) 2021/1060 geven de lidstaten prioriteit aan micro-, kleine en middelgrote ondernemingen, publieke arbeidsbemiddelingsdiensten en de sociale economie.* De specifieke prioriteiten kunnen elk van de in artikel 4, lid 1, punten a) tot en met g), van deze verordening uiteengezette specifieke doelstellingen ondersteunen.
2. Middelen die zijn toegewezen aan de in lid 1 van dit artikel bedoelde specifieke prioriteiten, worden niet in aanmerking genomen *als basis voor de berekening van de naleving van de in artikel 7 bedoelde vereisten inzake thematische concentratie.*
3. Naast de in artikel 90, leden 1 en 2, van Verordening (EU) 2021/1060 bedoelde jaarlijkse voorfinanciering van het programma betaalt de Commissie **20 %** van de toewijzing als uitzonderlijke eenmalige voorfinanciering aan de in lid 1 van dit artikel bedoelde specifieke prioriteiten uit hoofde van het besluit tot goedkeuring van de programmawijziging, op voorwaarde dat het verzoek tot programmawijziging uiterlijk op 31 december 2025 bij de Commissie is ingediend,

Een dergelijke uitzonderlijke eenmalige voorfinanciering wordt binnen zestig dagen na de vaststelling van het besluit van de Commissie tot goedkeuring van de programmawijziging betaald op grond van artikel 24, lid 4, van Verordening (EU) 2021/1060.

4. Op grond van artikel 90, lid 5, van Verordening (EU) 2021/1060 wordt het als uitzonderlijke eenmalige voorfinanciering betaalde bedrag uiterlijk in het laatste boekjaar in de rekeningen van de Commissie vereffend.

Op grond van artikel 90, lid 6, van Verordening (EU) 2021/1060 worden eventuele door dergelijke uitzonderlijke eenmalige voorfinanciering gegenereerde renteopbrengsten op dezelfde wijze voor het betrokken programma gebruikt als het ESF+ en worden zij opgenomen in de rekeningen van het laatste boekjaar.

Op grond van artikel 97, lid 1, van Verordening (EU) 2021/1060 wordt dergelijke uitzonderlijke eenmalige voorfinanciering niet opgeschort.

Op grond van artikel 105, lid 1, van Verordening (EU) 2021/1060 omvat de voorfinanciering die in aanmerking moet worden genomen voor de berekening van de vrij te maken bedragen, iedere betaalde uitzonderlijke eenmalige voorfinanciering.

5. In afwijking van artikel **112, lid 3**, van Verordening (EU) 2021/1060 wordt het maximale medefinancieringspercentage voor specifieke prioriteiten als bedoeld in lid 1 van dit artikel ***verhoogd met tien procentpunten boven het toepasselijke medefinancieringspercentage, tot maximaal 100 %.***

6. *In afwijking van artikel 49, lid 3, van Verordening (EU) 2021/1060 is de betrokken lidstaat voor concrete acties die in het kader van de in lid 1 van dit artikel bedoelde specifieke prioriteit worden ondersteund, niet verplicht de gegevens in verband met deze concrete acties openbaar te maken indien dergelijke openbaarmaking om redenen van veiligheid of openbare orde niet is toegestaan op grond van artikel 69, lid 5, van Verordening (EU) 2021/1060. Daartoe stellen de lidstaten, alvorens zij de concrete actie in kwestie voor steun selecteren, de Commissie van hun voornemen in kennis. Deze alinea doet geen afbreuk aan het recht van de Commissie en de Europese Rekenkamer op toegang tot de informatie die nodig is om hun taken met betrekking tot verificaties en audits uit te voeren, noch aan de plicht van het Europees Parlement om politieke controle uit te oefenen op grond van artikel 14 VEU en toezicht te houden op de uitvoering van de Uniebegroting op grond van artikel 319 VWEU.*

Begunstigden zijn niet onderworpen aan de vereisten van artikel 50, lid 1, punten c), d) en e), van Verordening (EU) 2021/1060 voor concrete acties die in het kader van de in lid 1 van dit artikel bedoelde specifieke prioriteit worden ondersteund, indien het publiekelijk tonen van informatie over de ondersteuning of de organisatie van een communicatie-evenement of -activiteit niet vereist is om redenen van veiligheid of openbare orde op grond van artikel 69, lid 5, van Verordening (EU) 2021/1060.

De Commissie stelt het Europees Parlement ten minste eenmaal per jaar op geaggregeerde wijze in kennis van het aantal in het kader van de in de tweede alinea bedoelde afwijking concrete acties en de totale kosten ervan, met inachtneming van de vertrouwelijkheidsvereisten.

Artikel 12 quinquies

Steun voor aanpassing in verband met decarbonisatie

1. De lidstaten kunnen het ESF+ gebruiken om **gerichte** steun te verlenen **aan opleidingen** gericht op scholing, bijscholing en omscholing met het oog op de aanpassing van werknemers, ondernemingen en **ondernemers** aan veranderingen die bijdragen tot het koolstofvrij maken van de productiecapaciteit in het kader van specifieke prioriteiten, **met als doel het concurrentievermogen, de duurzaamheid en de innovatie tijdens de groene transitie in stand te houden. Bij de selectie van concrete acties op grond van artikel 73 van Verordening (EU) 2021/1060 geven de lidstaten prioriteit aan micro-, kleine en middelgrote ondernemingen, publieke arbeidsbemiddelingsdiensten en de sociale economie.** De specifieke prioriteiten kunnen elk van de in artikel 4, lid 1, punten a) tot en met g), van deze verordening uiteengezette specifieke doelstellingen ondersteunen.
2. ***De lidstaten kunnen steun verlenen voor de bevordering van de samenwerking tussen verschillende organisaties, zoals onderwijsinstellingen die bijdragen tot de ontwikkeling van de in lid 1 bedoelde vaardigheden.***
3. Voor de toepassing van lid 1 van dit artikel dient de betrokken lidstaat een met redenen omkleed verzoek tot wijziging van een programma in overeenkomstig artikel 24, lid 1, van Verordening (EU) 2021/1060. Indien een lidstaat reeds programma's heeft die een of meer prioriteiten bevatten die aan de voorwaarden van lid 1 van dit artikel voldoen, dient de lidstaat bij de Commissie een verzoek in om de betrokken prioriteiten te beschouwen als specifieke prioriteiten voor de toepassing van lid 1 van dit artikel.

4. Naast de jaarlijkse voorfinanciering van het programma als bedoeld in artikel 90, leden 1 en 2, van Verordening (EU) 2021/1060 betaalt de Commissie **20 %** van de toewijzing als uitzonderlijke eenmalige voorfinanciering aan de in lid 1 van dit artikel bedoelde specifieke prioriteiten uit hoofde van het besluit tot goedkeuring van de programmawijziging, op voorwaarde dat het verzoek tot ***programmawijziging uiterlijk op 31 december 2025 bij de Commissie is ingediend.***

Een dergelijke uitzonderlijke eenmalige voorfinanciering wordt binnen zestig dagen na de vaststelling van het besluit van de Commissie tot goedkeuring van de programmawijziging betaald uit hoofde van artikel 24, lid 4, van Verordening (EU) 2021/1060.

5. Op grond van artikel 90, lid 5, van Verordening (EU) 2021/1060 wordt het als uitzonderlijke eenmalige voorfinanciering betaalde bedrag uiterlijk in het laatste boekjaar in de rekeningen van de Commissie vereffend.

Eventuele door dergelijke uitzonderlijke eenmalige voorfinanciering gegenereerde renteopbrengsten worden op grond van artikel 90, lid 6, van Verordening (EU) 2021/1060 op dezelfde wijze voor het betrokken programma gebruikt als het ESF+ en worden in de rekeningen over het laatste boekjaar opgenomen.

Op grond van artikel 97, lid 1, van Verordening (EU) 2021/1060 wordt dergelijke uitzonderlijke eenmalige voorfinanciering niet opgeschort.

Overeenkomstig artikel 105, lid 1, van Verordening (EU) 2021/1060 omvat de voorfinanciering die in aanmerking moet worden genomen voor de berekening van de vrij te maken bedragen, iedere betaalde uitzonderlijke eenmalige voorfinanciering.

6. In afwijking van artikel 112 van Verordening (EU) 2021/1060 wordt het maximale medefinancieringspercentage voor specifieke prioriteiten als bedoeld in lid 1 van dit artikel ***verhoogd met tien procentpunten boven het toepasselijke medefinancieringspercentage, tot maximaal 100 %.***”.

Artikel 2

Beperkingen op programmawijzigingen en -overdrachten

Bedragen die overeenstemmen met vastleggingen die zijn opgeschort door maatregelen die zijn vastgesteld in het kader van Verordening (EU, Euratom) 2020/2092 en bedragen die het flexibilitetsbedrag overschrijden dat overeenstemt met de specifieke doelstellingen die zijn onderworpen aan een negatieve beoordeling door de Commissie op basis van de toepassing van horizontale randvoorwaarden op grond van artikel 15 van Verordening (EU) 2021/1060, worden niet onderworpen aan een programmawijziging of -overdracht op grond van deze verordening.

Artikel 3

Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking op de █ dag █ na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te ...,

Voor het Europees Parlement

De voorzitter

Voor de Raad

De voorzitter

Met betrekking tot deze verordening heeft de Commissie een verklaring afgelegd, die te vinden is in PB C, ..., ELI: ...⁺

⁺ PB: Gelieve de PB-verwijzing van de verklaring van de Commissie op te nemen, met inbegrip van de ELI.

**Verklaring van de Commissie over de eerbiediging van de rechtsstaat naar aanleiding
van de vaststelling van Verordening (EU) [2025/...]¹**

De Commissie benadrukt dat de eerbiediging van de rechtsstaat en de grondrechten van het grootste belang is voor de Europese Unie. De Commissie begrijpt het voornemen van de medewetgevers om de bescherming van de begroting van de Unie te waarborgen met hun amendementen op het voorstel van de Commissie. De Commissie blijft zich inzetten voor de handhaving van de rechtsstaat bij de uitvoering van de fondsen en zal elk verzoek om programmawijzigingen beoordelen in overeenstemming met de verordening gemeenschappelijke bepalingen (GB-verordening), de verordening inzake conditionaliteit met betrekking tot de rechtsstaat en de bepalingen van de verordening inzake de tussentijdse evaluatie.

¹ PB L [nummer, datum, blz., ELI].

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2025)0177

Wijziging van het EFRO, het Cohesiefonds en het Fonds voor een rechtvaardige transitie wat betreft specifieke maatregelen voor het aanpakken van strategische uitdagingen in het kader van de tussentijdse evaluatie

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 10 september 2025 over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2021/1058 en Verordening (EU) 2021/1056 wat betreft specifieke maatregelen voor het aanpakken van strategische uitdagingen in het kader van de tussentijdse evaluatie (COM(2025)0123 – C10-0063/2025 – 2025/0084(COD))

(Gewone wetgevingsprocedure: eerste lezing)

Het Europees Parlement,

- gezien het voorstel van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad (COM(2025)0123),
- gezien artikel 294, lid 2, en de artikelen 175, 177, 178 en 322 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, op grond waarvan het voorstel door de Commissie bij het Parlement is ingediend (C10-0063/2025),
- gezien artikel 294, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,
- gezien de begrotingsbeoordeling door de Begrotingscommissie,
- gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité van 29 april 2025¹,
- gezien het advies van het Comité van de Regio's van 15 mei 2025²,
- gezien het overeenkomstig artikel 75, lid 4, van zijn Reglement door de bevoegde commissie goedgekeurde voorlopig akkoord en de door de vertegenwoordiger van de Raad bij brief van 23 juli 2025 gedane toezegging om het standpunt van het Europees Parlement overeenkomstig artikel 294, lid 4, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie goed te keuren,

¹ PB C, C/2025/3197, 2.7.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3197/oj>.

² PB C, C/2025/3474, 16.7.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3474/oj>.

- gezien de artikelen 60 en 58 van zijn Reglement,
 - gezien het advies van de Commissie veiligheid en defensie,
 - gezien de brieven van de Commissie milieubeheer, klimaat en voedselveiligheid en de Commissie vervoer en toerisme,
 - gezien het verslag van de Commissie regionale ontwikkeling (A10-0129/2025),
1. stelt onderstaand standpunt in eerste lezing vast;
 2. neemt kennis van de verklaring van de Commissie die als bijlage bij deze resolutie is gevoegd en in de C-serie van het *Publicatieblad van de Europese Unie* zal worden gepubliceerd;
 3. verzoekt de Commissie om hernieuwde voorlegging aan het Parlement indien zij haar voorstel vervangt, ingrijpend wijzigt of voornemens is het ingrijpend te wijzigen;
 4. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en aan de Commissie alsmede aan de nationale parlementen.

Standpunt van het Europees Parlement in eerste lezing vastgesteld op 10 september 2025 met het oog op de vaststelling van Verordening (EU) 2025/... van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2021/1058 en Verordening (EU) 2021/1056 wat betreft specifieke maatregelen voor het aanpakken van strategische uitdagingen in het kader van de tussentijdse evaluatie

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name de artikelen 175, 177, 178 en 322,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité¹,

Gezien het advies van het Comité van de Regio's²,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure³,

¹ PB C, C/2025/3197, 2.7.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3197/oj>.

² PB C, C/2025/3474, 16.7.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3474/oj>.

³ Standpunt van het Europees Parlement van 10 september 2025.

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) De afgelopen jaren wordt de geopolitieke dynamiek gekenmerkt door grote onzekerheid, waardoor een grondige herevaluatie van de strategische autonomie en de veerkracht van de Unie alsook ***de bescherming van de democratische beginselen en de rechtsstaat*** noodzakelijk is; daarnaast moeten de uitdagingen van de groene, sociale en technologische transitie worden aangepakt. Deze gelijktijdige transitie tonen aan dat het dringend nodig is om de innovatiekloof te dichten, de decarbonisatie-inspanningen te versnellen teneinde het economische concurrentievermogen te versterken, en de externe afhankelijkheid te verminderen door toeleveringsketens te diversifiëren, in eigen regio geproduceerde groene energie op te schalen en te investeren in kritieke sectoren.
- (2) Als belangrijkste investeringsinstrument van de Unie binnen het meerjarig financieel kader stimuleert het cohesiebeleid gerichte investeringen die bijdragen tot economische, sociale en territoriale cohesie ***zoals beschreven in artikel 3, lid 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) en artikel 174 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU)***, en pakt het tegelijkertijd nieuwe uitdagingen aan. ***Bovendien wordt in de tussentijdse evaluatie veel waarde gehecht aan het beginsel van partnerschap en het beginsel van bestuur op verschillende niveaus om een doeltreffende, regionale uitvoering van het cohesiebeleid te waarborgen waarbij de burger centraal staat. Daarom moet elke herschikking in het kader van de tussentijdse evaluatie plaatsvinden in overeenstemming met de Europese gedragscode inzake partnerschap***⁴.

⁴ Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 240/2014 van de Commissie van 7 januari 2014 betreffende de Europese gedragscode inzake partnerschap in het kader van de Europese structuur- en investeringsfondsen (PB L 74 van 14.3.2014, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2014/240/oj).

- (3) Het rechtskader voor cohesiebeleidsprogramma's voorziet in een tussentijdse evaluatie in 2025, die een tijdige en unieke gelegenheid biedt om de programma's te heroriënteren op het aanpakken van nieuwe uitdagingen en kansen, de uitvoering te versnellen en de doeltreffendheid ervan te vergroten om tegemoet te komen aan zowel oude als nieuwe prioriteiten van de Unie, *onverminderd andere rechtshandelingen van de Unie of het volgende meerjarig financieel kader*.
- (4) *Gezien het belang van horizontale randvoorwaarden die gelden voor alle specifieke doelstellingen en de criteria die noodzakelijk zijn om te beoordelen of aan die voorwaarden is voldaan, in de zin van artikel 15, lid 1, tweede alinea, van en bijlage III bij Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad⁵ met het oog op het doeltreffende en efficiënte gebruik van de totale door die fondsen van de Unie verleende steun van de Unie en de noodzaak om het praktische effect van die fondsen van de Unie te waarborgen, mogen de bedragen die het in artikel 86, lid 1, tweede alinea, van die verordening bedoelde flexibiliteitsbedrag overschrijden en die in het kader zijn van specifieke doelstellingen die onderworpen zijn aan een negatieve beoordeling door de Commissie op basis van de toepassing van de horizontale randvoorwaarden, niet worden onderworpen aan een programmawijziging of overdracht op basis van de nieuwe prioriteiten en flexibiliteit waarin is voorzien in de wijzigingsbepalingen van deze verordening.*

⁵ Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds Plus, het Cohesiefonds, het Fonds voor een rechtvaardige transitie en het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur en de financiële regels voor die fondsen en voor het Fonds voor asiel, migratie en integratie, het Fonds voor interne veiligheid en het Instrument voor financiële steun voor grensbeheer en visumbeleid (PB L 231 van 30.6.2021, blz. 159, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj>).

Een dergelijke evenredige maatregel vormt een noodzakelijke stimulans, om ervoor te zorgen dat het recht en de praktijk van de lidstaten blijven voldoen aan deze horizontale randvoorwaarden en dat de door de fondsen van de Unie gedekte uitgaven voldoen aan de doelstellingen van de Unie. Aangezien Verordening (EU, Euratom) 2020/2092 van het Europees Parlement en de Raad⁶ horizontaal van toepassing is, moet hetzelfde vereiste gelden voor de bedragen die overeenstemmen met vastleggingen die zijn opgeschort door op grond van die verordening vastgestelde maatregelen. Bedragen binnen het in artikel 86, lid 1, tweede alinea, van Verordening (EU) 2021/1060 bedoelde flexibiliteitsbedrag die overeenstemmen met de specifieke doelstellingen die onderworpen zijn aan een negatieve beoordeling door de Commissie op basis van de toepassing van de horizontale randvoorwaarden, kunnen worden onderworpen aan een programmawijziging of overdracht op basis van nieuwe prioriteiten, mits die nieuwe prioriteiten in overeenstemming zijn met de doelstellingen die worden nagestreefd door de horizontale randvoorwaarden.

⁶ Verordening (EU, Euratom) 2020/2092 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2020 betreffende een algemeen conditionaliteitsregime ter bescherming van de Uniebegroting (PB L 433 I van 22.12.2020, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj>).

- (5) In haar mededeling van 29 januari 2025 getiteld “Het EU-kompas voor concurrentievermogen” en haar mededeling van 26 februari 2025 getiteld “De Clean Industrial Deal: Een gezamenlijke routekaart voor concurrentievermogen en decarbonisatie” en het bijbehorende actieplan voor betaalbare energie presenteerde de Commissie een concreet traject voor Europa om zijn concurrentievermogen te herstellen en duurzame welvaart veilig te stellen. Het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO) en het Cohesiefonds, opgericht bij Verordening (EU) 2021/1058 van het Europees Parlement en de Raad⁷, ondersteunen reeds investeringen voor klimaatdoelstellingen zoals vastgesteld in Verordening (EU) 2021/1060. De lidstaten moeten echter hun inspanningen opvoeren om ervoor te zorgen dat decarbonisatie een motor is voor groei van de Europese industrieën en de welvaart van de Europese burgers, onder meer door de steun voor schone technologie en de transitie naar schone energie op te voeren, te investeren in energie-infrastructuurprojecten die een echte energie-unie kunnen waarborgen, en de decarbonisatie van productieprocessen en producten te ondersteunen.

⁷ Verordening (EU) 2021/1058 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling en het Cohesiefonds (PB L 231 van 30.6.2021, blz. 60, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1058/oj>).

- (6) Gezien de ongekende geopolitieke instabiliteit en de noodzaak voor de Unie om haar eigen defensie **en civiele paraatheid** te verzekeren, moet de financiering van het cohesiebeleid snel worden gemobiliseerd om investeringen in defensievermogens **en civiele veiligheid** rechtstreeks te ondersteunen. Daarom moeten nieuwe specifieke doelstellingen worden vastgesteld voor steun uit het EFRO en het Cohesiefonds om de industriële capaciteit in de defensiesector te financieren en investeringen in veerkrachtige infrastructuur voor defensie of voor tweëerlei gebruik mogelijk te maken, onder meer met het oog op de bevordering van militaire mobiliteit **en het verbeteren van de civiele paraatheid, met inbegrip van cyber- en civiele veiligheid die niet noodzakelijkerwijs verband houden met mobiliteit**, in overeenstemming met het toepassingsgebied van die fondsen **en het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”, en in samenwerking met regionale en lokale autoriteiten. Daarnaast moet het mogelijk zijn civiele paraatheid te ondersteunen als onderdeel van territoriale en lokale ontwikkelingsstrategieën.** De industriële capaciteiten ter bevordering van defensievermogens moeten betrekking hebben op de technologische ontwikkeling en productie van defensieproducten en andere producten voor defensiedoeleinden, zoals gedefinieerd in Verordening (EU) 2025/1106 van de Raad⁸, met name die waarnaar wordt verwezen in artikel 1 van die verordening.

⁸ Verordening (EU) 2025/1106 van de Raad van 27 mei 2025 tot vaststelling van het instrument “Optreden voor de veiligheid van Europa (SAFE) door middel van versterking van de Europese defensie-industrie” (PB L, 2025/1106, 28.5.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2025/1106/oj>).

De lidstaten worden aangespoord gebruik te maken van de mogelijkheid waarin het huidige rechtskader voorziet om de hun in gedeeld beheer toegewezen middelen vrijwillig over te hevelen naar programma's in direct beheer met defensie- en veiligheidsdoelstellingen. In dat verband zouden overdrachten naar de middelen voor militaire mobiliteit van de Connecting Europe Facility (CEF) gecoördineerde interventies waarborgen langs de militaire mobiliteitscorridors die in het gezamenlijk witboek over de gereedheid van de Europese defensie 2030 van de hoge vertegenwoordiger voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid en de Commissie van 19 maart 2025 worden genoemd. *De lidstaten moeten bij de ondersteuning van dergelijke investeringen in voorkomend geval rekening houden met de subsidiabiliteitscriteria van artikel 9 van Verordening (EU) 2021/697 van het Europees Parlement en de Raad⁹ en de subsidiabiliteitsregels die zijn vastgelegd in artikel 16 van Verordening (EU) 2025/1106 of de desbetreffende bepalingen van programma's voor de Europese defensie-industrie. Investerings in infrastructuur en capaciteit voor tweërlei gebruik moeten prioriteit krijgen.*

⁹ Verordening (EU) 2021/697 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2021 tot oprichting van het Europees Defensiefonds en tot intrekking van Verordening (EU) 2018/1092 (PB L 170 van 12.5.2021, blz. 149, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/697/oj>).

- (7) *Er moet sprake zijn van bijzondere aandacht en uitzonderlijke steun voor de oostelijke grensregio's van de Unie, die grenzen aan Rusland, Belarus en Oekraïne, gezien de unieke uitdagingen op veiligheidsgebied waarmee zij te kampen hebben en hun geopolitieke belang. Die regio's zijn bijzonder kwetsbaar voor externe dreigingen, waaronder hybride aanvallen. Het versterken van de lokale defensievermogens en de veerkracht van gemeenschappen in die regio's is van essentieel belang, niet alleen om potentiële agressie te ontmoedigen en de Europese veiligheid te waarborgen, maar ook om de regionale ontwikkeling te ondersteunen, de sociale cohesie te bevorderen, werkgelegenheid te scheppen en de levensomstandigheden te verbeteren.*
- (8) *Bij de toewijzing en besteding van middelen in het kader van het cohesiebeleid voor defensiegerelateerde doelstellingen moeten de lidstaten prioriteit toekennen aan projecten die de werkgelegenheid, de ontwikkeling van vaardigheden en industriële diversificatie op regionaal niveau bevorderen. Er moet bijzondere aandacht worden besteed aan de ondersteuning van kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) en regionale clusters die actief zijn op het gebied van technologieën voor tweeërlei gebruik, cyberbeveiliging, en artificiële intelligentie, waarbij moet worden gewaarborgd dat dergelijke investeringen de strategische belangen van de Unie dienen en bijdragen tot de doelstelling van economische, sociale en territoriale cohesie.*

- (9) *Investerings in de verbetering van vervoersnetwerken met het oog op de naleving van militaire vereisten leveren ook aanzienlijke baten op voor de civiele mobiliteit, economische connectiviteit en crisisresponscapaciteit in de Unie. Dergelijke investeringen verbeteren de grensoverschrijdende infrastructuur, nemen knelpunten weg, verbeteren de paraatheid en dragen bij tot de veerkracht van regio's en kritieke toeleveringsketens. Bovendien dragen vervoersknooppunten die de snelle uitrol van noodhulpdiensten en de distributie van essentiële voorzieningen mogelijk maken aanzienlijk bij tot de continuïteit van vitale functies en de nationale veiligheid.*
- (10) Voorts moeten aanvullende financieringsmogelijkheden worden geboden om snel liquiditeit te injecteren om de dringendste behoeften te dekken wat investeringen betreft in versterkte defensievermogens *en infrastructuur, door in het bijzonder prioriteit te geven aan vermogens en infrastructuur voor tweeërlei gebruik, en civiele paraatheid.* Met name moet worden voorzien in aanvullende eenmalige voorfinanciering van **20 %** van de bedragen die zijn geprogrammeerd in het kader van *dergelijke* specifieke prioriteiten in het kader van de relevante beleidsdoelstellingen van het EFRO en het Cohesiefonds, en in de mogelijkheid om een *hogere* medefinancieringspercentage van de Unie toe te passen.

- (11) Het EFRO en het Cohesiefonds kunnen, binnen hun respectieve toepassingsgebied van de steun, reeds voorzien in de ondersteuning van investeringen die bijdragen tot de doelstellingen van het platform voor strategische technologieën voor Europa (STEP), dat is opgericht bij Verordening (EU) 2024/795 van het Europees Parlement en de Raad¹⁰ en tot doel heeft het technologische leiderschap van Europa te versterken. Om te voorzien in verdere stimulansen voor investeringen uit het EFRO en het Cohesiefonds op die kritieke gebieden moet de beperking van de totale bijdrage van het EFRO en het Cohesiefonds tot die prioriteiten worden geschrapt en moet de mogelijkheid voor de lidstaten om een hogere voorfinanciering voor gerelateerde programmawijzigingen te ontvangen, worden verlengd. ***De prioriteiten ter ondersteuning van investeringen die bijdragen tot de STEP-doelstellingen in het kader van een verzoek tot programmawijziging dat uiterlijk op 31 maart 2025 bij de Commissie werd ingediend, dienen de uitzonderlijke eenmalige voorfinanciering te ontvangen die van toepassing was op het moment van indiening van dat verzoek.*** Voorts moeten de mogelijkheden voor de financiering van productieve investeringen die bijdragen tot STEP-doelstellingen in andere ondernemingen dan kmo's, van toepassing zijn op alle ***lidstaten en regio's met een bbp per hoofd van de bevolking dat lager ligt dan het EU-27-gemiddelde*** worden uitgebreid, ***met behoud van een focus op kmo's.***

¹⁰ Verordening (EU) 2024/795 van het Europees Parlement en de Raad van 29 februari 2024 tot oprichting van het platform voor strategische technologieën voor Europa (STEP) en tot wijziging van Richtlijn 2003/87/EG en Verordeningen (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) nr. 1303/2013, (EU) nr. 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 en (EU) 2021/241 (PB L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj>).

Dergelijke investeringen moeten ook mogelijk zijn in regio's waar zij industriële aanpassingen in verband met de digitale transitie faciliteren, met inbegrip van digitale capaciteiten in cloudcomputing, AI en supercomputing, en de decarbonisatie en circulariteit van productieprocessen en producten, zoals in de automobiellindustrie of de energie-intensieve industrieën. Daarnaast moet de mogelijkheid voor investeringen die bijdragen tot STEP-doelstellingen om productieve investeringen in andere ondernemingen dan kmo's te financieren uit het bij Verordening (EU) 2021/1056 van het Europees Parlement en de Raad¹¹ opgerichte Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF), worden uitgebreid tot alle investeringen, ***met behoud van een focus op kmo's***, wanneer dergelijke investeringen noodzakelijk zijn voor, onder meer, de uitvoering van het plan voor een rechtvaardige transitie en voor het scheppen van banen.

¹¹ Verordening (EU) 2021/1056 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 tot oprichting van het Fonds voor een rechtvaardige transitie (PB L 231 van 30.6.2021, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1056/oj>).

- (12) Om de energiezekerheid te vergroten, de energietransitie te versnellen en schone mobiliteit te bevorderen, moeten investeringen in het kader van STEP en de faciliteit voor infrastructuur voor alternatieve brandstoffen waarin Verordening (EU) 2023/1804 van het Europees Parlement en de Raad¹² voorziet, worden aangevuld met een nieuwe specifieke doelstelling voor het EFRO en het Cohesiefonds in het kader van beleidsdoelstelling 2 om interconnectoren en de bijbehorende *transmissie-, distributie-, opslag- en ondersteunende infrastructuur* te bevorderen, *en die infrastructuur te beschermen en te vrijwaren*, en de uitrol van oplaadinfrastructuur te *intensiveren*. *Ondersteunende energie-infrastructuur verwijst naar alle faciliteiten, uitrusting en systemen die de interconnectie van transmissiesystemen van de lidstaten ondersteunen door de opwekking, transmissie, distributie en opslag van energie mogelijk te maken*. Om de investeringen op die gebieden te versnellen, moeten prioriteiten voor die specifieke doelstelling profiteren van een aanvullende eenmalige voorfinanciering van **20 %** van de in het kader van die prioriteiten geprogrammeerde bedragen en van de mogelijkheid om een *hoger* medefinancieringspercentage van de Unie toe te passen. Van de beheerautoriteiten wordt verwacht dat zij een maximaal bedrag aan particuliere financiering pogen aan te trekken, indien dit relevant is. Dankzij die verhoogde investeringsinspanningen zullen energie-intensieve sectoren toegang krijgen tot stabielere en diversere energiebronnen in een minder gefragmenteerde interne energiemarkt, waardoor hun duurzaamheid en concurrentievermogen worden versterkt. Bovendien stelt de uitbreiding van de EFRO-steun voor decarbonisatieprojecten energie-intensieve industrieën in staat prioriteit te geven aan innovaties met een grote impact die zijn afgestemd op de klimaatdoelstellingen van de Unie.

¹² Verordening (EU) 2023/1804 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen en tot intrekking van Richtlijn 2014/94/EU (PB L 234 van 22.9.2023, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1804/oj>).

- (13) Belangrijke projecten van gemeenschappelijk Europees belang (IPCEI's), namelijk projecten ter ondersteuning en bevordering van grootschalige, grensoverschrijdende projecten die worden geacht van essentieel belang te zijn voor de economische groei, innovatie en het concurrentievermogen van de Unie, worden geacht verenigbaar te zijn met de interne markt wanneer zij grensoverschrijdende samenwerking binnen Europa voor innovatieve technologieën of pan-Europese infrastructuur mogelijk maken. Om het ontwerp van nieuwe IPCEI's en de uitvoering van de bestaande te helpen versnellen, moet steun uit het EFRO voor investeringen in projecten die deelnemen aan een IPCEI in alle regiocategorieën worden toegestaan, op voorwaarde dat de Commissie die steun op grond van artikel 107, lid 3, punt b), VWEU als verenigbaar met de interne markt heeft aangemerkt, waarbij rekening is gehouden met de mededeling van de Commissie van 25 november 2021 getiteld "Criteria voor de beoordeling van de verenigbaarheid met de interne markt van staatssteun ter bevordering van de verwezenlijking van belangrijke projecten van gemeenschappelijk Europees belang". Voorts moeten voor concrete acties die bijdragen tot een door de Commissie goedgekeurd IPCEI vereenvoudigde selectieprocedures gelden.

- (14) Betaalbare *en duurzame* huisvesting is een andere uitdaging die op de voorgrond is getreden als gevolg van de aanzienlijke prijs- en huurstijgingen in de afgelopen jaren. *Vooral kansarme groepen en gezinnen met een laag inkomen of middeninkomen worden daardoor getroffen; zij hebben meer moeite om toegang krijgen tot huisvesting en lopen een groter risico op dakloosheid.* Om de lidstaten en regio's te stimuleren om, binnen hun respectieve toepassingsgebied van de steun, investeringen uit het EFRO en het Cohesiefonds in de bouw en renovatie van betaalbare *en duurzame* woningen, met inbegrip van sociale huisvesting, te verdubbelen, moeten in het kader van verschillende beleidsdoelstellingen nieuwe specifieke doelstellingen worden vastgesteld om flexibiliteit te bieden voor de programmering van huisvestingsprojecten in het kader van specifieke prioriteiten, *waarbij wordt erkend dat de definitie van betaalbaarheid kan verschillen naargelang van de omstandigheden in elke lidstaat.* Dergelijke prioriteiten *moeten verenigbaar zijn met Richtlijn (EU) 2024/1275 van het Europees Parlement en de Raad¹³ en* moeten de mogelijkheid inhouden om een *hoger* medefinancieringspercentage van de Unie en een aanvullende eenmalige voorfinanciering van **20 %** van de geprogrammeerde bedragen toe te passen om de lasten voor de overheidsbegrotingen *in alle regiocategorieën* te verlichten. Bijvoorbeeld investeringen in het kader *van de beginselen en waarden* van het Nieuw Europees Bauhaus moeten ten volle gebruikmaken van die nieuwe mogelijkheden. Kosten die voortvloeien uit de tijdelijke huur van alternatieve accommodatie voor de bewoners tijdens de renovatie kunnen ook in aanmerking komen voor steun in het kader van dergelijke prioriteiten. Het is ook passend de steun uit het JTF in dat verband te verduidelijken.

¹³ Richtlijn (EU) 2024/1275 van het Europees Parlement en de Raad van 24 april 2024 betreffende de energieprestatie van gebouwen (PB L, 2024/1275, 8.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj>).

- (15) Water speelt een cruciale rol als hulpbron voor de voedsel-, energie- en economische zekerheid. Die rol als hulpbron is ook een belangrijk aspect van het waarborgen van klimaatbestendigheid. Gezien de uitdagingen die de gevolgen van de klimaatverandering voor de watervoorraden met zich meebrengen, moeten verdere investeringen in waterweerbaarheid worden aangemoedigd. De uitvoering van de wetgeving inzake water- en mariene bescherming moet worden verbeterd, de waterefficiëntie moet worden verbeterd, waterschaarste moet worden aangepakt en er moet dringend vooruitgang worden geboekt in de richting van een waterweerbaar Europa. Voor die uitvoering zijn aanzienlijke investeringen nodig, *onder meer in hergebruik van water voor niet-agrarische doeleinden, blauwe biotechnologie, infrastructuur om waterstress tegen te gaan en droogte te voorkomen, de uitrol van op de natuur gebaseerde oplossingen, het ecologisch herstel van zoetwaterecosystemen en een betere behandeling van afvalwater. Voor bevolkingsgroepen die wonen in regio's die zwaar worden getroffen door waterschaarste, kan ook ontzilting, mits die op duurzame wijze wordt uitgevoerd, zoals bedoeld in de mededeling van de Commissie van 4 juni 2025 getiteld "Europese strategie voor waterveerkracht", een sleutelrol spelen bij het waarborgen van een veilige toegang tot water en moet zij daarom in aanmerking komen voor steun.* Daarom is het passend een verwijzing naar veilige toegang tot water, duurzaam waterbeheer, *waaronder geïntegreerd waterbeheer*, en waterweerbaarheid op te nemen in de specifieke doelstelling in het kader van beleidsdoelstelling 2 om proactief, risicogebaseerd beheer en een grotere paraatheid mogelijk te maken. *Nieuwe* specifieke prioriteiten die voor die specifieke doelstelling zijn vastgesteld, moeten ook profiteren van een aanvullende eenmalige voorfinanciering van **20 %** van de geprogrammeerde bedragen en van de mogelijkheid van een **hoger** medefinancieringspercentage om te voorzien in stimulansen voor cruciale investeringen op dat gebied.

Het moet ook mogelijk zijn om uit het JTF steun te verlenen voor watergerelateerde investeringen indien met dergelijke investeringen acute waterstress wordt aangepakt, de klimaatveerkracht wordt vergroot en de transitie naar een duurzame en gediversifieerde lokale economie wordt ondersteund, zelfs als dit niet rechtstreeks verband houdt met bodemherstelprojecten.

- (16) Om de lidstaten in staat te stellen in het kader van de tussentijdse evaluatie een zinvolle herprogrammering uit te voeren en de middelen toe te spitsen op die nieuwe strategische prioriteiten van de Unie, moeten aanvullende beperkingen worden opgeheven. Wat de vereisten inzake thematische concentratie betreft, is het passend de lidstaten toe te staan bedragen die zijn geprogrammeerd voor nieuwe strategische prioriteiten, *ongeacht of de lidstaten zich houden aan de thematische concentratie op nationaal niveau of op het niveau van de regiocategorie*, met inbegrip van die welke bijdragen aan STEP-doelstellingen, mee te tellen bij de bedragen die nodig zijn om de naleving van de vereisten inzake thematische concentratie te waarborgen. De flexibiliteit met betrekking tot de vereisten inzake thematische concentratie moet gepaard gaan met enige flexibiliteit met betrekking tot de berekening van de klimaatbijdrage voor het EFRO en het Cohesiefonds op grond van artikel 6 van Verordening (EU) 2021/1060, met inachtneming van de algemene vereisten van dat artikel. Daarnaast moeten de lidstaten de mogelijkheid krijgen om middelen uit het EFRO en het Cohesiefonds bij te dragen aan het lidstaatcompartiment van het InvestEU-fonds dat is opgezet bij Verordening (EU) 2021/523 van het Europees Parlement en de Raad¹⁴ om deze middelen aan te wenden via het in het InvestEU-programma op te nemen financieringsinstrument.

¹⁴ Verordening (EU) 2021/523 van het Europees Parlement en de Raad van 24 maart 2021 tot vaststelling van het InvestEU-programma en tot wijziging van Verordening (EU) 2015/1017 (PB L 107 van 26.3.2021, blz. 30, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/523/oj>).

Ten slotte moeten de lidstaten, om in het kader van de tussentijdse evaluatie een alomvattende herprogrammering van de nieuwe strategische prioriteiten mogelijk te maken, extra tijd krijgen om hun beoordeling van het resultaat van de tussentijdse evaluatie en hun indiening van daarmee verband houdende programmawijzigingen aan te vullen. Die extra tijd voor herprogrammering moet ook gelden voor JTF-middelen die samen met middelen uit het EFRO of het Cohesiefonds *of* middelen *van het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+)* als vastgesteld bij Verordening (EU) 2021/1057 van het Europees Parlement en de Raad¹⁵ in een programma zijn opgenomen. *Wijzigingen van programma's in het kader van de doelstelling "Europese territoriale samenwerking" (Interreg) worden overeenkomstig artikel 19 van Verordening (EU) 2021/1059 van het Europees Parlement en de Raad¹⁶ ingediend.*

¹⁵ Verordening (EU) 2021/1057 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 tot oprichting van het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1296/2013 (PB L 231 van 30.6.2021, blz. 21, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1057/oj>).

¹⁶ Verordening (EU) 2021/1059 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 betreffende specifieke bepalingen voor de doelstelling "Europese territoriale samenwerking" (Interreg) ondersteund door het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling en door externe financieringsinstrumenten (PB L 231 van 30.6.2021, blz. 94, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1059/oj>).

- (17) Om de uitvoering van cohesiebeidsprogramma's in het algemeen te versnellen en de nodige liquiditeit te injecteren voor belangrijke investeringen die moeten worden uitgevoerd, moet aanvullende eenmalige voorfinanciering voor het EFRO en het Cohesiefonds worden betaald voor programma's in het kader van zowel de doelstelling "investeren in werkgelegenheid en groei" als de doelstelling "Interreg", wanneer de herprogrammering betrekking heeft op een aanzienlijk deel van het totale programma. Het voorfinancieringspercentage moet verder worden verhoogd voor bepaalde programma's in het kader van de doelstelling "investeren in werkgelegenheid en groei" voor een of meer aan Rusland, Belarus of Oekraïne grenzende regio's van NUTS-niveau 2, gezien de negatieve gevolgen van de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne voor die regio's. Om herprogrammering naar kernprioriteiten in het kader van de tussentijdse evaluatie aan te moedigen, mag de aanvullende eenmalige voorfinanciering alleen beschikbaar zijn wanneer in dat verband een bepaalde drempel voor de overheveling van financiële middelen naar specifieke cruciale prioriteiten wordt bereikt.

- (18) Om rekening te houden met de tijd die nodig is om investeringen in het kader van de tussentijdse evaluatie te heroriënteren en een optimaal gebruik van de beschikbare middelen mogelijk te maken, moet de uiterste datum voor de subsidiabiliteit van de uitgaven en de regels inzake vrijmaking worden aangepast voor programma's waarbij middelen worden overgeheveld naar strategische prioriteiten in het kader van de tussentijdse evaluatie. Het moet ook mogelijk zijn een *hogere* medefinancieringspercentage toe te passen op prioriteiten in programma's in het kader van de doelstelling "investeren in werkgelegenheid en groei" voor een of meer aan Rusland, Belarus of Oekraïne grenzende regio's van NUTS-niveau 2, *rekening houdend met* de negatieve gevolgen van de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne voor die regio's, *en met inachtneming van de noodzaak van de tijdige afsluiting van programma's, de start van nieuwe programma's en de volledige absorptie van de financiering van het programma.*
- (19) De tussentijdse evaluatie moet ook worden gebruikt om de cruciale rol van steden *en functionele stedelijke gebieden* bij de verwezenlijking van vele doelstellingen van de Unie te versterken door de lidstaten de mogelijkheid te bieden, *in nauwe samenwerking met de regionale en lokale autoriteiten en rekening houdend met de specifieke regionale kenmerken en het toepassingsgebied van het cohesiebeleid*, financiële middelen uit het EFRO over te hevelen ter versterking van het Stedelijk Europa-initiatief als bedoeld in artikel 12 van Verordening (EU) 2021/1058. Om de toepassing van belangrijke innovatieve acties in het kader van het Stedelijk Europa-initiatief te vergemakkelijken, moeten dergelijke acties bovendien in aanmerking komen voor een vereenvoudigde selectieprocedure voor steun in het kader van cohesiebeidsprogramma's. Om meer flexibiliteit te krijgen bij het gebruik van de middelen zouden de lidstaten ook de mogelijkheid moeten hebben om EFRO-middelen van hun programma's in het kader van de doelstelling "investeren in werkgelegenheid en groei" over te hevelen naar het instrument voor interregionale innovatie-investeringen als bedoeld in artikel 13 van Verordening (EU) 2021/1058.

- (20) Om de uitvoering te vereenvoudigen en investeringen te versnellen, is het passend aanvullende gerichte wijzigingen aan te brengen in het regelgevingskader voor het gebruik van het JTF. Met name moet de mogelijkheid van een vereenvoudigde selectieprocedure voor concrete acties waaraan een excellentiekeurmerk is toegekend, worden uitgebreid tot het JTF. Voorts moeten de beperkingen voor de herziening van de streefcijfers worden opgeheven om te zorgen voor de nodige flexibiliteit in de context van veranderende uitvoeringsomstandigheden.
- (21) *Om de lidstaten te ondersteunen bij hun snelle en correcte herprogrammering moet de Commissie de beheerautoriteiten tijdig duidelijke technische verduidelijkingen en ondersteuning bieden, onder meer door middel van een gestructureerd systeem, door het beantwoorden van technische, juridische en procedurele vragen, met name met betrekking tot bij deze verordening ingevoerde maatregelen.*
- (22) Daar de doelstellingen van deze verordening, namelijk de investeringen heroriënteren op kritieke prioriteiten in het kader van de tussentijdse evaluatie en de uitvoering van het beleid vereenvoudigen en versnellen door de Verordeningen (EU) 2021/1058 en (EU) 2021/1056 te wijzigen, niet voldoende door de lidstaten kunnen worden verwezenlijkt, maar vanwege de omvang en de gevolgen ervan beter door de Unie kunnen worden verwezenlijkt, kan de Unie, overeenkomstig het in artikel 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) neergelegde subsidiariteitsbeginsel, maatregelen nemen. Overeenkomstig het in hetzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat deze verordening niet verder dan nodig is om die doelstellingen te verwezenlijken.

- (23) De Verordeningen (EU) 2021/1058 en (EU) 2021/1056 moeten daarom dienovereenkomstig worden gewijzigd.
- (24) Gezien de dringende noodzaak om cruciale investeringen mogelijk te maken, in het bijzonder in defensievermogens in de context van dringende geopolitieke uitdagingen, moet deze verordening in werking treden op de dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*,

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1

Wijzigingen van Verordening (EU) 2021/1058

Verordening (EU) 2021/1058 wordt als volgt gewijzigd:

- 1) artikel 3 wordt als volgt gewijzigd:
 - a) lid 1 wordt als volgt gewijzigd:
 - i) aan punt a) wordt het volgende punt toegevoegd:

“vii) het versterken van de industriële capaciteit om defensievermogens te bevorderen, *waarbij voorrang wordt gegeven aan vermogens voor tweërlei gebruik.*”;
 - ii) punt b) wordt als volgt gewijzigd:
 - 1) punt v) wordt vervangen door:

“v) het bevorderen van veilige toegang tot water, duurzaam waterbeheer, *waaronder geïntegreerd waterbeheer*, en waterweerbaarheid;”;
 - 2) de volgende punten worden toegevoegd:

“xi) het bevorderen van de toegang tot betaalbare *en duurzame* huisvesting;

xii) het bevorderen van interconnectoren en de bijbehorende *transmissie-, distributie-, opslag- en ondersteunende infrastructuur, alsmede het beschermen van kritieke energie-infrastructuur* en de uitrol van oplaadinfrastructuur.”;

- iii) aan punt c) wordt het volgende punt toegevoegd:
 - “iii) het ontwikkelen van veerkrachtige infrastructuur voor defensie, ***waarbij prioriteit wordt gegeven aan infrastructuur voor*** tweërlei gebruik, ***onder meer*** om de militaire mobiliteit in de Unie te bevorderen, ***en het vergroten van de civiele paraatheid.***”;
- iv) aan punt d) wordt het volgende punt toegevoegd:
 - “vii) het bevorderen van de toegang tot betaalbare ***en duurzame*** huisvesting.”;
- v) aan punt e), eerste alinea, worden de volgende punten toegevoegd:
 - “iii) het bevorderen van geïntegreerde territoriale ontwikkeling, door toegang tot betaalbare ***en duurzame*** huisvesting op alle soorten gebieden;
 - iv) het waarborgen van civiele paraatheid op alle soorten gebieden.***”;

vi) de volgende alinea wordt toegevoegd:

“Concrete acties *om de militaire mobiliteit te bevorderen* die worden ondersteund in het kader van de specifieke doelstelling van de eerste alinea, punt c), iii), zijn in voorkomend geval in de eerste plaats gericht op een of meer van de vier prioritaire militaire mobiliteitscorridors die door de lidstaten zijn vastgesteld in bijlage II bij de militaire eisen voor militaire mobiliteit binnen en buiten de EU, zoals vastgesteld door de Raad op 18 maart 2025. Ondersteunde concrete acties die deel uitmaken van die corridors moeten voldoen aan de infrastructuurvereisten die zijn vastgesteld in uitvoeringshandelingen op basis van artikel 12, lid 2, van Verordening (EU) 2021/1153 van het Europees Parlement en de Raad*.

* Verordening (EU) 2021/1153 van het Europees Parlement en de Raad van 7 juli 2021 tot vaststelling van de Connecting Europe Facility en tot intrekking van Verordeningen (EU) nr. 1316/2013 en (EU) nr. 283/2014 (PB L 249 van 14.7.2021, blz. 38, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1153/oj>).”;

- b) in lid 1 bis worden de eerste en tweede alinea vervangen door:

“De middelen in het kader van de in lid 1, eerste alinea, punt a), vi), en punt b), ix), bedoelde specifieke doelstelling worden geprogrammeerd in het kader van specifieke prioriteiten die met de relevante beleidsdoelstelling overeenstemmen.

Indien een programmawijziging uiterlijk op 31 december 2025 bij de Commissie wordt ingediend, betaalt de Commissie **20 %** van de toewijzing aan dergelijke specifieke prioriteiten zoals vastgesteld in het besluit tot goedkeuring van de programmawijziging als uitzonderlijke eenmalige voorfinanciering naast de jaarlijkse voorfinanciering voor het programma waarin artikel 90, leden 1 en 2, van Verordening (EU) 2021/1060 of artikel 51, leden 2, 3 en 4, van Verordening (EU) 2021/1059 van het Europees Parlement en de Raad* voorziet. *Indien dergelijke specifieke prioriteiten zijn opgenomen in een programmawijziging die uiterlijk op 31 maart 2025 bij de Commissie is ingediend, betaalt de Commissie een uitzonderlijke eenmalige voorfinanciering van 30 % van de toewijzing aan die prioriteiten zoals uiteengezet in het besluit tot goedkeuring van de programmawijziging. De uitzonderlijke eenmalige voorfinanciering wordt betaald binnen 60 dagen na de vaststelling van het besluit van de Commissie tot goedkeuring van de programmawijziging.*

* Verordening (EU) 2021/1059 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 betreffende specifieke bepalingen voor de doelstelling “Europese territoriale samenwerking” (Interreg) ondersteund door het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling en door externe financieringsinstrumenten (PB L 231 van 30.6.2021, blz. 94, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1059/oj>).”;

c) het volgende lid wordt ingevoegd:

“1 quater. De middelen in het kader van de in lid 1, eerste alinea, punt a), vii), punt b), v), xi) en xii), punt c), iii), punt d), vii) en punt e), iii) **en iv)**, bedoelde specifieke doelstellingen worden geprogrammeerd in het kader van specifieke prioriteiten die met de relevante beleidsdoelstelling overeenstemmen.

Indien een programmawijziging uiterlijk op 31 december 2025 bij de Commissie wordt ingediend, betaalt de Commissie **20 %** van de toewijzing aan dergelijke specifieke prioriteiten zoals vastgesteld in het besluit tot goedkeuring van de programmawijziging als uitzonderlijke eenmalige voorfinanciering naast de jaarlijkse voorfinanciering voor het programma waarin artikel 90, leden 1 en 2, van Verordening (EU) 2021/1060 **en artikel 51, leden 2, 3 en 4, van Verordening (EU) 2021/1059 voorzien**. De uitzonderlijke eenmalige voorfinanciering wordt betaald binnen 60 dagen na de vaststelling van het besluit van de Commissie tot goedkeuring van de programmawijziging.

Op grond van artikel 90, lid 5, van Verordening (EU) 2021/1060 wordt het als uitzonderlijke eenmalige voorfinanciering betaalde bedrag uiterlijk in het laatste boekjaar in de rekeningen van de Commissie vereffend.

Op grond van artikel 90, lid 6, van Verordening (EU) 2021/1060 worden eventuele door dergelijke uitzonderlijke eenmalige voorfinanciering gegenereerde renteopbrengsten op dezelfde wijze voor het betrokken programma gebruikt als het EFRO *of het Cohesiefonds* en worden zij opgenomen in de rekeningen van het laatste boekjaar.

Op grond van artikel 97, lid 1, van Verordening (EU) 2021/1060 wordt dergelijke uitzonderlijke eenmalige voorfinanciering niet geschorst.

Op grond van artikel 105, lid 1, van Verordening (EU) 2021/1060 omvat de voorfinanciering die in aanmerking moet worden genomen bij de berekening van de vrij te maken bedragen, dergelijke betaalde uitzonderlijke eenmalige voorfinanciering.

In afwijking van artikel 112, *leden 3 en 4*, van Verordening (EU) 2021/1060 **wordt** het maximale medefinancieringspercentage voor een specifieke prioriteit die is vastgesteld ter ondersteuning van de in lid 1, eerste alinea, punt a), vii), punt b), v), xi), en xii), punt c), iii), punt d), vii), en punt e), iii) **en iv)**, van dit artikel bedoelde specifieke doelstellingen *verhoogd met tien procentpunten boven het toepasselijke medefinancieringspercentage, tot maximaal 100 %.*”;

d) lid 3 wordt vervangen door:

“3. Het Cohesiefonds ondersteunt BD 2 en 3, met inbegrip van de in lid 1, eerste alinea, punt b), x), xi), en xii), en punt c), iii), van dit artikel bedoelde specifieke doelstellingen, voor zover dergelijke steun in overeenstemming is met het toepassingsgebied van de steun als bepaald in de artikelen 6 en 7.”;

e) *het volgende lid wordt toegevoegd:*

“5. In afwijking van artikel 49, lid 3, van Verordening (EU) 2021/1060 is de betrokken lidstaat, voor concrete acties die in het kader van de in lid 1, eerste alinea, punt a), vii), en punt c), iii), van dit artikel bedoelde specifieke doelstellingen worden ondersteund, niet verplicht de gegevens in verband met deze concrete acties openbaar te maken indien dergelijke openbaarmaking om redenen van veiligheid of openbare orde niet is toegestaan op grond van artikel 69, lid 5, van Verordening (EU) 2021/1060. Daartoe stellen de lidstaten, alvorens zij de concrete actie in kwestie voor steun selecteren, de Commissie van hun voornemen in kennis. Deze alinea doet geen afbreuk aan het recht van de Commissie en de Europese Rekenkamer op toegang tot de informatie die nodig is om hun taken met betrekking tot verificaties en audits uit te voeren, noch aan de plicht van het Europees Parlement om politieke controle uit te oefenen op grond van artikel 14 VEU en toezicht te houden op de uitvoering van de Uniebegroting op grond van artikel 319 VWEU.

Begunstigden zijn niet onderworpen aan de vereisten van artikel 50, lid 1, punten c), d) en e), van Verordening (EU) 2021/1060 voor concrete acties die verband houden met de specifieke doelstellingen als bedoeld in lid 1, punt a), vii), en punt c), iii), van dit artikel, indien het publiekelijk tonen van informatie over de ondersteuning of de organisatie van een communicatie-evenement of -activiteit niet vereist is om redenen van veiligheid of openbare orde op grond van artikel 69, lid 5, van Verordening (EU) 2021/1060.

De Commissie stelt het Europees Parlement ten minste eenmaal per jaar op geaggregeerde wijze in kennis van het aantal concrete acties waarvoor de in de tweede alinea bedoelde afwijking geldt, alsmede van de totale kosten ervan, met inachtneming van de vertrouwelijkheidsvereisten.”;

2) in artikel 4 wordt lid 10 vervangen door:

“10. Aan de in lid 6 van dit artikel genoemde vereisten in verband met thematische concentratie moet worden voldaan tijdens de gehele programmeringsperiode, ook wanneer EFRO-toewijzingen worden overgedragen tussen prioriteiten van een programma of tussen programma's onderling, evenals bij de tussentijdse evaluatie in overeenstemming met artikel 18 van Verordening (EU) 2021/1060. Indien een lidstaat een verzoek tot wijziging van een programma indient overeenkomstig artikel 24 van Verordening (EU) 2021/1060, mogen bedragen die zijn geprogrammeerd voor de specifieke doelstellingen als bedoeld in *artikel 3*, lid 1, *eerste alinea*, punt a), vi), en punt b), ix), van deze verordening, alsook voor de specifieke doelstellingen als bedoeld in *artikel 3*, lid 1, *eerste alinea*, punt a), vii), punt b), v), xi) en xii), punt c), iii), punt d), vii), en punt e), iii) *en iv)*, van deze verordening, worden meegeteld voor de bedragen die vereist zijn voor BD 1 of BD 2 of worden verdeeld tussen de twee.

Indien een lidstaat voldoet aan de vereisten inzake thematische concentratie op het niveau van de regiocategorieën, mogen bedragen die zijn geprogrammeerd voor de specifieke doelstellingen als bedoeld in artikel 3, lid 1, eerste alinea, punt a), vi) en punt b), ix), en voor de specifieke doelstellingen als bedoeld in artikel 3, lid 1, eerste alinea, punt a), vii), punt b), v), xi) en xii), punt c), iii), punt d), vii), en punt e), iii) en iv), en die de drempels voor thematische concentratie voor een regiocategorie overschrijden, worden meegeteld voor de drempels voor thematische concentratie in andere regiocategorieën binnen dezelfde beleidsdoelstelling.

Dit lid is uitsluitend van toepassing bij de overdracht van toewijzingen voor de in dit lid genoemde specifieke doelstellingen van meer ontwikkelde regio's of overgangsregio's naar minder ontwikkelde regio's en van meer ontwikkelde regio's naar overgangsregio's.”;

- 3) artikel 5 wordt als volgt gewijzigd:
- a) lid 2 wordt als volgt gewijzigd:
- i) de eerste alinea wordt als volgt gewijzigd:
- 1) punt e) wordt vervangen door:
- “e) wanneer zij bijdragen tot de specifieke doelstellingen in het kader van BD 1 als bedoeld in artikel 3, lid 1, eerste alinea, punt a), vi) en vi), of tot de specifieke doelstelling in het kader van BD 2 als bedoeld in artikel 3, lid 1, eerste alinea, punt b), ix), ***in minder ontwikkelde en overgangsregio's, alsook in meer ontwikkelde regio's van lidstaten waarvan het gemiddelde bbp per hoofd van de bevolking lager is dan het EU-27-gemiddelde, gemeten in koopkrachtstandaarden en berekend op basis van de cijfers van de Unie voor de periode 2015-2017, met behoud van een focus op kmo's;***”;
- 2) de volgende punten worden toegevoegd:
- “f) wanneer zij bijdragen tot een belangrijk project van gemeenschappelijk Europees belang dat de Commissie op grond van artikel 107, lid 3, punt b), VWEU als verenigbaar met de interne markt heeft aangemerkt, waarbij rekening is gehouden met de mededeling van de Commissie van 25 november 2021 getiteld “Criteria voor de beoordeling van de verenigbaarheid met de interne markt van staatssteun ter bevordering van de verwezenlijking van belangrijke projecten van gemeenschappelijk Europees belang”, met behoud van een focus op kmo's;

- g) wanneer zij industriële aanpassingen in verband met de decarbonisatie van productieprocessen en producten vergemakkelijken *in minder ontwikkelde en overgangsregio's, alsook in meer ontwikkelde regio's in lidstaten waarvan het gemiddelde bbp per hoofd van de bevolking lager is dan het EU-27-gemiddelde, gemeten in koopkrachtstandaarden en berekend op basis van de cijfers van de Unie voor de periode 2015-2017, met behoud van een focus op kmo's.*";
- ii) de tweede alinea *wordt vervangen door:*
- "De punten e) en g) van de eerste alinea zijn van toepassing op Interreg-programma's wanneer het geografische toepassingsgebied van het programma binnen de Unie uitsluitend bestaat uit de in die punten vermelde regiocategorieën."*

b) de volgende leden worden toegevoegd:

“10. Naast de in artikel 14 van Verordening (EU) 2021/1060 genoemde mogelijkheden kunnen de lidstaten, met instemming van de betrokken beheerautoriteiten, middelen uit het EFRO en het Cohesiefonds toewijzen aan het lidstaatcompartiment van het InvestEU-fonds om deze middelen beschikbaar te stellen via het in het InvestEU-programma op te nemen financieringsinstrument. Dergelijke bijdragen zijn *ofwel* onderworpen aan de procedures van artikel 14 van Verordening (EU) 2021/1060 en tellen dan mee voor de in dat artikel vastgestelde maxima, *ofwel worden ze cumulatief meegeteld, mits de totale overdrachten niet meer dan 50 miljoen EUR bedragen*. Middelen die worden gegenereerd door of toe te schrijven zijn aan de bedragen die overeenkomstig artikel 14 van Verordening (EU) 2021/1060 aan het financieringsinstrument InvestEU worden bijgedragen, worden overeenkomstig de bijdrageovereenkomst ter beschikking van de lidstaat gesteld en worden gebruikt voor steun in het kader van dezelfde doelstelling of doelstellingen in de vorm van financieringsinstrumenten of begrotingsgaranties.

11. Naast de mogelijkheden van artikel 73, lid 4, van Verordening (EU) 2021/1060 kan de beheerautoriteit voor projecten die rechtstreeks deelnemen aan een belangrijk project van gemeenschappelijk Europees belang dat de Commissie op grond van artikel 107, lid 3, punt b), VWEU als verenigbaar met de interne markt heeft aangemerkt, waarbij rekening is gehouden met de mededeling van de Commissie van 25 november 2021 getiteld “Criteria voor de beoordeling van de verenigbaarheid met de interne markt van staatssteun ter bevordering van de verwezenlijking van belangrijke projecten van gemeenschappelijk Europees belang”, besluiten rechtstreeks steun uit het EFRO te verlenen, op voorwaarde dat dergelijke concrete acties voldoen aan de vereisten van artikel 73, lid 2, punten a), b) en g), van Verordening (EU) 2021/1060.

* Verordening (EU) 2021/523 van het Europees Parlement en de Raad van 24 maart 2021 tot vaststelling van het InvestEU-programma en tot wijziging van Verordening (EU) 2015/1017 (PB L 107 van 26.3.2021, blz. 30, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/523/oj>).”;

4) het volgende artikel wordt ingevoegd:

“Artikel

7

bis

Specifieke bepalingen in verband met de tussentijdse evaluatie en de bijbehorende flexibiliteit

1. In 2026 betaalt de Commissie **1,5 %** van de totale steun uit het EFRO, het Cohesiefonds **en het Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF)**, opgericht bij Verordening (EU) 2021/1056 van het Europees Parlement en de Raad*, op grond van het besluit tot goedkeuring van de programmawijziging, als aanvullende eenmalige voorfinanciering. Dat aanvullende eenmalige voorfinancieringspercentage wordt verhoogd tot **9,5 %** voor programma's in het kader van de doelstelling “investeren in werkgelegenheid en groei” die een of meer aan Rusland, Belarus of Oekraïne grenzende regio's van NUTS-niveau 2 bestrijken, mits het programma niet het gehele grondgebied van de betrokken lidstaat bestrijkt. Wanneer echter regio's van NUTS-niveau 2 die grenzen aan Rusland, Belarus of Oekraïne uitsluitend worden opgenomen in programma's die het gehele grondgebied van de betrokken lidstaat bestrijken, is het verhoogde percentage ook van toepassing op dergelijke programma's.

2. De in lid 1 van dit artikel bedoelde aanvullende eenmalige voorfinanciering is alleen van toepassing wanneer de overheveling van ten minste **10 %** van de financiële middelen van het programma naar een of meer van de specifieke prioriteiten die zijn vastgesteld voor de specifieke doelstellingen als bedoeld in artikel 3, lid 1, eerste alinea, punt a), vi) en vii), punt b), v), ix), xi) en xii), punt c), iii), punt d), vii), en punt e), iii) **en iv)**, is goedgekeurd in het kader van de tussentijdse evaluatie, op voorwaarde dat het verzoek tot programmawijziging uiterlijk op 31 december 2025 bij de Commissie is ingediend (de “drempel van 10 %”).

De volgende overhevelingen binnen hetzelfde programma tellen ook mee voor de drempel van 10 %:

- a) overhevelingen van het ESF+ naar een of meer van de specifieke prioriteiten die zijn vastgesteld op grond van de artikelen 12 bis, 12 quater en 12 quinquies van Verordening (EU) 2021/1057 in het kader van de tussentijdse evaluatie;*
- b) overhevelingen van het JTF naar de specifieke prioriteiten die zijn vastgesteld ter ondersteuning van investeringen die bijdragen aan STEP-doelstellingen of die zijn vastgesteld ter bevordering van de toegang tot betaalbare en duurzame huisvesting op grond van Verordening (EU) 2021/1056 in het kader van de tussentijdse evaluatie;*

- c) *overhevelingen van het EFRO of het Cohesiefonds naar de specifieke prioriteiten voor de specifieke doelstellingen als bedoeld in artikel 3, lid 1, eerste alinea, punt a), vi), en punt b), ix), van deze verordening, of overhevelingen van het ESF+ naar specifieke prioriteiten die zijn vastgesteld op grond van artikel 12 bis van Verordening (EU) 2021/1057 dan wel van het JTF naar de specifieke prioriteiten vastgesteld ter ondersteuning van investeringen die bijdragen aan STEP-doelstellingen die vóór de tussentijdse evaluatie in programmawijzigingen zijn goedgekeurd;*
- d) *overhevelingen van het EFRO of het Cohesiefonds naar de specifieke prioriteiten die zijn vastgesteld voor de specifieke doelstelling als bedoeld in artikel 3, lid 1, eerste alinea, punt b), v), die sinds 1 januari 2025 in programmawijzigingen zijn goedgekeurd.*

3. *De volgende middelen worden niet in aanmerking genomen voor de berekening van het bedrag dat overeenkomt met de drempel van 10 %:*
- a) middelen uit het herstelinstrument van de Europese Unie als bedoeld in artikel 4 van Verordening (EU) 2021/1056;*
 - b) de aanvullende financiering voor ultraperifere gebieden als bedoeld in artikel 110, lid 1, punt e), van Verordening (EU) 2021/1060;*
 - c) de middelen die worden overgeheveld naar een of meer van de specifieke prioriteiten die zijn vastgesteld ter ondersteuning van de respons op natuurrampen op grond van artikel 12 ter van Verordening (EU) 2021/1057 of in het kader van de in artikel 3, lid 1, punt b), x), van deze verordening bedoelde specifieke doelstelling.*
4. De aanvullende eenmalige voorfinanciering die aan de lidstaat is verschuldigd en die voortvloeit uit programmawijzigingen in het kader van de overheveling naar de in lid 2 van dit artikel bedoelde prioriteiten, wordt voor de berekening van de op grond van artikel 105 van Verordening (EU) 2021/1060 vrij te maken bedragen, meegeteld als betalingen die in 2025 zijn verricht, op voorwaarde dat het verzoek tot programmawijziging uiterlijk op 31 december 2025 bij de Commissie is ingediend.

5. In afwijking van artikel 63, lid 2, en artikel 105, lid 2, van Verordening (EU) 2021/1060 is de uiterste datum voor de subsidiabiliteit van de uitgaven en de vrijmaking 31 december 2030 wanneer programmawijzigingen zijn goedgekeurd waarbij ten minste **10 %** van de financiële middelen van het programma wordt overgeheveld naar een of meer van de specifieke prioriteiten **als bedoeld in lid 2** van dit artikel.
6. ***Indien een lidstaat slechts één programma heeft dat zijn gehele grondgebied bestrijkt en dat programma uit het EFRO, het Cohesiefonds, het ESF+ en het JTF wordt gefinancierd, is de in lid 5 bedoelde afwijking van toepassing wanneer ten minste 7 % van de financiële middelen van het programma wordt overgeheveld naar een of meer van de specifieke prioriteiten die zijn vastgesteld voor de in lid 2 bedoelde specifieke doelstellingen.***

7. *Met betrekking tot de in de leden 5 en 6 van dit artikel bedoelde programma's wordt, indien in Verordening (EU) 2021/1060 of in een van de fondsspecifieke verordeningen de uiterste datum voor de toepassing van het prestatiekader en van de vereisten inzake financieel beheer, rapportage en evaluatie is vastgesteld, die datum geacht te verwijzen naar dezelfde datum in het volgende jaar. Bovendien wordt, in afwijking van artikel 2, punt 29), van Verordening (EU) 2021/1060, voor dergelijke programma's het laatste boekjaar geacht te verwijzen naar de periode die loopt van 1 juli 2030 tot en met 30 juni 2031.*
8. De lidstaten kunnen in verzoeken om programmawijzigingen die zijn ingediend op grond van artikel 24 van Verordening (EU) 2021/1060, verzoeken om de in het kader van de doelstelling "investeren in werkgelegenheid en groei" geprogrammeerde EFRO-middelen over te hevelen naar het Stedelijk Europa-initiatief en naar de instrumenten voor interregionale innovatie-investeringen als bedoeld in respectievelijk artikel 12 en artikel 13 van deze verordening. Overgehevelde middelen worden gebruikt ten voordele van de betrokken lidstaat. Dergelijke overhevelingen vormen geen overdrachten in de zin van artikel 26 van Verordening (EU) 2021/1060.
9. *Overeenkomstig artikel 40, lid 2, punt d), en artikel 8 van Verordening (EU) 2021/1060 worden verzoeken om programmawijzigingen met het oog op de overheveling van middelen in het kader van de tussentijdse evaluatie pas ingediend na goedkeuring door het monitoringcomité. Wanneer een dergelijke overheveling betrekking heeft op middelen die op grond van artikel 28 van die verordening zijn geprogrammeerd, geschiedt dit na overleg met de bevoegde lokale en regionale overheden, in overeenstemming met de Europese gedragscode inzake partnerschap.*

10. In afwijking van artikel 112, *leden 3 en 4*, van Verordening (EU) 2021/1060 *wordt* het maximale medefinancieringspercentage voor prioriteiten in programma's in het kader van de doelstelling "investeren in werkgelegenheid en groei" die een of meer aan Rusland, Belarus of Oekraïne grenzende regio's van NUTS-niveau 2 bestrijken, *verhoogd met tien procentpunten boven het toepasselijke medefinancieringspercentage, tot maximaal 100 %*. Het hogere medefinancieringspercentage geldt niet voor programma's die het gehele grondgebied van de betrokken lidstaat bestrijken, tenzij die regio's van NUTS-niveau 2 alleen worden opgenomen in programma's die het gehele grondgebied van de betrokken lidstaat bestrijken.

De in de eerste alinea van dit lid vastgestelde afwijking is alleen van toepassing wanneer de overheveling van ten minste **10 %** van de financiële middelen van het programma naar een of meer van de in lid 2 van dit artikel bedoelde specifieke prioriteiten is goedgekeurd, op voorwaarde dat het verzoek tot programmawijziging uiterlijk op 31 december 2025 bij de Commissie is ingediend.

11. Naast de op grond van artikel 18, lid 2, van Verordening (EU) 2021/1060 in te dienen beoordeling van het resultaat van de tussentijdse evaluatie voor elk programma, kunnen de lidstaten ***uiterlijk op 31 december 2025*** opnieuw een aanvullende beoordeling en daarmee verband houdende verzoeken tot wijziging van het programma indienen ***bij de Commissie***, rekening houdend met de specifieke doelstellingen als bedoeld in artikel 3, lid 1, eerste alinea, punt a), vi), en vii), punt b), v), ix), xi), xii), punt c), iii), punt d), vii), en punt e), iii) en iv). De in artikel **24** van Verordening (EU) 2021/1060 vastgestelde termijnen zijn van toepassing.
12. Indien de klimaatbijdrage van het Cohesiefonds als bedoeld in artikel 6, lid 1, van Verordening (EU) 2021/1060 het streefcijfer van 37 % van de totale toewijzing ervan zou overschrijden, kan het bedrag dat dat streefcijfer overschrijdt in aanmerking worden genomen bij de berekening van de klimaatbijdrage van het EFRO om het streefcijfer van 30 % van de totale toewijzing ervan te halen. De bedragen die het EFRO-streefcijfer voor klimaatbijdragen van 30 % van de totale toewijzing ervan overschrijden, kunnen in aanmerking worden genomen bij de berekening van de klimaatbijdrage van het Cohesiefonds.

* Verordening (EU) 2021/1056 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 tot oprichting van het Fonds voor een rechtvaardige transitie (PB L 231 van 30.6.2021, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1056/oj>).”;

5) aan artikel 12 wordt het volgende lid toegevoegd:

“4. Innovatieve acties die zijn beoordeeld in een oproep tot het indienen van voorstellen in het kader van het Stedelijk Europa-initiatief, voldoen aan de minimumkwaliteitseisen van die oproep en vanwege budgettaire beperkingen niet kunnen worden gefinancierd, kunnen van de Commissie een excellentiekeurmerk krijgen.

Voor de toepassing van het excellentiekeurmerk wordt het Stedelijk Europa-initiatief beschouwd als een andere bron van de Unie dan de programma's die worden uitgevoerd en opgesteld overeenkomstig artikel 7 van Verordening (EU) 2021/1060.”;

6) in bijlage I wordt tabel 1 als volgt gewijzigd:

a) onder beleidsdoelstelling 1 wordt de volgende rij toegevoegd:

		Alle RCO vermeld voor specifieke doelstelling i) of iii)	Alle RCR vermeld voor specifieke doelstelling i) of iii)”;
	“vii) het versterken van de industriële capaciteit om defensievermogens te bevorderen, waarbij voorrang wordt gegeven aan vermogens voor tweeërlei gebruik	RCO 128 Ondernemingen die steun ontvangen, voornamelijk in verband met de bevordering van vermogens voor tweeërlei gebruik en defensievermogens (RearmEU) - ondernemingen	

;

- b) in beleidsdoelstelling 2 wordt de rij voor specifieke doelstelling v) vervangen door:

	“v) het bevorderen van veilige toegang tot water, duurzaam waterbeheer, waaronder geïntegreerd waterbeheer, en waterweerbaarheid	RCO 30 - Lengte van de nieuwe of verbeterde pijpleidingen voor de leidingnetten van openbare watervoorziening - km RCO 31 - Lengte van de nieuwe of verbeterde pijpleidingen voor het openbaar netwerk voor de opvang van afvalwater - km RCO 32 - Nieuwe of verbeterde capaciteit voor afvalwaterbehandeling - inwonerequivalent	RCR 41 - Inwoners aangesloten op verbeterde openbare watervoorziening - personen RCR 42 - Inwoners aangesloten op openbare installaties voor secundaire afvalwaterbehandeling - personen RCR 43 - Waterverliezen in distributiesystemen voor openbare watervoorziening - kubieke meter per jaar”;
--	--	--	--

;

c) onder beleidsdoelstelling 2 worden de volgende rijen toegevoegd:

		RCO 18 - Betaalbare <i>en duurzame</i> woningen met verbeterde energieprestaties woningen	RCR 26 - Jaarlijks primair energieverbruik - (waarvan: betaalbare <i>en duurzame</i> woningen, openbare gebouwen, ondernemingen, overige) - MWh/jaar
	“xi) het bevorderen van de toegang tot betaalbare <i>en duurzame</i> huisvesting	RCO 65 - Capaciteit van nieuwe of gemoderniseerde betaalbare, <i>duurzame</i> en sociale huisvesting personen	RCR 29 - Geraamde broeikasgasemissies – ton CO ₂ eq./jaar
			RCR 67 - Jaarlijkse gebruikers van nieuwe of gemoderniseerde betaalbare, <i>duurzame</i> en sociale huisvesting - gebruikers/jaar

	xii) het bevorderen van interconnectoren en de bijbehorende <i>transmissie-, distributie-, opslag- en ondersteunende infrastructuur, alsmede het beschermen van kritieke energie-infrastructuur</i> en de uitrol van oplaadinfrastructuur	RCO 59 - Infrastructuur voor alternatieve brandstoffen (tankstations/oplaadpunten) RCO 131 - <i>Energietransport- of distributienetwerklijnen</i> en interconnectoren - nieuw aangelegde of verbeterde <i>RCO 105 - Oplossingen voor elektriciteitsopslag</i>	
--	--	--	--

;

d) onder beleidsdoelstelling 3 wordt de volgende rij toegevoegd:

		Alle RCO	Alle RCR
	“iii) het ontwikkelen van veerkrachtige infrastructuur voor defensie, <i>waarbij prioriteit wordt gegeven aan infrastructuur voor tweërlei gebruik, onder meer om de militaire mobiliteit voor de Unie te bevorderen, en het vergroten van de civiele paraatheid</i>	vermeld voor specifieke doelstellingen i) of ii) RCO 129 - Infrastructuur aangepast aan de eisen inzake militaire mobiliteit <i>RCO 29 - Capaciteit van gebouwde of gerenoveerde polyvalente schuilplaatsen (personen)</i>	vermeld voor specifieke doelstellingen i) of ii)”

;

e) onder beleidsdoelstelling 4 wordt de volgende rij toegevoegd:

		RCO 18 - <i>Betaalbare en duurzame</i> woningen met verbeterde energieprestatie - woningen	RCR 26 - Jaarlijks primair energieverbruik (waarvan: <i>betaalbare en duurzame</i> woningen, openbare gebouwen, ondernemingen, overige) - MWh/jaar
	“vii) het bevorderen van de toegang tot betaalbare <i>en duurzame</i> huisvesting	RCO 65 - Capaciteit van nieuwe of gemoderniseerde sociale, betaalbare <i>en duurzame</i> huisvesting personen	RCR 29 - Geraamde broeikasgasemissies - ton CO ₂ eq./jaar
			RCR 67 - Jaarlijkse gebruikers van nieuwe of gemoderniseerde betaalbare, <i>duurzame</i> en sociale huisvesting - gebruikers/jaar”

;

f) onder beleidsdoelstelling 5 wordt de volgende rij toegevoegd:

		RCO 18 - Betaalbare en duurzame woningen met verbeterde energieprestatie - woningen	RCR 26 - Jaarlijks primair energieverbruik (waarvan: betaalbare en duurzame woningen, openbare gebouwen, ondernemingen, overige) - MWh/jaar
	“iii) het bevorderen van geïntegreerde territoriale ontwikkeling, door toegang tot betaalbare en duurzame huisvesting in alle soorten gebieden	RCO 65 - Capaciteit van nieuwe of gemoderniseerde betaalbare, duurzame sociale huisvesting personen	RCR 29 - Geraamde broeikasgasemissies - ton CO ₂ eq./jaar RCR 67 - Jaarlijkse gebruikers van nieuwe of gemoderniseerde betaalbare, duurzame en sociale huisvesting - gebruikers/jaar”

Artikel 2

Wijzigingen van Verordening (EU) 2021/1056

Verordening (EU) 2021/1056 wordt als volgt gewijzigd:

1) artikel 8, lid 2, wordt als volgt gewijzigd:

a) de eerste alinea wordt als volgt gewijzigd:

i) punt f) wordt vervangen door:

“f) investeringen in slimme en duurzame lokale mobiliteit, met inbegrip van de decarbonisatie van de lokale vervoerssector en de infrastructuur daarvan, alsook de uitrol van oplaadinfrastructuur;”;

ii) punt i) wordt vervangen door:

“i) investeringen in de regeneratie en decontaminatie van brownfields, in water en in bodemherstel, waar nodig met inbegrip van de noodzakelijke groene infrastructuur en herbestemmingsprojecten, rekening houdend met het beginsel “de vervuiler betaalt;”;

iii) de volgende punten toegevoegd:

“p) bevordering van de toegang tot betaalbare en duurzame huisvesting;

q) ondersteuning van systemen voor energieopslag als bijdrage aan de decarbonisatie van regionale economieën en de integratie van hernieuwbare energie in het net.”;

- b) *de tweede alinea wordt geschrapt;*
- c) de vierde alinea wordt vervangen door:

“Het JTF kan ook steun verlenen voor productieve investeringen in andere ondernemingen dan kleine en middelgrote ondernemingen, met behoud van een focus op kmo's. Dergelijke investeringen komen alleen voor steun in aanmerking *indien zij noodzakelijk zijn voor de uitvoering van het territoriale plan voor een rechtvaardige transitie, indien de steun noodzakelijk is voor het scheppen van banen op het vastgestelde grondgebied, en* indien zij niet leiden tot een verplaatsing als gedefinieerd in artikel 2, punt 27, van Verordening (EU) 2021/1060. Voor het verlenen van dergelijke steun is geen herziening van het territoriale plan voor een rechtvaardige transitie vereist indien die herziening uitsluitend verband houdt met de kloofanalyse. *Voor investeringen die bijdragen aan de in artikel 2 van Verordening (EU) 2024/795 bepaalde STEP-doelstellingen* wordt in de selectieprocedure rekening gehouden met leer-werktrajecten en banen, onderwijs of opleidingen voor nieuwe vaardigheden.”;

d) de volgende alinea wordt toegevoegd:

“Voor concrete acties waaraan een excellentiekeurmerk is toegekend als gedefinieerd in artikel 2, punt 45), van Verordening (EU) 2021/1060 en voor projecten die rechtstreeks deelnemen aan een belangrijk project van gemeenschappelijk Europees belang dat de Commissie op grond van artikel 107, lid 3, punt b), VWEU als verenigbaar met de interne markt heeft aangemerkt, waarbij rekening is gehouden met de mededeling van de Commissie van 25 november 2021 getiteld “Criteria voor de beoordeling van de verenigbaarheid met de interne markt van staatssteun ter bevordering van de verwezenlijking van belangrijke projecten van gemeenschappelijk Europees belang”, kan de beheerautoriteit besluiten rechtstreeks steun uit het JTF te verlenen, op voorwaarde dat dergelijke concrete acties bijdragen tot de specifieke doelstelling van artikel 2 van deze verordening en tot de uitvoering van de territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie.”;

2) aan artikel 10 **worden de** volgende **leden** toegevoegd:

“5. Indien JTF-middelen als prioriteiten zijn geprogrammeerd binnen een programma dat ook EFRO-, **ESF**+ of Cohesiefonds-middelen omvat, kunnen de lidstaten naast de op grond van artikel 18, lid 2, van Verordening (EU) 2021/1060 in te dienen beoordeling van het resultaat van de tussentijdse evaluatie voor elk programma, **uiterlijk op 31 december 2025 bij de Commissie** opnieuw een aanvullende beoordeling en daarmee verband houdende verzoeken tot wijziging van het programma indienen, rekening houdend met de specifieke doelstellingen **en ondersteunde activiteiten** die zijn geïntroduceerd bij Verordening (EU) .../...⁺. De termijnen van artikel 24 van Verordening (EU) 2021/1060 zijn van toepassing.

Een dergelijk programma kan in voorkomend geval profiteren van de aanvullende eenmalige voorfinanciering als bedoeld in artikel 7 bis, lid 1, eerste alinea, van Verordening (EU) 2021/1058.

Indien voor een dergelijk programma een verlengde termijn geldt voor de subsidiabiliteit van uitgaven en de vrijmaking overeenkomstig artikel 7 bis van Verordening (EU) 2021/1058, is die verlenging ook van toepassing op de JTF-middelen.

⁺

PB: gelieve het nummer van deze wijzigingsverordening in te voegen.

6. *Indien JTF-middelen in een specifiek programma zijn geprogrammeerd, kunnen de lidstaten overeenkomstig artikel 8, lid 2, eerste alinea, punt p), van deze verordening specifieke prioriteiten vaststellen ter ondersteuning van investeringen die bijdragen tot de doelstellingen van het STEP of ter bevordering van de toegang tot betaalbare huisvesting.*

Indien ten minste 10 % van de financiële middelen van het programma wordt overgeheveld naar een of meer specifieke prioriteiten als bedoeld in de eerste alinea, betaalt de Commissie in 2026 1,5 % van de totale steun uit het JTF aan het programma als uitzonderlijke eenmalige voorfinanciering. Daarnaast tellen ook overhevelingen naar specifieke prioriteiten die zijn vastgesteld ter ondersteuning van investeringen die bijdragen aan de doelstellingen van het STEP en zijn goedgekeurd in programmawijzigingen voorafgaand aan de tussentijdse evaluatie, mee voor de drempel van 10 %. Bij de berekening van het bedrag dat overeenstemt met 10 % van de financiële middelen van het programma wordt geen rekening gehouden met de in artikel 4 bedoelde middelen uit het herstelinstrument van de Europese Unie.

De aan de lidstaat verschuldigde voorfinanciering die voortvloeit uit programmawijzigingen op grond van de overheveling naar de in de eerste alinea van dit lid bedoelde prioriteiten, wordt voor de berekening van de op grond van artikel 105 van Verordening (EU) 2021/1060 vrij te maken bedragen meegeteld als betalingen die in 2025 zijn verricht, op voorwaarde dat het verzoek tot programmawijziging uiterlijk op 31 december 2025 bij de Commissie is ingediend.

In afwijking van artikel 63, lid 2, en artikel 105, lid 2, van Verordening (EU) 2021/1060 is de uiterste datum voor de subsidiabiliteit van de uitgaven en de vrijmaking 31 december 2030. Die afwijking is alleen van toepassing wanneer programmawijzigingen zijn goedgekeurd waarbij ten minste 10 % van de financiële middelen van het programma wordt overgeheveld naar een of meer specifieke prioriteiten als bedoeld in de tweede alinea van dit lid.

Voor dergelijke programma's wordt dit, indien in Verordening (EU) 2021/1060 de uiterste datum voor de toepassing van het prestatiekader en de vereisten inzake financieel beheer, rapportage en evaluatie is vastgesteld, gelezen als een verwijzing naar dezelfde datum in het volgende jaar. Bovendien wordt, in afwijking van artikel 2, punt 29), van Verordening (EU) 2021/1060, voor dergelijke programma's het laatste boekjaar geacht te verwijzen naar de periode die loopt van 1 juli 2030 tot en met 30 juni 2031.

Naast de op grond van artikel 18, lid 2, van Verordening (EU) 2021/1060 in te dienen beoordeling van het resultaat van de tussentijdse evaluatie voor elk programma, kunnen de lidstaten uiterlijk op 31 december 2025 bij de Commissie opnieuw een aanvullende beoordeling en daarmee verband houdende verzoeken tot wijziging van het programma indienen, rekening houdend met de ondersteunde activiteiten die zijn geïntroduceerd bij Verordening (EU) .../...⁺. De termijnen van artikel 24 van Verordening (EU) 2021/1060 zijn van toepassing.

* Verordening (EU) 2025/... van het Europees Parlement en de Raad van ... (PB ...).”;

⁺ PB: gelieve het nummer van deze wijzigingsverordening en het nummer, de datum en de PB-referentiegegevens in de overeenkomstige voetnoot in te voegen.

3) in artikel 11, lid 2, *worden de punten h) en i) vervangen door:*

“h) wanneer steun moet worden verleend voor productieve investeringen in andere ondernemingen dan kmo’s, een indicatieve lijst van te steunen concrete acties en ondernemingen en een motivering van de noodzaak van dergelijke steun, onder meer door, waar nodig voor de beoordeling van staatssteun, een kloofanalyse waaruit blijkt dat het verwachte banenverlies zonder de investering groter zou zijn dan het verwachte aantal gecreëerde banen;

i) wanneer steun moet worden verleend voor investeringen ter vermindering van de broeikasgasemissies van activiteiten die zijn opgenomen in bijlage I bij Richtlijn 2003/87/EG, een lijst van de te ondersteunen concrete acties en een motivering dat ze bijdragen tot de transitie naar een klimaatneutrale economie en leiden tot een vermindering van de broeikasgasemissies die verder gaat dan de betreffende benchmarks voor kosteloze toewijzing in het kader van Richtlijn 2003/87/EG, en mits die concrete acties noodzakelijk zijn voor de bescherming van een aanzienlijk aantal banen;”;

4) in artikel 12 wordt lid 2 vervangen door:

“2. Voor de outputindicatoren bedragen de uitgangswaarden nul. De intermediaire streefdoelen voor 2024 en de streefcijfers voor 2029 zijn cumulatief.”;

- 5) *in bijlage II wordt in punt 2.4 de tekst die verwijst naar artikel 11, lid 2, punt h), vervangen door:*

“Alleen invullen wanneer steun wordt verleend voor productieve investeringen in andere ondernemingen dan kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's):

- een indicatieve lijst van te ondersteunen concrete acties en ondernemingen en voor elk ervan een motivering van de noodzaak van dergelijke steun, onder meer door, waar nodig voor de beoordeling van staatssteun, een kloofanalyse waaruit blijkt dat het verwachte banenverlies zonder de investering groter zou zijn dan het verwachte aantal gecreëerde banen

Dit onderdeel bijwerken of invullen in het kader van de herziening van de territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie, afhankelijk van het besluit dergelijke steun te verlenen.”;

6) aan bijlage III wordt de volgende rij toegevoegd:

<i>“RCO 18 - Betaalbare en duurzame woningen met verbeterde energieprestaties - woningen RCO 65 - Capaciteit van nieuwe of gemoderniseerde betaalbare, duurzame en sociale huisvesting - personen</i>	<i>RCR 26 - Jaarlijks primair energieverbruik (waarvan: betaalbare en duurzame woningen, openbare gebouwen, ondernemingen, overige) - MWh/jaar</i> <i>RCR 29 - Geraamde broeikasgasemissies - ton CO₂ eq./jaar</i> <i>RCR 67 - Jaarlijkse gebruikers van nieuwe of gemoderniseerde betaalbare, duurzame en sociale huisvesting - gebruikers/jaar”</i>
--	---

Artikel 3

Beperkingen op programmawijzigingen en overdrachten

Bedragen die overeenstemmen met vastleggingen die zijn opgeschort door in het kader van Verordening (EU, Euratom) 2020/2092 vastgestelde maatregelen en bedragen die het flexibilitetsbedrag overschrijden dat overeenstemt met de specifieke doelstellingen die zijn onderworpen aan een negatieve beoordeling door de Commissie op basis van de toepassing van horizontale randvoorwaarden op grond van artikel 15 van Verordening (EU) 2021/1060, worden niet onderworpen aan een programmawijziging of -overdracht op grond van deze verordening.

Artikel 4

Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking op de dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te ...,

Voor het Europees Parlement

De voorzitter

Voor de Raad

De voorzitter

**Verklaring van de Commissie over de eerbiediging van de rechtsstaat naar aanleiding
van de vaststelling van Verordening (EU) [2025/...]¹**

De Commissie benadrukt dat de eerbiediging van de rechtsstaat en de grondrechten van het grootste belang is voor de Europese Unie. De Commissie begrijpt het voornemen van de medewetgevers om de bescherming van de begroting van de Unie te waarborgen met hun amendementen op het voorstel van de Commissie. De Commissie blijft zich inzetten voor de handhaving van de rechtsstaat bij de uitvoering van de fondsen en zal elk verzoek om programmawijzigingen beoordelen in overeenstemming met de verordening gemeenschappelijke bepalingen (GB-verordening), de verordening inzake conditionaliteit met betrekking tot de rechtsstaat en de bepalingen van de verordening inzake de tussentijdse evaluatie.

¹ PB L ... [nummer, datum, blz, ELI].

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2025)0178

Mechanisme voor koolstofgrenscorrectie: vereenvoudiging en versterking

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 10 september 2025 inzake het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2023/956 wat betreft de vereenvoudiging en versterking van het mechanisme voor koolstofgrenscorrectie (COM(2025)0087 – C10-0035/2025 – 2025/0039(COD))

(Gewone wetgevingsprocedure: eerste lezing)

Het Europees Parlement,

- gezien het voorstel van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad (COM(2025)0087),
- gezien artikel 294, lid 2, en artikel 192, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, op grond waarvan het voorstel door de Commissie bij het Parlement is ingediend (C10-0035/2025),
- gezien artikel 294, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,
- gezien de begrotingsbeoordeling door de Begrotingscommissie,
- gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité van 29 april 2025¹,
- na raadpleging van het Comité van de Regio's,
- gezien het overeenkomstig artikel 75, lid 4, van zijn Reglement door de bevoegde commissie goedgekeurde voorlopig akkoord en de door de vertegenwoordiger van de Raad bij brief van 27 juni 2025 gedane toezegging om het standpunt van het Europees Parlement overeenkomstig artikel 294, lid 4, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie goed te keuren,
- gezien de artikelen 60 en 58 van zijn Reglement,
- gezien de adviezen van de Commissie internationale handel en de Commissie industrie, onderzoek en energie,

¹ PB C, C/2025/3201, 2.7.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3201/oj>.

- gezien het verslag van de Commissie milieubeheer, klimaat en voedselveiligheid (A10-0085/2025),
 1. stelt onderstaand standpunt in eerste lezing vast²;
 2. verzoekt de Commissie om hernieuwde voorlegging aan het Parlement indien zij haar voorstel vervangt, ingrijpend wijzigt of voornemens is het ingrijpend te wijzigen;
 3. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en de Commissie, alsook aan de nationale parlementen.

² Dit standpunt vervangt de amendementen die zijn aangenomen op 22 mei 2025 (Aangenomen teksten, P10_TA(2025)0108).

P10_TC1-COD(2025)0039

Standpunt van het Europees Parlement in eerste lezing vastgesteld op 10 september 2025 met het oog op de vaststelling van Verordening (EU) 2025/... van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2023/956 wat betreft de vereenvoudiging en versterking van het mechanisme voor koolstofgrenscorrectie

(Voor de EER relevante tekst)

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 192, lid 1,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité¹,

Na raadpleging van het Comité van de Regio's,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure²,

¹ PB C, C/2025/3201, 2.7.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3201/oj>.

² Standpunt van het Europees Parlement van 10 september 2025.

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Sinds het begin van de overgangperiode op 1 oktober 2023 zoals vastgelegd in Verordening (EU) 2023/956 van het Europees Parlement en de Raad³, heeft de Commissie gegevens en informatie verzameld over de uitvoering van het mechanisme voor koolstofgrenscorrectie (het “CBAM”); zoals daarin bepaald, onder meer door het analyseren van kwartaalverslagen die door rapporterende aangevers zijn ingediend. Uit de verzamelde informatie en de uitwisselingen met de belanghebbenden, waaronder uitwisselingen binnen de deskundigengroep over het CBAM, is gebleken op welke gebieden het CBAM kan worden vereenvoudigd en versterkt overeenkomstig de toezegging van de Unie om te zorgen voor een soepele uitvoering van het CBAM zodra de overgangperiode op 1 januari 2026 afloopt.

³ Verordening (EU) 2023/956 van het Europees Parlement en de Raad van 10 mei 2023 tot instelling van een mechanisme voor koolstofgrenscorrectie (PB L 130 van 16.5.2023, blz. 52, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/956/oj>).

- (2) Op basis van de ervaring die is opgedaan en de gegevens die tijdens de overgangsperiode zijn verzameld over de verdeling van importeurs van de in bijlage I bij Verordening (EU) 2023/956 opgenomen goederen in de Unie, is slechts een klein deel van die importeurs verantwoordelijk voor het overgrote deel van de in *ingevoerde* goederen ingebedde emissies. De afwijking die wordt toegepast op de invoer van goederen met een te verwaarlozen waarde, namelijk goederen met een totale waarde van niet meer dan 150 EUR per zending, als bedoeld in artikel 23 van Verordening (EG) nr. 1186/2009 van de Raad⁴, lijkt ontoereikend om ervoor te zorgen dat het CBAM van toepassing is op importeurs in verhouding tot het effect van die importeurs op de onder Verordening (EU) 2023/956 vallende emissies. Voor importeurs van kleine hoeveelheden goederen kan de naleving van de rapportage- en financiële verplichtingen zoals vastgelegd in Verordening (EU) 2023/956 onnodig belastend zijn. Daarom moet worden voorzien in een nieuwe afwijking om importeurs van kleine hoeveelheden in termen van massa van de in bijlage I bij die verordening opgenomen goederen vrij te stellen van de verplichtingen uit hoofde van Verordening (EU) 2023/956, met behoud van de milieudoelstelling van het CBAM en het vermogen ervan om de beoogde klimaatdoelstelling te verwezenlijken.

⁴ Verordening (EG) nr. 1186/2009 van de Raad van 16 november 2009 betreffende de instelling van een communautaire regeling inzake douanenvrijstellingen (PB L 324 van 10.12.2009, blz. 23, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1186/oj>).

- (3) Verordening (EU) 2023/956 moet voorzien in een nieuwe drempelwaarde op basis van de cumulatieve nettomassa van de ingevoerde goederen per kalenderjaar per importeur (de “unieke op massa gebaseerde drempelwaarde”), *die aanvankelijk op 50 ton wordt vastgesteld. Een unieke op massa gebaseerde drempelwaarde moet cumulatief van toepassing zijn op alle goederen in de sectoren ijzer en staal, aluminium, meststoffen en cement. Indien de nettomassa van alle door een importeur in een bepaald kalenderjaar ingevoerde goederen cumulatief niet groter is dan de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde, moet een dergelijke importeur, met inbegrip van importeurs met de status van toegelaten CBAM-aangever, in een bepaald kalenderjaar worden vrijgesteld van de verplichtingen uit hoofde van Verordening (EU) 2023/956 (de “de-minimisvrijstelling”). Indien een importeur in een betrokken kalenderjaar de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde overschrijdt, moet die importeur onderworpen worden aan verplichtingen uit hoofde van Verordening (EU) 2023/956 met betrekking tot alle emissies die zijn ingebed in alle in dat desbetreffende kalenderjaar ingevoerde goederen, waaronder met name de verplichting om de status van toegelaten CBAM-aangever te verkrijgen, de verplichting om een CBAM-aangifte in te dienen met betrekking tot alle emissies die zijn ingebed in alle in dat desbetreffende kalenderjaar ingevoerde goederen en de verplichting om CBAM-certificaten voor al die emissies aan te kopen en in te leveren.*

- (4) *In de sectoren waterstof en elektriciteit verschillen belangrijke kenmerken zoals de hoeveelheid invoer, handelspatronen, douane-informatie en emissie-intensiteit aanzienlijk van die in de sectoren ijzer en staal, aluminium, meststoffen en cement. Die verschillen impliceren dat het onderwerpen van de invoer van elektriciteit en waterstof aan een unieke op massa gebaseerde drempelwaarde, complexe aanpassingen zou vereisen die de administratieve kosten voor importeurs in deze sectoren niet aanzienlijk kunnen verlagen. Daarom mag de invoer van elektriciteit of waterstof niet onder de de-minimisvrijstelling vallen.*
- (5) *De vaststelling van de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde die de gemiddelde emissie-intensiteit van de hoeveelheid van de ingevoerde goederen weerspiegelt, beoogt ervoor te zorgen dat ten minste 99 % van de in ingevoerde goederen ingebedde emissies binnen het toepassingsgebied van het CBAM blijven, zodat de de-minimisvrijstelling van toepassing is op niet meer dan 1 % van de in ingevoerde goederen ingebedde emissies. De de-minimisvrijstelling zou een robuuste en gerichte aanpak zijn, aangezien deze de ecologische aard en de klimaatdoelstelling van het CBAM nauwkeurig weerspiegelt en tegelijkertijd de administratieve lasten in verband met het CBAM aanzienlijk vermindert voor importeurs, waarvan de grote meerderheid zal worden vrijgesteld van de verplichtingen uit hoofde van Verordening (EU) 2023/956. Tegelijkertijd blijft het CBAM van toepassing op ten minste 99 % van de emissies die in de ingevoerde goederen zijn ingebed. Een dergelijke unieke op massa gebaseerde drempelwaarde neemt ook het risico van ontwijking door een kunstmatig opsplitsen van zendingen door één enkele importeur weg.*

- (6) *De Commissie moet elk jaar op basis van invoergegevens voor de voorgaande twaalf kalendermaanden beoordelen of zich een wezenlijke verandering heeft voorgedaan in de gemiddelde emissie-intensiteit van de goederen of in het handelspatroon van goederen, met inbegrip van ontwijkingspraktijken. Om ervoor te zorgen dat ten minste 99 % van de in de ingevoerde goederen ingebedde emissies binnen het toepassingsgebied van het CBAM blijven, moet de Commissie gedelegeerde handelingen vaststellen om de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde te wijzigen door gebruik te maken van de in punt 2 van bijlage VII bij Verordening (EU) 2023/956 beschreven methode. Om doeltreffendheid en zekerheid te waarborgen, mag de Commissie dergelijke handelingen alleen vaststellen indien de resulterende drempelwaarde meer dan 15 ton afwijkt van de toepasselijke drempelwaarde. Indien de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde wordt gewijzigd, moet zij van toepassing zijn vanaf het begin van het volgende kalenderjaar.*

- (7) Om ervoor te zorgen dat de afwijking voldoende doelgericht is, moet *de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde* van toepassing zijn op *elke* importeur, *met inbegrip van die importeurs met de status van toegelaten CBAM-aangever*. *Daartoe moet rekening worden gehouden met ingevoerde goederen van een importeur, ongeacht of deze zijn aangegeven door de importeur zelf of door een indirecte douanevertegenwoordiger*. Van de indirecte douanevertegenwoordiger moet, gezien de aard van zijn activiteit en de daarmee verband houdende verplichtingen uit hoofde van Verordening (EU) 2023/956, altijd worden *verlangd dat hij de status van een toegelaten CBAM-aangever verkrijgt voordat hij optreedt namens een importeur die in bijlage I bij Verordening (EU) 2023/956 vermelde goederen invoert*. Indien een importeur, vertegenwoordigd door een of meer indirecte douanevertegenwoordigers, *de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde heeft overschreden, moet elke indirecte douanevertegenwoordiger die optreedt als toegelaten CBAM-aangever een CBAM-aangifte indienen met betrekking tot de goederen die door die indirecte douanevertegenwoordiger in het douanegebied van de Unie zijn ingevoerd, met inbegrip van alle goederen onder de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde, voor de vertegenwoordigde importeurs die de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde hebben overschreden, en moet hij het aantal CBAM-certificaten inleveren dat overeenkomt met de in die goederen ingebedde emissies*.

- (8) *Ten behoeve van de rechtszekerheid is het passend uitdrukkelijk te bepalen dat indien een indirecte douanevertegenwoordiger namens een importeur als toegelaten CBAM-aangever optreedt, de indirecte douanevertegenwoordiger onderworpen moet zijn aan de verplichtingen die op grond van Verordening (EU) 2023/956 op die importeur van toepassing zijn, met name de verplichting om een CBAM-aangifte in te dienen met betrekking tot de goederen die door de indirecte douanevertegenwoordiger namens die importeur zijn ingevoerd, en om de CBAM-certificaten in te leveren met betrekking tot de in die goederen ingebedde emissies. Bijgevolg mogen in geval van niet-naleving boetes aan de indirecte douanevertegenwoordiger worden opgelegd op grond van Verordening (EU) 2023/956. Aan de indirecte douanevertegenwoordiger mogen echter geen boetes worden opgelegd wanneer een indirecte douanevertegenwoordiger optreedt namens een in een lidstaat gevestigde importeur, er niet mee heeft ingestemd op te treden als toegelaten CBAM-aangever.*

- (9) Op basis van douane-informatie ***moet de Commissie*** toezicht houden op de ingevoerde hoeveelheden goederen om de naleving van de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde te beoordelen. ***De bevoegde autoriteiten moeten een dergelijk toezicht ook kunnen uitoefenen.*** Om de bevoegde autoriteiten in staat te stellen met kennis van zaken een beslissing te nemen, moeten ***passende regelingen worden vastgesteld*** om de nodige informatie en gegevens ***beschikbaar te stellen voor*** de bevoegde autoriteiten. ***Elke bevoegde autoriteit moet de douaneautoriteiten kunnen verzoeken om de nodige informatie en het nodige bewijsmateriaal, waaronder de naam, het adres en de contactgegevens van importeurs, indien die informatie niet anderszins beschikbaar is voor de bevoegde autoriteit.*** Indien ***de douaneautoriteiten constateren*** dat een importeur de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde heeft overschreden, ***onder meer op basis van informatie van de bevoegde autoriteit, mogen*** zij ***de*** verdere invoer van goederen door die importeur ***niet*** toestaan tot het einde van het ***desbetreffende*** kalenderjaar of totdat die importeur de status van toegelaten CBAM-aangever heeft verkregen.
- (10) ***Een*** importeur ***die*** verwacht de jaarlijkse unieke op massa gebaseerde drempelwaarde te zullen overschrijden, ***moet een toelatingsaanvraag indienen.*** ***Een dergelijke importeur moet de status van toegelaten CBAM-aangever verkrijgen voordat de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde wordt overschreden.*** Aan importeurs aan wie geen toelating is verleend voordat zij de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde hebben overschreden, moeten boetes worden opgelegd.

- (11) *De verplichting om de status van toegelaten CBAM-aangever te verkrijgen voordat de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde wordt overschreden, kan ertoe leiden dat begin 2026 een groot aantal aanvragen wordt ingediend. Om de toepassing van Verordening (EU) 2023/956 na het verstrijken van de overgangsbepalingen te vergemakkelijken en mogelijke invoerverstoringen te voorkomen, is het passend importeurs en indirecte douanevertegenwoordigers die uiterlijk op 31 maart 2026 een toelatingsaanvraag hebben ingediend, toe te staan de goederen in 2026 te blijven invoeren, zelfs nadat de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde is overschreden, in afwachting van het besluit over het verkrijgen van de toelating. Om te voorkomen dat Verordening (EU) 2023/956 wordt omzeild, moeten aan de importeurs en indirecte douanevertegenwoordigers boetes worden opgelegd overeenkomstig artikel 26, lid 2 bis, van die verordening indien de toelating wordt geweigerd.*
- (12) Om ervoor te zorgen dat de definitie van een importeur alle relevante douaneprocedures omvat, moet deze worden gewijzigd om er ook het geval in op te nemen van de vereenvoudigde douaneregeling waarbij alleen een aanzuiveringsafrekening wordt voorgelegd overeenkomstig artikel 175, lid 5, van Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/2446 van de Commissie⁵.

⁵ Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/2446 van de Commissie van 28 juli 2015 tot aanvulling van Verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en de Raad met nadere regels betreffende een aantal bepalingen van het douanewetboek van de Unie (PB L 343 van 29.12.2015, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2015/2446/oj).

- (13) Om een evenwicht te vinden tussen de doeltreffendheid van de toelatingsprocedure en het risicoprofiel van de aanvragers, moet de raadplegingsprocedure facultatief zijn voor de bevoegde autoriteit. De raadplegingsprocedure moet de bevoegde autoriteit in staat stellen andere bevoegde autoriteiten en de Commissie te raadplegen wanneer dit nodig wordt geacht op basis van de door de aanvrager ingediende informatie en de douane-informatie die in het CBAM-register beschikbaar is gesteld.
- (14) Om extra flexibiliteit te bieden, moet de toegelaten CBAM-aangever de indiening van de CBAM-aangifte aan een derde kunnen delegeren. De toegelaten CBAM-aangever moet verantwoordelijk blijven voor de indiening van de CBAM-aangifte. Om de toegelaten CBAM-aangever in staat te stellen de vereiste delegatie en toegang te verlenen aan een derde, moet die derde voldoen aan bepaalde technische kwalificaties. Zo moet die derde een registratie- en identificatienummer van marktdeelnemers (EORI-nummer) bezitten en in een lidstaat gevestigd zijn.

- (15) Toegelaten CBAM-aangevers moeten uiterlijk op 30 september van het jaar na het jaar van invoer van goederen hun jaarlijkse CBAM-aangifte indienen en het overeenkomstige aantal certificaten inleveren. Om toegelaten CBAM-aangevers flexibiliteit te bieden om aan hun verplichtingen te voldoen, zou een latere indieningsdatum de toegelaten CBAM-aangevers meer tijd geven om de nodige informatie te verzamelen, ervoor te zorgen dat ingebedde emissies door een geaccrediteerde verificateur worden geverifieerd, en het overeenkomstige aantal CBAM-certificaten aan te kopen. De datum voor de annulering van CBAM-certificaten moet dienovereenkomstig worden aangepast.
- (16) De ingebedde emissies van bepaalde aluminium- en staalgoederen die momenteel binnen het toepassingsgebied van Verordening (EU) 2023/956 vallen, worden voornamelijk bepaald door de ingebedde emissies van inputmaterialen (precursoren), terwijl de emissies die ontstaan tijdens de productiefasen van die goederen doorgaans relatief laag zijn. Die productiefasen bestaan uit afwerkingsprocessen die worden uitgevoerd door afzonderlijke installaties die niet onder het EU-systeem voor de handel in emissierechten (de “EU-ETS”) vallen zoals bepaald in Richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad⁶, behalve in het geval van geïntegreerde faciliteiten. *Om de samenhang met de regels van het EU-ETS te waarborgen en de toepassing van de CBAM-regels voor exploitanten in derde landen te vereenvoudigen, moeten de ingebedde emissies van die productieprocessen worden uitgesloten van de systeemgrenzen voor de berekening van de emissies, door de systeemgrenzen van productieprocessen af te stemmen op die welke onder het EU-ETS vallen.*

⁶ Richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 oktober 2003 tot vaststelling van een systeem voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Unie en tot wijziging van Richtlijn 96/61/EG van de Raad (PB L 275 van 25.10.2003, blz. 32, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2003/87/oj>).

- (17) *Elektriciteit die is opgewekt op het continentaal plat of in de exclusieve economische zone van een lidstaat of een derde land, wordt beschouwd als van oorsprong uit respectievelijk die lidstaat of dat derde land. Waterstof van oorsprong uit het continentaal plat of uit de exclusieve economische zone van een lidstaat of een derde land wordt beschouwd als van oorsprong uit respectievelijk die lidstaat of dat derde land.*
- (18) Wanneer inputmaterialen (precursoren) al onderworpen zijn aan het EU-ETS of aan een koolstofbeprijzingssysteem dat volledig gekoppeld is aan het EU-ETS, mogen de ingebedde emissies van die precursoren niet in aanmerking worden genomen bij de berekening van de ingebedde emissies van samengestelde goederen.
- (19) Toegelaten CBAM-aangevers moeten een jaarlijkse CBAM-aangifte indienen met daarin de berekening van ingebedde emissies op basis van de standaardwaarden of de werkelijke waarden die door geaccrediteerde verificateurs zijn geverifieerd. De Commissie moet de standaardwaarden berekenen en ter beschikking stellen. De verificatie van ingebedde emissies moet daarom alleen worden toegepast op werkelijke waarden.

- (20) Uit informatie die tijdens de overgangsperiode is verzameld, blijkt dat de rapporterende aangevers moeilijkheden ondervinden bij het verkrijgen van de vereiste informatie over de koolstofprijs die daadwerkelijk in een derde land is betaald. Om de aftrek van de koolstofprijs te vergemakkelijken, moet de Commissie indien mogelijk een jaarlijkse gemiddelde koolstofprijs vaststellen, uitgedrukt in EUR/ton CO₂-equivalent, van de daadwerkelijk betaalde koolstofprijs, ook op een voorzichtige basis van de best beschikbare gegevens van betrouwbare, openbaar beschikbare informatie en informatie die door derde landen aan de Commissie wordt verstrekt, en gebaseerd op een voorzichtige schatting.
- (21) *Het bewijs dat vereist is voor de aftrek van een daadwerkelijk betaalde koolstofprijs berust op informatie die relevant zijn voor de bepaling en verificatie van werkelijke ingebedde emissies. Indien de ingebedde emissies worden aangegeven op basis van standaardwaarden, mag het alleen mogelijk zijn om de koolstofprijs af te trekken op basis van jaarlijkse standaard koolstofprijzen, indien deze beschikbaar zijn. Aangezien de ingebedde emissies van precursoren niet in aanmerking mogen worden genomen indien zij al onderworpen zijn geweest aan het EU-ETS of aan een koolstofbeprijzingssysteem dat volledig gekoppeld is aan het EU-ETS, is de koolstofprijs in verband met die ingebedde emissies bovendien niet relevant voor de aftrek.*

- (22) Toegelaten CBAM-aangevers kunnen een vermindering van het aantal in te leveren CBAM-certificaten aanvragen die overeenstemt met de koolstofprijs die in het land van oorsprong daadwerkelijk voor de aangegeven ingebedde emissies is betaald. Aangezien de koolstofprijs kan worden betaald in een ander derde land dan het land van oorsprong van de ingevoerde goederen, moet een dergelijke koolstofprijs ook in aanmerking komen voor aftrek.
- (23) Om de betrouwbaarheid van de ingebedde emissiegegevens in het CBAM-register te verbeteren en de indiening van gegevens te vergemakkelijken, moeten geaccrediteerde verificateurs, op verzoek van exploitanten in derde landen, toegang krijgen tot het CBAM-register om de ingebedde emissies te verifiëren. Daarnaast moeten moedermaatschappijen of controlerende entiteiten van die exploitanten toegang kunnen krijgen tot het CBAM-register om relevante gegevens te registreren en te delen namens die exploitanten. De exploitanten moeten worden verplicht een ondernemings- of activiteitsregistratienummer te verstrekken om hun identificatie te waarborgen.
- (24) *Om de samenhang met Verordening (EG) nr. 765/2008 van het Europees Parlement en de Raad⁷ en Uitvoeringsverordening (EU) 2018/2067⁸ van de Commissie te waarborgen, moet een verificateur een rechtspersoon zijn die bij besluit van een nationale accreditatie-instantie is geaccrediteerd voor de toepassing van Verordening (EU) 2023/956. Bij het nemen van dat besluit moet de nationale accreditatie-instantie bij de beoordeling van de kwalificaties van de rechtspersoon rekening houden met de relevante activiteitengroepen uit hoofde van Uitvoeringsverordening (EU) 2018/2067.*

⁷ Verordening (EG) nr. 765/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 9 juli 2008 tot vaststelling van de eisen inzake accreditatie en tot intrekking van Verordening (EEG) nr. 339/93 (PB L 218 van 13.8.2008, blz. 30, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2008/765/oj>).

⁸ Uitvoeringsverordening (EU) 2018/2067 van de Commissie van 19 december 2018 inzake de verificatie van gegevens en de accreditatie van verificateurs krachtens Richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad (PB L 334 van 31.12.2018, blz. 94, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2018/2067/oj).

- (25) Om de uitvoering van Verordening (EU) 2023/956 op nationaal niveau te bevorderen, moeten de lidstaten ervoor zorgen dat de bevoegde autoriteiten over *alle* bevoegdheden beschikken *die nodig zijn voor de uitvoering van hun functies en* taken.
- (26) *De kosten in verband met de oprichting, de exploitatie en het beheer van het gemeenschappelijk centraal platform moeten worden gefinancierd uit de vergoedingen die door de toegelaten CBAM-aangevers moeten worden betaald. Voor de duur van de eerste gezamenlijke overheidsopdracht voor de oprichting, de exploitatie en het beheer van het gemeenschappelijke centrale platform moeten die kosten in eerste instantie worden gedragen door de algemene begroting van de Unie en daartoe moeten de inkomsten uit die vergoedingen in de begroting van de Unie worden opgenomen om de desbetreffende kosten te dekken. Gezien de aard van de inkomsten is het passend de inkomsten als interne bestemmingsontvangsten te behandelen. Resterende inkomsten na aftrek van die kosten moeten worden opgenomen in de begroting van de Unie. De Commissie moet de bevoegdheid krijgen om gedelegeerde handelingen vast te stellen ter bepaling van de structuur en de hoogte van de vergoedingen, zodat de organisatie en het gebruik van het gemeenschappelijk centraal platform kostenefficiënt zijn, de vergoedingen zodanig worden vastgesteld dat de desbetreffende kosten strikt worden gedekt en onnodige administratieve kosten worden vermeden. De Commissie moet ook gedelegeerde handelingen vaststellen waarin voor de duur van de daaropvolgende gezamenlijke overheidsopdrachten wordt bepaald dat de vergoedingen de kosten van de exploitatie en het beheer van het platform rechtstreeks moeten financieren.*

- (27) Om toegelaten CBAM-aangevers voldoende tijd te geven om zich voor te bereiden op de naleving van de gewijzigde verplichtingen uit hoofde van Verordening (EU) 2023/956, moeten de lidstaten in 2027 beginnen met de verkoop van CBAM-certificaten voor emissies die zijn ingebed in goederen die in het jaar 2026 zijn ingevoerd. De prijs van CBAM-certificaten die in 2027 zijn aangekocht en die overeenkomen met emissies die zijn ingebed in goederen die in 2026 in de Unie worden ingevoerd, moet de prijzen van EU-ETS-emissierechten in 2026 weerspiegelen.
- (28) De verplichting voor de toegelaten CBAM-aangevers om ervoor te zorgen dat het aantal CBAM-certificaten op hun rekening in het CBAM-register aan het einde van elk kwartaal overeenkomt met ten minste 80 % van de emissies die zijn ingebed in de goederen die zij sinds het begin van het jaar hebben ingevoerd, is onvoldoende afgestemd op de verwachte financiële correctie. Daarom is het noodzakelijk om zowel het percentage te verlagen van 80 % naar 50 % als de kosteloze toewijzing van EU-ETS-emissierechten te integreren. Verder moet de toegelaten CBAM-aangever de informatie kunnen gebruiken die in het voorgaande jaar in de CBAM-aangifte voor dezelfde goederen en dezelfde derde landen is ingediend.
- (29) Evenzo moet de terugkoopbeperking nauwkeuriger worden aangepast aan het aantal CBAM-certificaten dat de toegelaten CBAM-aangevers in het jaar van invoer moeten kopen.

- (30) Aangezien CBAM-certificaten zonder compensatie worden geannuleerd, is het niet nodig dat er aan het einde van de werkdag informatie tussen het gemeenschappelijk centraal platform en het CBAM-register wordt uitgewisseld.
- (31) *Indien een toegelaten CBAM-aangever niet het juiste aantal CBAM-certificaten inlevert als gevolg van onjuiste informatie die is verstrekt door een derde, namelijk een exploitant, een verificateur of een onafhankelijke persoon die de documentatie over de koolstofprijs certificeert, moeten* de bevoegde autoriteiten bij het opleggen van boetes rekening kunnen houden met de betreffende specifieke omstandigheden, zoals *de duur, de ernst, de reikwijdte, de opzettelijke of nalatige aard of de herhaling van de niet-naleving of de mate van medewerking* van de *toegelaten CBAM-aangever*. In het geval van kleine of onopzettelijke fouten zou de boete daardoor lager kunnen uitvallen.

- (32) *Aan andere importeurs dan toegelaten CBAM-aangevers die de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde hebben overschreden, moet een in artikel 26, lid 2 bis, bedoelde boete worden opgelegd. Daartoe moet rekening worden gehouden met alle emissies die zijn ingebed in de goederen die door een dergelijke importeur zonder toelating in het desbetreffende kalenderjaar zijn ingevoerd. Het is passend te bepalen dat de betaling van de boete de importeur vrijstelt van de verplichting om een CBAM-aangifte in te dienen en CBAM-certificaten in te leveren met betrekking tot die invoer. Om rekening te houden met een kleine inbreuk of de onopzettelijke aard ervan, moeten de bevoegde autoriteiten een lagere boete kunnen opleggen indien de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde met niet meer dan 10 % van die drempelwaarde is overschreden of indien de importeur voorlopig goederen is blijven invoeren, en zijn aanvraag van de status van toegelaten CBAM-aangever is afgewezen.*
- (33) Verordening (EU) 2023/956 is van toepassing op bepaalde koolstofintensieve goederen die in de Unie worden ingevoerd. De lijst van goederen in bijlage I bij Verordening (EU) 2023/956 bevat “**andere** kaolienhoudende klei” in de lijst van cementgoederen. Gebrande kaolienhoudende klei is een koolstofintensief product, niet-gebrande kaolienhoudende klei is dat niet. Niet-gebrande kaolienhoudende klei moet daarom van het toepassingsgebied van Verordening (EU) 2023/956 worden uitgesloten.

- (34) Bijlage II bij Verordening (EU) 2023/956 bevat een lijst van goederen waarvoor alleen directe emissies in aanmerking moeten worden genomen bij de berekening van ingebedde emissies. Voor goederen die niet in die bijlage zijn opgenomen, moeten zowel directe als indirecte emissies in aanmerking worden genomen. Aangezien indirecte emissies in het geval van elektriciteitsopwekking niet relevant zijn, moet elektriciteit worden toegevoegd aan de lijst van goederen in die bijlage.
- (35) De wijze om standaardwaarden vast te stellen, moet worden vereenvoudigd als er voor een bepaald soort goederen geen betrouwbare gegevens voor het land van uitvoer beschikbaar zouden zijn. Om koolstoflekage te voorkomen, moet de standaardwaarde in dergelijke gevallen worden vastgesteld op het niveau van de gemiddelde emissie-intensiteit van de 10 landen van uitvoer met de hoogste emissie-intensiteit waarvoor betrouwbare gegevens beschikbaar zijn, wat een passend gemiddelde is om de milieudoelstelling van het CBAM te waarborgen. Dit laat de mogelijkheid onverlet om deze standaardwaarden aan te passen op basis van regiospecifieke kenmerken overeenkomstig punt 7 van bijlage IV bij Verordening (EU) 2023/956.

- (36) Teneinde bepaalde niet-essentiële onderdelen van Verordening (EU) 2023/956 aan te vullen en te wijzigen, moet aan de Commissie de bevoegdheid worden overgedragen om overeenkomstig artikel 290 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie handelingen vast te stellen ten aanzien van de wijziging van de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde in bijlage VII bij die verordening, indien nodig, zoals bepaald overeenkomstig artikel 2, lid 3 bis, van die verordening en om die verordening aan te vullen teneinde te bepalen dat de vergoedingen die door toegelaten CBAM-aangevers verschuldigd zijn, rechtstreeks de kosten van de exploitatie en het beheer van het gemeenschappelijk centrale platform financieren. Het is van bijzonder belang dat de Commissie bij haar voorbereidende werkzaamheden tot passende raadplegingen overgaat, onder meer op deskundigenniveau, en dat die raadplegingen gebeuren in overeenstemming met de beginselen die zijn vastgelegd in het Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 over beter wetgeven⁹. Met name om te zorgen voor gelijke deelname aan de voorbereiding van gedelegeerde handelingen ontvangen het Europees Parlement en de Raad alle documenten op hetzelfde tijdstip als de deskundigen van de lidstaten, en hebben hun deskundigen systematisch toegang tot de vergaderingen van de deskundigengroepen van de Commissie die zich bezighouden met de voorbereiding van de gedelegeerde handelingen.

⁹ PB L 123 van 12.5.2016, blz. 1,
ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.

- (37) Daar de doelstellingen van deze verordening, namelijk het vereenvoudigen van bepaalde verplichtingen en het versterken van het mechanisme dat de Unie heeft vastgesteld om het risico op koolstoflekkage te voorkomen en daarmee de mondiale koolstofemissies te reduceren, niet voldoende door de lidstaten kunnen worden verwezenlijkt, maar vanwege de omvang of de gevolgen van het optreden beter door de Unie kunnen worden verwezenlijkt, kan de Unie, overeenkomstig het in artikel 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie neergelegde subsidiariteitsbeginsel, maatregelen nemen. Overeenkomstig het in hetzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat deze verordening niet verder dan nodig is om deze doelstellingen te verwezenlijken.
- (38) Om de tijdige vaststelling van gedelegeerde handelingen en uitvoeringshandelingen uit hoofde van Verordening (EU) 2023/956 mogelijk te maken, moet deze verordening in werking treden op de derde dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.
- (39) Verordening (EU) 2023/956 moet derhalve dienovereenkomstig worden gewijzigd,

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1

Wijzigingen in Verordening (EU) 2023/956

Verordening (EU) 2023/956 wordt als volgt gewijzigd:

1) artikel 2 wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 3 wordt vervangen door:

“3. In afwijking van de leden 1 en 2 is deze verordening niet van toepassing op goederen die in het kader van militaire activiteiten worden vervoerd of gebruikt overeenkomstig artikel 1, punt 49, van Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/2446 van de Commissie.”;

b) het volgende lid wordt ingevoegd:

“3 bis. Deze verordening is niet van toepassing op:

- a) elektriciteit die is opgewekt op het continentaal plat of in de exclusieve economische zone van een lidstaat of een in bijlage III, punten 1 en 2, vermeld land of gebied.*
- b) waterstof die van oorsprong is uit het continentaal plat of de exclusieve economische zone van een lidstaat of een in bijlage III, punt 1 vermeld land of gebied.”;*

2) het volgende artikel wordt ingevoegd:

“Artikel 2 bis

De-minimisvrijstelling

- 1. Een importeur, met inbegrip van elke importeur met de status van toegelaten CBAM-aangever, wordt vrijgesteld van de verplichtingen uit hoofde van deze verordening indien de nettomassa van de ingevoerde goederen in een bepaald kalenderjaar niet cumulatief de in punt 1 van bijlage VII vastgestelde unieke op massa gebaseerde drempelwaarde (de “unieke op massa gebaseerde drempelwaarde”) overschrijdt. Die drempelwaarde geldt voor de totale nettomassa van goederen onder alle GN-codes, geaggregeerd per importeur en per kalenderjaar. In een dergelijk geval moet de importeur, met inbegrip van een importeur met de status van toegelaten CBAM-aangever, die vrijstelling vermelden in de desbetreffende douaneaangifte.*

2. *Indien een importeur, met inbegrip van elke importeur met de status van toegelaten CBAM-aangever, in het desbetreffende kalenderjaar de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde overschrijdt, is de importeur of de toegelaten CBAM-aangever onderworpen aan alle verplichtingen uit hoofde van deze verordening met betrekking tot alle emissies die zijn ingebed in alle in dat kalenderjaar ingevoerde goederen.*
3. *Uiterlijk op 30 april van elk kalenderjaar beoordeelt de Commissie, op basis van de invoergegevens voor de voorgaande twaalf kalendermaanden, of de vastgelegde unieke op massa gebaseerde drempelwaarde waarborgt dat lid 1 van dit artikel van toepassing is op niet meer dan 1 % van de emissies die zijn ingebed in de ingevoerde goederen en veredelingsproducten. De Commissie stelt overeenkomstig artikel 28 gedelegeerde handelingen vast om de vastgelegde unieke op massa gebaseerde drempelwaarde te wijzigen door gebruik te maken van de in punt 2 van bijlage VII beschreven methode, indien de resulterende drempelwaarde meer dan 15 ton afwijkt van de toepasselijke drempelwaarde. De gewijzigde unieke op massa gebaseerde drempelwaarde is van toepassing vanaf 1 januari van het volgende kalenderjaar.*
4. *Dit artikel is niet van toepassing op de invoer van elektriciteit of waterstof.”;*

3) artikel 3 wordt als volgt gewijzigd:

a) punt 15 wordt vervangen door:

“15) “importeur”: de persoon die in eigen naam en voor eigen rekening een douaneaangifte voor het in het vrije verkeer brengen van goederen of een aanzuiveringsafrekening overeenkomstig artikel 175, lid 5, van Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/2446 indient, of indien de douaneaangifte overeenkomstig artikel 18 van Verordening (EU) nr. 952/2013 door een indirecte douanevertegenwoordiger wordt ingediend, de persoon voor wiens rekening een dergelijke aangifte wordt ingediend;”;

b) punt 31 wordt vervangen door:

“31) “exploitant”: een persoon die een installatie exploiteert of beheert in een derde land, met inbegrip van een moederonderneming die een installatie beheert in een derde land;”;

4) artikel 5 wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 1 wordt vervangen door:

“1. Elke in een lidstaat gevestigde importeur dient, alvorens goederen in het douanegebied van de Unie in te voeren, een aanvraag van de status van toegelaten CBAM-aangever (“toelatingsaanvraag”) in.”;

b) *de volgende leden worden ingevoegd:*

“1 bis. Een indirecte douanevertegenwoordiger verkrijgt de status van toegelaten CBAM-aangever voordat hij goederen in het douanegebied van de Unie invoert. Een indirecte douanevertegenwoordiger treedt op als toegelaten CBAM-aangever indien de indirecte douanevertegenwoordiger door een importeur is aangewezen overeenkomstig artikel 18 van Verordening (EU) nr. 952/2013 en ermee instemt op te treden als toegelaten CBAM-aangever, ongeacht of de importeur op grond van artikel 2 bis van deze verordening van de verplichtingen uit hoofde van deze verordening is vrijgesteld.

1 ter. *Indien artikel 2 bis van toepassing is, dient de importeur de toelatingsaanvraag in in gevallen waarin die importeur verwacht de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde te zullen overschrijden.*”;

c) lid 2 wordt vervangen door:

“2. Indien een importeur niet in een lidstaat is gevestigd, *verkrijgt* de indirecte douanevertegenwoordiger de status van toegelaten CBAM-aangever, *ongeacht of de importeur op grond van artikel 2 bis van de verplichtingen uit hoofde van deze verordening is vrijgesteld.*”;

d) *het volgende lid wordt ingevoegd:*

“2 bis. Indien een indirecte douanevertegenwoordiger namens een importeur optreedt als toegelaten CBAM-aangever, is de indirecte douanevertegenwoordiger onderworpen aan de verplichtingen die krachtens deze verordening op de importeur van toepassing zijn met betrekking tot de goederen die namens die importeur door die indirecte douanevertegenwoordiger worden ingevoerd.”;

e) lid 5 wordt *als volgt gewijzigd*:

i) *punt g) wordt vervangen door:*

“g) de geraamde hoeveelheid van de invoer van goederen in het douanegebied van de Unie volgens soort goederen en informatie over de lidstaten van invoer, voor het kalenderjaar waarin de aanvraag wordt ingediend en voor het daaropvolgende kalenderjaar;”;

ii) *het volgende punt wordt ingevoegd:*

“g bis) het nummer van het certificaat van geautoriseerde marktdeelnemer (AEO), indien aan de aanvrager de status van geautoriseerde marktdeelnemer is verleend, overeenkomstig artikel 38 van Verordening (EU) nr. 952/2013;”;

f) het volgende lid wordt ingevoegd:

“7 bis. Een toegelaten CBAM-aangever kan de indiening van CBAM-aangiften als bedoeld in artikel 6 delegeren aan een persoon die voor rekening van en in naam van die toegelaten CBAM-aangever handelt. De toegelaten CBAM-aangever blijft verantwoordelijk voor *de naleving van de verplichtingen die krachtens deze verordening erop van toepassing zijn.*”;

5) artikel 6 wordt als volgt gewijzigd:

a) de leden 1 en 2 worden vervangen door:

“1. Uiterlijk op **30 september** van elk jaar, en voor het eerst in 2027 voor het jaar 2026, gebruikt elke toegelaten CBAM-aangever het in artikel 14 bedoelde CBAM-register om een CBAM-aangifte voor het voorgaande kalenderjaar in te dienen.

2. De CBAM-aangifte bevat de volgende gegevens:

- a) de totale hoeveelheid van iedere soort ingevoerde goederen in het voorgaande kalenderjaar, uitgedrukt in megawattuur voor elektriciteit en in ton voor andere goederen, met inbegrip van de ingevoerde goederen onder de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde;
- b) de totale ingebedde emissies in de in punt a) van dit lid bedoelde goederen, uitgedrukt in ton CO₂-equivalent emissies per megawattuur in het geval van elektriciteit of in ton CO₂-equivalent emissies per ton van iedere soort goederen in het geval van andere goederen, berekend overeenkomstig artikel 7 en, ***indien de ingebedde emissies worden bepaald op basis van de*** werkelijke emissies, geverifieerd overeenkomstig artikel 8;

- c) het totale aantal in te leveren CBAM-certificaten dat overeenkomt met de totale ingebedde emissies als bedoeld in punt b) van dit lid, na de aftrek die verschuldigd is vanwege de in een derde land betaalde koolstofprijs overeenkomstig artikel 9 en de noodzakelijke correctie voor de mate waarin EU-ETS-emissierechten gratis worden toegewezen overeenkomstig artikel 31;
- d) indien van toepassing, kopieën van de verificatieverslagen van de geaccrediteerde verificateurs uit hoofde van artikel 8 en bijlage VI.”;

b) lid 6 wordt vervangen door:

“6. De Commissie is bevoegd uitvoeringshandelingen vast te stellen met betrekking tot de standaardvorm van de CBAM-aangifte, met inbegrip van gedetailleerde informatie per installatie, land van oorsprong of ander derde land en soort goederen die moeten worden aangegeven ter ondersteuning van de in lid 2 van dit artikel bedoelde totalen, met name wat betreft de ingebedde emissies, de betaalde koolstofprijs, de standaard koolstofprijs *voor de toepassing van artikel 9, lid 4*, de procedure voor de indiening van de CBAM-aangifte via het CBAM-register, en de regels voor de inlevering van de in dit artikel, lid 2, punt c), bedoelde CBAM-certificaten, overeenkomstig artikel 22, lid 1, met name wat betreft het proces en de selectie door de toegelaten CBAM-aangever van de in te leveren certificaten. Die uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 29, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld.”;

6) artikel 7 wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 2 wordt vervangen door:

“2. Ingebedde emissies in andere goederen dan elektriciteit worden bepaald:

a) op basis van de werkelijke emissies overeenkomstig de in de punten 2 en 3 van bijlage IV beschreven methoden, of

b) op basis van standaardwaarden overeenkomstig de in punt 4.1 van bijlage IV beschreven methoden.”;

b) lid 5 wordt vervangen door:

“5. De toegelaten CBAM-aangever houdt een administratie bij van de informatie die nodig is om de ingebedde emissies te berekenen overeenkomstig de voorschriften van bijlage V. Die administratie moet voldoende nauwkeurig zijn om overeenkomstig artikel 18, indien van toepassing, geaccrediteerde verificateurs in staat te stellen de ingebedde emissies overeenkomstig artikel 8 en bijlage VI te verifiëren en om de Commissie en de bevoegde autoriteit in staat te stellen de CBAM-aangifte overeenkomstig artikel 19, lid 2, te beoordelen.”;

c) in lid 7 wordt punt a) vervangen door:

“a) de toepassing van de elementen van de in bijlage IV beschreven berekeningsmethoden, met inbegrip van de afbakening van systeemgrenzen van productieprocessen, die *worden afgestemd op de* productieprocessen die onder het EU-ETS vallen, en de desbetreffende inputmaterialen (precursoren), emissiefactoren, installatiespecifieke waarden van werkelijke emissies en standaardwaarden en de respectieve toepassing ervan op individuele goederen, alsook de vaststelling van methoden ter waarborging van de betrouwbaarheid van de gegevens op basis waarvan de standaardwaarden worden bepaald, waaronder het niveau van detail van de gegevens, alsmede de nadere specificatie van goederen die voor de toepassing van punt 1 van bijlage IV moeten worden beschouwd als “eenvoudige goederen” en “samengestelde goederen”. In die uitvoeringshandelingen worden ook de elementen gespecificeerd waaruit blijkt dat is voldaan aan de criteria in de punten 5 en 6 van bijlage IV die vereist zijn om voor de toepassing van leden 2, *3 en 4* het gebruik van werkelijke emissies te rechtvaardigen voor ingevoerde elektriciteit *en voor elektriciteit* die wordt verbruikt in de productieprocessen van goederen, *en*”;

7) in artikel 8 wordt lid 1 vervangen door:

“1. Indien de ingebedde emissies op basis van de werkelijke emissies worden bepaald, draagt de toegelaten CBAM-aangever er zorg voor dat de totale ingebedde emissies die in de op grond van artikel 6 ingediende CBAM-aangifte zijn aangegeven, worden geverifieerd door een verificateur die op grond van artikel 18 is geaccrediteerd, op basis van de in bijlage VI beschreven verificatiebeginselen.”;

8) artikel 9 wordt vervangen door:

“Artikel

9

In een derde land betaalde koolstofprijs

1. ***Indien de ingebedde emissies worden bepaald op basis van de werkelijke emissies, kan*** een toegelaten CBAM-aangever in de CBAM-aangifte een vermindering van het aantal in te leveren CBAM-certificaten vragen om rekening te houden met de in een derde land betaalde koolstofprijs voor de aangegeven ingebedde emissies. De vermindering kan alleen worden gevraagd als de koolstofprijs daadwerkelijk is betaald in een derde land. In dat geval wordt rekening gehouden met elke teruggave of andere vormen van compensatie die in dat land beschikbaar zijn en die tot een verlaging van de koolstofprijs zouden hebben geleid.

2. De toegelaten CBAM-aangever houdt een administratie bij van de documenten die nodig zijn om aan te tonen dat op de aangegeven ingebedde emissies in een derde land een koolstofprijs van toepassing was die daadwerkelijk is betaald als bedoeld in lid 1. De toegelaten CBAM-aangever bewaart met name bewijsstukken met betrekking tot beschikbare teruggaven of andere vormen van compensatie, met name de verwijzingen naar de desbetreffende wetgeving van dat land. De informatie in die documenten wordt gecertificeerd door een persoon die onafhankelijk is van zowel de toegelaten CBAM-aangever als de autoriteiten van het derde land. De naam en contactgegevens van die onafhankelijke persoon worden in de documenten vermeld. De toegelaten CBAM-aangever bewaart tevens het bewijs van de daadwerkelijke betaling van de koolstofprijs.
3. De toegelaten CBAM-aangever bewaart de in lid 2 bedoelde administratie tot het einde van het vierde jaar na het jaar waarin de CBAM-aangifte is of had moeten worden ingediend.

4. In afwijking van de leden 1, 2 en 3, kan een toegelaten CBAM-aangever in de CBAM-aangifte een vermindering van het aantal in te leveren CBAM-certificaten vragen om rekening te houden met **de** koolstofprijs **die** voor de aangegeven ingebedde emissies **is betaald**, op basis van jaarlijkse standaard koolstofprijzen. In dat geval wordt rekening gehouden met elke teruggave of andere vormen van compensatie die in dat land beschikbaar zijn en die tot een verlaging van die standaard koolstofprijs zouden hebben geleid. De vermindering kan alleen worden gevraagd indien een koolstofprijs is vastgesteld volgens de regels die van toepassing zijn in het derde land en een jaarlijkse standaard koolstofprijs kan worden bepaald, en gebaseerd op een voorzichtige schatting, voor dat derde land. **Indien de ingebedde emissies worden bepaald op basis van standaardwaarden, mag een vermindering alleen worden gevraagd op basis van jaarlijkse standaard koolstofprijzen.**

Met ingang van 2027 kan de Commissie voor derde landen waar koolstofbeprijzingsregels gelden, de standaard koolstofprijzen voor die derde landen bepalen en beschikbaar stellen in het in artikel 14 bedoelde CBAM-register, en de methode voor de berekening ervan bekendmaken. **De Commissie doet dit op basis van de beste** beschikbare gegevens uit betrouwbare, openbaar beschikbare informatie en informatie die door die derde landen is verstrekt. **De Commissie houdt** rekening met elke teruggave of andere **vorm** van compensatie die in **het betrokken derde** land beschikbaar **is** en die **zou hebben geleid** tot een verlaging van de standaard koolstofprijs.

5. De Commissie is bevoegd uitvoeringshandelingen vast te stellen met betrekking tot de omzetting van de daadwerkelijk betaalde jaarlijkse gemiddelde koolstofprijs overeenkomstig lid 1 van dit artikel en van de *overeenkomstig lid 4 van dit artikel bepaalde* jaarlijkse standaard koolstofprijzen, naar een overeenkomstige vermindering van het aantal in te leveren CBAM-certificaten. Die handelingen zijn ook van toepassing op de omrekening in euro's van de daadwerkelijk in buitenlandse valuta betaalde koolstofprijs tegen de jaarlijkse gemiddelde wisselkoers, het vereiste bewijs voor de daadwerkelijke betaling van de koolstofprijs, voorbeelden van toepasselijke teruggaven of andere vormen van compensatie als bedoeld in lid 1 van dit artikel, de kwalificaties van de in lid 2 van dit artikel bedoelde onafhankelijke persoon en de voorwaarden om de onafhankelijkheid van die persoon te waarborgen. Die uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 29, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld.”;

9) artikel 10 wordt vervangen door:

“Artikel 10

Registratie van exploitanten en van installaties in derde landen

1. Op verzoek van een exploitant van een installatie in een derde land registreert de Commissie de informatie over die exploitant en zijn installatie in het in artikel 14 bedoelde CBAM-register.
2. Het in lid 1 bedoelde registratieverzoek bevat de volgende informatie die bij registratie in het CBAM-register moet worden opgenomen:
 - a) de naam, het adres, het ondernemings- of activiteitsregistratienummer en de contactgegevens van de exploitant en, indien van toepassing, van zijn controlerende entiteiten, met inbegrip van de moedermaatschappij van die exploitant, samen met de bewijsstukken;
 - b) de locatie van elke installatie, met inbegrip van het volledige adres en de geografische coördinaten in lengte- en breedtegraden tot op zes decimalen;
 - c) de belangrijkste economische activiteit van de installatie.

3. De Commissie stelt de exploitant in kennis van de registratie in het CBAM-register. De registratie is geldig voor een periode van vijf jaar vanaf de datum van kennisgeving aan de exploitant van de installatie.
4. De exploitant stelt de Commissie onmiddellijk in kennis van wijzigingen in de in lid 2 bedoelde informatie die zich voordoen na de registratie, en de Commissie werkt de desbetreffende informatie in het CBAM-register bij.
5. De exploitant:
 - a) bepaalt voor iedere soort goederen die in de in lid 1 van dit artikel bedoelde installatie wordt geproduceerd, de ingebedde emissies die overeenkomstig de in bijlage IV beschreven methoden zijn berekend;
 - b) zorgt ervoor dat de in punt a) van dit lid bedoelde ingebedde emissies overeenkomstig de in bijlage VI vermelde verificatiebeginselen worden geverifieerd door een op grond van artikel 18 geaccrediteerde verificateur;

- c) houdt een exemplaar van het verificatieverslag bij, alsook een administratie van de informatie die noodzakelijk is voor de berekening van de ingebedde emissies in goederen overeenkomstig de vereisten van bijlage V, gedurende een periode van vier jaar nadat de verificatie is verricht en, in voorkomend geval, een exemplaar van de documenten die nodig zijn om aan te tonen dat op de aangegeven ingebedde emissies in een derde land een koolstofprijs van toepassing was die daadwerkelijk is betaald, tot het einde van het vierde jaar na het jaar waarin de onafhankelijke persoon de in die documenten vervatte informatie heeft gecertificeerd overeenkomstig artikel 9, lid 2;
 - d) bepaalt, indien van toepassing, de in een derde land betaalde koolstofprijs overeenkomstig artikel 9, en uploadt de begeleidende documenten en bewijsstukken.
6. De in lid 5, punt c), van dit artikel bedoelde administratie moet voldoende nauwkeurig zijn om de verificatie van de ingebedde emissies overeenkomstig artikel 8 en bijlage VI mogelijk te maken, en om de CBAM-aangifte die is ingediend door een toegelaten CBAM-aangever aan wie de desbetreffende informatie overeenkomstig lid 7 van dit artikel is verstrekt, overeenkomstig artikel 19 te kunnen beoordelen.

7. Een exploitant mag de informatie over de in lid 5 van dit artikel bedoelde verificatie van ingebedde emissies en de in een derde land betaalde koolstofprijs verstrekken aan een toegelaten CBAM-aangever. De toegelaten CBAM-aangever heeft het recht die informatie te gebruiken om aan de in artikel 8 bedoelde verplichting te voldoen.
8. De exploitant mag te allen tijde verzoeken om uit het CBAM-register te worden geschrapt. Op een dergelijk verzoek schrapt de Commissie, na de bevoegde autoriteiten daarvan in kennis te hebben gesteld, de exploitant en verwijdert zij de informatie over die exploitant en zijn installatie uit het CBAM-register, mits die informatie niet nodig is voor het beoordelen van ingediende CBAM-aangiften. Na de betrokken exploitant in de gelegenheid te hebben gesteld te worden gehoord en de bevoegde autoriteiten te hebben geraadpleegd, kan de Commissie de informatie ook schrappen indien de Commissie van mening is dat de informatie over die exploitant niet langer juist is. De Commissie stelt de bevoegde autoriteiten van dergelijke schrappingen in kennis.”;

10) het volgende artikel wordt ingevoegd:

“Artikel

10

bis

Registratie van geaccrediteerde verificateurs

1. Indien een accreditatie wordt toegekend overeenkomstig artikel 18, dient de verificateur een verzoek tot registratie in het CBAM-register in bij de bevoegde autoriteit van de lidstaat waar de nationale accreditatie-instantie is gevestigd. De verificateur dient het registratieverzoek in binnen twee maanden na de datum waarop de accreditatie werd toegekend, *maar niet vóór 1 september 2026*. De bevoegde autoriteit registreert de informatie over de geaccrediteerde verificateurs in het CBAM-register.
2. Het in lid 1 bedoelde registratieverzoek in het CBAM-register bevat ten minste de volgende informatie:
 - a) de naam en *de* unieke *accreditatie-identificatie* van de verificateur;
 - b) alle toepassingsgebieden van de accreditatie die relevant zijn voor het CBAM;

- c) het land van vestiging van de verificateur;
- d) de **ingangsdatum** van **de** accreditatie en de vervaldatum van de accreditatiecertificaten die relevant zijn voor het CBAM;
- e) alle informatie over aan de verificateur opgelegde administratieve maatregelen die relevant zijn voor het CBAM;
- f) **een kopie van het accreditatiecertificaat dat relevant is voor het CBAM.**

De in de eerste alinea bedoelde informatie wordt bij de registratie van de verificateur opgenomen in het CBAM-register.

3. De bevoegde autoriteit stelt de verificateur in kennis van de registratie in het CBAM-register. **De bevoegde autoriteit stelt tevens, aan de hand van het CBAM-register, de Commissie en de andere bevoegde autoriteiten in kennis van de registratie.**
4. De verificateur stelt de bevoegde autoriteit in kennis van alle wijzigingen in de in lid 2 bedoelde informatie die zich voordoen na de registratie in het CBAM-register. De bevoegde autoriteit zorgt ervoor dat het CBAM-register overeenkomstig wordt bijgewerkt.
5. **Voor de toepassing van artikel 10, lid 5, punt b), maakt de verificateur gebruik van het CBAM-register om de ingebedde emissies te verifiëren.**

6. De bevoegde autoriteit schrapt een verificateur uit het CBAM-register indien die verificateur niet langer overeenkomstig artikel 18 is geaccrediteerd of de verificateur niet aan de verplichting van lid 4 van dit artikel heeft voldaan. De bevoegde autoriteit stelt de Commissie en de andere bevoegde autoriteiten in kennis van de schrapping. De bevoegde autoriteit verwijdert de informatie over die geaccrediteerde verificateur uit het CBAM-register, mits die informatie niet nodig is voor het beoordelen van ingediende CBAM-aangiften.”;

11) artikel 11 wordt als volgt gewijzigd:

- a) in lid 1, wordt de eerste alinea vervangen door:

“Iedere lidstaat wijst de bevoegde autoriteit aan die belast is met de uitvoering van de functies en taken uit hoofde van deze verordening, stelt de Commissie daarvan in kennis en ziet erop toe dat de bevoegde autoriteit over alle bevoegdheden beschikt die nodig zijn om die functies en taken te vervullen.”;

b) het volgende lid wordt toegevoegd:

“3. *Met het oog op het in artikel 30, lid 6, bedoelde verslag* verstrekken de bevoegde autoriteiten *op verzoek van* de Commissie *en op basis van de vragenlijst relevante* informatie over de uitvoering van deze verordening.”;

12) artikel 14 wordt als volgt gewijzigd:

a) de leden 3 en 4 worden vervangen door:

“3. Het CBAM-register bevat, in een afzonderlijk gedeelte van het register, de informatie over de exploitanten en de installaties in derde landen die is geregistreerd overeenkomstig artikel 10, lid 2, en de informatie over de geaccrediteerde verificateurs die is geregistreerd overeenkomstig artikel 10 bis.

4. De in de leden 2 en 3 bedoelde informatie in het CBAM-register is vertrouwelijk, met uitzondering van de namen, adressen, ondernemings- of activiteitsregistratienummers, contactgegevens van de exploitanten, de locatie van de installaties in derde landen en de informatie over geaccrediteerde verificateurs als bedoeld in artikel 10 bis, lid 2. Een exploitant kan ervoor kiezen dat zijn naam, adres, ondernemings- of activiteitsregistratienummer, contactgegevens en de locatie van zijn installaties niet publiek toegankelijk worden gemaakt. De openbare informatie in het CBAM-register wordt door de Commissie in een interoperabele vorm toegankelijk gemaakt.”;

b) lid 6 wordt vervangen door:

“6. De Commissie stelt uitvoeringshandelingen vast met betrekking tot de infrastructuur en specifieke processen en procedures van het CBAM-register, met inbegrip van de in artikel 15 bedoelde risicoanalyse, de elektronische databanken met de in de leden 2 en 3 van dit artikel bedoelde informatie, de procedures en de technische kwalificaties *voor* de in artikel 5, lid 7 bis, bedoelde delegatie, de gegevens van de in artikel 16 bedoelde rekeningen in het CBAM-register, de toezending aan het CBAM-register van de informatie over de in artikel 20 bedoelde verkoop en terugkoop van CBAM-certificaten, de in artikel 25, lid 3, bedoelde kruiscontrole van informatie *en de in artikel 25 bis, lid 3, bedoelde informatie*. Die uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 29, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld.”;

13) artikel 17 wordt als volgt gewijzigd:

a) in lid 1 wordt de tweede alinea vervangen door:

“Voordat de bevoegde autoriteit de status van toegelaten CBAM-aangever verleent, kan zij de relevante bevoegde autoriteiten of de Commissie via het CBAM-register raadplegen over de naleving van de criteria *van lid 2*. De raadpleging duurt maximaal 15 kalenderdagen.

”;

b) *lid 5 wordt vervangen door:*

“5. Ter naleving van de in lid 2, punt b), van dit artikel bepaalde criteria vereist de bevoegde autoriteit dat de aanvrager een zekerheid stelt als de aanvrager nog niet gevestigd was gedurende de twee boekjaren voorafgaand aan het jaar waarin de aanvraag overeenkomstig artikel 5, lid 1, werd ingediend.

De bevoegde autoriteit stelt het bedrag van die zekerheid vast op het bedrag dat wordt berekend als de geaggregeerde waarde van het aantal CBAM-certificaten die de toegelaten CBAM-aangever overeenkomstig artikel 22 zou moeten inleveren voor de invoer van overeenkomstig artikel 5, lid 5, punt g), aangegeven goederen, rekening houdend met de noodzakelijke correctie voor de mate waarin EU-ETS-emissierechten gratis worden toegewezen overeenkomstig artikel 31. De zekerheid wordt gesteld middels een bankgarantie, betaalbaar op eerste verzoek, door een financiële instelling die in de Unie actief is, of in een andere vorm van garantie die een gelijkwaardige zekerheid biedt.”;

c) *lid 7 wordt vervangen door:*

“7. De bevoegde autoriteit geeft de zekerheid onmiddellijk vrij na 30 september van het tweede jaar waarin de toegelaten CBAM-aangever CBAM-certificaten overeenkomstig artikel 22 heeft ingeleverd.”;

d) *het volgende lid wordt ingevoegd:*

“7 bis. In afwijking van artikel 4 kan een importeur of indirecte douanevertegenwoordiger die uiterlijk op 31 maart 2026 een aanvraag heeft ingediend overeenkomstig artikel 5, voorlopig goederen blijven invoeren totdat de bevoegde autoriteit een besluit uit hoofde van dit artikel neemt.

Indien de bevoegde autoriteit overeenkomstig lid 3 van dit artikel weigert de toelating te verlenen, bepaalt zij binnen een maand na de datum van het besluit de emissies die zijn ingebed in de tussen 1 januari 2026 en de datum van dat besluit ingevoerde goederen, op basis van de overeenkomstig artikel 25, lid 3, meegedeelde informatie en aan de hand van standaardwaarden volgens de in bijlage IV beschreven methoden, en op basis van alle andere relevante informatie.

Die vastgestelde emissies worden gebruikt voor de berekening van boetes overeenkomstig artikel 26, lid 2 bis.”;

- e) in lid 8 wordt de tweede alinea vervangen door:

“Alvorens de status van toegelaten CBAM-aangever in te trekken, stelt de bevoegde autoriteit de toegelaten CBAM-aangever in de gelegenheid te worden gehoord. De bevoegde autoriteit kan de relevante bevoegde autoriteiten of de Commissie via het CBAM-register raadplegen over de voorwaarden en criteria voor de intrekking. De raadpleging duurt maximaal 15 kalenderdagen.”;
- f) in lid 10 wordt punt e) vervangen door:

“e) de specifieke termijnen, het toepassingsgebied en de vorm van de in dit artikel, leden 1 en 8, bedoelde raadplegingsprocedure.”;

14) *artikel 18 wordt als volgt gewijzigd:*

a) *lid 1 wordt geschrapt;*

b) *lid 2 wordt vervangen door:*

“2. Een nationale accreditatie-instantie kan, op verzoek, een rechtspersoon als verificateur voor de toepassing van deze verordening accrediteren, indien zij op basis van de bij haar ingediende documenten van oordeel is dat die persoon bekwaam is om de in bijlage VI bedoelde verificatiebeginselen toe te passen bij de vervulling van de taken van verificatie van de ingebedde emissies op grond van de artikelen 8 en 10. Indien de rechtspersoon overeenkomstig Uitvoeringsverordening (EU) 2018/2067 is geaccrediteerd voor een ter zake relevante activiteitengroep, houdt de nationale accreditatie-instantie rekening met die accreditatie bij de beoordeling van de kwalificaties die een geaccrediteerde verificateur nodig heeft om de verificatie voor de toepassing van deze verordening uit te voeren.”;

15) in artikel 19, lid 3, wordt de tweede alinea vervangen door:

“Tevens faciliteert de Commissie de uitwisseling van informatie met bevoegde autoriteiten over frauduleuze activiteiten, over de getrokken conclusies overeenkomstig artikel 25 bis alsmede over de boetes die overeenkomstig artikel 26 zijn opgelegd.”;

16) artikel 20 wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 1 wordt vervangen door:

“1. Met ingang van 1 februari 2027 verkoopt een lidstaat CBAM-certificaten op een gemeenschappelijk centraal platform aan toegelaten CBAM-aangevers die in die lidstaat zijn gevestigd.”;

b) lid 3 wordt vervangen door:

“3. De informatie over de verkoop en terugkoop van CBAM-certificaten op het gemeenschappelijke centrale platform wordt aan het einde van elke werkdag overgedragen aan het CBAM-register.”;

c) *het volgende lid wordt ingevoegd:*

“5 bis. De kosten in verband met de oprichting, de exploitatie en het beheer van het gemeenschappelijk centraal platform worden gefinancierd uit de vergoedingen die verschuldigd zijn door toegelaten CBAM-aangevers.

Voor de duur van de eerste gezamenlijke overheidsopdracht voor de oprichting, de exploitatie en het beheer van het gemeenschappelijke centrale platform worden die kosten in eerste instantie gedragen door de algemene begroting van de Unie. Daartoe vormen de ontvangsten uit de vergoedingen interne bestemmingsontvangsten overeenkomstig artikel 21, lid 3, punt a), van Verordening (EU, Euratom) 2024/2509 van het Europees Parlement en de Raad. Die ontvangsten worden toegewezen ter dekking van de kosten van de oprichting, de exploitatie en het beheer van het gemeenschappelijk centraal platform. Resterende inkomsten na aftrek van die kosten worden opgenomen in de begroting van de Unie.*

Voor de duur van de daaropvolgende gezamenlijke overheidsopdrachten voor de exploitatie en het beheer van het gemeenschappelijke centrale platform stelt de Commissie overeenkomstig artikel 28 een gedelegeerde handeling vast tot aanvulling van deze verordening, teneinde te bepalen dat de door toegelaten CBAM-aangevers te betalen vergoedingen rechtstreeks de kosten van de exploitatie en het beheer van het gemeenschappelijke centrale platform financieren

** Verordening (EU, Euratom) 2024/2509 van het Europees Parlement en de Raad van 23 september 2024 tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de algemene begroting van de Unie (PB L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).”;*

d) lid 6 wordt vervangen door:

“6. De Commissie is bevoegd om overeenkomstig artikel 28 gedelegeerde handelingen vast te stellen tot aanvulling van deze verordening door de tijdstippen, het beheer, *de structuur en de hoogte van de vergoedingen* en andere aspecten in verband met het beheer van de verkoop en terugkoop van CBAM-certificaten, *alook de organisatie en het gebruik van het gemeenschappelijke centrale platform* nader te bepalen, en streeft daarbij naar samenhang met de procedures vastgelegd in Gedelegeerde Verordening (EU) 2023/2830 van de Commissie^{*}. *De gedelegeerde handelingen waarborgen dat de organisatie en het gebruik van het gemeenschappelijke centrale platform kostenefficiënt zijn, dat de vergoedingen op een zodanig niveau worden vastgesteld dat de desbetreffende kosten strikt worden gedekt, en dat onnodige administratieve kosten worden vermeden.*

^{*} Gedelegeerde Verordening (EU) 2023/2830 van de Commissie van 17 oktober 2023 tot aanvulling van Richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad door de vaststelling van regels inzake de tijdstippen, het beheer en andere aspecten van de veiling van broeikasgasemissierechten (PB L, 2023/2830, 20.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/2830/oj).”;

17) artikel 21 wordt als volgt gewijzigd:

a) in lid 1 wordt de eerste alinea vervangen door:

“1. De Commissie berekent de prijs van CBAM-certificaten voor iedere kalenderweek als het gemiddelde van de slotprijzen van EU-ETS-emissierechten op het veilingplatform overeenkomstig de in Gedelegeerde Verordening (EU) 2023/2830 vastgelegde procedures.”;

b) het volgende lid wordt ingevoegd:

“1 bis. In afwijking van lid 1 berekent de Commissie de prijs van CBAM-certificaten die overeenstemt met de ingebedde emissies die overeenkomstig artikel 6, lid 2, punt b), zijn aangegeven *voor het jaar 2026*, als het kwartaalgemiddelde van de slotprijzen van EU-ETS-emissierechten op het veilingplatform, overeenkomstig de procedures van Gedelegeerde Verordening (EU) 2023/2830, van het kwartaal van invoer van de goederen *waarin* die emissies *zijn ingebed*.”;

c) lid 3 wordt vervangen door:

“3. De Commissie is bevoegd uitvoeringshandelingen vast te stellen inzake de toepassing van de in de leden 1 en 1 bis van dit artikel bepaalde methode voor de berekening van de prijs van CBAM-certificaten en de praktische regelingen voor de bekendmaking van die prijs. Die uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 29, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld.”;

18) artikel 22 wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 1 wordt vervangen door:

“1. Uiterlijk op **30 september** van elk jaar, en voor het eerst in 2027 voor het jaar 2026, levert de toegelaten CBAM-aangever via het CBAM-register een aantal CBAM-certificaten in dat overeenstemt met de overeenkomstig artikel 6, lid 2, punt c), aangegeven en overeenkomstig artikel 8 geverifieerde ingebedde emissies, voor het kalenderjaar voorafgaand aan de inlevering. De Commissie verwijdt ingeleverde CBAM-certificaten uit het CBAM-register. De toegelaten CBAM-aangever ziet erop toe dat het vereiste aantal CBAM-certificaten beschikbaar is op zijn rekening in het CBAM-register.”;

b) lid 2 wordt vervangen door:

“2. Vanaf 2027 zorgt de toegelaten CBAM-aangever ervoor dat het aantal CBAM-certificaten op zijn rekening in het CBAM-register aan het einde van elk kwartaal overeenstemt met ten minste 50 % van de ingebedde emissies in alle goederen die de aangever sinds het begin van het kalenderjaar heeft ingevoerd, bepaald aan de hand van *ofwel*:

- a) standaardwaarden volgens de in bijlage IV bepaalde methoden, zonder de in punt 4.1 van die bijlage bedoelde toeslag; *ofwel*
- b) het aantal CBAM-certificaten dat overeenkomstig lid 1 is ingeleverd voor het kalenderjaar voorafgaand aan *het jaar van* de inlevering, mits de douaneaangifte voor de invoer van goederen verwijst naar dezelfde goederen per GN-code en landen van oorsprong als de CBAM-aangifte die *in het* kalenderjaar *voorafgaand aan het lopende jaar* is ingediend.

Voor de toepassing van dit lid wordt rekening gehouden met de in artikel 31 bedoelde correctie voor gratis toewijzing.”;

- c) het volgende lid wordt ingevoegd:

“2 bis. De toegelaten CBAM-aangever voldoet *uiterlijk aan het einde van het kwartaal na het kwartaal waarin de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde wordt overschreden*, aan de verplichting van lid 2.”;

- 19) artikel 23 wordt als volgt gewijzigd:

- a) in lid 1 wordt de tweede alinea vervangen door:

“De Commissie koopt het overschot aan CBAM-certificaten terug via het in artikel 20 bedoelde centrale gemeenschappelijke platform namens de lidstaat waar de toegelaten CBAM-aangever is gevestigd. Het terugkoopverzoek wordt door de toegelaten CBAM-aangever ingediend uiterlijk op *31 oktober* van elk jaar waarin CBAM-certificaten werden ingeleverd.”;

- b) lid 2 wordt vervangen door:

“2. Het aantal CBAM-certificaten dat *overeenkomstig lid 1* kan worden teruggekocht, is beperkt tot het totale aantal CBAM-certificaten dat *de toegelaten CBAM-aangever tijdens het kalenderjaar van de aankoop van de CBAM-certificaten moest kopen op grond* van artikel 22, lid 2.

Indien een toegelaten CBAM-aangever die in een kalenderjaar CBAM-certificaten heeft aangekocht op basis van een verwachting dat hij de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde zou overschrijden, dergelijke drempelwaarde niet overschrijdt, worden al die CBAM-certificaten op verzoek van de toegelaten CBAM-aangever overeenkomstig lid 1 van dit artikel teruggekocht.”;

c) het volgende lid wordt ingevoegd:

*“2 bis. In afwijking van lid 2 **mogen** CBAM-certificaten **die in 2027 worden aangekocht met betrekking tot** de ingebedde emissies voor het jaar 2026, **enkel in 2027** worden teruggekocht.”;*

20) artikel 24 wordt *vervangen door*:

“Artikel

24

Annulering van CBAM-certificaten

- 1.* Op **1 november** van elk jaar annuleert de Commissie alle CBAM-certificaten die in het jaar voorafgaand aan het vorige kalenderjaar zijn aangekocht en nog op de rekening van een toegelaten CBAM-aangever in het CBAM-register staan. Die CBAM-certificaten worden zonder compensatie geannuleerd.

2. In afwijking van *lid 1* annuleert de Commissie op *1 november 2027* alle CBAM-certificaten die *zijn aangekocht met betrekking tot* de ingebedde emissies voor het jaar 2026. Die CBAM-certificaten worden zonder compensatie geannuleerd.
3. *Indien het aantal in te leveren CBAM-certificaten wordt betwist in een lopend geschil in een lidstaat, schort de Commissie de annulering van de CBAM-certificaten naar rato van het betwiste bedrag op. De bevoegde autoriteit van de lidstaat waar de toegelaten CBAM-aangever is gevestigd, deelt de Commissie onverwijld alle relevante informatie mee.”;*

21) in artikel 25 worden leden 1 tot en met 4 vervangen door:

- “1. Onverminderd artikel 2 bis staan de douaneautoriteiten niet toe dat goederen door een andere persoon dan een toegelaten CBAM-aangever worden ingevoerd.*

2. *De douaneautoriteiten verstrekken de Commissie, met name via het op grond van artikel 56, lid 5, van Verordening (EU) nr. 952/2013 ingestelde toezichtmechanisme, periodiek en automatisch specifieke informatie over de voor invoer aangegeven goederen.* Die informatie omvat het EORI-nummer of de vorm van *de overeenkomstig artikel 6, lid 2, van Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/2446 aangegeven* identificatie van de importeur of van de toegelaten CBAM-aangever, alsook het CBAM-rekeningnummer van de toegelaten CBAM-aangever, de achtcijferige GN-code van de goederen, de hoeveelheid, het land van oorsprong, de datum van de douaneaangifte en de douaneregeling. *Indien de importeur geen EORI-nummer heeft, delen de douaneautoriteiten de Commissie ook de naam, het adres en, indien beschikbaar, de contactgegevens van de importeur mee.*

3. De Commissie deelt de in lid 2 van dit artikel bedoelde informatie *periodiek* mee aan de bevoegde autoriteit van de lidstaat waar de toegelaten CBAM-aangever of de importeur is gevestigd en controleert die informatie voor elke CBAM-aangever aan de hand van de gegevens in het CBAM-register op grond van artikel 14.
4. De douaneautoriteiten kunnen vertrouwelijke informatie die zij bij de uitoefening van hun taken hebben verkregen of informatie die hun als vertrouwelijk is verstrekt, overeenkomstig artikel 12, lid 1, van Verordening (EU) nr. 952/2013 meedelen aan de Commissie en aan de bevoegde autoriteit van de lidstaat die de status van toegelaten CBAM-aangever heeft verleend of aan de bevoegde autoriteit van de lidstaat waar de toegelaten CBAM-aangever of de importeur is gevestigd.”;

22) het volgende artikel wordt ingevoegd:

“Artikel 25 bis

Toezicht op en handhaving van de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde

1. De Commissie *houdt* toezicht op de invoer van goederen *met het oog op het toezicht op de naleving van de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde*.

De bevoegde autoriteiten van de lidstaat waar de importeur is gevestigd, kunnen eveneens toezien op de naleving van de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde.

De Commissie wisselt op gezette tijden en automatisch met de bevoegde autoriteiten *de* informatie uit die nodig is voor het toezicht op importeurs *via* het CBAM-register. *Die informatie omvat een lijst van importeurs die 90 % van de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde overschrijden.*

2. Indien de Commissie op basis van een voorlopige beoordeling *en de informatie die de douaneautoriteiten haar op grond van artikel 25, lid 2, hebben meegedeeld*, van oordeel is dat een importeur de *unieke op massa gebaseerde drempelwaarde* heeft overschreden, deelt zij *die informatie en de basis voor haar* voorlopige beoordeling mee aan de bevoegde autoriteit van de lidstaat waar de importeur is gevestigd.

De bevoegde autoriteit kan de importeur of de Commissie om bewijsstukken verzoeken die nodig zijn om te beoordelen of de importeur de *unieke op massa gebaseerde drempelwaarde* heeft overschreden. *Indien de bewijsstukken niet volstaan om te beoordelen of de importeur die drempelwaarde heeft overschreden, kunnen de bevoegde autoriteiten de douaneautoriteiten verzoeken om aanvullende bewijsstukken, indien dergelijke bewijsstukken beschikbaar zijn.*

3. Indien de bevoegde autoriteit concludeert dat een importeur *die geen toegelaten CBAM-aangever is*, de *unieke op massa gebaseerde drempelwaarde* heeft overschreden, stelt zij *daartoe zonder onnodige vertraging een besluit in die zin vast. Het besluit* wordt met redenen omkleed en bevat informatie over het recht om beroep in te stellen. *De bevoegde autoriteit stelt de importeur in kennis van de verplichtingen in het kader van deze verordening, waaronder in voorkomend geval de verplichting om overeenkomstig artikel 5 de status van toegelaten CBAM-aangever te verkrijgen alvorens andere goederen in te voeren.* Daarnaast stelt de bevoegde autoriteit de douaneautoriteiten en de Commissie in kennis van dat besluit via het CBAM-register.

Indien een importeur die wordt vertegenwoordigd door een of meer indirecte douanevertegenwoordigers, de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde overschrijdt, stelt de bevoegde autoriteit de overeenkomstig artikel 5, lid 1 bis of 2, aangewezen indirecte douanevertegenwoordigers daarvan in kennis.

Het instellen van beroep *tegen een besluit waarbij wordt vastgesteld dat de importeur de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde heeft overschreden, heeft geen schorsende werking.*

4. Om *te bepalen* of een importeur de *unieke op massa gebaseerde drempelwaarde* heeft overschreden, *laat een bevoegde autoriteit* een praktijk, constructie of een reeks daarvan die is opgezet met als hoofddoel of een van de hoofddoelen onder de unieke op massa gebaseerde *drempelwaarde* te vallen *en die kunstmatig is*, buiten beschouwing.

Een praktijk, een constructie of een reeks daarvan wordt als kunstmatig beschouwd indien zij, *alle relevante feiten en omstandigheden in aanmerking genomen, niet kan worden geacht te zijn* opgezet om geldige commerciële redenen die *verband houden* met de economische *activiteit van de importeur*.

Voor de toepassing van artikel 17, lid 2, punt a), en artikel 26, lid 2 bis, wordt, indien de bevoegde autoriteit *concludeert* dat de importeur *een praktijk, een constructie of een reeks daarvan heeft toegepast die als kunstmatig wordt beschouwd, de importeur geacht* betrokken *te zijn* geweest bij een ernstige inbreuk op deze verordening.

5. *Met het oog op het toezicht op grond van dit artikel stelt* de Commissie op gezette tijden, *ten minste eenmaal per kalenderjaar of telkens wanneer dat nodig is*, specifieke risicofactoren en aandachtspunten voor de bevoegde autoriteiten vast, op basis van een risicoanalyse met betrekking tot de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde, rekening houdend met informatie in het CBAM-register, door de douaneautoriteiten overeenkomstig artikel 25 verstrekte gegevens en andere relevante informatiebronnen, waaronder onregelmatigheden die zijn vastgesteld naar aanleiding van overeenkomstig artikel 15, lid 1, verrichte controles. *Die risicofactoren en aandachtspunten worden meegedeeld aan de bevoegde autoriteiten en, indien van toepassing, de douaneautoriteiten.*”;

23) artikel 26 wordt als volgt gewijzigd:

a) *lid 1 wordt vervangen door:*

“1. Aan een toegelaten CBAM-aangever die uiterlijk op 30 september van elk jaar niet het aantal CBAM-certificaten inlevert dat overeenstemt met de ingebedde emissies in de in het voorafgaande kalenderjaar ingevoerde goederen, wordt een boete opgelegd. Die boete is gelijk aan de in artikel 16, lid 3, van Richtlijn 2003/87/EG bepaalde boete wegens overmatige emissie, en wordt op grond van artikel 16, lid 4, van die richtlijn verhoogd, van toepassing op het jaar van invoer van de goederen. Een dergelijke boete geldt voor elk CBAM-certificaat dat de toegelaten CBAM-aangever niet heeft ingeleverd.”;

b) het volgende lid wordt ingevoegd:

“1 bis. *In afwijking van lid 1 van dit artikel kan de bevoegde autoriteit, indien een toegelaten CBAM-aangever niet het juiste aantal CBAM-certificaten inlevert als gevolg van onjuiste informatie die is verstrekt door een derde, namelijk een exploitant, een verificateur of een onafhankelijke persoon die de in artikel 9, lid 2, bedoelde documentatie over de koolstofprijs certificeert, de in lid 1 van dit artikel bedoelde boete verlagen. De aldus opgelegde boete moet doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn en houdt met name rekening met de duur, de ernst, de reikwijdte, de opzettelijke aard of de herhaling van de niet-naleving of de mate waarin de toegelaten CBAM-aangever meewerkt met de bevoegde autoriteit.*”;

c) *het volgende lid wordt ingevoegd:*

“2 bis. Indien andere importeurs dan toegelaten CBAM-aangevers de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde overschrijden, is lid 2 ook op hen van toepassing. Daartoe wordt rekening gehouden met alle emissies die zijn ingebed in de goederen die door een dergelijke importeur in het desbetreffende kalenderjaar zijn ingevoerd. De betaling van de boete stelt de importeur vrij van de verplichting om een CBAM-aangifte in te dienen en CBAM-certificaten in te leveren met betrekking tot die invoer.

In afwijking van de eerste alinea van dit lid, kan de bevoegde autoriteit de in lid 2 van dit artikel bedoelde boete verlagen indien een importeur de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde met niet meer dan 10 % van die drempelwaarde heeft overschreden en in de in artikel 17, lid 7 bis, bedoelde gevallen. Een dergelijke boete is doeltreffend, evenredig en afschrikkend en is niet lager dan de in lid 1 bedoelde boete. De betaling van de boete stelt de importeur vrij van de verplichting om een CBAM-aangifte in te dienen en CBAM-certificaten in te leveren met betrekking tot die invoer.”;

d) *lid 3 wordt vervangen door:*

“3. De betaling van de boete overeenkomstig de leden 1 *en 1 bis* ontheft de toegelaten CBAM-aangever niet van zijn verplichting om het aantal ontbrekende CBAM-certificaten in een bepaald jaar in te leveren.”;

e) *het volgende lid wordt ingevoegd:*

“4 bis. Voor de toepassing van de leden 1 en 2 van dit artikel berekent de bevoegde autoriteit het totale aantal CBAM-certificaten dat had moeten worden ingeleverd, op basis van de nettomassa van de ingevoerde goederen en aan de hand van de ingebedde emissies die met standaardwaarden zijn bepaald overeenkomstig de in bijlage IV beschreven methoden, en rekening houdend met de in artikel 31 bedoelde correctie voor gratis toewijzing.”;

24) in artikel 27, lid 2, wordt punt b) vervangen door:

“b) het kunstmatig opsplitsen van invoer, onder meer via kunstmatige regelingen, om te voorkomen dat de *unieke op massa gebaseerde drempelwaarde* wordt overschreden.”;

25) artikel 28 wordt als volgt gewijzigd:

a) de leden 2 en 3 worden vervangen door:

- “2. De in artikel 2, leden 10 en 11, artikel 2 bis, lid 3, artikel 18, lid 3, artikel 20, leden 5 bis en 6, en artikel 27, lid 6, bedoelde bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend voor een termijn van vijf jaar met ingang van ... [de datum van inwerkingtreding **van deze wijzigingsverordening**]. De Commissie stelt uiterlijk negen maanden voor het einde van de termijn van vijf jaar een verslag op over de bevoegdheidsdelegatie. De bevoegdheidsdelegatie wordt stilzwijgend met termijnen van dezelfde duur verlengd, tenzij het Europees Parlement of de Raad zich uiterlijk drie maanden voor het einde van elke termijn tegen deze verlenging verzet.
3. Het Europees Parlement of de Raad kan de in artikel 2, leden 10 en 11, artikel 2 bis, lid 3, artikel 18, lid 3, artikel 20, leden 5 bis en 6, en artikel 27, lid 6, bedoelde bevoegdheidsdelegatie te allen tijde intrekken.”;

b) lid 7 wordt vervangen door:

“7. Een op grond van artikel 2, leden 10 en 11, artikel 2 bis, lid 3, artikel 18, lid 3, artikel 20, leden 5 bis en 6, of artikel 27, lid 6, vastgestelde gedelegeerde handeling treedt alleen in werking indien het Europees Parlement noch de Raad daartegen binnen een termijn van twee maanden na de kennisgeving van de handeling aan het Europees Parlement en de Raad bezwaar heeft gemaakt, of indien zowel het Europees Parlement als de Raad voor het verstrijken van die termijn de Commissie hebben meegedeeld dat zij daartegen geen bezwaar zullen maken. Die termijn wordt op initiatief van het Europees Parlement of de Raad met twee maanden verlengd.”;

26) artikel 30, lid 6, tweede alinea, punt b), wordt *als volgt gewijzigd*:

a) *punt i) wordt vervangen door:*

“i) *het governancesysteem, met inbegrip van een beoordeling van de uitvoering en het beheer van de garanties en de toelating van CBAM-aangevers door de lidstaten;*”;

b) *het volgende punt wordt toegevoegd:*

“v) de toepassing van de unieke op massa gebaseerde *drempelwaarde, met inbegrip van de mogelijkheid om deze drempelwaarde te verhogen en een aanvullende op zendingen gebaseerde drempelwaarde in te voeren.*”;

- 27) in artikel 36 wordt lid 2 als volgt gewijzigd:
- a) punt b) wordt vervangen door:

“artikel 2, lid 2 en de *artikelen 2 bis*, 4, 6 tot en met 9, *10 bis*, 15, 19 en 21, artikel 22, leden 1 en 3, en de artikelen *23 tot en met* 27 en 31 zijn van toepassing met ingang van 1 januari 2026.”;
 - b) de volgende punten worden toegevoegd:
 - “c) artikel 22, lid 2, is van toepassing met ingang van 1 januari 2027;
 - d) artikel 20, leden 1, 3, 4 en 5, zijn van toepassing met ingang van 1 februari 2027.”;
- 28) in bijlage I wordt GN-code “2507 00 80 – Andere kaolienhoudende klei” vervangen door “ex 2507 00 80 – Andere kaolienhoudende klei met uitzondering van niet-gebrande kaolienhoudende klei”;
- 29) aan bijlage II wordt de volgende tabel toegevoegd:

“Elektriciteit

GN-code	Broeikasgas
2716 00 00 – Elektrische energie	Koolstofdioxide

”;

- 30) bijlage IV wordt gewijzigd overeenkomstig bijlage I bij deze verordening;
- 31) *aan bijlage V, punt 2, wordt het volgende punt toegevoegd:*
- “e) de informatie en de methode die zijn gebruikt om de ingebedde emissies te berekenen.”;*
- 32) bijlage VI, punt 2, punt k), iii) wordt vervangen door:
- “iii) de identificatie van de installaties waar het inputmateriaal (precursor) is geproduceerd en de werkelijke emissies bij de productie van dat materiaal;”;
- 33) een nieuwe bijlage VII wordt toegevoegd overeenkomstig het bepaalde in bijlage II bij de onderhavige verordening.

Artikel 2

Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking op de derde dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te ...,

Voor het Europees Parlement

De voorzitter

Voor de Raad

De

voorzitter

Bijlage I

Bijlage IV wordt als volgt gewijzigd:

1) *punt 3 wordt vervangen door:*

**“3. VASTSTELLING VAN DE WERKELIJKE INGEBEDDE EMISSIES
VOOR SAMENGESTELDE GOEDEREN**

Om de specifieke werkelijke ingebedde emissies van samengestelde goederen te bepalen die in een gegeven installatie zijn geproduceerd, wordt de volgende vergelijking toegepast:

$$\text{SEE}_g = \frac{\text{AttrEm}_g + \text{EE}_{\text{InpMat}}}{\text{AL}_g}$$

waarbij:

AttrEm_g de toegekende emissies van de goederen g zijn,

AL_g het activiteitsniveau van de goederen is, dat wil zeggen de hoeveelheid goederen die in de verslagperiode in die installatie geproduceerd is, en

EE_{ImpMat} de ingebedde emissies zijn van de inputmaterialen (precursoren) die in het productieproces zijn verbruikt. Alleen inputmaterialen (precursoren) die zijn opgenomen in bijlage I en van oorsprong zijn uit derde landen en gebieden die niet zijn vrijgesteld op grond van bijlage III, punt 1, worden in aanmerking genomen. De relevante EE_{ImpMat} worden als volgt berekend:

$$EE_{ImpMat} = \sum_{i=1}^n M_i \cdot SEE_i$$

waarbij:

M_i de massa is van het in het productieproces gebruikte inputmateriaal (precursor) i en

SEE_i de specifieke ingebedde emissies zijn voor het inputmateriaal (precursor) i. Voor SEE_i gebruikt de exploitant van de installatie de waarde van de emissies voor de installatie waar het inputmateriaal (precursor) is geproduceerd, mits de gegevens van die installatie voldoende nauwkeurig kunnen worden gemeten.”;

2) punt 4 wordt vervangen door:

“4. VASTSTELLING VAN STANDAARDWAARDEN ALS BEDOELD IN ARTIKEL 7, LEDEN 2 EN 3

Om standaardwaarden te bepalen, wordt voor de vaststelling van ingebedde emissies alleen gebruikgemaakt van werkelijke waarden. Als er geen werkelijke waarden voorhanden zijn, mogen waarden uit de literatuur worden gebruikt. De standaardwaarden worden vastgesteld op basis van de beste beschikbare gegevens. De beste beschikbare gegevens worden gebaseerd op betrouwbare en openbaar beschikbare informatie. De standaardwaarden worden periodiek herzien door middel van de op grond van artikel 7, lid 7, vastgestelde uitvoeringshandelingen op basis van de meest actuele en betrouwbare informatie, inclusief informatie die door een derde land of groep van derde landen is verstrekt.”;

3) punt 4.1 wordt vervangen door:

“4.1. Standaardwaarden als bedoeld in artikel 7, lid 2

Standaardwaarden worden vastgesteld op de gemiddelde emissie-intensiteit van elk land van uitvoer en voor elk van de in bijlage I vermelde goederen, met uitzondering van elektriciteit, verhoogd met een evenredig ontwikkelde toeslag. Deze toeslag wordt bepaald in de op grond van artikel 7, lid 7, vastgestelde uitvoeringshandelingen en wordt op een passend niveau vastgesteld om de milieu-integriteit van het CBAM te waarborgen, voortbouwend op de meest actuele en betrouwbare informatie, onder meer op basis van informatie die tijdens de overgangsperiode is verzameld. Wanneer er voor een goederensoort geen betrouwbare gegevens voor het land van uitvoer kunnen worden toegepast, worden de standaardwaarden gebaseerd op de gemiddelde emissie-intensiteit van de 10 landen van uitvoer met de hoogste emissie-intensiteiten waarvoor betrouwbare gegevens kunnen worden toegepast voor die goederensoort.”;

4) in punt 7 wordt de tweede alinea vervangen door:

“Indien aangevers van in een derde land geproduceerde goederen, een groep van derde landen of een regio in een derde land op basis van betrouwbare gegevens kunnen aantonen dat de alternatieve regiospecifieke aanpassingen van standaardwaarden lager zijn dan de door de Commissie vastgestelde standaardwaarden, kunnen dergelijke regiospecifieke aanpassingen worden gebruikt.”.

Bijlage II

De volgende bijlage VII wordt toegevoegd:

“BIJLAGE VII

De unieke op massa gebaseerde drempelwaarde

1. De unieke op massa gebaseerde drempelwaarde wordt vastgesteld op 50 ton nettomassa.
2. Voor *de toepassing van artikel 2 bis, lid 3, geldt* de volgende *methode*:

$\bar{Q}$ zo gekozen dat

$$\frac{\sum_{i=1}^N Em_i \times 1_{(Q_i > \bar{Q})}}{\sum_{i=1}^N Em_i} \geq 99\%$$

Waarbij:

99% is het streefaandeel van de emissies;

$\bar{Q}$ de massadrempel is in ton waarmee een bepaald streefaandeel van de emissies kan worden afgevangen;

jaarlijkse emissies per importeur i , $Em_i = \sum_{j=1}^{J_i} q_{i,j} EI_j$;

$q_{i,j}$ de hoeveelheid invoer in ton door importeur i van de GN-code j is;

J_i het aantal GN-codes is dat door importeur i is ingevoerd in de vier betrokken sectoren (aluminium, cement, meststoffen, ijzer en staal);

EI_j de emissie-intensiteit voor GN-code j^1 ; is;

Total emissions: de totale emissies in CO2 van de vier betrokken CBAM-sectoren, d.w.z. de som van de overeenkomstige emissies voor alle importeurs:
 $total\ emissions = \sum_{i=1}^N Em_i$, waarbij N het aantal importeurs is;

$Q_i = \sum_{j=1}^{J_i} q_{i,j}$: de totale hoeveelheid (in ton) van de door importeur i ingevoerde goederen die zijn opgenomen in bijlage I;

$1(Q_i > \bar{Q})$ een indicatorfunctie is die gelijk is aan 1 wanneer $Q_i > \bar{Q}$ (d.w.z. wanneer een importeur hoeveelheden invoert die hoger zijn dan de massadrempel $\bar{Q}$), anders 0.

Om onzekerheid over veranderingen in handelspatronen op te vangen en tegelijkertijd de milieudoelstelling van deze verordening te behouden, wordt een marge van 0,25 procentpunten toegevoegd aan het **bovengenoemde streefaandeel van emissies**.

De unieke op massa gebaseerde **drempelwaarde wordt** afgerond op de dichtstbijzijnde tien.”.

¹ De emissie-intensiteiten E_i zijn gebaseerd op standaardwaarden (zonder toeslag) voor de emissies die voor de overgangsperiode zijn gepubliceerd. Voor cement- en meststoffenproducten worden directe emissies en indirecte emissies in aanmerking genomen; voor aluminium- en ijzer- en staalproducten worden alleen directe emissies in aanmerking genomen. Voor toekomstige bijwerkingen van de unieke op massa gebaseerde drempelwaarde moeten de standaardwaarden worden vastgesteld volgens de in bijlage IV beschreven methoden, zonder de in punt 4.1 van bijlage IV bedoelde toeslag.

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2025)0179

Effectenafwikkeling in de EU en centrale effectenbewaarinstellingen (csd's): een kortere afwikkelingscyclus in de Unie

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 10 september 2025 over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) nr. 909/2014 wat betreft een kortere afwikkelingscyclus in de Unie (COM(2025)0038 – C10-0011/2025 – 2025/0022(COD))

(Gewone wetgevingsprocedure: eerste lezing)

Het Europees Parlement,

- gezien het voorstel van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad (COM(2025)0038),
- gezien artikel 294, lid 2, en artikel 114 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, op grond waarvan het voorstel door de Commissie bij het Parlement is ingediend (C10-0011/2025),
- gezien artikel 294, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,
- gezien het advies van de Europese Centrale Bank van 31 maart 2025¹,
- gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité van 30 april 2025²,
- gezien het overeenkomstig artikel 75, lid 4, van zijn Reglement door de bevoegde commissie goedgekeurde voorlopig akkoord en de door de vertegenwoordiger van de Raad bij brief van 27 juni 2025 gedane toezegging om het standpunt van het Europees Parlement overeenkomstig artikel 294, lid 4, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie goed te keuren,
- gezien artikel 60 van zijn Reglement,
- gezien het verslag van de Commissie economische en monetaire zaken (A10-0095/2025),

1. stelt onderstaand standpunt in eerste lezing vast;

¹ PB C, C/2025/2274, 14.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/2274/oj>.

² PB C, C/2025/3203, 2.7.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3203/oj>.

2. verzoekt de Commissie om hernieuwde voorlegging aan het Parlement indien zij haar voorstel vervangt, ingrijpend wijzigt of voornemens is het ingrijpend te wijzigen;
3. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en aan de Commissie alsmede aan de nationale parlementen.

Standpunt van het Europees Parlement in eerste lezing vastgesteld op 10 september 2025 met het oog op de vaststelling van Verordening (EU) 2025/... van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) nr. 909/2014 wat betreft een kortere afwikkelingscyclus in de Unie

(Voor de EER relevante tekst)

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 114,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Gezien het advies van de Europese Centrale Bank¹,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité²,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure³,

¹ PB C, C/2025/2274, 14.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/2274/oj>.

² PB C, C/2025/3203, 2.7.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3203/oj>.

³ Standpunt van het Europees Parlement van 10 september 2025.

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Artikel 5, lid 2, van Verordening (EU) nr. 909/2014 van het Europees Parlement en de Raad⁴ regelt de afwikkelingsperiode voor de meeste transacties in overdraagbare effecten die worden verricht op handelsplatforms. Onder voorbehoud van bepaalde uitzonderingen valt de voorgenomen afwikkelingsdatum voor dergelijke transacties niet later dan op de tweede werkdag nadat de transactie plaatsvindt. Die periode wordt de “afwikkelingscyclus” genoemd. Het voorschrift dat de afwikkeling uiterlijk op de tweede werkdag na de transactie plaatsvindt, wordt de “T+2-afwikkelingscyclus” of eenvoudigweg “T+2” genoemd.
- (2) Door langere afwikkelingsperioden voor transacties in overdraagbare effecten worden de risico’s voor de transactiepartijen verhoogd en de mogelijkheden voor kopers en verkopers om andere transacties aan te gaan, beperkt. Om die redenen zijn veel rechtsgebieden van derde landen overgegaan op een afwikkelingsperiode van één werkdag nadat de transactie plaatsvindt (“T+1”) of zijn ze bezig of van plan daarop over te gaan. De wereldwijde verschuiving naar kortere afwikkelingsperioden leidt echter tot discrepanties tussen de financiële markten van de Unie en de mondiale financiële markten. Die discrepanties zullen toenemen wanneer meer landen overgaan op een T+1-afwikkelingscyclus, waardoor de door dergelijke discrepanties veroorzaakte kosten voor marktdeelnemers in de Unie zullen stijgen.
Bovendien is op sommige kapitaalmarkten de afwikkelingscyclus voor bepaalde soorten transacties al verkort tot T+0. In de Unie wordt door centrale effectenbewaarinstellingen reeds een niet te verwaarlozen aantal transacties op basis van T+0 afgewikkeld.

⁴ Verordening (EU) nr. 909/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 23 juli 2014 betreffende de verbetering van de effectenafwikkeling in de Europese Unie, betreffende centrale effectenbewaarinstellingen en tot wijziging van Richtlijnen 98/26/EG en 2014/65/EU en Verordening (EU) nr. 236/2012 (PB L 257 van 28.8.2014, blz. 1, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2014/909/oj>).

- (3) In haar verslag van 18 november 2024 waarin de geschiktheid van een verkorting van de afwikkelingscyclus in de Europese Unie wordt beoordeeld, concludeerde de bij Verordening (EU) nr. 1095/2010 van het Europees Parlement en de Raad⁵ opgerichte Europese toezichthoudende autoriteit (Europese Autoriteit voor effecten en markten; *European Securities and Markets Authority* - ESMA) dat het verkorten van de afwikkelingscyclus in de Unie tot T+1 de risico's op de markt aanzienlijk zou verminderen, met name tegenpartijrisico's en volatiliteitsrisico's, en kapitaal zou vrijmaken dat niet langer nodig is om aan margeopvragingen te voldoen. De T+1-afwikkelingscyclus zou de kapitaalmarkten van de Unie ook in staat stellen gelijke tred te houden met de ontwikkeling van andere mondiale markten, waardoor de kosten in verband met de huidige discrepantie tussen afwikkelingsperioden wegvallen. Die afwikkelingscyclus zou ook bijdragen tot de verdere harmonisatie van de normen en marktpraktijken van ondernemingen in de Unie en meer in het algemeen tot het concurrentievermogen van de kapitaalmarkten van de Unie. De Commissie deelt die conclusies.
- (4) Daarom is het passend een gerichte wijziging van Verordening (EU) nr. 909/2014 in te voeren om de huidige verplichte afwikkelingscyclus te verkorten tot niet later dan één *werkdag* nadat de transactie plaatsvindt. *Die* verkorting van de afwikkelingscyclus zou centrale effectenbewaarinstellingen er niet van weerhouden transacties vrijwillig af te wikkelen op dezelfde datum als de transactiedatum, indien dat technologisch *haalbaar* is.

⁵ Verordening (EU) nr. 1095/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 tot oprichting van een Europese toezichthoudende autoriteit (Europese Autoriteit voor effecten en markten), tot wijziging van Besluit nr. 716/2009/EG en tot intrekking van Besluit 2009/77/EG van de Commissie (PB L 331 van 15.12.2010, blz. 84, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2010/1095/oj>).

- (5) *Met effectenfinancieringstransacties kunnen marktdeelnemers hun liquiditeits- en financieringsbehoeften op flexibele wijze beheren. Markttrends wijzen op een toenemend gebruik van dergelijke transacties op handelsplatforms. Bepaalde effectenfinancieringstransacties die op handelsplatforms worden verricht, zouden binnen het toepassingsgebied van de T+1-afwikkelingscyclus vallen. Gezien de niet-gestandaardiseerde aard van dergelijke transacties en met name de niet-gestandaardiseerde afwikkelingsperioden die de partijen bij dergelijke transacties mogelijk zouden moeten overeenkomen om hun doelstellingen te bereiken, en om te voorkomen dat de uitvoering ervan op handelsplatforms wordt ontmoedigd, moeten die transacties worden vrijgesteld van het voorschrift van de T+1-afwikkelingscyclus. Om elk risico op omzeiling van het voorschrift van de T+1-afwikkelingscyclus te voorkomen, mag de vrijstelling tegelijkertijd alleen van toepassing zijn indien de effectenfinancieringstransacties in kwestie zijn gedocumenteerd als één transactie die uit twee gekoppelde handelingen bestaat. Als gevolg daarvan en ten behoeve van het voorschrift van de T+1-afwikkelingscyclus moeten ongedocumenteerde effectenfinancieringstransacties aan dat voorschrift worden onderworpen. Margeleningstransacties hoeven niet expliciet te worden vrijgesteld, aangezien zij geen transacties in overdraagbare effecten zijn en daardoor buiten het toepassingsgebied van het voorschrift van de T+1-afwikkelingscyclus vallen.*

- (6) *Verordening (EU) nr. 909/2014 voorziet in verschillende maatregelen om mislukte afwikkelingsoperaties aan te pakken, waaronder geldboetes voor nalatige deelnemers. De berekening van die geldboetes wordt bepaald aan de hand van de in Gedelegeerde Verordening (EU) 2017/389 van de Commissie⁶ vastgelegde parameters. Van de Commissie wordt verwacht dat zij de marktontwikkelingen, het volume van mislukte afwikkelingsoperaties en de bereidheid van de sector om aan het voorschrift van de T+1-afwikkelingscyclus te voldoen, bijhoudt en dienovereenkomstig bepaalt of er een aanzienlijk risico bestaat dat de overgang van een voorschrift van een T+2- naar een T+1-afwikkelingscyclus zou leiden tot een wezenlijke toename van het aantal mislukte afwikkelingsoperaties. Indien een dergelijk risico wordt vastgesteld, kan de Commissie, zo nodig, overwegen Gedelegeerde Verordening (EU) 2017/389 dienovereenkomstig aan te passen, of andere passende maatregelen nemen binnen het toepassingsgebied van de in Verordening (EU) nr. 909/2014 vastgestelde bevoegdheden, om zowel de financiële als de niet-financiële negatieve gevolgen te beperken. Eventuele aanpassingen moeten van tijdelijke aard zijn, in verhouding staan tot het doel en bedoeld zijn om buitensporige kosten voor de sector te voorkomen.*
- (7) *De ESMA moet de afwikkelingsefficiëntie tijdens de overgang naar een T+1-afwikkelingscyclus monitoren en daar vaker over rapporteren in de maanden onmiddellijk voorafgaand aan en onmiddellijk volgend op die overgang. In het licht van de vrijstelling van het voorschrift van de T+1-afwikkelingscyclus voor bepaalde soorten effectenfinancieringstransacties op grond van deze verordening, moet de ESMA bijzondere aandacht besteden aan de afwikkelingsefficiëntie van effectenfinancieringstransacties die op of buiten handelsplatforms worden verhandeld.*
- (8) *Daarom moet Verordening (EU) nr. 909/2014 worden gewijzigd.*

⁶ *Gedelegeerde Verordening (EU) 2017/389 van de Commissie van 11 november 2016 tot aanvulling van Verordening (EU) nr. 909/2014 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft de parameters voor de berekening van geldboetes voor mislukte afwikkelingsoperaties en de bedrijfsactiviteiten van CSD's in lidstaten van ontvangst (PB L 65 van 10.3.2017, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2017/389/oj).*

- (9) Daar de doelstelling van deze verordening, namelijk de invoering van een kortere afwikkelingscyclus in de Unie, niet voldoende door de lidstaten kan worden verwezenlijkt, maar vanwege de omvang en de gevolgen ervan beter door de Unie kan worden verwezenlijkt, kan de Unie, overeenkomstig het in artikel 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie neergelegde subsidiariteitsbeginsel, maatregelen nemen. Overeenkomstig het in hetzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel, gaat deze verordening niet verder dan nodig is om die doelstelling te verwezenlijken.
- (10) Om ervoor te zorgen dat alle belanghebbenden voldoende voorbereid zijn en in staat zijn om op gecoördineerde en tijdige wijze over te gaan tot de T+1-afwikkelingscyclus, moet de datum van toepassing van deze verordening worden uitgesteld,

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1

Wijzigingen van Verordening (EU) nr. 909/2014

Verordening (EU) nr. 909/2014 wordt als volgt gewijzigd:

1) in artikel 5 wordt lid 2 vervangen door:

“2. Ten aanzien van in lid 1 bedoelde transacties in overdraagbare effecten die worden verricht op handelsplatforms, valt de voorgenomen afwikkelingsdatum niet later dan op de eerste werkdag nadat de transactie plaatsvindt.

Het in de eerste alinea vastgestelde voorschrift is niet van toepassing op:

- a) afzonderlijk onderhandelde maar op een handelsplatform verrichte transacties;***
- b) op bilateraal verrichte maar aan een handelsplatform gemelde transacties;***
- c) op de eerste transactie indien voor de betrokken overdraagbare effecten initiële vastlegging in girale vorm op grond van artikel 3, lid 2, geldt;***
- d) de volgende effectenfinancieringstransacties, mits zij zijn gedocumenteerd als één transactie die uit twee gekoppelde handelingen bestaat:***
 - i) verstrekte of opgenomen effectenleningen zoals gedefinieerd in artikel 3, punt 7, van Verordening (EU) 2015/2365 van het Europees Parlement en de Raad*;***
 - ii) kooptransacties met wederverkoop of verkooptransacties met wederinkoop zoals gedefinieerd in artikel 3, punt 8, van Verordening (EU) 2015/2365;***

- iii) *retrocessietransacties zoals gedefinieerd in artikel 3, punt 9, van Verordening (EU) 2015/2365.*

* *Verordening (EU) 2015/2365 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 betreffende de transparantie van effectenfinancieringstransacties en van hergebruik en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 648/2012 (PB L 337 van 23.12.2015, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2015/2365/oj>).”;*

- 2) *artikel 74 wordt als volgt gewijzigd:*

- a) *in lid 1, punt a), wordt het volgende punt ingevoegd:*

“i bis) de categorieën transacties, de voorgenomen afwikkelingsdatum van de transacties en het feit of de transacties op of buiten handelsplatforms worden verricht;”;

- b) *in lid 2, eerste alinea, wordt punt d) vervangen door:*

“d) op verzoek van de Commissie, voor de in lid 1, punt a), i bis), en punten e), h), j) en k), bedoelde verslagen.”;

- 3) *in artikel 75 wordt aan de eerste alinea het volgende punt toegevoegd:*

“a bis) de gevolgen voor de markt van, en de rechtvaardiging voor, de vrijstelling voor bepaalde soorten effectenfinancieringstransacties van het voorschrift om die niet later dan op de eerste werkdag nadat de transactie plaatsvindt, af te wikkelen, zoals bepaald in artikel 5, lid 2;”.

Artikel 2

Inwerkingtreding en toepassing

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Zij is van toepassing met ingang van 11 oktober 2027.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te ...,

Voor het Europees Parlement

De voorzitter

Voor de Raad

De voorzitter

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2025)0180

Insolventieprocedures: vervanging van de bijlagen A en B

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 10 september 2025 over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2015/848 betreffende insolventieprocedures ter vervanging van de bijlagen A en B (COM(2025)0040 – C10-0009/2025 – 2025/0023(COD))

(Gewone wetgevingsprocedure: eerste lezing)

Het Europees Parlement,

- gezien het voorstel van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad (COM(2025)0040),
 - gezien artikel 294, lid 2, en artikel 81, lid 2, punten a), c), en f), van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, op grond waarvan het voorstel door de Commissie bij het Parlement is ingediend (C10-0009/2025),
 - gezien artikel 294, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,
 - gezien de door de vertegenwoordiger van de Raad bij brief van 17 juli 2025 gedane toezegging om het standpunt van het Europees Parlement overeenkomstig artikel 294, lid 4, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie goed te keuren,
 - gezien artikel 60 van zijn Reglement,
 - gezien het verslag van de Commissie juridische zaken (A10-0127/2025),
1. stelt onderstaand standpunt in eerste lezing vast;
 2. verzoekt de Commissie om hernieuwde voorlegging aan het Parlement indien zij haar voorstel vervangt, ingrijpend wijzigt of voornemens is het ingrijpend te wijzigen;
 3. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en aan de Commissie alsmede aan de nationale parlementen.

Standpunt van het Europees Parlement in eerste lezing vastgesteld op 10 september 2025 met het oog op de vaststelling van Verordening (EU) 2025/... van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2015/848 betreffende insolventieprocedures ter vervanging van de bijlagen A en B

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 81, lid 2, punten a), c) en f),

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure⁵²,

⁵² Standpunt van het Europees Parlement van 10 september 2025.

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) De bijlagen A en B bij Verordening (EU) 2015/848 van het Europees Parlement en de Raad⁵³ bevatten respectievelijk een lijst van de insolventieprocedures en een lijst van de insolventiefunctionarissen, zoals gemeld door de lidstaten, waarop die verordening van toepassing is. Bijlage A bevat een lijst van de insolventieprocedures als bedoeld in artikel 2, punt 4, van Verordening (EU) 2015/848 en bijlage B bevat een lijst van de insolventiefunctionarissen als bedoeld in artikel 2, punt 5, van die verordening.
- (2) In juli 2022 stelde Slowakije de Commissie in kennis van recente veranderingen van zijn nationale recht, waarbij een nieuwe preventieve herstructureringsprocedure en een nieuw soort insolventiefunctionaris werden ingevoerd. Nadien ontving de Commissie tevens kennisgevingen van Estland, Spanje en Italië in september 2022, van België in juli 2023, van Malta in september 2023 en van Luxemburg in januari 2024, telkens over recente veranderingen van hun nationale recht, waarbij nieuwe soorten insolventieprocedures of insolventiefunctionarissen werden ingevoerd. Die nieuwe soorten insolventieprocedures en insolventiefunctionarissen voldoen aan de vereisten van Verordening (EU) 2015/848 en de invoering ervan vereist een wijziging van de bijlagen A en B bij die verordening.

⁵³ Verordening (EU) 2015/848 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2015 betreffende insolventieprocedures (PB L 141 van 5.6.2015, blz. 19, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2015/848/oj>).

- (3) Na de indiening van het voorstel van de Commissie voor deze verordening bij het Europees Parlement en de Raad werden verdere kennisgevingen ontvangen van Bulgarije, Tsjechië, Spanje en Frankrijk met betrekking tot recente wijzigingen van hun nationaal recht waarbij ook nieuwe soorten insolventieprocedures of insolventiefunctionarissen werden ingevoerd.
- (4) Overeenkomstig artikel 3 en artikel 4 bis, lid 1, van Protocol nr. 21 betreffende de positie van het Verenigd Koninkrijk en Ierland ten aanzien van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht, gehecht aan het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, heeft Ierland bij brief van 12 mei 2025 te kennen gegeven dat het aan de vaststelling en toepassing van deze verordening wenst deel te nemen.
- (5) Overeenkomstig de artikelen 1 en 2 van Protocol nr. 22 betreffende de positie van Denemarken, gehecht aan het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, neemt Denemarken niet deel aan de vaststelling van deze verordening en is deze niet bindend voor, noch van toepassing op Denemarken.
- (6) Verordening (EU) 2015/848 moet derhalve dienovereenkomstig worden gewijzigd,

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1

De bijlagen A en B bij Verordening (EU) 2015/848 worden vervangen door de tekst in de bijlage bij deze verordening.

Artikel 2

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in de lidstaten overeenkomstig de Verdragen.

Gedaan te ..., ...

Voor het Europees Parlement
De voorzitter

Voor de Raad
De voorzitter

“BIJLAGE A

INSOLVENTIEPROCEDURES ALS BEDOELD IN ARTIKEL 2, PUNT 4

BELGIQUE/BELGIË

Het faillissement/La faillite,

De openbare gerechtelijke reorganisatie door een collectief akkoord/La réorganisation judiciaire publique par accord collectif,

De openbare gerechtelijke reorganisatie door een minnelijk akkoord/La réorganisation judiciaire publique par accord amiable,

De overdracht onder gerechtelijk gezag/Le transfert sous autorité de justice,

De collectieve schuldenregeling/Le règlement collectif de dettes,

De vrijwillige vereffening/La liquidation volontaire,

De gerechtelijke vereffening/La liquidation judiciaire,

De voorlopige ontneming van het beheer, als bedoeld in artikel XX.32 van het Wetboek van economisch recht/Le dessaisissement provisoire de la gestion, visé à l’article XX.32 du Code de droit économique,

De voorlopige ontneming als bedoeld in artikel XX.49/1 van het Wetboek van economisch recht/Le dessaisissement provisoire visé à l’article XX.49/1 du Code de droit économique,

БЪЛГАРИЯ

Производство по несъстоятелност,

Производство по стабилизация на търговеца,

Производство по несъстоятелност на предприемача,

Производство по погасяване на задължения,

Производство по стабилизация на предприемача,

ČESKO

Konkurs,

Reorganizace,

Oddlužení,

Veřejná preventivní restrukturalizace,

DEUTSCHLAND

Das Konkursverfahren,

Das gerichtliche Vergleichsverfahren,

Das Gesamtvollstreckungsverfahren,

Das Insolvenzverfahren,

Die öffentliche Restrukturierungssache,

EESTI

Pankrotimenetlus,

Võlgade ümberkujundamise menetlus,

Saneerimismenetlus,

ÉIRE/IRELAND

Compulsory winding-up by the court,

Bankruptcy,

The administration in bankruptcy of the estate of persons dying insolvent,

Winding-up in bankruptcy of partnerships,

Creditors' voluntary winding-up (with confirmation of a court),

Arrangements under the control of the court which involve the vesting of all or part of the
property of the debtor in the Official Assignee for realisation and distribution,

Examinership,

Debt Relief Notice,

Debt Settlement Arrangement,

Personal Insolvency Arrangement,

ΕΛΛΑΔΑ

Η πτώχευση,

Η ειδική εκκαθάριση εν λειτουργία,

Σχέδιο αναδιοργάνωσης,

Απλοποιημένη διαδικασία επί πτωχέυσεων μικρού αντικειμένου,

Διαδικασία εξυγίανσης,

ESPAÑA

Concurso de acreedores,

Comunicación pública de apertura de negociaciones con los acreedores,

Planes de reestructuración (*con publicidad registral*),

Procedimiento especial para microempresas,

FRANCE

Sauvegarde,

Sauvegarde accélérée,

■

Redressement judiciaire,

Liquidation judiciaire,

HRVATSKA

Stečajni postupak,

Predstečajni postupak,

Postupak stečaja potrošača,

Postupak izvanredne uprave u trgovačkim društvima od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku,

ITALIA

Fallimento [tot en met 14 juli 2022],

Liquidazione giudiziale [vanaf 15 juli 2022],

Concordato preventivo,

Liquidazione coatta amministrativa,

Amministrazione straordinaria,

Accordi di ristrutturazione,

Concordato semplificato per la liquidazione del patrimonio all'esito della composizione negoziata,

Piano di ristrutturazione soggetto ad omologazione,

Procedure di composizione della crisi da sovraindebitamento del consumatore (accordo o piano) [tot en met 14 juli 2022],

Liquidazione dei beni [tot en met 14 juli 2022],

Ristrutturazione dei debiti del consumatore [vanaf 15 juli 2022],

Concordato minore [vanaf 15 juli 2022],

Liquidazione controllata del sovraindebitato [vanaf 15 juli 2022],

ΚΥΠΡΟΣ

Υποχρεωτική εκκαθάριση από το Δικαστήριο,

Εκούσια εκκαθάριση από μέλη,

Εκούσια εκκαθάριση από πιστωτές,

Εκκαθάριση με την εποπτεία του Δικαστηρίου,

Διάταγμα παραλαβής και πτώχευσης κατόπιν Δικαστικού Διατάγματος,

Διαχείριση της περιουσίας προσώπων που απεβίωσαν αφερέγγυα,

Διορισμός Εξεταστή,

Προσωπικά Σχέδια Αποπληρωμής,

LATVIJA

Tiesiskās aizsardzības process,

Juridiskās personas maksātnespējas process,

Fiziskās personas maksātnespējas process,

LIETUVA

Juridinio asmens restruktūrizavimo byla,

Juridinio asmens bankroto byla,

Juridinio asmens bankroto procesas ne teismo tvarka,

Fizinio asmens bankroto procesas,

LUXEMBOURG

Faillite,

Gestion contrôlée [tot en met 1 november 2023],

Concordat préventif de faillite (par abandon d'actif) [tot en met 1 november 2023],

Régime spécial de liquidation du notariat,

Procédure de règlement collectif des dettes dans le cadre du surendettement,

Réorganisation judiciaire par accord collectif

Réorganisation judiciaire par transfert par décision de justice

Réorganisation judiciaire aux fins d'obtenir un sursis en vue de permettre la conclusion d'un
accord amiable

MAGYARORSZÁG

Csődeljárás,

Felszámolási eljárás,

Nyilvános szerkezetátalakítási eljárás [vanaf 1 juli 2022],

MALTA

Xoljiment,

Amministrazzjoni,

Stralċ volontarju mill-membri jew mill-kredituri,

Stralċ mill-Qorti,

Falliment f'każ ta' kummerċjant,

Proċedura biex kumpanija tirkupra,

Proċedura bażika ta' ristrutturar preventive,

Proċedura ta' ristrutturar preventiv ifformulata minn qabel,

Proċedura ta' ristrutturar preventiv approvata minn qabel,

NEDERLAND

Het faillissement,

De surseance van betaling,

De schuldsaneringsregeling natuurlijke personen,

De openbare akkoordprocedure buiten faillissement,

ÖSTERREICH

Das Konkursverfahren (Insolvenzverfahren),

Das Sanierungsverfahren ohne Eigenverwaltung (Insolvenzverfahren),

Das Sanierungsverfahren mit Eigenverwaltung (Insolvenzverfahren),

Das Schuldenregulierungsverfahren,

Das Abschöpfungsverfahren,

Das Europäische Restrukturierungsverfahren,

POLSKA

Upadłość,

Postępowanie o zatwierdzenie układu,

Postępowanie o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli przez osobę fizyczną
nieprowadzącą działalności gospodarczej,

Przyspieszone postępowanie układowe,

Postępowanie układowe,

Postępowanie sanacyjne,

PORTUGAL

Processo de insolvência,

Processo especial de revitalização,

Processo especial para acordo de pagamento,

ROMÂNIA

Procedura insolvenței,

Reorganizarea judiciară,

Procedura falimentului,

Concordatul preventiv,

SLOVENIJA

Postopek preventivnega prestrukturiranja,

Postopek prisilne poravnave,

Postopek poenostavljene prisilne poravnave,

Stečajni postopek: stečajni postopek nad pravno osebo, postopek osebnega stečaja in postopek stečaja zapuščine,

SLOVENSKO

Konkurzné konanie,

Reštrukturalizačné konanie,

Oddlženie,

Verejná preventívna reštrukturalizácia,

SUOMI/FINLAND

Konkurssi/konkurs,

Yrityssaneeraus/företagssanering,

Yksityishenkilön velkajärjestely/skuldsanering för privatpersoner,

SVERIGE

Konkurs,

Företagsrekonstruktion,

Skuldsanering.

BIJLAGE B

INSOLVENTIEFUNCTIONARISSEN ALS BEDOELD IN ARTIKEL 2, PUNT 5

BELGIQUE/BELGIË

De curator/Le curateur,

De gerechtsmandataris/Le mandataire de justice,

De schuldbemiddelaar/Le médiateur de dettes,

De vereffenaar/Le liquidateur,

De voorlopige bewindvoerder/L'administrateur provisoire,

Herstructureringsdeskundige/Praticien de la réorganisation,

Vereffeningsdeskundige/Praticien de la liquidation,

БЪЛГАРИЯ

Назначен предварително временен синдик,

Временен синдик,

(Постоянен) синдик,

Служебен синдик,

Доверено лице,

ČESKO

Insolvenční správce,

Předběžný insolvenční správce,

Oddělený insolvenční správce,

Zvláštní insolvenční správce,

Zástupce insolvenčního správce,

Restrukturalizační správce,

DEUTSCHLAND

Konkursverwalter,

Vergleichsverwalter,

Sachwalter (nach der Vergleichsordnung),

Verwalter,

Insolvenzverwalter,

Sachwalter (nach der Insolvenzordnung),

Treuhänder,

Vorläufiger Insolvenzverwalter,

Vorläufiger Sachwalter,

Restrukturierungsbeauftragter,

EESTI

Pankrotihaldur,

Ajutine pankrotihaldur,

Usaldusisik,

Saneerimisn ustaja,

ÉIRE/IRELAND

Liquidator,

Official Assignee,

Trustee in bankruptcy,

Provisional Liquidator,

Examiner,

Personal Insolvency Practitioner,

Insolvency Service,

ΕΛΛΑΔΑ

Ο σύνδικος,

Ο εισηγητής,

Η επιτροπή των πιστωτών,

Ο ειδικός εκκαθαριστής,

ESPAÑA

Administrador concursal,

Experto en la reestructuración,

FRANCE

Mandataire judiciaire,

Liquidateur,

Administrateur judiciaire,

Commissaire à l'exécution du plan,

HRVATSKA

Stečajni upravitelj,

Privremeni stečajni upravitelj,

Stečajni povjerenik,

Povjerenik,

Izvanredni povjerenik,

ITALIA

Curatore,

Commissario giudiziale,

Commissario straordinario,

Commissario liquidatore,

Ausiliario nel concordato semplificato per la liquidazione del patrimonio all'esito della
composizione negoziata,

Liquidatore giudiziale,

Professionista nominato dal Tribunale,

Organismo di composizione della crisi nella procedura di composizione della crisi da
sovraindebitamento del consumatore [tot en met 14 juli 2022],

Organismo di composizione della crisi nella procedura di composizione della crisi da
sovraindebitamento [vanaf 15 juli 2022],

Liquidatore,

ΚΥΠΡΟΣ

Εκκαθαριστής και Προσωρινός Εκκαθαριστής,

Επίσημος Παραλήπτης,

Διαχειριστής της Πτώχευσης,

Εξεταστής,

Σύμβουλος Αφερεγγυότητας,

LATVIJA

Maksātnespējas procesa administrators,

Tiesiskās aizsardzības procesa uzraugošā persona,

LIETUVA

Nemokumo administratorius,

LUXEMBOURG

Le curateur,

Le commissaire,

Le liquidateur,

Le conseil de gérance de la section d'assainissement du notariat,

Le liquidateur dans le cadre du surendettement,

Le mandataire de justice,

MAGYARORSZÁG

Vagyongfelügyelő,

Felszámoló,

Szerkezetátalakítási szakértő [vanaf 1 juli 2022],

MALTA

Amministratur,

Amministratur Provizorju,

Riċevitur Uffiċjali,

Stralċjarju / Likwidatur,

Manager Speċjali,

Kuratur,

Kontrollur Speċjali,

Prattikant fl-insolvenza,

Trustee tal-falliment,

NEDERLAND

De curator in het faillissement,

De bewindvoerder in de surseance van betaling,

De bewindvoerder in de schuldsaneringsregeling natuurlijke personen,

De herstructureringsdeskundige in de openbare akkoordprocedure buiten faillissement,

De observator in de openbare akkoordprocedure buiten faillissement,

ÖSTERREICH

Masseverwalter,

Sanierungsverwalter,

Restrukturierungsbeauftragter,

Besonderer Verwalter,

Einstweiliger Verwalter,

Sachwalter,

Treuhänder,

Insolvenzgericht,

Konkursgericht,

POLSKA

Syndyk,

Nadzorca sądowy,

Zarządca,

Nadzorca układu,

Tymczasowy nadzorca sądowy,

Tymczasowy zarządca,

Zarządca przymusowy,

PORTUGAL

Administrador da insolvência,

Administrador judicial provisório,

ROMÂNIA

Practician în insolvență,

Administrator concordatar,

Administrator judiciar,

Lichidator judiciar,

SLOVENIJA

Upravitelj,

SLOVENSKO

Predbežný správca,

Správca,

Špeciálny správca,

SUOMI/FINLAND

Pesänohittäjä/boförvaltare,

Selvittäjä/utredare,

SVERIGE

Förvaltare,

Rekonstruktör.”

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2025)0181

Verlenging van de termijn voor het opzetten van het casemanagementsysteem van Eurojust

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 10 september 2025 over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2018/1727, wat betreft de verlenging van de termijn voor het opzetten van het casemanagementsysteem van Eurojust (COM(2025)0143 – C10-0061/2025 – 2025/0074(COD))

(Gewone wetgevingsprocedure: eerste lezing)

Het Europees Parlement,

- gezien het voorstel van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad (COM(2025)0143),
 - gezien artikel 294, lid 2, en artikel 85 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, op grond waarvan het voorstel door de Commissie bij het Parlement is ingediend (C10-0061/2025),
 - gezien artikel 294, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,
 - gezien de door de vertegenwoordiger van de Raad bij brief van 23 juli 2025 gedane toezegging om het standpunt van het Europees Parlement overeenkomstig artikel 294, lid 4, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie goed te keuren,
 - gezien artikel 60 van zijn Reglement,
 - gezien het verslag van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken (A10-0152/2025),
1. stelt onderstaand standpunt in eerste lezing vast;
 2. verzoekt de Commissie om hernieuwde voorlegging aan het Parlement indien zij haar voorstel vervangt, ingrijpend wijzigt of voornemens is het ingrijpend te wijzigen;
 3. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en de Commissie alsook aan de nationale parlementen.

P10_TC1-COD(2025)0074

Standpunt van het Europees Parlement in eerste lezing vastgesteld 10 september 2025 met het oog op de vaststelling van Verordening (EU) 2025/... van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2018/1727 wat betreft de verlenging van de termijn voor het opzetten van het casemanagementsysteem van Eurojust

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 85,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure¹,

¹ Standpunt van het Europees Parlement van 10 september 2025.

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Het Agentschap van de Europese Unie voor justitiële samenwerking in strafzaken (Eurojust) is opgericht bij Verordening (EU) 2018/1727 van het Europees Parlement en de Raad² en de taken, bevoegdheden en functies van dit agentschap zijn tevens bij die verordening vastgesteld.
- (2) Om alle operationele persoonsgegevens op een beveiligde manier op te slaan, heeft Eurojust een casemanagementsysteem opgezet dat bestaat uit tijdelijke werkbestanden en een register. Via het casemanagementsysteem wisselen de nationale leden van Eurojust alle zaakgerelateerde informatie uit op een beveiligde manier en met inachtneming van de toepasselijke gegevensbeschermingsregels. Op grond van artikel 23, lid 6 van Verordening (EU) 2018/1727 mag Eurojust geen ander geautomatiseerd gegevensbestand aanmaken om operationele persoonsgegevens te verwerken.
- (3) Teneinde te voorzien in het rechtskader voor een gemoderniseerd casemanagementsysteem (het “nieuwe casemanagementsysteem”), is Verordening (EU) 2018/1727 gewijzigd bij Verordening (EU) 2023/2131 van het Europees Parlement en de Raad³. Het nieuwe casemanagementsysteem heeft tot doel de functionaliteiten van het Europees gerechtelijk register voor terrorismebestrijding te integreren en te activeren en het vermogen van Eurojust te verbeteren om verbanden op te sporen tussen grensoverschrijdende gerechtelijke procedures tegen verdachten van strafbare feiten van terroristische aard en bij Eurojust verwerkte informatie over andere ernstige strafbare feiten, waarbij ten volle gebruik wordt gemaakt van bestaande nationale en Uniemechanismen voor het vergelijken van biometrische gegevens.

² Verordening (EU) 2018/1727 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 betreffende het Agentschap van de Europese Unie voor justitiële samenwerking in strafzaken (Eurojust), en tot vervanging en intrekking van Besluit 2002/187/JBZ van de Raad (PB L 295 van 21.11.2018, blz. 138, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1727/oj>).

³ Verordening (EU) 2023/2131 van het Europees Parlement en de Raad van 4 oktober 2023 tot wijziging van Verordening (EU) 2018/1727 van het Europees Parlement en de Raad en van Besluit 2005/671/JBZ van de Raad, wat de uitwisseling van digitale informatie in terrorismezaken betreft (PB L, 2023/2131, 11.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2131/oj>).

- (4) De termijn voor het opzetten van het nieuwe casemanagementsysteem is 1 december 2025 (de “termijn”). Vanwege externe factoren en het complexe karakter van de migratie zal Eurojust het nieuwe casemanagementsysteem echter niet binnen de termijn kunnen opzetten. Daarom moet Eurojust het uit tijdelijke werkbestanden en een register bestaande casemanagementsysteem kunnen blijven gebruiken totdat het nieuwe casemanagementsysteem is opgezet.
- (5) De termijn moet worden verlengd zodat Eurojust de werking en de interoperabiliteit van het nieuwe casemanagementsysteem overeenkomstig Verordening (EU) 2024/903 van het Europees Parlement en de Raad⁴ kan testen en waarborgen, en de gegevens kunnen worden gemigreerd uit het uit tijdelijke werkbestanden en een register bestaande casemanagementsysteem naar het nieuwe casemanagementsysteem.
- (6) Om de gegevens uit het uit tijdelijke werkbestanden en een register bestaande casemanagementsysteem te migreren naar het nieuwe casemanagementsysteem en de juistheid van de gemigreerde gegevens te verifiëren, moet Eurojust het uit tijdelijke werkbestanden en een register bestaande casemanagementsysteem na de inbedrijfstelling van het nieuwe casemanagementsysteem kunnen behouden, maar niet langer dan tot 1 december 2027. Door de termijn met twee jaar te verlengen moet Eurojust voldoende tijd krijgen om het nieuwe casemanagementsysteem volledig op te zetten, en wordt de periode waarbinnen het dupliceren van operationele persoonsgegevens bij wijze van uitzondering is toegestaan, beperkt.

⁴ Verordening (EU) 2024/903 van het Europees Parlement en de Raad van 13 maart 2024 tot vaststelling van maatregelen voor een hoog niveau van interoperabiliteit van de overheidssector in de Unie (verordening Interoperabel Europa) (PB L, 2024/903, 22.3.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/903/oj>).

- (7) Overeenkomstig de artikelen 1 en 2 en artikel 4 bis, lid 1, van Protocol nr. 21 betreffende de positie van het Verenigd Koninkrijk en Ierland ten aanzien van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht, gehecht aan het Verdrag betreffende de Europese Unie en aan het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en onverminderd artikel 4 van dat protocol, neemt Ierland niet deel aan de vaststelling van deze verordening en is deze niet bindend voor, noch van toepassing op Ierland.
- (8) Overeenkomstig de artikelen 1 en 2 van Protocol nr. 22 betreffende de positie van Denemarken, gehecht aan het Verdrag betreffende de Europese Unie en aan het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, neemt Denemarken niet deel aan de vaststelling van deze verordening en is deze niet bindend voor, noch van toepassing op Denemarken.
- (9) Overeenkomstig artikel 42, lid 1, van Verordening (EU) 2018/1725 van het Europees Parlement en de Raad⁵ werd de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming geraadpleegd, en op 22 april 2025 heeft hij zijn advies uitgebracht,

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

⁵ Verordening (EU) 2018/1725 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door de instellingen, organen en instanties van de Unie en betreffende het vrije verkeer van die gegevens, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 45/2001 en Besluit nr. 1247/2002/EG (PB L 295 van 21.11.2018, blz. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj>).

Artikel 1

Wijziging van Verordening (EU) 2018/1727

In artikel 80 van Verordening (EU) 2018/1727 wordt lid 9 vervangen door:

“9. Eurojust kan het uit tijdelijke werkbestanden en een register bestaande casemanagementsysteem blijven gebruiken tot 1 december 2027, tenzij het nieuwe casemanagementsysteem reeds is ingevoerd en zowel de migratie van de gegevens uit het uit tijdelijke werkbestanden en een register bestaande casemanagementsysteem, als de verificatie van de juistheid van die gegevens, vóór die datum is afgerond.”.

Artikel 2

Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat overeenkomstig de Verdragen.

Gedaan te ...,

Voor het Europees Parlement

De voorzitter

Voor de Raad

De voorzitter

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2025)0169

Overeenkomst tussen de EU en Brazilië: samenwerking met en via Europol en de federale politie van Brazilië

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 9 september 2025 over het ontwerpbesluit van de Raad betreffende de sluiting van de Overeenkomst tussen de Europese Unie en de Federale Republiek Brazilië inzake samenwerking met en via het Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking op het gebied van rechtshandhaving (Europol) en de federale politie van Brazilië (05617/2025 – C10-0045/2025 – 2024/0321(NLE))

(Goedkeuring)

Het Europees Parlement,

- gezien het ontwerpbesluit van de Raad (05617/2025),
 - gezien de ontwerpovereenkomst tussen de Europese Unie en de Federale Republiek Brazilië inzake samenwerking met en via het Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking op het gebied van rechtshandhaving (Europol) en de federale politie van Brazilië (05618/2025),
 - gezien het verzoek om goedkeuring dat de Raad heeft ingediend krachtens artikel 16, lid 2, en artikel 88, en artikel 218, lid 6, tweede alinea, punt a), v), en artikel 218, lid 7, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (C10-0045/2025),
 - gezien artikel 107, leden 1 en 4, en artikel 117, lid 7, van zijn Reglement,
 - gezien de aanbeveling van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken (A10-0142/2025),
1. hecht zijn goedkeuring aan de sluiting van de overeenkomst;
 2. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en aan de Commissie, alsmede aan de regeringen en parlementen van de lidstaten en van de Federale Republiek Brazilië.

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2025)0170

Versterkte partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst tussen de EU en de Kirgizische Republiek

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 9 september 2025 over het ontwerpbesluit van de Raad betreffende de sluiting namens de Unie van de versterkte partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de Kirgizische Republiek, anderzijds (10724/22 – C10-0057/2024 – 2022/0184(NLE))

(Goedkeuring)

Het Europees Parlement,

- gezien het ontwerpbesluit van de Raad (10724/22),
 - gezien de versterkte partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de Kirgizische Republiek, anderzijds (10660/22),
 - gezien het verzoek om goedkeuring dat de Raad heeft ingediend krachtens de artikelen 207 en 209 en artikel 218, lid 6, tweede alinea, punt a), en artikel 218, lid 7, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (C10-0057/2024),
 - gezien zijn niet-wetgevingsresolutie van 9 september 2025¹ over het ontwerpbesluit,
 - gezien artikel 107, leden 1 en 4, en artikel 117, lid 7, van zijn Reglement,
 - gezien de aanbeveling van de Commissie buitenlandse zaken (A10-0105/2025),
1. hecht zijn goedkeuring aan de sluiting van de overeenkomst;
 2. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en de Commissie, alsmede aan de regeringen en parlementen van de lidstaten en de Kirgizische Republiek.

¹ Aangenomen teksten, P10_TA(2025)0171.

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2025)0171

Versterkte partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst tussen de EU en de Kirgizische Republiek (resolutie)

Niet-wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 9 september 2025 over het ontwerpbesluit van de Raad betreffende de sluiting namens de Unie van een partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de Kirgizische Republiek, anderzijds (10724/22 – C10-0057/2024 – 2022/0184M(NLE))

Het Europees Parlement,

- gezien het ontwerpbesluit van de Raad betreffende de sluiting van de versterkte partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de Kirgizische Republiek, anderzijds (10724/22),
- gezien het verzoek om goedkeuring dat de Raad op 27 juni 2024 heeft ingediend op grond van de artikelen 207 en 209 in samenhang met artikel 218, lid 6, tweede alinea, punt a), en artikel 218, lid 7, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (C10-0057/2024),
- gezien de partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de Kirgizische Republiek, anderzijds¹ (EPCA),
- gezien de gezamenlijke routekaart voor de verdieping van de betrekkingen tussen de EU en Centraal-Azië van 23 oktober 2023,
- gezien de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 15 mei 2019, getiteld “De EU en Centraal-Azië: nieuwe kansen voor een sterker partnerschap” (JOIN(2019)0009),
- gezien de evaluatieverslagen van de Commissie over het stelsel van algemene preferenties plus (SAP+) van de EU met Kirgizië,
- gezien de eerste top EU-Centraal-Azië op 4 april 2025,
- gezien de 11e politieke en veiligheidsdialoog op hoog niveau tussen de Europese Unie en de landen van Centraal-Azië, die op 5 juni 2024 plaatsvond in Brussel,

¹ PB L, 2024/2141, 13.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_international/2024/2141/oj.

- gezien de gezamenlijke persverklaring van de president van de Kirgizische Republiek, Sadyr Zhaparov, en de toenmalige voorzitter van de Europese Raad, Charles Michel, van 3 juni 2023,
 - gezien de 14e mensenrechtendialoog, die op 25 juni 2024 plaatsvond in Bisjkek,
 - gezien de 19e bijeenkomst van de samenwerkingsraad EU-Kirgizië, die op 15 november 2022 plaatsvond in Brussel,
 - gezien de adviezen van de Commissie van Venetië over de recente wetswijzigingen waarmee de persvrijheid wordt ingeperkt en de activiteiten van niet-gouvernementele organisaties in Kirgizië worden gehinderd,
 - gezien de verslagen over Kirgizië die zijn gepubliceerd door mensenrechtenorganisaties, zoals de annual world reports 2022, 2023 en 2024 van Human Rights Watch,
 - gezien de in februari 2025 gepubliceerde briefing van het Internationaal Partnerschap voor de mensenrechten (IPHR) over de bescherming van de fundamentele vrijheden en de ruimte voor het maatschappelijk middenveld in Kirgizië,
 - gezien zijn resolutie van 17 januari 2024 over een EU-strategie voor Centraal-Azië²,
 - gezien zijn vorige resoluties over Kirgizië, in het bijzonder die van 19 december 2024 over de mensenrechtensituatie in Kirgizië, met name de zaak van Temirlan Sultanbekov³,
 - gezien het bezoek aan Kirgizië van de delegatie van zijn Subcommissie mensenrechten van 25-27 februari 2025,
 - gezien de verklaring van de Hoge Commissaris van de VN voor de mensenrechten, Volker Türk, naar aanleiding van zijn officiële bezoek aan Kirgizië van 19-20 maart 2025,
 - gezien het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten,
 - gezien zijn wetgevingsresolutie van 9 september 2025 over het ontwerpbesluit van de Raad betreffende de sluiting namens de Unie van de versterkte partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de Kirgizische Republiek, anderzijds⁴,
 - gezien artikel 107, lid 2, van zijn Reglement,
 - gezien het verslag van de Commissie buitenlandse zaken (A10-0111/2025),
- A. overwegende dat Kirgizië een belangrijke positie inneemt in Centraal-Azië, een regio van toenemend geopolitiek belang die door de EU wordt erkend als een belangrijke partner waarmee zij tijdens de eerste top EU-Centraal-Azië een gestructureerde dialoog heeft gevoerd;

² PB C, C/2024/5718, 17.10.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/5718/oj>.

³ PB C, C/2025/1969, 11.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/1969/oj>.

⁴ Aangenomen teksten, P10_TA(2025)0170.

- B. overwegende dat de EU en Kirgizië sinds de onafhankelijkheid van het land in 1991 partners zijn en met de in 1999 ondertekende partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst tussen de EU en Kirgizië een omvattend rechtskader voor hun samenwerking tot stand hebben gebracht;
- C. overwegende dat de EU en Kirgizië onlangs zijn overeengekomen hun partnerschap te verdiepen door de versterkte partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst (EPCA) te ondertekenen, die een modern en ambitieus kader vormt voor het versterken van de dialoog en de samenwerking op belangrijke gebieden als handel en investeringen, duurzame ontwikkeling en connectiviteit, onderzoek en innovatie, onderwijs, het milieu en de klimaatverandering, alsook de rechtsstaat, mensenrechten en het maatschappelijk middenveld;
- D. overwegende dat de EPCA ook nauwere samenwerking op het gebied van buitenlands en veiligheidsbeleid zou kunnen bevorderen, met inbegrip van conflictpreventie en crisisbeheersing, risicobeperking, cyberbeveiliging, regionale stabiliteit, ontwapening, non-proliferatie, wapenbeheersing en uitvoercontrole;
- E. overwegende dat de EPCA, waarmee de bestaande partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst van 1999 wordt uitgebreid, op 25 juni 2024 werd ondertekend; overwegende dat de EPCA pas in werking kan treden als deze is goedgekeurd door het Parlement;
- F. overwegende dat Kirgizië sinds 2016 in het kader van het stelsel van algemene preferenties plus (SAP+) unilaterale en preferentiële toegang heeft tot de EU-markt; overwegende dat Kirgizië is toegetreden tot 27 internationale verdragen inzake arbeids- en mensenrechten, milieu- en klimaatbescherming, en goed bestuur, om van deze regeling gebruik te kunnen maken;
- G. overwegende dat de EU in de periode 2021-2027 98 miljoen EUR heeft toegewezen aan de ondersteuning van governance en digitale transformatie, menselijke ontwikkeling en een groene en klimaatbestendige economie in Kirgizië, in overeenstemming met de nationale ontwikkelingsstrategie van de Kirgizische Republiek;
- H. overwegende dat de EU 12 miljoen EUR heeft uitgetrokken om de kwaliteit van de wetgeving te verbeteren en de efficiëntie, onafhankelijkheid, professionaliteit en capaciteiten van de rechterlijke macht en de justitiële diensten in Kirgizië te vergroten, waaruit de bereidheid van de EU blijkt om te investeren in stabiele groei die in overeenstemming is met de rechtsstaat; overwegende dat er nog steeds bezorgdheid bestaat over de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, met politiek gemotiveerde zaken die gericht zijn tegen critici van de regering; overwegende dat door de hervorming van het wetboek van strafrecht van de Kirgizische Republiek in 2021 de zwaar bekritiseerde versie van het wetboek van strafrecht van 1997 weer werd ingevoerd, die meer bevoegdheden geeft aan rechtshandhaving en tegelijkertijd de rechten van burgers beperkt;
- I. overwegende dat de EPCA voorziet in samenwerking tussen de EU en Kirgizië om het maatschappelijk middenveld en zijn rol in de economische, sociale en politieke ontwikkeling van een open democratische samenleving te versterken;

- J. overwegende dat Kirgizië de honderdste plaats inneemt in de wereldwijde terrorisme-index voor 2025 van het Institute for Economics and Peace en dat het land is aangemerkt als een land waar terrorisme “geen gevolgen” heeft;
- K. overwegende dat, ondanks het feit dat de regering van Kirgizië herhaaldelijk heeft verklaard gehecht te zijn aan de beginselen van democratie en eerbiediging van de mensenrechten en de rechtsstaat, mensenrechtenorganisaties de afgelopen jaren hebben gewezen op een achteruitgang van de democratie en een toename van autoritaire praktijken en de vervolging van maatschappelijke organisaties in Kirgizië, onder meer tijdens de onderhandeling over de EPCA en sinds de ondertekening ervan, waarbij Transparency International en Freedom House vaststelden dat Kirgizië zich heeft ontwikkeld van een democratisch bolwerk met een levendig maatschappelijk middenveld tot een gevestigd autoritair regime dat zijn rechtsstelsel gebruikt om critici aan te vallen en waarvan de autoriteiten het machts evenwicht en het systeem van checks-and-balances verder ondermijnen;
- L. overwegende dat Kirgizië op de 146e plaats staat van de 180 landen in de corruptieperceptie-index 2024 van Transparency International; overwegende dat, op initiatief van president Japarov, de wet inzake overheidsopdrachten is gewijzigd om staatsbedrijven in staat te stellen aanbestedingsprocedures te omzeilen; overwegende dat er geen passend toezicht is op de overheidsuitgaven vanwege een gebrek aan toegang tot dergelijke informatie; overwegende dat overheidsmiddelen en nationale middelen door de regerende elites worden gebruikt om hun macht te consolideren, afwijkende meningen het zwijgen op te leggen en hervormingen te weerstaan;
- M. overwegende dat mensenrechtenverdediger, onderzoeksjournalist en oprichter van het mediakanaal Temirov Live, Bolot Temirov, zijn Kirgizische burgerschap is ontnomen en gedwongen is het land te verlaten als vergelding voor zijn onderzoek naar grootschalige corruptie; overwegende dat in januari 2024 ten minste elf van zijn collega's zijn gearresteerd, waaronder Makhabat Tajibek kyzy, Azamat Ishenbekov, Aike Beishekeyeva en Aktilek Kaparov;
- N. overwegende dat in juli 2025 de onafhankelijke journalist en activist Kanyshai Mamyrkulova werd veroordeeld tot vier jaar voorwaardelijke gevangenisstraf als vergelding voor haar berichten op sociale media waarin kritiek op de regering werd geuit; overwegende dat elf personen met banden met het onafhankelijke mediakanaal Kloop in juni 2025 gevangen werden gezet vanwege de onderzoekswerkzaamheden van Kloop en omdat zij zouden samenwerken met Bolot Temirov, en dat Aleksandr Aleksandrov en Zhoomart Duulatov nog steeds gevangen worden gehouden; overwegende dat mensenrechtenactivist Rita Karasartova in voorlopige hechtenis zit sinds april 2025;
- O. overwegende dat in propaganda van de Kirgizische regering valse narratieven zijn gebruikt om onafhankelijke media in de ogen van de samenleving in diskrediet te brengen en deze als “vijanden van het volk” en “slaven van het Westen” af te schilderen;
- P. overwegende dat de situatie wat betreft democratische normen en de mensenrechten in Kirgizië de afgelopen jaren op alarmerende wijze is verslechterd; overwegende dat Kirgizië van de 72e naar de 144e plaats op de wereldindex voor persvrijheid van

Verslaggevers zonder Grenzen is gezakt; overwegende dat Kirgizië het land is waar tot 2025 de persvrijheid het meest is ingeperkt;

- Q. overwegende dat de Kirgizische autoriteiten April TV willen sluiten; overwegende dat, zoals het Comité voor de Bescherming van Journalisten heeft verklaard, uit het dossier van de aanklagers blijkt dat de autoriteiten proberen het mediakanaal te sluiten op basis van beschuldigingen dat de kritische berichtgeving van het kanaal de autoriteiten “in een kwaad daglicht stelt” en “het gezag van de regering ondermijnt”;
- R. overwegende dat het Parlement in zijn resoluties van 13 juli 2023⁵ en 19 december 2024 zijn bezorgdheid heeft geuit over de vervolging van oppositiepartijen en onafhankelijke media; overwegende dat de vervolging van leden van de sociaaldemocratische partij (SDK) voortduurt, ondanks herhaalde oproepen om vrije en eerlijke verkiezingen te waarborgen; overwegende dat de leider van de SDK, Temirlan Sultanbekov, en twee andere leden, Irina Karamushkina en Roza Turksever, nog steeds gevangen worden gehouden; overwegende dat er aanleiding is tot bezorgdheid over de gezondheidstoestand van Temirlan Sultanbekov na zijn langdurige hongerstaking;
- S. overwegende dat Kirgizische rechterlijke instanties meerdere veroordelingen hebben uitgesproken in verband met de gebeurtenissen in Koi Tash in 2019, waarbij veiligheidstroepen probeerden het voormalig staatshoofd in zijn woning gevangen te nemen en waarbij sprake was van gewelddadige confrontaties; overwegende dat er sinds 2022 een rechtszaak wordt gevoerd over deze gebeurtenissen en dat de personen die worden aangeklaagd, te weten de voormalig president en een aantal voormalige ambtenaren en andere politici, worden beschuldigd van het aanzetten tot onrust, corruptie en witwaspraktijken; overwegende dat er bezorgdheid is geuit over de politisering van de rechterlijke macht en de inzet van strafrechtelijke procedures tegen leden van de oppositie; overwegende dat het uiterst zorgwekkend is dat de verdachten zouden zijn gemarteld en aan onmenselijke behandelingen zouden zijn onderworpen;
- T. overwegende dat het Kirgizische parlement in maart 2024 de op Russische leest geschoeide wet inzake buitenlandse vertegenwoordigers heeft aangenomen, op grond waarvan organisaties zonder winstoogmerk die financiering uit het buitenland ontvangen en in de brede zin van de wet politiek actief zijn, verplicht zijn zich te laten registreren als “buitenlandse vertegenwoordigers”, en op grond waarvan journalisten, mensenrechtenactivisten en andere medewerkers van organisaties zonder winstoogmerk worden gediscrimineerd en gestigmatiseerd en aan opdringerig toezicht, zware rapportagevereisten en buitensporige boetes worden onderworpen; overwegende dat deze wet repressieve wetgeving in andere autoritaire regimes navolgt en kan worden beschouwd als een voorbode van verdere pogingen om onafhankelijke maatschappelijke organisaties en media te onderdrukken;
- U. overwegende dat het hardhandig optreden tegen de mensenrechten met name op lhbtqi+-personen is gericht; overwegende dat het nieuwe wetgevingslandschap van Kirgizië, samen met de bredere politieke verschuiving en repressie, het werk van lhbtqi+-rechtenorganisaties en -activisten feitelijk heeft gedecimeerd, waarbij

⁵ Resolutie van het Europees Parlement van 13 juli 2023 over aanbevelingen voor de hervorming van de regels van het Europees Parlement inzake transparantie, integriteit, verantwoordingsplicht en corruptiebestrijding (PB C, C/2024/4011, 17.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/4011/oj>).

- belangrijke organisaties volledig zijn opgeheven; overwegende dat Kirgizië op 14 augustus 2023 discriminerende bepalingen tegen de lhbtq+-gemeenschap heeft aangenomen onder het voorwendsel minderjarigen te beschermen tegen “schadelijke informatie”; overwegende dat in het wetsvoorstel ter bestrijding van discriminatie dat onlangs door de Kirgizische hoge raad is besproken, seksuele gerichtheid en genderidentiteit niet als beschermde categorieën zijn opgenomen;
- V. overwegende dat de op 6 oktober 2023 aangenomen wet, op grond waarvan de president van Kirgizië bevoegd is om uitspraken van het grondwettelijk hof ongedaan te maken indien deze in strijd zijn met zijn eigen opvatting van “morele waarden”, de scheiding der machten als fundamenteel onderdeel van de rechtsstaat fundamenteel verzwakt en een uitholling vormt van de rechterlijke onafhankelijkheid in Kirgizië;
- W. overwegende dat het staatscomité voor nationale veiligheid is uitgegroeid tot een van de machtigste instanties in Kirgizië en dat dit comité in de praktijk vaak een centrale rol speelt bij de besluitvorming, en in sommige gevallen gekozen functionarissen overschaduw; overwegende dat deze praktijk van ongecontroleerde macht ertoe heeft geleid dat er feitelijk sprake is van een tweeledig gezag, waardoor de democratische instellingen worden ondermijnd en een situatie is ontstaan waarin angst heerst en afwijkende meningen niet worden getolereerd; overwegende dat de Kirgizische regering moet waarborgen dat de activiteiten van genoemd comité onderworpen zijn aan onafhankelijk gerechtelijk en parlementair toezicht;
- X. overwegende dat Kirgizië steeds meer investeert in de bevordering van gendergelijkheid en empowerment van vrouwen, met name via belangrijke nationale kaders zoals de nationale strategie voor gendergelijkheid tot 2030; overwegende dat Kirgizië nog steeds te maken heeft met hoge percentages huiselijk geweld, dat meer dan 20 % van de huwelijken in Kirgizië plaatsvindt via “ala kachuu” (bruidenroof) en dat vrouwen slechts 22 % van de parlementaire zetels hebben, ondanks de bestaande genderquota; overwegende dat vrouwen gemiddeld 25 % minder verdienen dan mannen, aangezien zij voornamelijk werkzaam zijn in laagbetaalde sectoren zoals onderwijs, gezondheidszorg en sociale diensten;
- Y. overwegende dat de Kirgizische autoriteiten acties hebben ondernomen die de vrijheid van meningsuiting in het land beperken, en journalisten, bloggers, dichters en reguliere gebruikers van sociale media hebben gearresteerd, langdurig in voorlopige hechtenis hebben genomen of gevangen hebben gezet wegens kritiek op de leiding van het land of de situatie in het land, en ook een bekroond onderzoeksmediakanaal hebben opgeheven;
- Z. overwegende dat Kirgizië in 2014 het VN-Verdrag over de rechten van personen met een handicap heeft geratificeerd; overwegende dat er voorlopige stappen zijn gezet om de toegankelijkheid voor personen met een handicap te verbeteren en het concept van inclusief onderwijs in te voeren, hoewel er nog uitdagingen blijven bestaan, met name met betrekking tot institutionalisering van personen met een handicap;
- AA. overwegende dat de wet inzake “onjuiste informatie” van 24 augustus 2021 is ingezet tegen onafhankelijke media en critici van de regering; overwegende dat de hoge raad van Kirgizië op 10 april 2025 wijzigingen van de wet heeft goedgekeurd die voorzien in administratieve sancties voor de verspreiding van “onjuiste informatie” op sociale media;

- AB. overwegende dat de hoge raad van Kirgizië zich momenteel buigt over het opnieuw strafbaar stellen van het bezit van “extremistisch” materiaal, wat voorheen is misbruikt tegen vreedzame religieuze beroepsbeoefenaars en wat vanwege de vage formulering van het wetsvoorstel kan worden gebruikt om degenen die legitieme politieke uitlatingen doen het zwijgen op te leggen;
- AC. overwegende dat op 1 januari 2025 twee nieuwe wetten inzake godsdienstvrijheid in werking zijn getreden; overwegende dat deze wetten elke niet-geregistreerde uitoefening van de vrijheid van godsdienst of levensovertuiging blijven verbieden en het voor gemeenschappen met minder dan 500 volwassen leden onmogelijk maken een wettelijke status te verwerven;
- AD. overwegende dat de nalatigheid van Kirgizische rechtshandavingsinstanties in reactie op een campagne van intimidatie en pesterijen journalisten en mensenrechtenwerkers ertoe heeft gedwongen het land te ontvluchten;
- AE. overwegende dat de Kirgizische autoriteiten vluchtelingen uit Rusland het zwijgen heeft opgelegd, heeft gearresteerd, vastgehouden en uitgeleverd wegens protest tegen de oorlog in Oekraïne, hetgeen in strijd is met de verplichting van Kirgizië uit hoofde van het VN-Verdrag betreffende de status van vluchtelingen om mensen niet terug te sturen naar landen waar hun leven of vrijheid wordt bedreigd vanwege hun politieke opvattingen, of waar er gegronde redenen zijn om aan te nemen dat zij het risico lopen te worden blootgesteld aan ernstige schendingen van de mensenrechten, zoals foltering of andere vormen van wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing;
- AF. overwegende dat de president van Kirgizië en de president van Tadzjikistan op 13 maart 2025 een overeenkomst inzake grensafbakening hebben ondertekend, waarmee de grenzen tussen beide landen wettelijk worden erkend en de ontwikkeling van grensoverschrijdende wegen en energie-infrastructuur mogelijk wordt gemaakt, hetgeen bijdraagt tot regionale stabiliteit en mogelijkheden voor nauwere grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van energie, vervoer en handel; overwegende dat de overeenkomst inzake grensafbakening zelf niet openbaar is gemaakt en niet is opengesteld voor openbare raadplegingen;
- AG. overwegende dat de leiders van Kirgizië, Tadzjikistan en Oezbekistan op 31 maart 2025 de “Khujand Declaration of Eternal Friendship” hebben ondertekend;
- AH. overwegende dat de Hoge Commissaris van de VN voor de mensenrechten, Volker Türk, de aandacht heeft gevestigd op de verontrustende tekenen van democratische achteruitgang in Kirgizië in de afgelopen jaren, met bijzondere nadruk op de toenemende beperkingen voor het maatschappelijk middenveld en de onafhankelijke journalistiek;
- AI. overwegende dat Centraal-Azië nog geen horizontale regionale kaders heeft gecreëerd die niet door externe actoren die hun eigen geopolitieke voordelen nastreven worden gedomineerd;
- AJ. overwegende dat Kirgizië van oudsher nauwe en onderling verweven betrekkingen met Rusland onderhoudt, en dat beide landen lid zijn van de Euraziatische Economische Unie, de Organisatie van het Verdrag inzake collectieve veiligheid en het Gemeenebest van Onafhankelijke Staten; overwegende dat de Kirgizische president Sadyr Japarov in

oktober 2023 de Russische president Vladimir Poetin heeft ontvangen in Bisjkek, tijdens de eerste buitenlandse reis van Poetin sinds het Internationaal Strafhof een aanhoudingsbevel tegen hem heeft uitgevaardigd; overwegende dat Kirgizië, samen met andere Centraal-Aziatische landen, een doorvoerpunt is geworden om sancties die aan Rusland zijn opgelegd wegens zijn aanvalsoorlog tegen Oekraïne te omzeilen; overwegende dat de uitvoer van geavanceerde technologie en producten voor tweërlei gebruik naar Kirgizië — die vervolgens naar Rusland worden uitgevoerd — aanzienlijk is toegenomen; overwegende dat Kirgizië zich heeft onthouden van stemming of zich achter Rusland schaarde bij stemming over talrijke VN-resoluties betreffende de mensenrechten, en met name betreffende de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne; overwegende dat Kirgizië heeft besloten deel te nemen aan de militaire oefening Zapad 2025 van Rusland en Belarus nabij de grens met de EU;

- AK. overwegende dat de OJSC Keremet Bank, gevestigd in Kirgizië, betrokken was bij een opzet tot sanctieontduiking met de Russische staatsdefensiebank Promsvyazbank Public Joint Stock Company (PSB) om grensoverschrijdende overdrachten namens PSB te vergemakkelijken; overwegende dat het Kirgizische ministerie van Financiën in 2024 een meerderheidsbelang in Keremet Bank heeft verkocht aan een Russische oligarch met banden met de Russische regering; overwegende dat de Verenigde Staten Keremet Bank sancties heeft opgelegd;
- AL. overwegende dat de in Kirgizië gevestigde Bakai Bank OJSC Kyrgyzstan in oktober 2024 in België een civiele procedure heeft aangespannen tegen de Open Dialogue Foundation (ODF) wegens vermeende reputatieschade als gevolg van twee in 2023 door de ODF gepubliceerde rapporten waarin wordt gesteld dat bepaalde Kirgizische banken, waaronder Bakai Bank, Russische onderdanen hebben geholpen bij het omzeilen van sancties; overwegende dat Bakai Bank OJSC Kirgizië een schadevergoeding van 1 050 000 EUR eist, vermeerderd met bijkomende geldelijke sancties in geval van niet-naleving van een toekomstige rechtelijke beslissing; overwegende dat de bank zich pas 18 maanden na de publicatie van de rapporten tot de rechter heeft gewend, wat erop wijst dat er geen onmiddellijke reputatieschade is; overwegende dat de Brusselse ondernemingsrechtbank in juli 2025 alle voorlopige maatregelen waarom werd verzocht door de verzoekende partij, zijnde de verwijdering van de publicaties van de ODF uit 2023, heeft afgewezen; overwegende dat deze zaak kan worden aangemerkt als een SLAPP-zaak tegen een maatschappelijke organisatie;

EPCA tussen de EU en Kirgizië

1. is met name in het licht van de afronding van de onderhandelingen en de ondertekening van de EPCA, ondanks de gedeelde belangen bij de versterking van de belangrijke politieke en handelsbetrekkingen tussen de EU en Kirgizië, bezorgd over de verslechterende situatie van de mensenrechten, de democratie en de rechtsstaat in Kirgizië; dringt er in dit verband bij de Kirgizische autoriteiten op aan fundamentele vrijheden te eerbiedigen en te handhaven, met name de vrijheid van de media en de vrijheid van meningsuiting, en een klimaat van samenwerking en betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld en lokale gemeenschappen bij openbare raadplegingen en besluitvormingsprocessen te bevorderen; acht het van groot belang dat het Parlement nauw wordt betrokken bij het toezicht op de uitvoering van alle onderdelen van de EPCA; verlangt dat beide partijen bij de overeenkomst binnen twee jaar effectief beoordelen in hoeverre de wezenlijke onderdelen zijn uitgevoerd, en daarbij duidelijke benchmarks voor de mensenrechten en tijdschema's vastleggen; verzoekt de Commissie

het Parlement de resultaten van deze evaluaties voor te leggen; verwacht dat de Kirgizische regering, gezien de recente achteruitgang op deze fronten en in de aanloop naar de stemming over de EPCA in het Europees Parlement en de daaropvolgende uitvoering ervan, een aantal concrete stappen zal ondernemen om de in dit verslag genoemde dringende punten van zorg aan te pakken, zoals de vrijlating van politieke gevangenen en de intrekking van onlangs aangenomen repressieve wetgeving; is van mening dat een negatieve beoordeling van de uitvoering van deze wezenlijke onderdelen ertoe kan leiden dat artikel 316 van de EPCA in werking treedt;

Betrekkingen tussen de EU en Kirgizië

2. is ingenomen met de reeds lang bestaande en strategische betrekkingen tussen de EU en Kirgizië, alsook met de toenemende samenwerking en uitwisseling; wijst erop dat Kirgizië de op twee na grootste handelspartner van de EU in Centraal-Azië is; herhaalt zijn toezegging om met het land en zijn partners in Centraal-Azië samen te werken om vrede, veiligheid, stabiliteit, welvaart, democratie en duurzame ontwikkeling te waarborgen;
3. is ingenomen met de resultaten van de eerste top EU-Centraal-Azië in Samarkand op 4 april 2025; is ingenomen met de inzet van de partijen voor regionale en mondiale stabiliteit, voor de bevordering en bescherming van de rechtsstaat, de mensenrechten en de fundamentele vrijheden, en voor de aanpak van klimaatactie, connectiviteit en onderwijs; neemt tevens kennis van de 20e ministeriële bijeenkomst van de EU en Centraal-Azië in Ashgabat op 27 maart 2025;
4. benadrukt dat moet worden samengewerkt om groene initiatieven op basis van een duurzame markteconomie, innovatie in de particuliere sector, milieubeheer op lange termijn, systemen voor vroegtijdige waarschuwing bij natuurrampen, een koolstofarme ontwikkeling en de overgang naar hernieuwbare energiebronnen te bevorderen; benadrukt dat Kirgizië zich ervoor inzet om op mondiale platforms programma's te bevorderen voor de bescherming van berggebieden, met inbegrip van het behoud van bergecosystemen, de bescherming van het milieu en de ontwikkeling van duurzaam toerisme en duurzame berggemeenschappen; benadrukt dat investeringen in de doelstellingen van Kirgizië op het gebied van groene energie aanzienlijk zouden bijdragen tot het verminderen van de regionale energieafhankelijkheid van het land en het aanpakken van milieu-uitdagingen; prijst de betrokkenheid van de Kirgizische Republiek bij het Team Europa-initiatief voor water, energie en klimaatverandering;
5. steunt de inspanningen van Kirgizië op het gebied van duurzame ontwikkeling door zijn initiatieven af te stemmen op de nationale ontwikkelingsstrategie 2018-2040 van het land, naast de Global Gateway-strategie en de strategie voor Centraal-Azië van de EU; wijst erop dat in het partnerschap tussen de EU en Kirgizië prioriteit wordt gegeven aan governance en digitale transformatie om de transparantie en efficiëntie van het openbaar bestuur te vergroten;
6. is ingenomen met de initiatieven van Team Europa om een groene en klimaatbestendige economie op te bouwen om milieuproblemen aan te pakken en duurzame groei te bevorderen; wijst op de recente ondertekening van de overeenkomst tussen het Kirgizische ministerie van Financiën en de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling, die het Kirgizische programma voor klimaatbestendige waterdiensten zal versterken;

7. verzoekt de Commissie en de Europese Dienst voor extern optreden (EDED) gezamenlijke samenwerkingsinitiatieven te blijven bevorderen op strategische gebieden zoals energie-infrastructuur (met name in de waterkrachtsector), duurzame ontwikkeling en cultuur, en daarbij voort te bouwen op de positieve ervaringen van de lidstaten die reeds actief zijn in de regio;
8. benadrukt het belang van nauwere samenwerking op het gebied van kritieke grondstoffen, die als strategisch belangrijk zijn aangemerkt voor het waarborgen van veilige, duurzame en gediversifieerde toeleveringsketens; neemt kennis van de goedkeuring van de gezamenlijke intentieverklaring van de EU en Centraal-Azië over kritieke grondstoffen tijdens de eerste top EU-Centraal-Azië, alsook van het voorstel van Kirgizië om een partnerschap met de EU tot stand te brengen voor de ontwikkeling van kritieke grondstoffen;
9. merkt op dat het Erasmus+-programma een belangrijke rol heeft gespeeld bij het bevorderen van academische uitwisselingen; is ingenomen met de steun van de EU voor digitalisering en onderwijs in het land en dringt aan op het opzetten van een programma voor de uitwisseling van ondernemers op het gebied van digitale transformatie en de groene transitie; benadrukt dat het belangrijk is convergentie en gecoördineerde hervormingen in het hoger onderwijs te bevorderen, bijvoorbeeld door het Kirgizische nationale kwalificatiekader af te stemmen op het Europees kwalificatiekader; benadrukt dat academische en culturele uitwisselingen tussen Kirgizië en de EU-lidstaten moeten worden bevorderd en dat Kirgizische jongeren actief moeten worden betrokken bij niet-formeel onderwijs en programma's van het maatschappelijk middenveld; onderstreept het belang van het versterken van academische en beroepsuitwisselingen, voortbouwend op de onderwijsovereenkomst van 2024;
10. veroordeelt met klem het besluit van de Kirgizische autoriteiten om het onafhankelijke toezichtsorgaan ter voorkoming van foltering, het nationaal centrum voor de voorkoming van foltering, zonder openbare raadpleging en op niet transparante wijze te ontbinden en te laten opgaan in het bureau van de ombudsman, waardoor het niet langer onafhankelijk is; is ingenomen met de verklaring van de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor de mensenrechten, waarin hij zijn ernstige bezorgdheid hierover uitspreekt en de Kirgizische autoriteiten oproept om deze koers te staken; dringt er bij de autoriteiten op aan het Statuut van Rome volledig te ratificeren en ten uitvoer te leggen;
11. wijst erop dat de EU reeds 12 miljoen EUR heeft uitgetrokken om de hervorming van het rechtstelsel van Kirgizië te ondersteunen, waarmee de inzet van de EU voor de institutionele ontwikkeling van het land wordt bevestigd; benadrukt dat het belangrijk is te blijven investeren in institutionele opbouw, transparantie en de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht;
12. uit, gezien de wijdverbreide corruptie in Kirgizië, zijn bezorgdheid over het transparante en efficiënte gebruik van de EU-bijstand van 98 miljoen EUR voor de periode 2021-2027; verzoekt de Kirgizische autoriteiten gedetailleerde verslagen te publiceren over het gebruik van EU-middelen en de samenwerking met internationale fraudebestrijdingsorganen, zoals het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF), te versterken om de mondiale normen voor het beheer van fondsen te handhaven en krachtige fraudebestrijdingsmaatregelen uit te voeren die de financiële belangen van de EU beschermen; verzoekt de Commissie en andere relevante EU-instellingen te zorgen

voor de hoogst mogelijke mate van toezicht op het gebruik van EU-middelen en te overwegen aanvullende middelen toe te wijzen ter versterking van de financiële en operationele capaciteit van de Kirgizische agentschappen die bij het beheer ervan betrokken zijn;

13. benadrukt het belang van een betere informatie-uitwisseling over terroristische dreigingen, volledige naleving van de internationale financieringsnormen voor terrorismebestrijding en de uitvoering van krachtige maatregelen om de verwerving, de overdracht en het gebruik van chemisch, biologisch, radiologisch en nucleair materiaal voor terroristische doeleinden te voorkomen;
14. onderstreept dat het belangrijk is om samen te werken met alle relevante belanghebbenden, de samenwerking tussen bevoegde agentschappen te bevorderen en de nationale wetgeving in overeenstemming te brengen met de internationale normen inzake transparantie om onderzoek in te stellen naar financiële misdrijven en goed ondernemingsbestuur te bevorderen; dringt er bij de Kirgizische autoriteiten op aan meer inspanningen te leveren om corruptie uit te roeien en de strijd tegen corruptie niet te gebruiken als excuus voor hardhandig optreden tegen maatschappelijke organisaties en critici van de regering;
15. verzoekt de Kirgizische Republiek zijn technische voorschriften te herzien en de samenwerking op het gebied van normen, metrologie, markttoezicht, accreditatie en conformiteitsbeoordelingsprocedures te versterken om de wederzijdse markttoegang te bevorderen, de bilaterale handel met de EU te verdiepen en een eerlijke behandeling van beleggers te waarborgen; dringt er bij Kirgizië op aan beperkende maatregelen te vermijden die EU-investeerders zouden kunnen benadelen;

Regionale samenwerking en mondiale uitdagingen

16. is van mening dat Centraal-Azië een regio van strategisch belang voor de EU is op het gebied van veiligheid, connectiviteit, energiediversificatie, conflictoplossing en de verdediging van de multilaterale, op regels gebaseerde internationale orde, vooral op een historisch moment dat gekenmerkt wordt door ingrijpende geopolitieke veranderingen; moedigt de EU aan haar samenwerking met Centraal-Azië op politiek, economisch en veiligheidsgebied te intensiveren in overeenstemming met de waarden van democratie, mensenrechten en de rechtsstaat die ten grondslag liggen aan het extern optreden van de EU; benadrukt dat verdere samenwerking van de EU met de Centraal-Aziatische landen niet ten koste mag gaan van deze waarden; benadrukt de noodzaak van een intensievere dialoog en meer samenwerking op het gebied van buitenlands en veiligheidsbeleid, met inbegrip van cyberbeveiliging, regionale stabiliteit, crisisbeheersing, ontwapening en wapenbeheersing, in overeenstemming met de beginselen van het internationaal recht en het VN-Handvest;
17. onderstreept dat de EU en Centraal-Azië worden geconfronteerd met ingrijpende mondiale en regionale geopolitieke verschuivingen en uitdagingen; benadrukt in dit verband dat moet worden toegewerkt naar gestructureerde en wederzijds voordelige samenwerking op lange termijn in aangelegenheden van gemeenschappelijk belang; moedigt de EU ten eerste aan haar betrekkingen met Centraal-Azië te intensiveren, gezien het geostrategische belang van de regio, en een strategisch partnerschap met Centraal-Azië te bevorderen door de samenwerking op politiek en economisch niveau uit te breiden; is ingenomen met het toegenomen contact op hoog niveau tussen de EU

en Centraal-Azië;

18. wijst erop dat het multilateralisme en de op regels gebaseerde orde zowel in de EU als in de Kirgizische Republiek te maken krijgen met toenemende, historische uitdagingen, bijvoorbeeld door de illegale Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne; neemt met bezorgdheid kennis van de neutrale houding van Kirgizië en andere landen in de regio ten aanzien van het conflict, en moedigt de Kirgizische autoriteiten aan de internationale normen te handhaven en bij te dragen aan regionale inspanningen om de soevereiniteit en territoriale integriteit te waarborgen; wijst op de invloed van Rusland in de regio, ondanks de inspanningen van Centraal-Aziatische landen om hun buitenlandse betrekkingen te diversifiëren; betreurt dat Kirgizië de illegale Russische invasie van Oekraïne niet heeft veroordeeld;
19. betreurt het ten zeerste dat de Kirgizische autoriteiten hebben besloten om deel te nemen aan de militaire oefening Zapad 2025 van Rusland en Belarus nabij de grens met de EU en is van mening dat deze actie onverenigbaar is met hun uitgesproken intentie om een nauwer partnerschap met de EU tot stand te brengen;
20. betreurt de actieve rol van Kirgizische ondernemingen en banken, zoals Keremet Bank, bij het helpen van Rusland om sancties te ontwijken en technologie en goederen voor tweemaal gebruik te verkrijgen voor zijn oorlogsinspanningen tegen Oekraïne; betreurt de recente poging van Bakai Bank OJSC om een strategische rechtszaak tegen publieke participatie aan te spannen ten aanzien van de Open Dialogue Foundation; dringt er bij de Kirgizische autoriteiten op aan verdere maatregelen te nemen om de doorvoer van aan sancties onderworpen goederen naar Rusland via Kirgizië stop te zetten, zoals de handhaving van strengere vergunningsvereisten en het betrachten van passende zorgvuldigheid ten aanzien van ondernemingen die betrokken zijn bij de handel in goederen voor tweemaal gebruik; benadrukt dat het niet aanpakken van de uitvoer van technologieën voor tweemaal gebruik kan leiden tot secundaire sancties; verzoekt de Commissie het huidige niveau van ontduiking van sancties door Rusland met behulp van actoren in Centraal-Aziatische landen te beoordelen en concrete oplossingen voor te stellen voor de aanpak hiervan; beveelt aan een werkgroep op te richten die zich bezighoudt met de monitoring en tracering van de handel in goederen voor tweemaal gebruik;
21. betreurt dat Kirgizië, ondanks zijn toezegging om de democratische beginselen, de rechtsstaat, de mensenrechten en de fundamentele vrijheden te eerbiedigen, zoals overeengekomen in de partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst met de EU, zijn standpunten niet afstemt op die van democratische landen, met name de EU-lidstaten, bij stemmingen in de Algemene Vergadering van de VN;
22. betreurt dat de Turks-Cypriotische separatistische entiteit de status van waarnemer heeft gekregen van de Organisatie van Turkmeense Staten (OTS) en aanwezig was op de OTS-top in Bisjkek; herhaalt dat de Centraal-Aziatische staten, met inbegrip van de Kirgizische Republiek, zich, als onderdeel van de gezamenlijke verklaring naar aanleiding van de eerste top EU-Centraal-Azië in Samarkand, hebben verbonden tot de desbetreffende resoluties 541 (1983) en 550 (1984) van de Veiligheidsraad van de VN;
23. stelt vast dat de betrekkingen moeten worden versterkt om diepgaandere, nauwere en op waarden gebaseerde samenwerking te bevorderen bij het aanpakken van gemeenschappelijke dreigingen en het verwezenlijken van gemeenschappelijke

doelstellingen wereldwijd;

24. is ingenomen met initiatieven ter versterking van de trans-Kaspische vervoerscorridor en neemt nota van het coördinatieplatform voor de corridor;
25. wijst op de rol van de EU als belangrijke donor van hulp aan de regio; benadrukt dat de inspanningen van de EU ter ondersteuning van de ontwikkelingssamenwerking in Centraal-Azië, met name Kirgizië, moeten worden opgevoerd in het kader van de onlangs ondertekende EPCA;
26. is ingenomen met de tussen Kirgizië en Tadzjikistan gesloten grensovereenkomst en de recente ratificatie ervan; dringt er bij beide partijen op aan de nodige stappen te ondernemen om de overeenkomst ten uitvoer te leggen, onder meer door overleg te plegen met de lokale bevolkingen, en maatregelen te nemen om de grensoverschrijdende samenwerking te versterken en de grensgemeenschappen te ondersteunen die het hardst zijn getroffen door het recente grensoverschrijdende conflict; is ingenomen met de financiële steun van de EU voor de bouw van faciliteiten in de regio Sughd van Tadzjikistan, die aan Kirgizië grenst; verzoekt de Kirgizische autoriteiten de ernstige misdrijven die tijdens het gewapende conflict van september 2022 plaatsvonden en die door onafhankelijke waarnemers zijn gedocumenteerd, te onderzoeken en de daders ter verantwoording te roepen;
27. is ingenomen met de eerste trilaterale top van Kirgizië, Tadzjikistan en Oezbekistan zonder bemiddeling door externe actoren; is ingenomen met het streven van Centraal-Azië om de regionale banden te versterken en een horizontale samenwerkingsarchitectuur in de regio op te zetten zonder de assertieve betrokkenheid van externe mogelijkheden;

Mensenrechten, democratie en de rechtsstaat

28. benadrukt dat de stabiliteit, duurzame ontwikkeling en veiligheid worden versterkt wanneer de mensenrechten, de democratie en de rechtsstaat worden geëerbiedigd, aangezien dit bijdraagt tot het scheppen van rechtszekerheid, voorspelbaarheid en sterke instellingen; wijst erop dat sterke democratische rechtskaders en juridische instellingen bijdragen tot innovatie, handel, investeringen en economische expansie en tegelijkertijd zorgen voor inclusieve ontwikkeling en gelijke toegang tot sociale en economische rechten, en vermindering van sociale ongelijkheid, en onontbeerlijk zijn om veerkrachtige samenlevingen op te bouwen die bestand zijn tegen autoritaire invloed en externe destabilisatie;
29. moedigt Kirgizië aan alomvattende antidiscriminatiewetgeving vast te stellen die seksuele gerichtheid, gender, handicap en etniciteit als beschermde categorieën omvat; benadrukt dat de bescherming van minderheden in Kirgizië een veelzijdige strategie vereist om de onderliggende oorzaken van discriminatie aan te pakken, met inbegrip van bestaande belemmeringen bij de toegang tot de rechter;
30. is ingenomen met de wetgevingshandelingen ter verbetering van de bescherming tegen huiselijk, seksueel en gendergerelateerd geweld; verzoekt de Kirgizische regering ervoor te zorgen dat de wet consequent wordt gehandhaafd en dat daders formeel

worden beschuldigd van de desbetreffende misdrijven, en te blijven werken aan de uitbanning van gendergerelateerd en huiselijk geweld;

31. is bezorgd over de inwerkingtreding van nieuwe wetgeving die de vrijheid van godsdienst of levensovertuiging in Kirgizië beperkt, omdat deze het toezicht en de controle van de staat op religieuze groeperingen versterkt door het opzetten van een staatsregister voor religieuze entiteiten en gebouwen, het invoeren van boetes voor het dragen van bepaalde religieuze kleding, zoals de nikab, in overheidsinstellingen en openbare plaatsen, en het toezicht op religieus onderwijs vergroot; verzoekt de Kirgizische autoriteiten ervoor te zorgen dat de vrijheid van godsdienst of levensovertuiging in het land wordt beschermd, in overeenstemming met de internationale mensenrechtennormen en -verbintenissen in het kader van de Universele Verklaring van de rechten van de mens en het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten;
32. moedigt de Kirgizische regering aan een nationaal actieplan voor de mensenrechten te ontwikkelen met betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld, in overeenstemming met de aanbevelingen van de Hoge Commissaris van de VN voor de mensenrechten;
33. verzoekt de Kirgizische regering alle onrechtmatig gedetineerde of vastgehouden journalisten, bloggers en activisten onvoorwaardelijk vrij te laten, waaronder Kanyshai Mamyrkulova en degenen die banden hebben met Temirov Live, zoals Makhabat Tajibek kyzy, en Aike Beishekeyeva en Aktilek Kaparov, en alle aanklachten tegen hen in te trekken, alsmede het staatsburgerschap van Bolot Temirov terug te geven en zich verre te houden van andere onwettige praktijken, zoals de pogingen om het kind van Temirov bij de familie weg te halen en onder toezicht van de staat te plaatsen, en alles in het werk te stellen om Temirov en zijn kind te herenigen, omdat dit in het belang van het kind is; hekelt de veroordeling in oktober 2024 van de journalisten Azamat Ishenbekov en Makhabat Tajibek kyzy van het platform Temirov Live, dat bekendstaat om zijn onderzoeken naar corruptie, tot vijf en zes jaar gevangenisstraf; wijst op het advies van de VN-werkgroep inzake willekeurige detentie waarin de detentie van journalisten van Temirov Live als willekeurig wordt erkend; is ingenomen met de gratie voor de journalist en Temirov Live-medewerker Azamat Ishenbekov en de activist Zarina Torokulova, die werden veroordeeld wegens “aanzetten tot massale onrust”; dringt er bij de Kirgizische regering op aan om de aanbevelingen van de VN-werkgroep in haar advies nr. 57/2024 volledig op te volgen;
34. dringt er bij de Kirgizische regering op aan ervoor te zorgen dat de beginselen van vrije en eerlijke verkiezingen worden nageleefd door het recht om zich verkiesbaar te stellen en campagne te voeren te waarborgen, en tegelijkertijd de administratieve neutraliteit ten aanzien van alle politieke partijen gedurende de huidige verkiezingscyclus te handhaven, in overeenstemming met de internationale normen; veroordeelt ten stelligste de campagne van de Kirgizische regering van intimidatie en gerechtelijke vervolging van oppositiepartijen, met name de SDK, die door de Kirgizische autoriteiten werd uitgesloten van deelname aan de lokale verkiezingen van november 2024 in Bisjkek; merkt op dat er in het Kirgizische parlement besprekingen over de hervorming van het kiesstelsel hebben plaatsgevonden; is uiterst bezorgd over de gevolgen van de wetgeving die door het Kirgizische parlement is aangenomen en op grond waarvan het voor personen met een strafblad verboden is belangrijke overheidsfuncties te bekleden, zich kandidaat te stellen voor het presidentschap of zich verkiesbaar te stellen voor het

parlement, omdat deze wetgeving selectief kan worden toegepast met als doel politieke tegenstanders en personen uit het maatschappelijk middenveld uit het openbare leven te weren;

35. betreurt ten eerste de detentie van Temirlan Sultanbekov, Irina Karamushkina en Roza Turksever op 13 november 2024, en verzoekt de Kirgizische regering dringend een einde te maken aan hun politiek gemotiveerde vervolging door alle beperkingen op hun respectieve straffen in te trekken; veroordeelt het feit dat de procedures tegen hen dubieuze praktijken, een gebrek aan juridische bescherming vanaf het begin en de schending van hun recht op een eerlijk proces omvatten; wijst erop dat het onderzoek werd geopend op grond van een geluidsopname van onbekende oorsprong, die als belangrijkste bewijs diende en waarvoor geen rechterlijke toestemming is verleend; betreurt dat hun rechtszaken met gesloten deuren zijn gehouden zonder geluids- of video-opnamen; hekelt het feit dat de voorwaarden voor hun voorwaardelijke invrijheidstelling onevenredig zijn en inbreuk maken op hun recht om deel te nemen aan openbare aangelegenheden;
36. dringt er bij de Kirgizische regering op aan geen politiek gemotiveerde vervolgingen in te stellen of ongepaste druk uit te oefenen op de politieke oppositie en afwijkende stemmen, zoals de SDK; benadrukt dat politieke pluriformiteit een noodzakelijk onderdeel is van elke moderne democratie en moet worden geëerbiedigd om de legitimiteit en stabiliteit op lange termijn te handhaven;
37. verzoekt de Kirgizische autoriteiten het recht op vreedzame vergadering te waarborgen door het verbod op protesten in het stadscentrum van Bishkek op te heffen, dat werd ingesteld naar aanleiding van een verzoek van de Russische ambassade om een einde te maken aan de anti-oorlogsdemonstraties bij haar gebouwen in 2022;
38. is ermee ingenomen dat Klara Sooronkulova, Gulnara Dzhurabayeva, Asya Sasykbayeva en andere leden van het Comité ter bescherming van het waterreservoir Kampir-Abad zijn vrijgesproken; dringt er bij de Kirgizische regering op aan haar beroep tegen de beslissing van de rechtbank van eerste aanleg in te trekken en de politiek gemotiveerde vervolging te beëindigen;
39. veroordeelt met klem, en dringt er bij de Kirgizische autoriteiten op aan een einde te maken aan, het aanhoudende en toenemende hardhandig optreden tegen het maatschappelijk middenveld, alsook de inspanningen van Kirgizische autoriteiten om de onafhankelijke media te onderdrukken en de oppositie de mond te snoeren door middel van een combinatie van juridische, administratieve en dwangmaatregelen; dringt er bij de autoriteiten op aan een klimaat van samenwerking, met de betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld en lokale gemeenschappen bij openbare raadplegingen en besluitvormingsprocessen, te bevorderen; betreurt met name de politiek gemotiveerde detentie van mensenrechtenactivist Rita Karasartova, die sinds april 2025 in voorlopige hechtenis zit zonder dat er onderzoeksmaatregelen zijn genomen, wat in strijd is met de procedurele normen, en wier zaak door de autoriteiten als geheim is aangemerkt, waardoor haar verdediging geen kopie van het bewijsmateriaal kan krijgen en haar proces, dat na twee eerdere uitstellen gepland staat voor augustus 2025, achter gesloten deuren zal plaatsvinden, en dringt aan op haar dringende vrijlating; betreurt de onevenredig zware straf opgelegd aan mensenrechtenactiviste Kanyshai Mamyrkulova, die is veroordeeld tot vier jaar voorwaardelijk met een avondklok, een verbod heeft om het land te verlaten en beperkingen en toezicht moet dulden op haar online publicaties,

vanwege een bericht op sociale media waarin zij kritiek uitte op de Kirgizische regering; betreurt voorts de voorwaardelijke veroordeling van Joomart Karabaev, een linguïst en voormalig deskundige aan de Nationale Academie van Wetenschappen, vanwege het “aanzetten tot onrust” op basis van berichten op sociale media waarin hij corruptie binnen justitie aan de kaak stelde; geeft uiting aan zijn bewondering voor het Kirgizische maatschappelijk middenveld en de Kirgizische onafhankelijke media, die ondanks de vervolging, en met grote persoonlijke risico’s nog steeds tot de meest levendige maatschappelijke organisaties in Centraal-Azië behoren;

40. verzoekt de EU-lidstaten en de EU-instellingen om Kirgizische maatschappelijke organisaties, mensenrechtenverdedigers en -advocaten, lhbtq+- en milieuactivisten, onafhankelijke media en bloggers te ondersteunen, hun ernstige bezorgdheid te uiten over de verslechtering van de mensenrechten in Kirgizië in al hun uitwisselingen met de autoriteiten van het land, en de SAP+-voordelen van het land opnieuw te beoordelen en passende maatregelen te nemen, waaronder sancties in het kader van de wereldwijde EU-sanctieregeling voor de mensenrechten (“EU-Magnitski-wet”), als laatste redmiddel, indien Kirgizië volhardt in het niet nakomen van zijn verbintenissen uit hoofde van internationale verdragen;
41. betreurt verschillende recente gevallen van buiten Kirgizië gevestigde critici van de Kirgizische regering die worden bedreigd met uitlevering aan Kirgizië, waar zij het risico lopen op politiek gemotiveerde arrestaties, opsluiting en foltering als vergelding voor hun kritiek; hekelt de zaak van de verbannen activist Tilekmat Kurenov, die onlangs uit de Verenigde Arabische Emiraten is uitgeleverd aan Kirgizië, waar hij eerder vanwege zijn activisme werd blootgesteld aan politiek gemotiveerde opsluiting, foltering en bedreigingen;
42. verlangt dat de Kirgizische regering de op Russische leest geschoeide wet inzake buitenlandse vertegenwoordigers intrekt, aangezien deze wet het maatschappelijk middenveld ernstig belemmert bij de uitvoering van legitieme werkzaamheden van algemeen belang en bij het werken zonder onnodige inmenging en intimidatie, en tegelijkertijd een veilige werkomgeving te waarborgen, en in strijd is met de internationale verplichtingen van Kirgizië uit hoofde van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten en zijn verbintenissen als EU-partner in het kader van de EPCA; dringt er bij de Commissie op aan ervoor te zorgen dat de programma’s en initiatieven van de EU niet in het gedrang komen door de voorgestelde wetten, die de vrijheid van meningsuiting en de activiteiten van niet-gouvernementele organisaties kunnen beperken;
43. dringt er bij Kirgizië op aan de vrijheid en pluriformiteit, die de fundamentele voorwaarden voor democratie zijn, van de media te eerbiedigen en te beschermen, en ervan af te zien onafhankelijke media tot sluiten te dwingen, zoals in het geval van Kloop, of niet-onderbouwde aanklachten tegen hen in te dienen als gevolg van hun onderzoeksjournalistiek en kritische berichtgeving; veroordeelt met klem het recente harde optreden tegen Kloop en dringt erop aan dat de nog vastzittende journalisten met banden met Kloop, te weten Aleksandr Aleksandrov en Zhoomart Duulatonov, onvoorwaardelijk worden vrijgelaten en dat er een einde gemaakt wordt aan de vervolging en intimidatie van de medewerkers van Kloop; stelt tevreden vast dat mensenrechtenorganisaties zoals Amnesty International en het Media Action Platform Kyrgyzstan het harde optreden als onderdeel van omvattender inspanningen om de onafhankelijke journalistiek in het land te muilkorven, hebben veroordeeld; verzoekt de

Kirgizische autoriteiten onafhankelijke mediaprofessionals toe te staan hun werk uit te voeren, te waarborgen dat journalisten en verslaggevers niet worden geconfronteerd met revanchistische vervolging wegens hun professionele activiteiten, met inbegrip van onderzoeksjournalistiek, en om verslaggevers die voor hun berichtgeving zouden kunnen worden lastiggevallen, passende bescherming te bieden; verzoekt de Commissie en de EU-lidstaten ervoor te zorgen dat de activiteiten van de Kirgizische dienst Radio Free Europe/Radio Liberty worden voortgezet;

44. verzoekt de EDEO en de EU-delegatie in Kirgizië actief te zijn bij het bedrijven van publieksdiplomatie en valse narratieven aan te pakken die door de Kirgizische autoriteiten worden verspreid, met name die welke de waarden en het beleid van de EU verkeerd weergeven met als doel onafhankelijke media en het maatschappelijk middenveld in diskrediet te brengen; dringt er bij de diplomaten van de EU en de lidstaten in Kirgizië op aan deel te nemen aan politiek gemotiveerde processen en steun te verlenen aan de onterecht vervolgte personen en hun families;
45. veroordeelt de pogingen van de Kirgizische autoriteiten om April TV te sluiten door intrekking van de uitzendvergunning en stopzetting van de socialemedia-activiteiten van het kanaal op basis van een onderzoek door het staatscomité voor nationale veiligheid van Kirgizië; betreurt de uitspraak van 9 juli 2025 van de rechterlijke instantie van het Oktyabr-district van Bishkek, waarbij werd bevolen dat de zender moest worden opgeheven en zijn socialemediapagina's moesten worden verwijderd, waardoor de zender in feite werd gesloten; betreurt deze acties in een context van blokkering van mediakanalen op onrechtmatige gronden;
46. uit zijn bezorgdheid over het opnieuw strafbaar stellen van laster en smaad in de wetgeving, en verzoekt de Kirgizische regering deze bepalingen niet te misbruiken om journalisten en legitieme politieke oppositie aan te pakken; verzoekt de autoriteiten deze wetgeving te herzien in overeenstemming met de aanbevelingen van de Commissie van Venetië; spreekt verder zijn bezorgdheid uit over het door de presidentiële administratie voorgestelde wetsontwerp tot wijziging van het wetboek van strafrecht, met name de wijzigingen in artikel 18, waarin wordt gedefinieerd wat een misdrijf is, aangezien hierbij een zorgwekkende formulering wordt geïntroduceerd die kan leiden tot juridische misstanden door het opheffen van aansprakelijkheid en het rechtvaardigen van illegale handelingen door ambtenaren, wetshandhavers en functionarissen van het staatscomité voor nationale veiligheid (GKNB);
47. verzoekt de Kirgizische autoriteiten de wet inzake "onjuiste informatie" en de wet die "lhbt-propaganda" verbiedt in te trekken, aangezien die haaks staan op de verplichtingen van Kirgizië uit hoofde van het internationaal recht en systematisch zijn gebruikt om kritische stemmen, waaronder journalisten en actoren uit het maatschappelijk middenveld, het zwijgen op te leggen; betreurt ten eerste de definitieve goedkeuring van de controversiële wet inzake massamedia, waarvan mediadeskundigen en maatschappelijke organisaties zeggen dat deze zal leiden tot repressieve mediacontrole, en dringt er bij de Kirgizische autoriteiten op aan ervoor te zorgen dat de wet inzake massamedia volledig in overeenstemming is met de internationale normen en niet leidt tot schendingen van de mediavrijheid of de vrijheid van meningsuiting;
48. verzoekt de Kirgizische regering journalisten, medewerkers van niet-gouvernementele organisaties en activisten te beschermen tegen intimidatie en pesterijen, ook degenen

die in gevangenschap worden geconfronteerd met doodsb bedreigingen en andere veiligheidsdreigingen, en verzoekt de EU-delegatie dergelijke bedreigingen nauwlettend te monitoren en regelmatig verslag uit te brengen over de situatie van personen die gevaar lopen; betreurt de invallen, het blokkeren van nieuwssites en de vervolging van journalisten en bloggers door de regering; veroordeelt de opheffing door de rechtbank van de organisatie achter het onderzoeksplatform Kloop vanwege vermeende “negatieve” berichtgeving; betreurt de oproep van president Japarov om Radio Free Europe/Radio Liberty van Kirgizië op te heffen, die hij beschuldigt van het verspreiden van valse informatie;

49. verzoekt de Kirgizische regering nadrukkelijk het bezit van “extremistisch” materiaal niet strafbaar te stellen, aangezien mensenrechtenorganisaties hebben gewaarschuwd dat dit de vrijheid van meningsuiting in Kirgizië verder zou kunnen inperken, in het licht van mogelijk misbruik van de wet, en om duidelijke juridische waarborgen te handhaven om misbruik van wetten te voorkomen die openbare oproepen tot extremistische activiteiten bestraffen; dringt er bij de hoge raad van Kirgizië op aan het recht op vrijheid van meningsuiting te handhaven en herinnert eraan dat de bestrijding van “onjuiste informatie” niet mag leiden tot hardhandig optreden tegen onafhankelijke media, de oppositie en anderen die kritisch staan tegenover de regering;
50. dringt er bij de Kirgizische regering op aan de rechtsstaat, de scheiding der machten en de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht overeenkomstig internationale normen te versterken, procedures in te stellen om de prestaties van de rechterlijke macht te meten, het publieke toezicht te verbeteren en de transparantie binnen de rechterlijke macht te vergroten, en de betrokkenheid van de rechterlijke macht bij het maatschappelijk middenveld en andere overheidssectoren te versterken; verzoekt de Kirgizische autoriteiten meer inspanningen te leveren om gelijke toegang tot de rechter, het recht op een eerlijk proces en de uitoefening van het recht op een eerlijk proces te waarborgen;
51. is bezorgd over het grote aantal gevallen van voorlopige hechtenis, waarop de Kirgizische ombudspersoon Dzhamilia Dzhamanbaeva heeft gewezen, en herhaalt de oproep van de ombudsman aan Kirgizische wetshandavings- en rechterlijke instanties om zich te houden aan internationale normen, waaronder de standaardminimumregels van de VN inzake niet tot vrijheidsbeneming strekkende maatregelen;
52. neemt kennis van de hervormingen van het penitentiaire stelsel die de afgelopen jaren zijn gerealiseerd, met name wat betreft de ontwikkeling van de proeftijd, de digitalisering van verschillende processen en de invoering van alternatieve preventieve maatregelen; betreurt echter gevallen van mishandeling van gevangenen en moedigt de Kirgizische autoriteiten aan alle nodige maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat gevangenen niet te maken krijgen met onmenselijke of vernederende behandeling of omstandigheden en adequate gezondheidszorg ontvangen met waarborging van de veiligheids- en beveiligingsvoorwaarden;
53. onderstreept dat er nieuwe wetgeving moet worden ontwikkeld op het gebied van bestuursrecht en justitie, met inbegrip van de hervorming van het openbaar bestuur en alternatieve geschillenbeslechting, en dat de professionele capaciteiten van vertegenwoordigers van het openbaar bestuur en de rechterlijke macht moeten worden versterkt, wat deels kan worden bereikt door e-governancesystemen in te voeren;

54. verzoekt de Kirgizische autoriteiten de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht te handhaven en ervoor te zorgen dat advocaten niet worden blootgesteld aan inmenging of intimidatie als gevolg van het vervullen van hun professionele taken, met inbegrip van de verdediging van hun cliënten in politiek gevoelige zaken;
55. prijst de deelname van Kirgizië aan het programma voor de rechtsstaat in Centraal-Azië, dat onder andere nationale inspanningen ter voorkoming en bestrijding van corruptie en het witwassen van geld heeft ondersteund, en dat beoefenaars van juridische beroepen bewuster heeft gemaakt van mensenrechtennormen;
56. neemt kennis van de terugverwijzing van de controversiële wet inzake grondbezit naar het Kirgizische parlement door president Japarov, na openbare protesten tegen deze wet;

◦

◦ ◦

57. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en aan de Commissie, alsmede aan de regeringen en parlementen van de lidstaten en de Kirgizische Republiek

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2025)0175

Verslagen van 2023 en 2024 over Oekraïne

**Resolutie van het Europees Parlement van 9 september 2025 over de
Commissieverslagen van 2023 en 2024 over Oekraïne (2025/2026(INI))**

Het Europees Parlement,

- gezien zijn eerdere resoluties over Oekraïne,
- gezien het werkdocument van de diensten van de Commissie getiteld “Ukraine 2024 Report” (SWD(2024)0699) bij de mededeling van de Commissie inzake het uitbreidingsbeleid van de EU voor 2024 ([COM\(2024\)0690](#)),
- gezien het werkdocument van de diensten van de Commissie getiteld “Ukraine 2023 Report” (SWD(2023)0699) bij de mededeling van de Commissie inzake het uitbreidingsbeleid van de EU voor 2023 (COM(2023)0690),
- gezien de conclusies van de Europese Raad van 24 juni 2022, waarin aan Oekraïne de status van kandidaat-lidstaat werd toegekend, van 15 december 2023, waarin de opening van toetredingsonderhandelingen werd bekrachtigd, en van 20 maart 2025,
- gezien Verordening (EU) 2024/792 van het Europees Parlement en de Raad van 29 februari 2024 tot vaststelling van de faciliteit voor Oekraïne¹,
- gezien het rapport van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) uit 2021 getiteld “OECD Review of the Corporate Governance of State-Owned Enterprises: Ukraine” en de follow-updialogen die in aansluiting daarop in 2024 hebben plaatsgevonden,
- gezien de achtste evaluatie door het Internationaal Monetair Fonds van de uitgebreide financieringsfaciliteit voor Oekraïne voor de periode 2023-2026,
- gezien de adviezen van de Commissie van Venetië van de Raad van Europa, met name het dringende follow-upadvies van 9 oktober 2023 over de adviezen inzake de wet betreffende wijzigingen van bepaalde wetgevingshandelingen van Oekraïne ter verduidelijking van de bepalingen inzake de concurrerende selectie van kandidaten voor de functie van rechter bij het Grondwettelijk Hof van Oekraïne, en het follow-upadvies

¹ PB L, 2024/792 van 29.2.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/792/oj>.

van 9 oktober 2023 over het advies inzake de wet op nationale minderheden (gemeenschappen),

- gezien de verslagen van de Groep van Staten tegen Corruptie (Greco) over Oekraïne, met name de vierde evaluatieronde en het addendum bij het tweede nalevingsverslag over preventie van corruptie met betrekking tot parlementsleden, rechters en aanklagers in Oekraïne van 22 november 2024,
- gezien het verslag van 3 juli 2025 dat Oekraïne overeenkomstig artikel 68, lid 1, van het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (situatieverslag) heeft ingediend, en gezien de aanvullende informatie die de Groep van deskundigen inzake actie tegen geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld heeft ontvangen van Oekraïense maatschappelijke organisaties,
- gezien de verslagen van Human Rights Watch over Oekraïne, waaronder het verslag van 5 december 2024 getiteld “All She Did Was Help People – Flawed Anti-Collaboration Legislation in Ukraine”,
- gezien zijn resolutie van 12 maart 2025 over het witboek over de toekomst van de Europese defensie²,
- gezien de verklaringen van de leiders van Finland, Frankrijk, Duitsland, Italië, het Verenigd Koninkrijk en Oekraïne na de bijeenkomst met de Amerikaanse president Donald Trump in Washington DC op 18 augustus 2025,
- gezien de verklaring van de voorzitter van de Commissie Ursula von der Leyen en de president van Oekraïne Volodymyr Zelensky na hun bijeenkomst in Brussel op 17 augustus 2025,
- gezien de gezamenlijke verklaring van 16 augustus 2025 van de leiders van Frankrijk, Italië, Duitsland, het VK, Finland en Polen, de voorzitter van de Europese Raad António Costa en de voorzitter van de Commissie Ursula von der Leyen na de ontmoeting tussen de Amerikaanse president Donald Trump en de president van de Russische Federatie Vladimir Poetin in Anchorage, Alaska, op 15 augustus 2025,
- gezien eerdere verklaringen, waaronder de gezamenlijke verklaring van de leiders van Frankrijk, Duitsland, Polen, het VK en Oekraïne na de bijeenkomst van 10 mei 2025 in Kyiv en de gezamenlijke verklaring van Weimar+ over Oekraïne en de Euro-Atlantische veiligheid van 12 mei 2025,
- gezien de gezamenlijke verklaring van verschillende leden van het Europees Parlement van 11 augustus 2025 over de onderhandelingen voor een rechtvaardige vrede voor Oekraïne op basis van het internationaal recht en de wil van het Oekraïense volk,
- gezien artikel 55 van zijn Reglement,
- gezien het verslag van de Commissie buitenlandse zaken (A10-0154/2025),

² PB C, C/2025/3151, 20.6.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3151/oj>.

- A. overwegende dat het Parlement Ruslands **illegale, ongerechtvaardigde en niet-uitgelokte** aanvalsoorlog tegen Oekraïne in de krachtigste bewoordingen veroordeelt en het recht van Oekraïne op soevereiniteit, onafhankelijkheid en territoriale integriteit binnen zijn internationaal erkende grenzen steunt; **overwegende dat Rusland Oekraïne is binnengevallen en dat terugtrekking van de Russische troepen van het gehele Oekraïense grondgebied en herstelbetalingen voor de schade die Rusland met zijn illegale aanvalsoorlog heeft veroorzaakt, daarom de enig juiste weg naar vrede in Oekraïne is;**
- B. **overwegende dat Rusland met politieke, materiële en militaire steun van zijn bondgenoten, met name Belarus, Iran en Noord-Korea, sinds 24 februari 2022 een grootschalige illegale, niet-uitgelokte en ongerechtvaardigde aanvalsoorlog tegen Oekraïne voert; overwegende dat Ruslands oorlog tegen Oekraïne echter al in 2014 begon met de illegale bezetting en annexatie van de Krim en de daaropvolgende bezetting van delen van de regio's Donetsk en Loehansk; overwegende dat deze aanvalsoorlog een schaamteloze en flagrante schending vormt van het Handvest van de VN en van de grondbeginselen van het internationaal recht en het internationaal humanitair recht, zoals vastgelegd in de Verdragen van Genève van 1949;**
- C. overwegende dat het aantal Russische raketaanvallen en aanvallen met onbemande luchtvaartuigen in juni en juli 2025 op civiele infrastructuur, waaronder ziekenhuizen, scholen, woongebouwen en culturele instellingen, drastisch is toegenomen, wat heeft geleid tot het hoogste aantal burgerslachtoffers sinds mei 2022; overwegende dat volgens gegevens van de VN-waarnemingsmissie voor de mensenrechten in Oekraïne in juni 2025 ten minste 232 burgers zijn omgekomen en 1 343 gewond zijn geraakt, en dat in juli 2025 286 burgers zijn omgekomen en 1 388 gewond zijn geraakt, wat het hoogste maandelijkse aantal burgerslachtoffers is sinds mei 2022;
- D. overwegende dat Rusland moorden pleegt op Oekraïense prominente personen en militairen en sabotageacties uitvoert op kritieke infrastructuur; overwegende dat Andriy Parubiy, voormalig voorzitter van de Verkhovna Rada en voormalig secretaris van de Nationale Veiligheids- en Defensieraad, op 30 augustus 2025 in Lviv op brute wijze is vermoord;
- E. overwegende dat Rusland zich in alle Oekraïense gebieden die het illegaal bezet, schuldig maakt aan gedocumenteerde oorlogsmisdaden en deportaties, en dat het veelvuldig gebruikmaakt van manipulatie van informatie, desinformatie en de verspreiding van propaganda om de bevolking opzettelijk verkeerd en niet te informeren;
- F. overwegende dat Rusland op 28 augustus 2025 opnieuw een meedogenloze drone- en raketaanval heeft uitgevoerd op verschillende gebouwen in Kyiv, waarbij ten minste 23 mensen omkwamen en meer dan 63 mensen gewond raakten, waaronder kinderen; overwegende dat de gebouwen van de EU-delegatie in Oekraïne ernstig zijn beschadigd bij de aanval, hetgeen een grove schending vormt van het Verdrag van Wenen inzake diplomatiek verkeer; overwegende dat ook de kantoren van de Britse Raad in Kyiv tijdens de aanval zijn getroffen en zwaar zijn beschadigd, en dat daarbij één persoon gewond is geraakt;

- G. **overwegende dat in reactie op de aanvalsoorlog van Rusland in januari 2023 de kerngroep voor de oprichting van een speciaal tribunaal voor het misdrijf agressie tegen Oekraïne is opgezet; overwegende dat in maart 2023 in Den Haag het Internationaal Centrum voor de vervolging van het misdrijf agressie tegen Oekraïne onder auspiciën van Eurojust is opgericht; overwegende dat de kerngroep in maart 2025 het rechtskader voor het tribunaal heeft voltooid; overwegende dat meer dan veertig landen middels de gezamenlijke verklaring van de bijeenkomst van de ministers van Buitenlandse Zaken van 9 mei 2025 over de afsluiting van de werkzaamheden van de kerngroep (Verklaring van Lviv) hun goedkeuring hebben gehecht aan de oprichting van dat tribunaal; overwegende dat de Oekraïense president Volodymyr Zelensky en de secretaris-generaal van de Raad van Europa, Alain Berset, op 25 juni 2025 in Straatsburg de formele overeenkomst tot oprichting van het speciaal tribunaal voor het misdrijf agressie tegen Oekraïne hebben ondertekend;**
- H. **overwegende dat de Amerikaanse president Donald Trump en de president van de Russische Federatie Vladimir Poetin op 15 augustus 2025 in Anchorage, Alaska, een bilaterale top hebben gehouden; overwegende dat deze top werd gevolgd door ontmoetingen tussen president Trump, president Zelensky en Europese leiders op 18 augustus 2025 in Washington DC;**
- I. overwegende dat Oekraïne blijk geeft van bijzondere veerkracht en inzet voor het Europese traject en daarbij tastbare vooruitgang heeft geboekt, ondanks de aanhoudende Russische aanvalsoorlog, **die al duizenden slachtoffers heeft geëist, ernstige trauma's heeft veroorzaakt bij veteranen en hun gezinnen, vele steden en essentiële civiele infrastructuur in puin heeft gelegd en heeft geresulteerd in de permanente bezetting van delen van zijn grondgebied door Russische troepen;**
- J. **overwegende dat als gevolg van de Russische invasie momenteel meer dan 4 miljoen Oekraïners in de EU-lidstaten verblijven in het kader van het mechanisme voor tijdelijke bescherming en recht hebben op verblijf, toegang tot de arbeidsmarkt, huisvesting, medische zorg, sociale bijstand en onderwijs voor hun kinderen;**
- K. overwegende dat het toetredingsproces van Oekraïne tot de EU een belangrijke bijdrage tot en een weg naar vrede en welvaart voor Oekraïne vormt alsook een strategisch antwoord op Ruslands agressie en een betrouwbare veiligheidsgarantie voor Oekraïne, waardoor de geopolitieke veerkracht van de EU wordt versterkt;
- L. overwegende dat de wetgevingshervormingen die Oekraïne heeft ingezet, getuigen van de toewijding van het land wat aanpassing aan het EU-acquis betreft;
- M. **overwegende dat de Greco onverminderd waardering heeft voor de sterke inzet van Oekraïne bij de bestrijding van corruptie in een uiterst moeilijke periode voor het land; overwegende dat de Greco met name erkent dat Oekraïne vooruitgang heeft geboekt bij het voorkomen van corruptie onder parlementsleden, rechters en openbare aanklagers; overwegende dat er ondanks de vooruitgang op gebieden als de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht en systemische corruptie nog steeds uitdagingen bestaan en dat deze moeten worden aangepakt door aanscherping van de verantwoordingsplicht van de overheid, verdere versterking van de institutionele capaciteit en internationaal toezicht;**

- N. overwegende dat Oekraïne volgens de OESO het afgelopen decennium aanzienlijke vooruitgang heeft geboekt bij de hervorming van zijn anticorruptiekader door de transparantie, de verantwoordingsplicht en de integriteit te verbeteren met behulp van open data, digitalisering en door de onafhankelijkheid van anticorruptie-instanties te versterken;
- O. overwegende dat de Oekraïense autoriteiten medio juli 2025 hebben getracht de onafhankelijkheid van het nationaal bureau voor corruptiebestrijding van Oekraïne (NABU) en het gespecialiseerde openbaar ministerie voor corruptiebestrijding (SAPO) te ondermijnen door wet 12414 vast te stellen, waarbij de procureur-generaal uitgebreide bevoegdheden wordt verleend om zich te mengen in hun onderzoeken; overwegende dat de Verkhovna Rada op 31 augustus 2025, als gevolg van zware interne en externe druk, wet 13533 heeft aangenomen om de oorspronkelijke toestand te herstellen en zo de nodige maatregelen heeft genomen om de onafhankelijkheid van het NABU en het SAPO volledig te herstellen;
- P. overwegende dat Oekraïne met een score van 35 van 100 punten weliswaar de 105e plek van 180 landen inneemt op de corruptieperceptie-index 2024 van Transparency International en dat er sterke toezeggingen zijn gedaan om de corruptie te bestrijden, maar dat er nog altijd hervormingen nodig zijn om uitvoering daaraan te geven; overwegende dat een uitgebreide hervorming van de overheid, corruptiebestrijding, bevordering van de grondrechten en de goede werking van democratische instellingen essentiële voorwaarden zijn voor toetreding tot de EU;
- Q. overwegende dat Oekraïne vooruitgang heeft geboekt op het gebied van regionale samenwerking en sociaal-economische hervormingen om zijn beleid af te stemmen op de EU-normen;
- R. overwegende dat de democratische instellingen van Oekraïne blijf hebben gegeven van aanpassingsvermogen **door te laten zien dat het land ondanks de aanhoudende Russische aanvalsoorlog en onder staat van beleg een in institutioneel, democratisch en economisch opzicht levensvatbare staat is;** overwegende dat Oekraïne weliswaar in oorlog is en onder staat van beleg staat, maar dat verkiezingen wettelijk verboden zijn en onmogelijk kunnen worden georganiseerd; overwegende dat het Parlement ingenomen is met de aanwijzingen dat de voorbereidingen voor verkiezingen zullen beginnen zodra de staat van beleg is beëindigd;
- S. overwegende dat er vooruitgang is geboekt bij de hervorming van het openbaar bestuur, maar dat verdere capaciteitsopbouw, **empirisch onderbouwde beleidsvorming** en een beter beheer van personele middelen nog steeds noodzakelijk zijn;
- T. overwegende dat de rechterlijke macht een aantal kerntaken heeft hervat, waaronder de doorlichting van rechters en de uitvoering van anticorruptiemaatregelen, maar dat de normen op het gebied van integriteit en transparantie moeten worden versterkt **en dat de internationale partners voortdurend toezicht moeten houden;**
- U. overwegende dat de versterking van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht baat heeft gehad bij de hulp van internationale deskundigen in commissies voor de selectie van rechters, waardoor ook het vertrouwen van het publiek in het

rechtssysteem is gegroeid;

- V. overwegende dat de betrokkenheid van internationale deskundigen bij de selectie van de hoge kwalificatiecommissie voor rechters van Oekraïne op 1 juni 2025 is beëindigd;
- W. overwegende dat Oekraïne heeft aangetoond **zich ondanks de aanhoudende vernietiging van energiefaciliteiten door Rusland** te willen inzetten voor de groene agenda door wetgeving over hernieuwbare energie vast te stellen en zijn beleid af te stemmen op de doelstellingen van de Europese Green Deal;
- X. overwegende dat de door Rusland veroorzaakte milieuschade verwoestende gevolgen heeft gehad voor de natuurlijke hulpbronnen en de kritieke ecosystemen in Oekraïne en voor de gezondheid, de bestaanszekerheid en de veiligheid van de Oekraïense bevolking; overwegende dat groen herstel inhoudt dat deze schade wordt hersteld en dat Oekraïne een nieuwe, ecologisch en sociaal duurzame weg inslaat, in overeenstemming met de milieuwetgeving in het EU-acquis; overwegende dat Oekraïne op 1 januari 2025 is gestopt met de doorvoer van Russisch gas;
- Y. overwegende dat buitenlandse investeerders en multinationale ondernemingen hun greep op de natuurlijke hulpbronnen van Oekraïne, waaronder landbouwgrond, mineralen en kritieke infrastructuur, aanzienlijk hebben vergroot; overwegende dat dergelijke ontwikkelingen de soevereiniteit, de voedselzekerheid en de economische zelfbeschikking van het land kunnen ondermijnen;
- Z. overwegende dat de EU in 2024 voor in totaal 21,9 miljard EUR aan Russische fossiele brandstoffen heeft gekocht, hetgeen meer is dan de 18,7 miljard EUR aan financiële steun die in datzelfde jaar aan Oekraïne is verstrekt; overwegende dat de EU sinds het begin van de grootschalige invasie meer dan 200 miljard EUR aan Russische fossiele brandstoffen heeft uitgegeven en daarmee heeft bijgedragen tot financiering van de Russische oorlogskas; overwegende dat de Commissie heeft aangekondigd de invoer van Russisch gas uiterlijk in 2027 te zullen stopzetten; overwegende dat de EU, als zij in hetzelfde tempo als in 2024 Russische energie blijft invoeren, tussen nu en eind 2027 nog eens 57,4 miljard EUR aan Rusland zou betalen;
- AA. overwegende dat het maatschappelijk middenveld een pijler van veerkracht en democratie blijft in Oekraïne; **overwegende dat ngo's ondanks de door de staat van beleg opgelegde beperkingen hun activiteiten relatief ongehinderd** voortzetten, ook al zijn er gevallen van druk op activisten die aanleiding geven tot bezorgdheid en overheidsoptreden vereisen; **overwegende dat de recente abrupte bezuinigingen die de VS hebben doorgevoerd, rampzalig uitpakken voor het Oekraïense maatschappelijk middenveld;**
- AB. overwegende dat er uitdagingen bestaan als het gaat om de vrijheid van meningsuiting en de onafhankelijkheid van de media, met name vanwege de staat van beleg; overwegende dat er maatregelen nodig zijn om de pluriformiteit te herstellen, journalisten te beschermen en **een gunstig financieel klimaat te creëren;** **overwegende dat het begrijpelijk is dat onder de staat van beleg bepaalde beperkingen noodzakelijk zijn;**

- AC. overwegende dat het Europees Verbond van Vakverenigingen (EVV) ernstig bezorgd is over de verslechtering van de arbeidsrechten in Oekraïne, waaronder schendingen van de vakbondsvrijheden en de sociale dialoog; overwegende dat de vrijheid van vereniging, collectieve onderhandelingen en het stakingsrecht worden beschermd door verdragen van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) waarbij Oekraïne partij is, en dat die vrijheden en rechten essentiële onderdelen zijn van het EU-acquis en de criteria van Kopenhagen;
- AD. overwegende dat het EU-integratieproces van Oekraïne op een brede publieke en institutionele consensus kan rekenen, waaruit een sterk maatschappelijk engagement voor EU-lidmaatschap blijkt, ondanks de huidige moeilijkheden;
- AE. **overwegende dat toetreding tot de EU van belang is voor de veiligheid en van grote symbolische waarde voor het land en zijn bevolking, gelet op de existentiële oorlog van Oekraïne tegen de aanhoudende Russische agressie;** overwegende dat de onwrikbare steun van de EU voor de soevereiniteit, de territoriale integriteit en de onafhankelijkheid van Oekraïne niet afhangen van de snelheid waarmee het land tot de Europese Unie toetreedt;
- AF. overwegende dat EU-lidmaatschap een cruciale motor blijft voor de democratische ontwikkeling van Oekraïne en een belangrijke factor zal zijn om de toekomstige veiligheid, stabiliteit en onafhankelijkheid van het land te waarborgen; **overwegende dat het EU-lidmaatschap van Oekraïne een strategische investering in vrede, veiligheid, democratie en welvaart voor het hele continent is, aangezien het de Unie zal versterken dankzij meer geopolitieke veerkracht, meer economisch potentieel en meer inzet voor de gedeelde waarden van democratie, rechtsstaat en vrijheid;**
- AG. **overwegende dat toetreding een op verdiensten gebaseerd proces is en dat de voortgang van de hervormingen grondig en zorgvuldig moet worden beoordeeld, hetgeen ook in het belang van Oekraïne is;**

De Russische aanvalsoorlog als context voor de voorbereidingen van Oekraïne op toetreding tot de EU

1. veroordeelt in de krachtigste bewoordingen de aanhoudende aanvalsoorlog van de Russische Federatie tegen Oekraïne en Ruslands willekeurige aanvallen op burgers en civiele infrastructuur; verklaart zich nogmaals onverminderd solidair met de dappere Oekraïense bevolking, die sinds 2014 een zeer hoge prijs heeft betaald voor het verdedigen van de soevereiniteit en territoriale integriteit van Oekraïne en voor het beschermen van Europa en onze gedeelde democratische waarden en beginselen; betuigt zijn diepste medeleven aan de families van de gesneuvelde helden en de onschuldige burgerslachtoffers van de Russische agressie, onder wie de meer dan zeshonderd gedode kinderen;
2. betreurt de militaristische strategie van de EU in Oekraïne, waarmee geen vrede is bereikt en waardoor de positie van de EU in de wereld is verzwakt; pleit voor een dringende verschuiving van het EU-beleid naar diplomatie en civiele bescherming, waarbij wordt gekozen voor vrede en conflictoplossing in plaats van militaire escalatie; roept de EU op eindelijk onderhandelingskanalen te openen om een politieke oplossing te vinden voor het conflict in Oekraïne en zo tegemoet te komen aan de behoefte aan collectieve veiligheid en ontwapening in Europa en de beginselen van het VN-Handvest

en de Slotakte van de Conferentie van Helsinki na te leven;

3. veroordeelt met klem de door Rusland georganiseerde moorden op prominente Oekraïense publieke figuren en dienstplichtigen en zijn sabotage van de kritieke infrastructuur van Oekraïne; spreekt zijn afschuw en verontwaardiging uit over de gruwelijke moord op 30 augustus 2025 in Lviv op Andriy Parubiy, de voormalige voorzitter van de Verkhovna Rada en voormalig secretaris van de nationale veiligheids- en defensieraad, die zich sterk had ingezet voor de Europese aspiraties van Oekraïne;
4. spreekt zijn verontwaardiging uit over de toegenomen drone- en raketaanvallen van Rusland op burgerdoelwitten, waaronder de aanval op Kyiv op 28 augustus 2025, toen de EU-delegatie in Oekraïne en de British Council rechtstreeks werden aangevallen; benadrukt dat de recente aanval en alle andere aanvallen op civiele infrastructuur een oorlogsmisdaad vormen en eens te meer de flagrante minachting van Rusland voor mensenlevens, het internationaal recht, de inspanningen van de VS voor vrede en de grondbeginselen voor de bescherming van burgers aan het licht brengen;
5. bevestigt zijn onwrikbare steun voor de onafhankelijkheid, soevereiniteit en territoriale integriteit van Oekraïne binnen zijn internationaal erkende grenzen; wijst andermaal op zijn beleid van niet-erkenning van tijdelijk door Rusland bezette Oekraïense gebieden, waaronder de Krim; wijst nadrukkelijk op het inherente recht van Oekraïne op zelfverdediging, overeenkomstig artikel 51 van het VN-Handvest, dat het recht inhoudt militaire doelwitten op Russische bodem te bestoken; bevestigt nogmaals dat de EU zich inzet voor een rechtvaardige en duurzame vrede in Oekraïne tegen voorwaarden die aanvaardbaar zijn voor Oekraïne en zijn bevolking en die garanderen dat het zijn soevereiniteit en territoriale integriteit behoudt en dat de verantwoordelijken voor oorlogsmisdaden worden vervolgd en dat er herstelbetalingen worden verricht; verzoekt de EU en haar lidstaten actief te werken aan het behouden en bereiken van de breedst mogelijke internationale steun voor Oekraïne en het vinden van een vreedzame oplossing voor de oorlog, die gestoeld moet zijn op volledige eerbiediging van het internationaal recht en de soevereiniteit en territoriale integriteit van Oekraïne, verantwoordingsplicht voor oorlogsmisdaden en het misdrijf agressie, en herstelbetalingen door Rusland voor de enorme schade die het in Oekraïne heeft aangericht; benadrukt dat elke vreedzame oplossing de wil van het Oekraïense volk moet eerbiedigen, niet mag worden opgelegd door een andere internationale speler, agressie niet mag belonen en de toekomstige veiligheid van Oekraïne niet mag ondermijnen; beschouwt de huichelachtige opstelling van de Russische leiders bij de onderhandelingen en hun niet serieus te nemen voorstellen van de afgelopen maanden als aanvullend bewijs dat Rusland zijn oorlog op het hele Oekraïense grondgebied wil voortzetten, zolang het kan en zolang het wordt toegelaten; wijst erop dat aan vredesonderhandelingen een onvoorwaardelijk staakt-het-vuren moet voorafgaan; roept op tot voortzetting van de EU-steun voor de Oekraïense en internationale inspanningen om de door Russische troepen gepleegde oorlogsmisdaden beter te documenteren en onderzoeken;
6. spreekt zijn diepe bezorgdheid uit over het veranderde standpunt van de Verenigde Staten ten aanzien van de Russische aanvalsoorlog, die onder meer rechtstreekse contacten met Rusland hebben aangeknoopt zonder voelbare druk uit te oefenen, publiekelijk hebben afgezien van belangrijke drukmiddelen, hebben geweigerd aanvullende sancties op te leggen, hebben gesproken over de opheffing van bestaande sancties en hebben geprobeerd om Oekraïne te dwingen territoriale concessies te doen

en af te zien van zijn legitieme recht op zelfverdediging; benadrukt dat de EU en haar lidstaten, in het licht van deze ontwikkelingen, de belangrijkste strategische bondgenoten van Oekraïne moeten blijven en hun leidende rol bij de ondersteuning van de Oekraïense strijd voor soevereiniteit, vrede en gerechtigheid moeten versterken; erkent dat de veiligheid van Oekraïne een cruciaal onderdeel vormt van de veiligheid van de EU; merkt op dat de EU Oekraïne inmiddels meer bijstand verleent dan de Verenigde Staten, hetgeen laat zien welke cruciale rol de EU speelt bij het ondersteunen van de weerbaarheid en het herstel van Oekraïne;

7. benadrukt dat de EU en haar lidstaten de doeltreffendheid van de militaire, materiële en financiële bijstand die zij verlenen om het recht van Oekraïne op zelfverdediging te handhaven, moeten vergroten en dat zij die bijstand veel sneller moeten leveren; benadrukt dat de EU en haar lidstaten, samen met partners en bondgenoten, moeten bijdragen aan robuuste veiligheidsgaranties voor Oekraïne om verdere Russische agressie te ontmoedigen en Oekraïne in staat te stellen zich volledig te richten op het doorvoeren van de nodige hervormingen op weg naar toetreding tot de EU; onderstreept het belang van een permanente versterking van de veiligheid op de oostelijke flank van de EU en de NAVO, als antwoord op de dreigingen vanuit Rusland; dringt aan op de ontwikkeling van militaire en logistieke infrastructuur in de buurlanden van Oekraïne; erkent het soevereine recht van Oekraïne om zijn militaire allianties te kiezen;
8. neemt kennis van de recente ontmoeting tussen de Amerikaanse president Donald Trump en Vladimir Poetin en benadrukt dat deze in schril contrast staat met de enorme escalatie van de aanvallen van Rusland op Oekraïne, waaruit eens te meer blijkt dat Rusland helemaal niet geïnteresseerd is in vrede, maar veeleer in de onderwerping van Oekraïne; onderstreept dat Vladimir Poetin veinst betrokken te zijn bij de vredesinspanningen van de VS maar slechts tijd wil rekken om de Russische aanvalsoorlog voort te zetten; verzoekt president Trump gevolg te geven aan zijn aankondiging dat de Verenigde Staten verdere daadkrachtige economische sancties zullen opleggen aan Rusland en aan de landen die de Russische oorlogsmachine draaiende houden; benadrukt dat er niet kan worden onderhandeld over duurzame en rechtvaardige vrede in Oekraïne zonder de volledige deelname van het leiderschap van Oekraïne en de steun van zijn bevolking, alsook de deelname van de Europese Unie; stelt met goedkeuring vast dat er op 18 augustus 2025 een ontmoeting heeft plaatsgevonden tussen president Trump, president Zelensky en een aantal Europese leiders; herhaalt dat het vastbesloten is veiligheidsgaranties te bieden en alle nodige stappen te ondernemen om de Oekraïense strijdkrachten en defensie-industrie te versterken; verwerpt elke bewering van Rusland dat het garant staat voor toekomstige veiligheidsregelingen voor Oekraïne en elke poging om de numerieke en operationele soevereiniteit van de Oekraïense strijdkrachten te bepalen;
9. herinnert eraan dat Europa Oekraïne reeds 50 miljard EUR aan militaire hulp heeft verstrekt, maar onderstreept dat verdere bijstand nodig is en dat het verlenen van dergelijke steun nu grotendeels van Europa zelf afhangt; dringt er bij de lidstaten op aan om vóór de afronding van welke onderhandelingen ook meer wapens en munitie aan Oekraïne te leveren en om de uitwisseling van inlichtingen met Oekraïne aanzienlijk op te voeren; verzoekt de lidstaten, internationale partners en NAVO-bondgenoten alle beperkingen op het gebruik van aan Oekraïne geleverde westerse wapensystemen tegen militaire doelwitten op Russisch grondgebied op te heffen; is ingenomen met de inspanningen van Oekraïne om zijn binnenlandse industriële defensiebasis te versterken, met inbegrip van de productie van drones en andere kritieke technologieën;

wijst met het oog op de versterking van de strategische autonomie van de EU op het cruciale belang van samenwerking met Oekraïne en de integratie van Oekraïne in de defensie-initiatieven van de EU, hetgeen onder meer betekent dat de Oekraïense defensie-industrie in de Europese technologische en industriële defensiebasis wordt geïntegreerd; roept op tot het ontplooiën gezamenlijke initiatieven op het gebied van wapenproductie met EU- en NAVO-partners; verzoekt de Commissie en de lidstaten dergelijke initiatieven te ondersteunen via de strategie voor de Europese defensie-industrie en overeenkomstige instrumenten, teneinde de zelfverdedigingscapaciteit van Oekraïne op lange termijn te versterken; acht het dringend noodzakelijk dat er passende financiering komt voor het instrument voor steun aan Oekraïne van het programma voor de Europese defensie-industrie, waaraan nog geen middelen zijn toegewezen;

10. herhaalt zijn verzoek aan de EU-lidstaten om naar het voorbeeld van Denemarken en Nederland samen te werken met de Oekraïense defensie-industrie en de productiecapaciteit van die sector zo efficiënt mogelijk te ondersteunen;
11. is ingenomen met de resultaten van de militaire bijstandsmissie van de EU ter ondersteuning van Oekraïne (EUMAM), die trainingen heeft verzorgd voor Oekraïens militair personeel; steunt het besluit van de Raad van 8 november 2024 om het mandaat van de missie met twee jaar te verlengen; dringt erop aan de financiële, logistieke en personele middelen van de EUMAM uit te breiden en af te stemmen op de veranderende behoeften van de Oekraïense strijdkrachten op het gebied van militaire opleiding en op de langetermijnhervormingen in overeenstemming met de gezamenlijke veiligheidsverbintenissen van de EU en Oekraïne; benadrukt dat de EUMAM ook moet fungeren als platform voor de uitwisseling van beste praktijken, zodat de Europese strijdkrachten kunnen profiteren van de ervaringen van de Oekraïense strijdkrachten op het slagveld;
12. veroordeelt in de krachtigste bewoordingen het gewelddadige optreden van Rusland en de medeplichtigheid van Belarus aan de mishandeling en ook het vermoorden, de gedwongen overbrenging, de deportatie en de illegale adoptie van Oekraïense kinderen, en aan het uitwissen van de Oekraïense identiteit door gedwongen russificatie; verzoekt de EU nauw samen te werken met de Oekraïense autoriteiten, internationale organisaties en ngo's en ondersteuning te bieden bij het documenteren van alle vermiste en gedeporteerde kinderen, bij hun veilige terugkeer en re-integratie, en bij het verlenen van de noodzakelijke juridische, psychologische en sociale bijstand;
13. veroordeelt Ruslands onmenselijke behandeling van Oekraïense krijgsgevangenen, die onder meer worden blootgesteld aan foltering en executies, hetgeen een ernstige schending is van de Verdragen van Genève, terwijl Russische krijgsgevangenen in Oekraïne alle rechten die zij uit hoofde van het internationaal recht genieten, kunnen uitoefenen en daardoor onder meer bezoek en bijstand ontvangen van internationale organisaties zoals het Internationale Comité van het Rode Kruis (ICRC); is ingenomen met de grootste gevangenenruil tot nu toe, die in mei 2025 plaatsvond, en verzoekt de EU, de lidstaten en de internationale gemeenschap verdere uitwisselingen van gevangenen te faciliteren en de nodige druk uit te oefenen om ervoor te zorgen dat daarmee wordt doorgegaan; betreurt de illegale gevangenneming van Oekraïense burgers door Rusland, die in isolement en onder onmenselijke omstandigheden worden vastgehouden en onder meer worden blootgesteld aan foltering en buitengerechterlijke executies; roept op tot meer internationale druk om ervoor te zorgen dat alle gedetineerde Oekraïners worden vrijgelaten; verzoekt het ICRC erop aan te dringen dat

de Russische autoriteiten internationale vertegenwoordigers van het ICRC ongehinderd toegang verlenen tot alle locaties waar Oekraïense krijgsgevangenen worden vastgehouden;

14. onderstreept het belang van uitgebreide verantwoordings- en rechtsmechanismen; is ingenomen met de ratificatie door Oekraïne van het Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof en de overeenkomstige wijzigingen in zijn wetboek van strafrecht; is ingenomen met de gezamenlijke verklaring van de ministers van Buitenlandse Zaken van de kerngroep (Verklaring van Lviv) van 9 mei 2025 over de oprichting van een speciaal tribunaal voor het misdrijf agressie tegen Oekraïne; benadrukt dat de vervolging van het misdrijf agressie van essentieel belang is om de op regels gebaseerde internationale orde te handhaven en straffeloosheid te voorkomen; verzoekt de EU-instellingen en de lidstaten de oprichting en werking van het speciale tribunaal in het kader van de Raad van Europa te blijven steunen; spoort alle partijen aan ervoor te zorgen dat Oekraïense maatschappelijke organisaties en oorlogsslachtoffers een rol van betekenis kunnen spelen bij de werkzaamheden van het tribunaal; is ervan overtuigd dat een rechtvaardige en duurzame vrede alleen mogelijk is wanneer Oekraïense kinderen, andere burgers die onder dwang zijn gedeporteerd of worden vastgehouden, en krijgsgevangenen worden vrijgelaten en herenigd met hun families, en wanneer de verantwoordelijken voor de rechter worden gebracht;
15. is ingenomen met het arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 9 juli 2025 in de zaak Oekraïne en Nederland/Rusland, waarin Rusland verantwoordelijk werd gehouden voor wijdverbreide en flagrante schendingen van de mensenrechten in Oekraïne, met inbegrip van het neerhalen van MH17, folteringen, verkrachting als oorlogswapen, standrechtelijke executies, onwettige en willekeurige detenties, en de georganiseerde overbrenging van kinderen naar Rusland en hun adoptie aldaar;
16. benadrukt dat sancties, naast maatregelen om het omzeilen van sancties te voorkomen en tegen te gaan, cruciale instrumenten zijn die Rusland minder goed in staat moeten stellen om zijn aanvalsoorlog voort te zetten, en die de bedreigingen voor de Europese veiligheid moeten neutraliseren; dringt aan op meer sancties die gericht zijn op de Russische economie, onder meer in de metallurgische, nucleaire, chemische, financiële en energiesector; is ingenomen met de goedkeuring van 18 sanctiepakketten tegen de Russische Federatie en verzoekt de EU en haar lidstaten om aanvullende sanctiepakketten vast te stellen, vooral ook om het omzeilen van bestaande maatregelen aan te pakken; benadrukt dat een strikte uitvoering van deze sancties alsook de handhaving daarvan van essentieel belang zijn om middelen aan de Russische oorlogsmachine te onttrekken en Oekraïne weerbaarder te maken; verzoekt de Commissie en de lidstaten alles in het werk te stellen om ervoor te zorgen dat de VS blijven deelnemen aan de uitvoering van de sancties tegen Rusland, zodat de druk op de Russische economie en staatsbegroting niet verslapt; is van mening dat de sancties moeten worden verlengd en gehandhaafd totdat Rusland zijn aanvalsoorlog tegen Oekraïne beëindigt en overgaat tot het verrichten van herstelbetalingen;
17. dringt aan op een versnelde uitfasering van Russische koolwaterstofproducten in de EU om eindelijk tot een volledig verbod te komen; wijst er nogmaals op dat het beëindigen van de energieafhankelijkheid van de EU van Russische koolwaterstoffen van essentieel belang is voor de energiezekerheid van Europa; is ingenomen met de doeltreffende uitvoering van het volledige embargo van de EU op Russische steenkool, waarmee een einde werd gemaakt aan de afhankelijkheid van de EU van Russische steenkool;

herinnert aan het EU-embargo op Russische olie, maar betreurt dat de Hongaarse en de Slowaakse regering ervoor hebben gekozen daarvan afhankelijk te blijven, en dringt er bij deze landen op aan snel een einde te maken aan deze schadelijke afhankelijkheid, indien nodig met specifieke steunmaatregelen; verzoekt de Raad sancties op te leggen aan alle vaartuigen die actief deel uitmaken van de Russische schaduwvloot, en zich tot de vlaggenstaten te wenden met het verzoek om deze schepen uit hun scheepsregister te schrappen, zodat die door verzekeringsmaatschappijen niet meer worden verzekerd; dringt aan op meer inspanningen om te voorkomen dat de bestaande sancties tegen Russische olie worden omzeild; dringt er bij de EU en de G7-coalitie op aan het prijsplafond voor olie te verlagen om Ruslands financiële capaciteit om oorlog te voeren verder in te perken; is ingenomen met het onlangs door de Commissie aangekondigde “Re-Power EU”-plan; dringt er echter bij de Commissie op aan de termijnen daarvoor waar mogelijk te vervroegen en waar nodig voorlopige maatregelen te nemen, zoals een verlaging van het olieprijsplafond en de invoering van een prijsplafond voor vloeibaar aardgas en een invoercontingent; spreekt zich in de krachtigste bewoordingen uit tegen pleidooien om projecten zoals Nord Stream 1 en 2 te hervatten; betreurt ten eerste dat de Raad meer dan drie jaar na het begin van de grootschalige invasie nog steeds niet is overgegaan tot een volledig embargo op Russisch gas; dringt aan op een snelle vaststelling van een dergelijke maatregel;

18. betreurt de tegenwerking door bepaalde regeringen binnen de EU, die hebben gedreigd met een veto tegen of ondermijning van de beperkende maatregelen tegen Rusland; steunt het voornemen om het schenden en omzeilen van sancties in Oekraïne strafbaar te stellen, zoals voorgesteld in dringend wetsontwerp nr. 12406; acht de handhaving van dergelijke wetgeving van essentieel belang om mazen te dichten die het mogelijk maken dat aan sancties onderworpen tegoeden worden weggesluisd terwijl ze zijn bevroren, en om medeplichtigen aan de Russische aanvalsoorlog voor de rechter te brengen; dringt er bij Oekraïne op aan zijn goedkeuring te hechten aan dit wetsontwerp in overeenstemming met de toepasselijke beste praktijken uit de EU;
19. dringt er bij de Commissie en de lidstaten op aan de geïmmobiliseerde Russische tegoeden in beslag te nemen en beschikbaar te stellen voor de verdediging en wederopbouw van Oekraïne en de schadeloosstelling van slachtoffers, in overeenstemming met het internationaal recht en het beginsel van staatsverantwoordelijkheid; wijst erop dat het daarvoor van het grootste belang is dat de tegoeden van de Russische overheid binnen de EU geïmmobiliseerd blijven;
20. roept de Raad en de Commissie op sterk leiderschap te tonen bij het vinden van een duurzame oplossing voor het mechanisme voor tijdelijke bescherming van de EU, dat betrekking heeft op meer dan vier miljoen Oekraïners en is verlengd tot maart 2026; benadrukt dat gelijke behandeling moet worden gewaarborgd en versnippering in de EU moet worden voorkomen; acht het van belang dat de rechten van Oekraïners die niet kunnen terugkeren en in de EU willen blijven, worden geëerbiedigd en dat er tegelijkertijd steun wordt verleend aan degenen die ervoor kiezen terug te keren om hun leven in Oekraïne weer op te bouwen;
21. spoort Oekraïne en de lidstaten aan nauw samen te werken om de potentiële economische participatie van de Oekraïense vluchtelingen en de diaspora ten volle te benutten en zo de veerkracht en inclusiviteit van het huidige en toekomstige proces van economisch herstel en wederopbouw van Oekraïne te waarborgen;

22. roept de politieke krachten in Oekraïne op eensgezind te blijven en vast te blijven houden aan sterke politieke eenheid en cohesie, hetgeen heeft bewezen de veerkracht van Oekraïne te versterken in het licht van de aanhoudende existentiële bedreiging van de vrijheid en onafhankelijkheid van het land; verzoekt alle politieke actoren in Oekraïne, met name degenen die momenteel aan de macht zijn, hun bevoegdheden in oorlogstijd te gebruiken om politieke eenheid en coherente en inclusieve beleidsvorming te bevorderen;

Streven naar toetreding tot de EU

23. in zeer verheugd over de vastberadenheid van Oekraïne om te voldoen aan de vereisten voor het EU-lidmaatschap, waaronder de naleving van het EU-acquis, ondanks Ruslands brute en meedogenloze aanvalsoorlog, die onlangs opnieuw is geëscaleerd; dringt er bij Oekraïne op aan deze inzet te blijven tonen en zijn hervormingen in hetzelfde tempo te blijven doorvoeren; benadrukt dat Oekraïne met doorvoeren van de hervormingen goed op stoom is, en is ingenomen met de toenemende aanpassing van Oekraïne aan het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU, die in 2024 voor 95 % was voltooid; wijst erop dat meer dan 70 % van de Oekraïners de door de EU geëiste hervormingen in het kader van het toetredingsproces steunt, en acht het van belang dat in deze fase wordt gezorgd voor voortdurende invloed van de EU, gestructureerde conditionaliteit en communicatie met de burgers;

Democratie, de rechtsstaat en corruptiebestrijding

24. prijst de buitengewone inspanningen die Oekraïne levert om zijn democratische instellingen in oorlogstijd te versterken; spoort Oekraïne en zijn regering aan de hervormingen in hetzelfde tempo voort te zetten; herinnert eraan dat er volgens breed erkende democratische beginselen en de grondwet van Oekraïne geen verkiezingen kunnen worden gehouden in oorlogstijd en onder staat van beleg; benadrukt dat er voor de voorbereiding van democratische verkiezingen voldoende tijd nodig is en dat er toegang moet zijn tot informatie, omdat er anders niet aan de internationale normen wordt voldaan; verzoekt de Oekraïense autoriteiten om af te zien van politiek gemotiveerde gerechtelijke procedures en sancties tegen vertegenwoordigers van de oppositie, waarvoor het niet het juiste moment is, om het parlementaire pluralisme te handhaven en om een constructieve dialoog tussen de fracties in de Verchovna Rada te bevorderen;
25. herhaalt zijn aanbeveling om met het oog op de toetreding tot de EU een einde te maken aan alle beperkingen voor de leden van de Verchovna Rada met betrekking tot buitenlandse reizen uit hoofde van hun mandaat of voor politieke doeleinden; onderstreept het belang van de eerbiediging en versterking van de institutionele rol van de Verchovna Rada, en steunt de lopende hervormingsinspanningen om zijn wetgevende capaciteit, zijn toezicht op de uitvoerende macht en zijn verantwoordingsplicht jegens het publiek te vergroten;
26. is ingenomen met de goedkeuring van de wet inzake wetgeving, die voor de Commissie een fundamentele stap is in de richting van een meer gestructureerd en doeltreffend wetgevingsproces in Oekraïne na de uiteindelijke opheffing van de staat van beleg, en met de maatregelen van de centrale kiescommissie van Oekraïne voor het bijwerken van het nationale kiesregister;

27. is verheugd over het feit dat Oekraïne in samenwerking met de Commissie drie routekaarten voor hervormingen heeft ontwikkeld met betrekking tot de rechtsstaat, de hervorming van de overheid en de werking van democratische instellingen, die alle drie maatregelen op het gebied van corruptiebestrijding omvatten; merkt op dat deze routekaarten, zodra ze door de Commissie zijn goedgekeurd, zullen dienen als cruciale benchmark voor het toezicht op de voortgang van de hervormingen in Oekraïne; juicht het toe dat corruptiebestrijding als integraal onderdeel in alle drie routekaarten is opgenomen; acht het van belang dat hervormingen vergezeld gaan van bredere maatschappelijke en politieke transformaties om de levensvatbaarheid daarvan op lange termijn, de doeltreffende uitvoering daarvan en de onafhankelijke werking van overheidsinstellingen te waarborgen; wijst op het belang van het bevorderen van een constructieve politieke cultuur en een op vertrouwen gebaseerde samenwerking tussen de politieke partijen in Oekraïne; stelt met voldoening vast dat Oekraïense parlementsleden actief deelnemen aan de Jean Monnet-dialoog, en roept ertoe op om in het licht van de gemeenschappelijke uitdagingen op weg naar het EU-lidmaatschap Europese beste praktijken toe te passen om zo de samenwerking tussen partijen te bevorderen;
28. is ingenomen met de vooruitgang die tijdens de verslagperiode is geboekt bij de hervorming van de rechterlijke macht, en spoort Oekraïne aan de transparantie van zijn wetgevingsprocessen verder te vergroten en meer financiële, personele en technische middelen toe te wijzen om de uitdagingen aan te pakken die justitiële ontwikkeling in de weg staan, de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht te vergroten en de strijd tegen corruptie op te voeren, en daarbij te zorgen voor afstemming op de EU-normen, terwijl tegelijkertijd moet worden voorkomen dat er oppervlakkige maatregelen worden genomen die de toetreding tot de EU zouden kunnen belemmeren;
29. merkt op dat de rechterlijke macht, ondanks het verbeterde wetgevingskader, nog steeds een van de kwetsbaarste sectoren is wat corruptie en politieke inmenging betreft, zoals blijkt uit de terugkerende gevallen van grootschalige corruptie en ongepaste beïnvloeding in het kader van de activiteiten van rechtbanken en justitiële instellingen, waaronder het Grondwettelijk Hof van Oekraïne en de hoge kwalificatiecommissie voor rechters van Oekraïne; stelt met bezorgdheid vast dat het Grondwettelijk Hof van Oekraïne nog altijd in een impasse verkeert, en dringt erop aan dat de resterende rechters snel worden benoemd en dat de vacatures bij de Hoge Raad voor Justitie worden vervuld; verzoekt de Verchovna Rada voorts om, in overeenstemming met de adviezen van de Commissie van Venetië, een wet inzake het Grondwettelijk Hof aan te nemen, en verzoekt Oekraïne bovendien om goedkeuring te hechten aan een actieplan en interne hervormingen om ongepaste inmenging te voorkomen en de rechtsethiek te versterken; onderstreept hoe belangrijk het waarborgen van de institutionele onafhankelijkheid van de hoge kwalificatiecommissie voor rechters is, ook in het licht van de verbintenissen die zijn aangegaan in het kader van internationale overeenkomsten, onder meer met het Internationaal Monetair Fonds; benadrukt dat de strijd tegen corruptie en verworven rechten bij de rechterlijke macht moet worden opgevoerd, omdat dit absoluut noodzakelijk is om het vertrouwen van het publiek te winnen en vooruitgang te boeken in het toetredingsproces van Oekraïne; wijst op het belang van transparante en op verdiensten gebaseerde selectieprocedures voor rechterlijke bestuursorganen en leidinggevende functies, en ook van de betrokkenheid van onafhankelijke nationale en internationale deskundigen; wijst op het belang van gedepolitiseerde rechterlijke benoemingen, waarborgen voor functionele integriteit, transparantie, integriteit, verantwoordingsplicht en beter internationaal toezicht om

selectieve rechtspraak te voorkomen en het vertrouwen van het publiek in de rechterlijke macht te winnen;

30. neemt met bezorgdheid kennis van het nijpende tekort aan rechters, het overweldigende aantal zaken bij de meeste rechtbanken, de aanzienlijke financieringstekorten en de ongelijke verdeling van de gerechtelijke werkzaamheden — factoren die allemaal afbreuk doen aan de kwaliteit en de tijdige afhandeling van procedures en die de toegang van burgers tot de rechter belemmeren; acht het noodzakelijk dat deze problemen worden aangepakt, onder meer door gebruik te maken van bemiddeling en door procedurele filtermechanismen toe te passen om zo de druk bij de rechterlijke macht te verlichten; merkt op dat Oekraïne met een score van 35 van 100 punten de 105e plaats inneemt van de 180 landen in de corruptieperceptie-index 2024 van Transparency International, hetgeen laat zien hoe groot de uitdagingen nog altijd zijn op het gebied van corruptiebestrijding; benadrukt dat het verbeteren van gerechtelijke opleidingen en het voltooiën van de digitalisering van de Oekraïense rechtbanken van cruciaal belang zijn voor de algehele hervorming van het justitiële apparaat in Oekraïne;
31. is ingenomen met de benoeming van een nieuw hoofd voor het nationale agentschap voor corruptiebestrijding en met de start van de onafhankelijke controles om te beoordelen of het nationale bureau voor corruptiebestrijding van Oekraïne doeltreffend is bij het aanpakken van corruptie; is ingenomen met de inwerkingtreding van het gewijzigde wetboek van strafrecht en het wetboek van strafvordering, waardoor de strijd tegen corruptie naar verwachting efficiënter zal worden, met name dankzij verbeteringen in het kader voor onderhandelde bekentenissen; erkent dat er een toename is van het jaarlijkse aantal vonnissen van het hooggerechtshof voor corruptiebestrijding en van het aantal aanklachten dat door het nationale bureau voor corruptiebestrijding van Oekraïne en het gespecialiseerde openbaar ministerie voor corruptiebestrijding wordt ingediend, waaruit blijkt dat er gestage vooruitgang wordt geboekt op het gebied van vervolging; is ingenomen met de herinvoering van aangifteprocedures voor het ontnemen van vermogensbestanddelen en publieke toegang, de aanscherping van de regelgeving inzake belangenconflicten en de verbeteringen met betrekking tot de onafhankelijkheid van het gespecialiseerde openbaar ministerie voor corruptiebestrijding; prijst de goedkeuring van het actieplan voor de uitvoering van de strategie voor de ontneming van vermogensbestanddelen voor 2024-2025 en de daarmee samenhangende maatregelen; roept op tot een dringende hervorming van het agentschap voor de ontneming en het beheer van vermogensbestanddelen en steunt de snelle goedkeuring van wetsontwerp nr. 12374-d om de werking daarvan te verbeteren; verwelkomt de uitbreiding van het personeel van het gespecialiseerde openbaar ministerie voor milieu, dat onder het algemene openbaar ministerie valt; en dringt aan op verdere ontwikkeling van anticorruptiebeleid op het gebied van het beheer van natuurlijke hulpbronnen;
32. wijst op het aanhoudende tekort aan rechters bij het hooggerechtshof voor corruptiebestrijding en benadrukt dat er dringend een nieuw transparant vergelijkend onderzoek moet worden georganiseerd om de vacatures te kunnen vervullen, zodat het hooggerechtshof over voldoende personeel en kantoorruimte beschikt om doeltreffend te kunnen functioneren; benadrukt dat de vacante functie van procureur-generaal onvervuld moet worden ingevuld, en acht het van belang dat de institutionele onafhankelijkheid van het parket wordt versterkt en er tevens wordt gezorgd voor passende controles van zijn bevoegdheden;

33. spoort Oekraïne aan de onafhankelijkheid en doeltreffendheid van anticorruptie-instanties, zoals het gespecialiseerde openbaar ministerie voor corruptiebestrijding en het nationale bureau voor corruptiebestrijding, te waarborgen door te zorgen voor transparante benoemingsprocedures, deze organen te beschermen tegen politieke inmenging en hun institutionele autonomie te versterken; acht het van belang dat het gespecialiseerde openbaar ministerie voor corruptiebestrijding minder afhankelijk wordt gemaakt van het bureau van de procureur-generaal en dat het nationale bureau voor corruptiebestrijding over middelen beschikt om tijdig toegang te krijgen tot forensische expertise, alsook over autonome af luistercapaciteit, zodat er doeltreffend onderzoek kan worden verricht; prijst Oekraïne voor het aannemen van meer personeel bij het gespecialiseerde openbaar ministerie voor corruptiebestrijding en benadrukt dat deze toename gepaard moet gaan met voldoende financiële en technische middelen om de operationele capaciteit te kunnen waarborgen; moedigt Oekraïne aan om een structurele hervorming van het nationaal onderzoeksbureau te overwegen, teneinde de onafhankelijkheid en doeltreffendheid ervan te versterken, en te voorkomen dat het wordt misbruikt in de context van na oorlogse politieke ontwikkelingen in Oekraïne, met name in verband met verkiezingscampagnes;
34. is bezorgd over de mislukte poging van de Oekraïense autoriteiten om de onafhankelijkheid van de anticorruptie-instellingen te ondermijnen; is verheugd over het krachtige verzet van het maatschappelijk middenveld tegen die onaanvaardbare pogingen, waardoor de autoriteiten gedwongen werden om terug te krabbelen; beschouwt deze handelwijze van de autoriteiten als een riskante poging om de resultaten van een daadwerkelijke strijd tegen corruptie te ondermijnen; benadrukt dat – als deze stap succesvol was geweest – dit alleen maar in het voordeel van de vijanden van Oekraïne zou zijn geweest; beklemtoont dat dit een duidelijke waarschuwing moet zijn voor iedereen in Oekraïne die er uit bekrompen belangen niet voor terugdeinst om de toekomst van het land in gevaar te brengen; herhaalt dat corruptiebestrijding een langdurige inzet en uitgebreide inspanningen vergt om te komen tot goed bestuur met goed functionerende controlemechanismen; steunt het standpunt van de Commissie dat deze instellingen van cruciaal belang zijn voor de hervormingsagenda van Oekraïne en onafhankelijk moeten functioneren om corruptie te bestrijden en het vertrouwen van het publiek te behouden;
35. is ingenomen met de goedkeuring van de wet inzake lobbyactiviteiten in het kader van de agenda voor de-oligarchisering die Oekraïne heeft opgesteld; wijst erop dat er een hernieuwde en omvattende strategie nodig is om de invloed van oligarchen tegen te gaan, en dat nationale en internationale deskundigen en maatschappelijke organisaties daarbij moeten worden betrokken; spoort de Oekraïense autoriteiten aan te blijven werken aan de hervorming van het bestuur van staatsbedrijven in overeenstemming met de richtlijnen van de OESO, met als doel de mogelijkheden voor patronage tot een minimum te beperken en corruptie te voorkomen, onder meer door alle gegevens over de uiteindelijke begunstigden van staatsbedrijven te publiceren en te garanderen dat alle grote staatsbedrijven onafhankelijke, genderevenwichtige raden van bestuur hebben;
36. onderstreept het belang van verdere hervormingen op het gebied van financiële controle, waaronder een verbetering van het toezicht door de nationale auditdienst en een correcte uitvoering van de hervormingen bij de rekenkamer met het oog op de bescherming van de nationale uitgaven;
37. neemt kennis van de bevindingen in het addendum bij het tweede nalevingsverslag dat

de Groep van Staten tegen Corruptie van de Raad van Europa op 22 november 2024 heeft goedgekeurd en waarin staat dat Oekraïne 18 van de 31 aanbevelingen in het verslag op bevredigende wijze heeft uitgevoerd of aangepakt; spoort Oekraïne aan de resterende aanbevelingen volledig uit te voeren, in het bijzonder door een systeem van willekeurige toewijzing van zaken aan individuele aanklagers op te zetten, de definities van disciplinaire overtredingen te verhelderen en het pakket beschikbare disciplinaire sancties uit te breiden, zodat er, met inachtneming van de specifieke omstandigheden in Oekraïne, wordt gezorgd voor evenredigheid en doeltreffendheid;

38. dringt er bij Oekraïne op aan prioriteit te geven aan versterking van de rechtsstaat, hervorming van het justitiële apparaat en corruptiebestrijding, en verzoekt de EU en de lidstaten meer steun te verlenen voor deze inspanningen, aangezien vooruitgang op deze gebieden niet alleen van cruciaal belang is voor het EU-lidmaatschap, maar ook voor een succesvolle wederopbouw en het economisch vertrouwen; pleit ervoor dat er een robuuste wet inzake de bescherming van klokkenluiders wordt aangenomen die in overeenstemming is met het EU-acquis; merkt op dat het huidige beleidskader voor corruptiebestrijding in Oekraïne in 2025 afloopt, en wijst op de noodzaak van een vernieuwd nationaal corruptiebestrijdingsprogramma waarin rekening wordt gehouden met de inbreng van het maatschappelijk middenveld en dat ambitieuze doelstellingen, meetbare criteria en duidelijke tijdschema's bevat;
39. verzoekt de Commissie om, met het oog op een betere uitvoering van de democratische hervormingen in de aanloop naar het EU-lidmaatschap, Oekraïne op te nemen in het EU-instrumentarium voor de rechtsstaat; beveelt aan de capaciteit van rechtshandavingsinstanties op het gebied van financieel onderzoek te vergroten door methodologische richtsnoeren te ontwikkelen en verantwoordelijkheden duidelijk af te bakenen, ook door een betere respons op criminele praktijken zoals het gebruik van "geldezels";
40. merkt op dat de Russische aanvalsoorlog een zeer zware wissel trekt op het rechtssstelsel van Oekraïne, onder meer vanwege het grote aantal zaken in verband met collaboratie; dringt in dit verband aan op een zorgvuldige toepassing van de wetgeving inzake collaboratie en op inachtneming van de grondrechten en rechtvaardigheid in de rechtspraak, en pleit voor een uniforme benadering van vervolgingen op basis van juridische duidelijkheid en feitelijke nauwkeurigheid, hetgeen van cruciaal belang is voor de re-integratie van bevrijde gebieden; spoort de Oekraïense autoriteiten in dit verband aan voorrang te geven aan vervolgingen op basis van de ernst en relevantie ervan voor de staatsveiligheid, in overeenstemming met het Vierde Verdrag van Genève; pleit voor meer transparantie en toegang voor het publiek tot gegevens over dergelijke vervolgingen;
41. dringt er bij Oekraïne op aan virtuele tegoeden te reguleren door alomvattende wetgeving vast te stellen, een toezichthoudende autoriteit aan te wijzen, een risicobeoordeling uit te voeren en aan te zetten tot opsporing van financiële misdrijven met virtuele tegoeden; is in dit opzicht verheugd over de recente goedkeuring door de Verchovna Rada van wetsontwerp nr. 11290 en pleit voor de goedkeuring van wetsontwerp nr. 12207, waarbij onder meer Europese certificeringsregelingen voor cyberbeveiliging worden ingevoerd en waarmee wordt beoogd de Oekraïense wetgeving in overeenstemming te brengen met de EU-normen;

Fundamentele vrijheden en mensenrechten

42. prijst Oekraïne voor zijn inspanningen om de grondrechten te eerbiedigen, ook al duurt de Russische aanvalsoorlog voort; wijst op de cruciale rol van het maatschappelijk middenveld bij het hervormingsproces en de toetreding tot de EU; onderstreept het belang van het behoud van een veilige, faciliterende en participatieve omgeving voor maatschappelijke organisaties en ook mensenrechtenverdedigers en -activisten; dringt erop aan dat de nationale mensenrechtenstrategie zo snel mogelijk wordt geactualiseerd en dat er een alomvattend uitvoeringsplan wordt opgesteld; pleit voor een zinvolle civiele dialoog op alle gebieden van het openbare en politieke leven en dringt erop aan de politieke eenheid met betrekking tot het Europese traject van Oekraïne te bewaren; beveelt aan om de wetgeving waarin het mandaat van de Oekraïense ombudsman wordt beschreven, in overeenstemming te brengen met het EU-acquis;
43. erkent dat het met de ineensstorting van de markt, veiligheidsmaatregelen en tekorten aan personele middelen in tijden van oorlog lastig is om pluriformiteit van de media te bewaren; is van mening dat de levendige informatiemaatschappij en mediavrijheid van Oekraïne een van de belangrijkste troeven van het land vormen in het verzet tegen de Russische invasie en de Russische propaganda; roept op tot het herstel van volledige landelijke uitzendingen voor mediabedrijven als beleidskeuze, waarbij een verdere afglijding naar politieke censuur resoluut wordt afgewezen, maar noodzakelijke oorlogsbeperkingen worden toegepast;
44. prijst de moed en inzet van Oekraïense mensenrechtenverdedigers en journalisten die mensenrechtenschendingen in tijdelijk bezette gebieden documenteren; erkent dat Oekraïne in de frontlinie van de informatieoorlog staat en daarmee een strategische positie inneemt, en is ingenomen met de betrokkenheid van het land bij Europese initiatieven zoals Democracy Shield en de gezamenlijke toezeggingen op het gebied van veiligheid om buitenlandse informatiemanipulatie en inmenging (FIMI) tegen te gaan; is zich ervan bewust dat Oekraïne voor de EU een belangrijke partner is in de strijd tegen FIMI, en dringt er bij de EU en haar lidstaten op aan de strijd tegen Russische desinformatie en hybride dreigingen op te voeren; pleit ervoor digitale geletterdheid te bevorderen, de digitaledienstenverordening op socialemediaplatforms te handhaven en de eigen strategische communicatie van de EU te versterken om Russische inmenging tegen te gaan en de aanzienlijke steun van de EU aan Oekraïne duidelijk voor het voetlicht te brengen;
45. is ingenomen met de wetgevingsinitiatieven die de gelijkheid van lhbtqi+-personen en andere gemarginaliseerde groepen moeten bevorderen, met name wetsontwerpen 5488 (haatmisdrijven), 12252 (samenlevingscontracten) en 9103 (geregistreerde partnerschappen); dringt aan op snelle goedkeuring van deze wetten om ervoor te zorgen dat de normen van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens worden nageleefd; pleit ervoor dat er een nieuwe antidiscriminatiewet wordt aangenomen inzake seksuele gerichtheid, genderidentiteit en handicap, en dat het Oekraïense rechtskader voor de bestrijding van discriminatie verder wordt versterkt;
46. is verheugd over de aanpassingen van juli 2024 in de wet inzake nationale minderheden, waarmee tweetalige onderwijstrajecten worden ingevoerd, en pleit voor een snelle uitvoering van deze hervormingen door middel van adequate financiering en scholing van onderwijzend personeel; is ingenomen met de oprichting van de Raad van nationale minderheden en de goedkeuring van het actieplan voor de bescherming van de rechten

van nationale minderheden tot 2027, dat tot doel heeft de Oekraïense wetgeving in overeenstemming te brengen met de Europese normen; dringt aan op een gestructureerde en inhoudelijke dialoog met minderheidsgemeenschappen en op volledige uitvoering van de aanbevelingen van de Commissie van Venetië;

47. prijst het vermogen van Oekraïne om de continuïteit en hervorming van het onderwijs te waarborgen, met name via digitale hulpmiddelen, door de EU ondersteunde programma's en de ontwikkeling van veerkrachtige openbare infrastructuur; spoort de Commissie aan de steun voor Oekraïense studenten en instellingen in het kader van Erasmus+, Horizon Europa en de EU4Youth-programma's uit te breiden;
48. juicht het toe dat Oekraïne het Verdrag van Istanbul heeft geratificeerd en dat er centra voor slachtofferhulp zijn opgezet; spoort Oekraïne aan financiering te blijven verstrekken voor de preventie van gendergerelateerd geweld en slachtofferhulp, zeker gezien het verhoogde risico daarop vanwege de oorlog; spoort Oekraïne aan om de wet inzake de beginselen van voorkoming en bestrijding van discriminatie in Oekraïne en de bepalingen in het Oekraïense wetboek van strafrecht inzake haatmisdrijven in overeenstemming te brengen met internationale normen, en de wetwijzigingen door te voeren die nodig zijn om het Verdrag van Istanbul uit te voeren;
49. erkent het verhoogde risico op mensenhandel in conflict- en postconflictsituaties, vooral voor vrouwen en kinderen; verzoekt de Oekraïense autoriteiten om, met steun van de EU, de opsporingsmechanismen te versterken en samen te werken met het maatschappelijk middenveld om de bescherming en rehabilitatie van slachtoffers te waarborgen, in overeenstemming met de EU-richtlijn inzake de voorkoming en bestrijding van mensenhandel³;
50. is een voorstander van het opschroeven van de EU-bijstand aan Oekraïne op het gebied van fysieke revalidatie en prothesegerelateerde zorg, met name voor gewonde soldaten, slachtoffers van mijnen en geamputeerden; wijst erop hoe belangrijk het is dat er een nationaal systeem voor prothesen en revalidatie wordt opgezet met steun van de EU en de lidstaten; pleit voor partnerschappen met Europese medische instellingen om de capaciteit, scholing en toegang tot moderne apparatuur te verbeteren;
51. neemt kennis van de goedkeuring van de wet die orthodoxe parochies in Oekraïne toestaat zich los te maken van het Patriarchaat Moskou en vrij te kiezen voor aansluiting bij een andere hiërarchie; veroordeelt de onrechtmatige toe-eigening en verwijdering van cultureel erfgoed uit tijdelijk bezette Oekraïense gebieden door Russische troepen; dringt aan op de eerbiediging van religieus en cultureel erfgoed in tijdelijk bezette gebieden, waaronder 485 reeds verwoeste locaties, plaatsen voor de eredienst en heilige plaatsen; wijst op de verantwoordelijkheid van alle partijen om cultureel erfgoed te beschermen in overeenstemming met internationale verdragen;
52. roept Oekraïne op door te gaan met de aanpassing van arbeidsnormen, met name op het punt van vrijheid van vergadering en sociale dialoog, en spoort Oekraïne aan zijn nationale arbeids- en sociale wetgeving in overeenstemming te blijven brengen met de

³ Richtlijn (EU) 2024/1712 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 tot wijziging van Richtlijn 2011/36/EU inzake de voorkoming en bestrijding van mensenhandel en de bescherming van slachtoffers daarvan (PB L, 2024/1712, 24.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1712/oj>).

EU-normen, in het bijzonder op het gebied van werkgelegenheid, sociaal beleid en gelijke kansen; verzoekt de Commissie extra steun te verlenen om vorderingen op dit gebied te stimuleren; benadrukt dat er breed overleg moet plaatsvinden met vakbonden en het maatschappelijk middenveld, en beveelt aan te profiteren van de deskundigheid van de Internationale Arbeidsorganisatie op dit gebied;

Regionale samenwerking en betrekkingen van goed nabuurschap

53. is ingenomen met de actieve deelname van Oekraïne aan regionale initiatieven, zoals zijn leidende rol in het forum voor het maatschappelijk middenveld van het Oostelijk Partnerschap en de coördinatie van grensoverschrijdende projecten met EU-lidstaten;
54. is verheugd over de recente gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid getiteld “De strategische aanpak van de Europese Unie voor het Zwarte Zeegebied”⁴ en met name de mogelijkheden om in dit kader met Oekraïne samen te werken; spoort Oekraïne aan actief te blijven deelnemen aan het Oostelijk Partnerschap en de Parlementaire Vergadering Euronest als “voortrekker op het gebied van integratie” die zich inzet voor Europese waarden en hervormingen in de hele regio;
55. is ingenomen met alle pogingen van Oekraïne en de EU-lidstaten om onopgeloste aspecten van historische bilaterale en regionale betrekkingen, zoals het bloedbad in Wolynië, aan te pakken in een geest van ware en oprechte verzoening en met eerbiediging van de EU-waarden van menselijke waardigheid en goede nabuurschapsbetrekkingen alsook een kritische analyse van historische gebeurtenissen, en moedigt deze pogingen aan; is van mening dat alle betrokken partijen met goede wil op constructieve wijze kunnen komen tot een sereen verzoeningsproces waarin wordt gestreefd naar wederzijds begrip; is in dit verband verheugd over de lopende gesprekken tussen de Poolse en de Oekraïense autoriteiten, die in april 2025 hebben geleid tot de hervatting van het blootleggen van graven van Poolse burgers op Oekraïens grondgebied; hoopt dat het proces wordt voortgezet met het duidelijke doel de slachtoffers een waardige begrafenis en herdenking te gunnen;
56. is diep bezorgd over de recente ontdekking dat Hongaarse veiligheidsdiensten inlichtingenactiviteiten hebben uitgevoerd in de regio Transkarpatië, in het zuidwesten van Oekraïne; betreurt het systematische beleid van de Hongaarse regering dat erop is gericht de inspanningen van Oekraïne om zichzelf te verdedigen te ondermijnen en kwesties die verband houden met de Hongaarse minderheid in Oekraïne uit te buiten voor politiek gewin, hetgeen de vorderingen van Oekraïne in de richting van EU-integratie belemmert;

Sociaal-economische hervormingen

57. is ingenomen met de uitvoering door Oekraïne van het prioritaire actieplan voor 2023-2024 en de goedkeuring van de wetgeving die nodig is voor de hervorming van het bureau voor economische zekerheid van Oekraïne, zodat het belastingontduiking en

⁴ Gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 28 mei 2025 getiteld “De strategische aanpak van de Europese Unie voor het Zwarte Zeegebied” (JOIN(2025)0135).

economische criminaliteit doeltreffender kan bestrijden;

58. herinnert aan de goedkeuring van de wet inzake lokale overheidsdiensten in 2023 en moedigt de Oekraïense regering aan een systemische aanpak te hanteren voor de komende hervormingen van het openbaar bestuur door een duidelijke visie en een gestructureerde uitvoeringsstrategie vast te stellen; benadrukt dat de institutionele en administratieve capaciteit moet worden opgebouwd die noodzakelijk is om het succes op lange termijn en de impact van de toetredingsgerelateerde hervormingen te waarborgen, niet alleen in de wetgeving, maar ook in de praktijk; is verheugd over de recente goedkeuring door de Verchovna Rada van wetsontwerp nr. 8222, dat het beloningsstelsel voor ambtenaren moet harmoniseren om zo de efficiëntie van het bestuur te verbeteren en in overeenstemming te brengen met de Europese normen voor het beheer van openbare diensten;
59. spoort Oekraïne aan vooruitgang te boeken met de goedkeuring van de wijzigingen van de wet inzake lokaal bestuur, waaronder wetsontwerp nr. 4298, zodat de hervormingen van het lokale bestuur in overeenstemming worden gebracht met de EU-normen; dringt aan op een evenwichtig rechtskader voor administratief toezicht dat het evenredigheidsbeginsel en het Europees Handvest inzake lokale autonomie eerbiedigt en tegelijkertijd de bevoegdheden, de prerogatieven en het zelfbestuur van lokale overheden waarborgt; herhaalt zijn pleidooi om lokale en regionale overheden officieel de status van rechtspersoonlijkheid te verlenen;
60. pleit ervoor om vooruitgang te blijven boeken bij de decentralisatiehervorming en de versterking van zelfbestuur op lokaal niveau; is verheugd over de aftrap van fase III van het door de EU en de lidstaten gesteunde U-LEAD-programma, dat gericht is op versterking van lokaal zelfbestuur en bevordering van een veerkrachtig herstel op lokaal en regionaal niveau; wijst erop dat moet worden gewaarborgd dat alle toekomstige grondwets- en institutionele hervormingen, met inbegrip van electorale en decentralisatiehervormingen, op transparante en inclusieve wijze en in overeenstemming met de aanbevelingen van de Commissie van Venetië worden doorgevoerd;
61. acht het een goede zaak dat Oekraïne de belangrijkste mijlpalen heeft verwezenlijkt, en verzoekt Oekraïne vooruitgang te blijven boeken bij de uitvoering van het Oekraïneplan, overeenkomstig Verordening (EU) 2024/792, en ook de waarden en normen waarop dat is gebaseerd, in acht te nemen; benadrukt dat de Commissie moet vasthouden aan de conditionaliteit, met name wat betreft pijler III van de faciliteit, om duurzaamheid en verantwoordingsplicht in het hervormingsproces te waarborgen; benadrukt dat Oekraïne goed op stoom is met het doorvoeren van de hervormingen en dat dit te danken is aan de brede maatschappelijke consensus en de conditionaliteit van de faciliteit voor Oekraïne;
62. is ingenomen met de aanhoudende steun voor maatschappelijke organisaties via het beleidsterrein maatschappelijk middenveld van de faciliteit voor Oekraïne en spoort Oekraïne aan ervoor te zorgen dat maatschappelijke organisaties niet onnodig in hun activiteiten worden belemmerd vanwege vereisten inzake financiële verslaglegging; acht het voor een doeltreffende uitvoering van het Oekraïneplan en de verwezenlijking van hoogwaardige hervormingen in het kader daarvan belangrijk dat er op zinvolle wordt samengewerkt met het maatschappelijk middenveld en lokale overheden; spoort de Oekraïense gerechtelijke autoriteiten aan om ter bescherming van activisten uit het

maatschappelijk middenveld de bestaande mechanismen te versterken, onder meer door middel van gerechtelijke maatregelen; dringt er bij Oekraïne op aan te waarborgen dat de vereisten inzake financiële verslaglegging en de regelgeving inzake de uiteindelijke begunstigden van rechtspersonen geen onnodige negatieve gevolgen hebben voor de werking en onafhankelijkheid van maatschappelijke organisaties; is ingenomen met de aanhoudende steun voor maatschappelijke organisaties via het beleidsterrein maatschappelijk middenveld van de faciliteit voor Oekraïne;

63. benadrukt dat de wederopbouw van Oekraïne niet kan worden los gezien van zijn hervormingen in het kader van de EU-toetreding en dat sociale rechtvaardigheid, duurzaamheid, transparantie en lokale zeggenschap daarbij leidende beginselen moeten zijn; benadrukt voorts dat de wederopbouw van Oekraïne gebaseerd moet zijn op een robuuste rechtsstaat, transparant bestuur en democratische inclusie; beklemtoont dat justitiële hervormingen, inspanningen op het gebied van corruptiebestrijding en verbeteringen van het openbaar bestuur niet alleen voorwaarden zijn voor toetreding tot de EU, maar ook van fundamenteel belang om investeringen aan te trekken en het vertrouwen tussen de partners en burgers van Oekraïne te herstellen; dringt erop aan dat bij alle wederopbouwinspanningen wordt gekozen voor een genderbewuste aanpak en onder meer ook voor een grotere vertegenwoordiging van vrouwen en minderheden in besluitvormingsprocessen; verzoekt de Oekraïense regering bij de uitvoering van “RebuildUkraine” transparantie en overleg met en deelname van het maatschappelijk middenveld en kwetsbare groepen in de samenleving te waarborgen, met name wat betreft de eerbiediging van de grondrechten en de rechtsstaat, maar ook de niet-discriminerende verdeling en aanwending van EU-middelen;
64. wijst op de cruciale rol van de EU-faciliteit voor Oekraïne en van het programma in het kader van de versnelde terbeschikkingstelling van uitzonderlijke opbrengsten, waarmee in 2025 samen meer dan 30 miljard EUR wordt verstrekt ter ondersteuning van de overheidsdiensten, de macrofinanciële stabiliteit en de hervormingsagenda van Oekraïne; dringt erop aan de financiële steun voor Oekraïne in 2026 en 2027 voort te zetten en te versterken, onder meer door middel van een nieuw macrofinancieel steunpakket om het verwachte begrotingstekort van Oekraïne van 39 miljard EUR op te vangen; merkt bovendien op dat de financiële en economische veerkracht van Oekraïne een essentiële voorwaarde blijft voor de ondersteuning van zijn defensiecapaciteit en hervormingsproces; dringt er daarom op aan oplossingen te overwegen om de buitenlandse schuldenlast van Oekraïne te verlichten;
65. neemt kennis van de economische partnerschapsovereenkomst tussen de VS en Oekraïne over kritieke mineralen en erkent dat de overeenkomst een bevestiging is van de langdurige steun van de VS voor de veiligheid en wederopbouw van Oekraïne, en neemt nota van het in de overeenkomst verwoorde voornemen om het toetredingsproces van Oekraïne tot de EU en de daarmee verband houdende verplichtingen te waarborgen en om verenigbaarheid met de verplichtingen van Oekraïne ten aanzien van internationale financiële instellingen of andere officiële schuldeisers te garanderen; verzoekt de Commissie beide partijen aan te sporen verder te verduidelijken hoe de bepalingen ter waarborging van het EU-integratietraject van Oekraïne zullen worden uitgevoerd, en regelmatig verslag uit te brengen over de verenigbaarheid ervan met het recht van de Unie; acht het van essentieel belang dat bij de winning van mineralen uit hoofde van deze overeenkomst hoge sociale en ecologische normen volledig in acht worden genomen en dat de naleving daarvan wordt gewaarborgd door middel van solide controlemechanismen; verwacht bovendien dat Oekraïne de EU-milieuwetgeving ter

zake, waaronder de kaderrichtlijn water⁵ en de richtlijn betreffende het beheer van afval van winningsindustrieën⁶, volledig in zijn nationale rechtskader opneemt;

66. herinnert eraan dat er in het kader van de uitbreiding van de EU voor moet worden gezorgd dat toetreding niet leidt tot uitbuiting van de natuurlijke hulpbronnen van kandidaat-lidstaten of bijdraagt tot sociale ongelijkheid en aantasting van het milieu;
67. is verheugd over de vooruitgang die Oekraïne heeft geboekt met de gedeeltelijke goedkeuring van wetgeving inzake dierenwelzijn, ook al is er aanzienlijke vertraging ontstaan bij het nakomen van de verplichtingen die in het kader van de diepe en brede vrijhandelsruimte zijn aangegaan; spoort Oekraïne aan verdere vooruitgang te boeken met de goedkeuring van Verordening (EG) nr. 1/2005 van de Raad⁷ inzake de bescherming van dieren tijdens het vervoer, met inachtneming van de lopende herziening van deze wetgeving binnen de EU, aangezien deze verordening van cruciaal belang is voor de naleving van de EU-productienormen en de bevordering van meer uitvoer van dierlijke producten naar de EU; verzoekt de EU en haar lidstaten Oekraïne in dit opzicht financiële en technische bijstand te verlenen;
68. beklemtoont de veerkracht en het belang van de landbouwsector (19 % van het bbp, 53 % van de goederenuitvoer), maar benadrukt ook dat het noodzakelijk is waardeketens te diversifiëren, en wijst op de voordelen die een snelle invoering van de fytosanitaire normen van de EU met zich meebrengen; benadrukt dat milieuwaarborgen belangrijk zijn om een groen herstel van Oekraïne te garanderen; verzoekt de Commissie Oekraïne verder te ondersteunen bij de uitvoering van milieueffectbeoordelingsprocedures, in het bijzonder in de bos- en landbouw, en van strategische milieueffectbeoordelingsprocedures; verzoekt de Commissie bovendien Oekraïne verder te helpen bij het opbouwen van bestuurlijke capaciteit voor de volledige tenuitvoerlegging van het milieuacquis van de EU, onder meer met betrekking tot inspraak van burgers bij de besluitvorming, en bij het aanpassen van zijn wetgeving aan de richtlijn hernieuwbare energie⁸, met name de duurzaamheidscriteria voor bio-energie;
69. verzoekt de Verchovna Rada en de Oekraïense regering wijzigingen aan te brengen in wet nr. 12089, op grond waarvan het momenteel mogelijk is onrechtmatig aan de staat onttrokken grond, waaronder bossen en waterlichamen, te legaliseren ten gunste van

⁵ Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid (PB L 327 van 22.12.2000, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2000/60/oj>).

⁶ Richtlijn 2006/21/EG van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2006 betreffende het beheer van afval van winningsindustrieën en houdende wijziging van Richtlijn 2004/35/EG (PB L 102 van 11.4.2006, blz. 15, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2006/21/oj>).

⁷ Verordening (EG) nr. 1/2005 van de Raad van 22 december 2004 inzake de bescherming van dieren tijdens het vervoer en daarmee samenhangende activiteiten en tot wijziging van de Richtlijnen 64/432/EEG en 93/119/EG en van Verordening (EG) nr. 1255/97 (PB L 3 van 5.1.2005, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2005/1/oj>).

⁸ Richtlijn (EU) 2023/2413 van het Europees Parlement en de Raad van 18 oktober 2023 tot wijziging van Richtlijn (EU) 2018/2001, Verordening (EU) 2018/1999 en Richtlijn 98/70/EG wat de bevordering van energie uit hernieuwbare bronnen betreft, en tot intrekking van Richtlijn (EU) 2015/652 van de Raad (PB L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj>).

particulieren, hetgeen niet in overeenstemming is met het EU-acquis, aangezien de wet in de huidige vorm juridische onzekerheden creëert die de teruggave van dergelijke grond aan de staat onmogelijk maken;

Energie, milieu, duurzame ontwikkeling en connectiviteit

70. is ingenomen met de aanzienlijke vooruitgang die is er geboekt bij de hervormingen in de energiesector en de afstemming van het Oekraïense beleid op de doelstellingen van de Europese Green Deal, en spoort Oekraïne aan in dat opzicht geen stappen terug te zetten; benadrukt dat de energiezekerheid van Oekraïne verder moet worden versterkt door een diepere integratie van het land in de energiemarkt van de EU, onder meer door middel van de synchronisatie van het elektriciteitsnet van Oekraïne met dat van continentaal Europa, intensievere samenwerking op het gebied van gasopslag en -voorziening, en een versnelde uitrol van hernieuwbare energiebronnen en energie-efficiëntiemaatregelen; wijst erop dat vergroting van de veerkracht van kritieke energie-infrastructuur nog steeds van enorm belang is voor de economische stabiliteit en strategische autonomie van Oekraïne;
71. benadrukt dat Oekraïne een aanzienlijk potentieel heeft om energie en energie-intensieve producten te leveren aan de rest van Europa; moedigt Oekraïne daarom aan de energie-interconnecties met naburige lidstaten en regionale partners, zoals de Republiek Moldavië, verder te ontwikkelen met het oog op een verdere integratie in de energiemarkt van de EU; is zich ervan bewust dat Rusland zich met zijn aanvalsoorlog op belangrijke netwerken en fabrieken heeft gericht en deze heeft vernietigd; dringt er bij Oekraïne dan ook op aan gebruik te maken van de wederopbouw om beter te bouwen dan in het verleden door waar mogelijk de meest klimaatvriendelijke technologieën en processen toe te passen, te investeren in hernieuwbare energiebronnen en energie-efficiëntie en de milieueffecten in de hele productieketen tot een minimum te beperken; is ingenomen met de voortdurende inspanningen van de Commissie op dit gebied om de hervorming van de energiesector in Oekraïne, met inbegrip van de wederopbouw en groene transitie, te ondersteunen; dringt aan op voortgang bij de uitvoering van bestaande toezeggingen in het kader van het Oekraïneplan en de pakketten voor de Energiegemeenschap, waaronder de opsplitsing van regionale energiedistributiebedrijven;
72. spoort Oekraïne aan om naar aanleiding van de Russische aanvallen op zijn energie-infrastructuur te zoeken naar de meest kosteneffectieve en betrouwbare oplossingen voor zijn energiesector, bijvoorbeeld door zijn op fossiele brandstoffen gestookte energiecentrales zoveel mogelijk te vervangen door gedecentraliseerde en duurzame energietechnologieën; verzoekt de Commissie en de Oekraïense autoriteiten om de middelen uit de faciliteit voor Oekraïne strategisch aan te wenden en hierbij prioriteit toe te kennen aan investeringen in hernieuwbare energiebronnen, die van cruciaal belang zijn voor het waarborgen van energiezekerheid, milieuduurzaamheid en economische veerkracht op lange termijn, zowel in Oekraïne als in de rest van het continent;
73. uit zijn ernstige bezorgdheid over de schadelijke invloed die Rusland uitoefent binnen het Internationaal Atoomenergieagentschap (IAEA), ondanks zijn herhaalde schendingen van de kernbeginselen van het IAEA inzake nucleaire veiligheid en niet-inmenging; verzoekt de EU en haar lidstaten te pleiten voor meer controle op de rol van

Rusland binnen het IAEA en mogelijke hervormingen te onderzoeken die garanderen dat agressieve landen de neutraliteit en geloofwaardigheid van het internationale nucleaire toezicht niet kunnen ondermijnen;

74. benadrukt dat de Russische aanvalsoorlog neerkomt op ecocide, waardoor er ernstige en langdurige milieuschade is aangericht, onder meer in de vorm van de vernietiging van ecosystemen, de verontreiniging van water en bodems, en gerichte aanvallen op industrie- en energie-infrastructuur; acht het van cruciaal belang dat deze daden internationaal als oorlogsmisdaden worden aangemerkt, zodat Rusland wettelijk aansprakelijk kan worden gesteld en Oekraïne vervolgens schadevergoeding kan ontvangen; dringt erop aan dat de EU in het kader van de wederopbouw van Oekraïne een alomvattende strategie voor milieuherstel ondersteunt; verzoekt de EU en haar lidstaten volledige steun te verlenen aan alle initiatieven om de milieuvernietiging als gevolg van de Russische oorlog te documenteren en zich achter de inspanningen te scharen om in buitenlandse rechtsgebieden de schuldigen ter verantwoording te roepen en schadevergoeding te eisen;
75. prijst Oekraïne voor de goedkeuring van zijn nationaal energie- en klimaatplan, waarin het energie- en klimaatbeleid voor de periode tot 2030 wordt gecoördineerd en gepland, en dat specifieke doelstellingen bevat, waaronder een aanzienlijke vermindering van de broeikasgasemissies en een groter aandeel van hernieuwbare energie; ondersteunt de voortdurende inspanningen van het fonds voor energie-efficiëntie en het onlangs opgerichte decarbonisatiefonds; verzoekt de EU en de lidstaten de financiële duurzaamheid van deze instrumenten te garanderen, met name in het kader van de wederopbouw en de integratie van hernieuwbare energiebronnen in woningen; moedigt Oekraïne aan het beginsel van een rechtvaardige transitie te integreren in de hervormingen op het gebied van energie om de sociale gevolgen te beperken en kwetsbare groepen te ondersteunen;
76. dringt er bij de Commissie en de lidstaten op aan nucleaire veiligheid als een centraal onderdeel op te nemen in de strategie voor het herstel en de EU-integratie van Oekraïne, waarbij aanpassing aan het EU-acquis inzake kernenergie en stralingsbescherming in het kader van Euratom moet worden gewaarborgd; steunt de versterking van de nucleaire veiligheid en responscapaciteit bij calamiteiten met radioactieve stoffen van Oekraïne als centraal onderdeel van de strategie voor het herstel en de EU-integratie van Oekraïne, onder meer door technische en financiële bijstand van de EU en internationale partners; pleit voor het opzetten van een door de EU geleid initiatief om de nucleaire veiligheid te versterken, kritieke infrastructuur te beschermen en stralingsincidenten als gevolg van Russische agressie te voorkomen; spreekt zijn ernstige bezorgdheid uit over de pogingen van de Russische Federatie om kritieke infrastructuur van Oekraïne feitelijk in handen te krijgen, en ook over de geloofwaardige berichten dat zij voornemens zou zijn de kerncentrale van Zaporizja los te koppelen van het Oekraïense elektriciteitsnet en onder dwang te integreren in het Russische energiesysteem, hetgeen een schending zou zijn van de soevereiniteit van Oekraïne en het internationaal recht en een aanzienlijk risico zou vormen voor de nucleaire veiligheid; dringt erop aan dat al het Russische militaire personeel en materieel onmiddellijk en onvoorwaardelijk worden teruggetrokken uit de installaties van de kerncentrale Zaporizja en alle andere nucleaire installaties in Oekraïne, en verzoekt het IAEA zich publiekelijk en ondubbelzinnig uit te spreken tegen alle plannen in die richting; stelt dat de integriteit en veerkracht van de Oekraïense nucleaire infrastructuur niet uitsluitend een nationale aangelegenheid, maar ook een gedeelde

Europese verantwoordelijkheid is; pleit voor gecoördineerde noodplannen en meer grensoverschrijdende samenwerking tussen de EU-lidstaten om te reageren op mogelijke nucleaire dreigingen als gevolg van Russische acties in Oekraïne;

77. dringt er bij Oekraïne op aan om illegale houtkap, bijvoorbeeld in de oerbossen van de Karpaten, doeltreffend te bestrijden, in overeenstemming met normen voor duurzaam bosbeheer en milieubescherming; roept de EU op om illegale houtkap in verband met het onwettige project voor het skiresort in Svydovets te helpen voorkomen; spoort Oekraïne aan te investeren in duurzame en in ecologisch en milieuopzicht veilige toeristische infrastructuur;
78. verzoekt de Commissie Oekraïne te helpen om toe te blijven werken naar een hoge mate van toereikendheid van het Emerald-netwerk met betrekking tot de gebieden van bijzonder belang vanuit het oogpunt van instandhouding;
79. is ingenomen met het feit dat 63 % van de totale uitvoer van Oekraïne in 2024 naar de EU ging, tegenover 42 % in 2021, hetgeen duidt op een geslaagde heroriëntatie van de handel;
80. wijst op het strategische belang van de ontwikkeling en uitbreiding van spoorwegcorridors die Oekraïne via het trans-Europese vervoersnetwerk (TEN-T) met de EU verbinden, en die zowel civiele als militaire logistieke doeleinden dienen in het kader van een bredere strategie voor infrastructuur voor tweërlei gebruik; pleit voor verdere inspanningen om de digitale en vervoersnormen van Oekraïne in overeenstemming te brengen met die van de EU teneinde handel, mobiliteit en veilige communicatie te bevorderen; benadrukt dat betere connectiviteit gunstig zal zijn voor het economisch herstel en de integratie van Oekraïne;
81. verzoekt de Commissie en de lidstaten alle middelen toe te wijzen die nodig zijn om uiterlijk in 2050 het beoogde niveau van vervoersconnectiviteit en -veerkracht te bereiken in Oekraïne, onder meer door de TEN-T-kaarten verder te actualiseren; is verheugd over de geslaagde ontwikkeling en ingebruikname van de solidariteitscorridors, die Oekraïne in staat hebben gesteld de blokkade van Rusland in de Zwarte Zee te omzeilen en diverse goederen naar internationale markten uit te voeren via de aangrenzende EU-lidstaten en Moldavië; spreekt zijn waardering uit voor het feit dat Oekraïne, ondanks de oorlogsgruwelen en de aanzienlijke daling van de graanproductie, een sleutelrol heeft gespeeld bij het voorkomen van een wereldwijde voedselcrisis door via het in 2022 door president Zelensky gelanceerde humanitaire voedselprogramma “Grain from Ukraine” meer dan 170 000 ton tarwe te leveren aan landen die gebukt gingen onder een bijzonder ernstige voedselcrisis, met name in Afrika; merkt op dat het overgrote deel van het graan dat uit Oekraïne wordt uitgevoerd, bestemd is voor ontwikkelingslanden;
82. is zich bewust van de vooruitgang die Oekraïne heeft geboekt met de integratie in initiatieven van de EU op het gebied van vervoers- en digitale connectiviteit, en wijst op het belang van aanpassing aan het EU-acquis op deze gebieden; is vooral ingenomen met de maatregelen die zijn getroffen om Oekraïne op te nemen in de roamingvrije zone van de EU, waardoor de roamingtarieven voor mobiele telefonie tussen Oekraïne en de EU voor burgers en bedrijven werden afgeschaft;

83. benadrukt hoe belangrijk het is de connectiviteit, interoperabiliteit en capaciteit van digitale en IT-systemen tussen de EU en Oekraïne te verbeteren, in overeenstemming met de associatieovereenkomst; dringt aan op voortdurende inspanningen om digitaal beleid te harmoniseren, de samenwerking op het gebied van cyberbeveiliging uit te breiden en te zorgen voor veerkrachtige en veilige digitale infrastructuur; is in dit verband ingenomen met de sluiting van een samenwerkingsovereenkomst tussen het Agentschap van de Europese Unie voor cyberbeveiliging en de Oekraïense cyberbeveiligingsautoriteiten in december 2023;

Toetredingsonderhandelingen

84. wijst nogmaals op de beslissing van de Europese Raad van 14-15 december 2023 om toetredingsonderhandelingen met Oekraïne te openen, die een historische mijlpaal vormt op het pad van Oekraïne naar EU-lidmaatschap; is verheugd over het snelle bijeenroepen van de eerste intergouvernementele toetredingsconferentie EU-Oekraïne op 25 juni 2024, waar het onderhandelingsproces officieel in gang werd gezet, en is ingenomen met de inschatting van commissaris Kos dat alle screenings uiterlijk in najaar van 2025 voltooid kunnen zijn;
85. erkent de belangrijke hervormingen en de inzet van Oekraïne en beveelt de Commissie daarom aan spoedig onderhandelingsclusters met Oekraïne te openen om de behandeling van het verzoek van het land om toetreding tot de EU zo snel mogelijk te doen vorderen, onder voorbehoud van de verdere uitvoering van het EU-acquis en de voltooiing van de hervormingen die zijn ingezet; benadrukt dat de toetredingsonderhandelingen een duidelijk en transparant pad moeten volgen, aan de hand van objectieve en meetbare criteria; benadrukt dat die moeten bestaan uit hervormingen op alle fundamentele terreinen en goed werkende, stabiele instellingen die de democratie, de rechtsstaat, de mensenrechten en met name het respect voor en de bescherming van minderheden hoog in het vaandel dragen; wijst op de aanbevelingen van de Commissie voor het komende jaar;
86. verzoekt de Hongaarse regering en de lidstaten te goeder trouw te handelen bij het oplossen van kwesties die vergelijkbaar zijn met die in verband met de Oekraïense wet inzake nationale minderheden, en dergelijke kwesties niet te gebruiken als reden om de toetreding van Oekraïne tot de EU te blokkeren; verzoekt de Hongaarse regering dan ook om de start van de eerste onderhandelingsclusters niet langer tegen te houden en Oekraïne en zijn buurland Moldavië in staat te stellen samen vooruitgang te blijven boeken op hun weg naar het EU-lidmaatschap;
87. herinnert eraan dat het uitbreidingsproces niet mag worden gebruikt om bilaterale geschillen te beslechten of een op verdiensten gebaseerde aanpak te vertragen, maar dat dergelijke kwesties los van het toetredingstraject en door middel van een constructieve dialoog en echte samenwerking moeten worden opgelost; herinnert eraan dat te veel vertraging op weg naar volwaardig EU-lidmaatschap zowel de publieke steun als de politieke wil binnen de kandidaat-lidstaat in gevaar kan brengen;
88. roept, ter voorbereiding van de onderhandelingen, op tot aanhoudende EU-steun, met name in de vorm van ondersteuning van deskundigen om administratieve tekortkomingen als gevolg van de aanhoudende agressie tegen Oekraïne te ondervangen; dringt er bij de EU bovendien op aan technische bijstand te verlenen om Oekraïne te helpen op efficiënte wijze aan alle toetredingscriteria te voldoen; betreurt

het besluit van de Amerikaanse regering om de financiering van het Amerikaans Bureau voor Internationale Ontwikkeling (USAID) in te trekken, hetgeen reeds onmiddellijk gevolgen heeft gehad voor de steun in Oekraïne voor cruciale hervormingsprocessen, onder meer op het gebied van de rechtsstaat, corruptiebestrijding, het beheer van de overheidsfinanciën, economische ontwikkeling, energiezekerheid, en de verlening van humanitaire hulp; is ingenomen met de inspanningen van de Commissie en internationale partners om de meest dringende lacunes aan te pakken die door het intrekken van deze financiering zijn ontstaan;

89. wijst erop dat er vóór de toetreding van Oekraïne tot de EU meer EU-steun nodig is om de integratie van Oekraïne te versnellen door middel van programma's voor gerichte financiële en technische bijstand, en benadrukt dat zowel Oekraïne als de EU baat zou hebben bij een geleidelijke integratie van het land in het beleid en de programma's van de EU, naast de formele toetredingsonderhandelingen;
90. merkt op dat de integratie van Oekraïne in de EU, gelet op de omvang van het land en de aanhoudende oorlog, een complexe zaak is die uitdagingen met zich meebrengt in cruciale sectoren zoals de landbouw, en die noopt tot aanzienlijke institutionele en financiële hervormingen binnen de EU om ervoor te zorgen dat zij de capaciteit heeft om Oekraïne op te nemen; verzoekt de EU en de lidstaten daarom deze uitdagingen proactief aan te pakken, de EU-burgers duidelijk te informeren over de voordelen van de integratie van Oekraïne, duurzame en billijke oplossingen te vinden voor gevoelige sectoren en parallel aan de lopende toetredingsonderhandelingen de noodzakelijke interne hervormingen door te voeren; verzoekt de Commissie steun te verlenen aan de sectoren die het meest zijn blootgesteld aan de gevolgen van handelsliberalisering in het kader van de toetreding van Oekraïne; merkt tegelijkertijd op dat de ervaring met eerdere uitbreidingsrondes leert dat er in bepaalde specifieke sectoren waar het acquis nog niet volledig van toepassing is, overgangsperioden nodig kunnen zijn om de huidige lidstaten in staat te stellen zich aan te passen; verzoekt de lidstaten nogmaals blijk te geven van een duidelijke en ondubbelzinnige politieke toewijding ten aanzien van het uitbreidingsproces en dat proces niet te misbruiken voor het beslechten van bilaterale geschillen, die los van het toetredingstraject moeten worden opgelost;
91. herhaalt zijn oproep om de slagvaardigheid van de EU te vergroten door haar besluitvorming te hervormen en ook door bij de Raad te kiezen voor stemming met gekwalificeerde meerderheid over de tussenstappen in het toetredingsproces, met name bij het begin van de onderhandelingen en bij het openen en sluiten van afzonderlijke onderhandelingsclusters en -hoofdstukken;
 -
 -
 -
92. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de president, de regering en het parlement van Oekraïne, alsmede aan de regeringen van de lidstaten, de Raad en de Commissie.

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2025)0182

Tussentijdse partnerschapsovereenkomst tussen de EG en de staten in de Stille Oceaan: toetreding van Vanuatu

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 10 september 2025 over het ontwerpbesluit van de Raad betreffende de toetreding van Vanuatu tot de tussentijdse partnerschapsovereenkomst tussen de Europese Gemeenschap, enerzijds, en de staten in de Stille Oceaan, anderzijds (07847/2025 – C10-0085/2025 – 2025/0055(NLE))

(Goedkeuring)

Het Europees Parlement,

- gezien het ontwerpbesluit van de Raad (07847/2025),
 - gezien de tussentijdse partnerschapsovereenkomst tussen de Europese Gemeenschap, enerzijds, en de staten in de Stille Oceaan, anderzijds¹,
 - gezien het verzoek om goedkeuring dat de Raad heeft ingediend krachtens artikel 207, lid 4, eerste alinea, en artikel 218, lid 6, tweede alinea, punt a), v), van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (C10-0085/2025),
 - gezien artikel 107, leden 1 en 4, en artikel 117, lid 7, van zijn Reglement,
 - gezien de aanbeveling van de Commissie internationale handel (A10-0141/2025),
1. hecht zijn goedkeuring aan de toetreding van Vanuatu tot de overeenkomst;
 2. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en de Commissie, alsmede aan de regeringen en parlementen van de lidstaten en Vanuatu.

¹ PB L 272 van 16.10.2009, blz. 2, ELI:
http://data.europa.eu/eli/agree_international/2009/729/oj.

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2025)0183

Overeenkomst voor wetenschappelijke en technologische samenwerking tussen de EG en India: verlenging van de overeenkomst

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 10 september 2025 over het ontwerpbesluit van de Raad betreffende de verlenging van de Overeenkomst voor wetenschappelijke en technologische samenwerking tussen de Europese Gemeenschap en de regering van de Republiek India (08080/2025 – C10-0095/2025 – 2025/0066(NLE)) (Goedkeuring)

Het Europees Parlement,

- gezien het ontwerpbesluit van de Raad (08080/2025),
 - gezien Besluit 2002/648/EG van de Raad van 25 juni 2002 tot sluiting van de Overeenkomst voor wetenschappelijke en technologische samenwerking tussen de Europese Gemeenschap en de regering van de Republiek India¹,
 - gezien het verzoek om goedkeuring dat de Raad heeft ingediend krachtens artikel 186 en artikel 218, lid 6, tweede alinea, punt a), v), van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (C10-0095/2025),
 - gezien artikel 107, leden 1 en 4, en artikel 117, lid 7, van zijn Reglement,
 - gezien de aanbeveling van de Commissie industrie, onderzoek en energie (A10-0145/2025),
1. hecht zijn goedkeuring aan de verlenging van de overeenkomst;
 2. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en de Commissie, alsmede aan de regeringen en parlementen van de lidstaten en de Republiek India.

¹ PB L 213 van 9.8.2002, blz. 29, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2002/648/oj>.

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2025)0184

Samenwerkingsovereenkomst EU-Zwitserland: Europese satellietnavigatieprogramma's

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 10 september 2025 over het ontwerpbesluit van de Raad betreffende de sluiting van de samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de Zwitserse Bondsstaat, anderzijds, inzake de Europese satellietnavigatieprogramma's (07818/2025– C10-0087/2025 – 2012/0231(NLE))

(Goedkeuring)

Het Europees Parlement,

- gezien het ontwerpbesluit van de Raad (07818/2025),
 - gezien het ontwerp van de samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de Zwitserse Bondsstaat, anderzijds, inzake de Europese satellietnavigatieprogramma's (10505/2013),
 - gezien het verzoek om goedkeuring dat de Raad heeft ingediend krachtens artikel 189 en artikel 218, lid 6, tweede alinea, punt a), van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (C10-0087/2025),
 - gezien artikel 107, leden 1 en 4, en artikel 117, lid 7, van zijn Reglement,
 - gezien de aanbeveling van de Commissie industrie, onderzoek en energie (A10-0146/2025),
1. hecht zijn goedkeuring aan de sluiting van de overeenkomst;
 2. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en de Commissie, alsmede aan de regeringen en parlementen van de lidstaten en de Zwitserse Bondsstaat.

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2025)0186

Rol van het cohesiebeleid bij de ondersteuning van de rechtvaardige transitie

Resolutie van het Europees Parlement van 10 september 2025 over de rol van het cohesiebeleid bij de ondersteuning van de rechtvaardige transitie (2024/2121(INI))

Het Europees Parlement,

- gezien de artikelen 2 en 3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie,
- gezien de artikelen 4, 9, 151, 153, 162, 174 tot en met 178 en 349 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU),
- gezien Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad van 12 februari 2021 tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit¹,
- gezien Verordening (EU) 2021/691 van het Europees Parlement en de Raad van 28 april 2021 betreffende het Europees Fonds voor aanpassing aan de globalisering voor ontslagen werknemers (EFG) en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 1309/2013²,
- gezien Verordening (EU) 2021/1056 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 tot oprichting van het Fonds voor een rechtvaardige transitie³,
- gezien Verordening (EU) 2021/1057 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 tot oprichting van het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1296/2013⁴,
- gezien Verordening (EU) 2021/1058 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling en het Cohesiefonds⁵,
- gezien Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds Plus, het Cohesiefonds, het Fonds

¹ PB L 57 van 18.2.2021, blz. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>.

² PB L 153 van 3.5.2021, blz. 48, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/691/oj>.

³ PB L 231 van 30.6.2021, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1056/oj>.

⁴ PB L 231 van 30.6.2021, blz. 21, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1057/oj>.

⁵ PB L 231 van 30.6.2021, blz. 60, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1058/oj>.

voor een rechtvaardige transitie en het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur en de financiële regels voor die fondsen en voor het Fonds voor asiel, migratie en integratie, het Fonds voor interne veiligheid en het Instrument voor financiële steun voor grensbeheer en visumbeleid (verordening gemeenschappelijke bepalingen)⁶,

- gezien Verordening (EU) 2021/1119 van het Europees Parlement en de Raad van 30 juni 2021 tot vaststelling van een kader voor de verwezenlijking van klimaatneutraliteit, en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 401/2009 en Verordening (EU) 2018/1999 (“Europese klimaatwet”)⁷, met inbegrip van een wettelijke doelstelling voor de EU om uiterlijk in 2050 klimaatneutraal te zijn, en met als tussentijdse doelstelling om de nettobroeikasgasemissies tegen 2030 met ten minste 55 % te verminderen ten opzichte van 1990,
- gezien Verordening (EU) 2024/1735 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 tot vaststelling van een kader van maatregelen ter versterking van het Europese ecosysteem voor de productie van nettonultechnologie en tot wijziging van Verordening (EU) 2018/1724⁸,
- gezien zijn resolutie van 25 maart 2021 over het cohesiebeleid en regionale milieustrategieën in het kader van de strijd tegen de klimaatverandering⁹,
- gezien de resolutie van 20 mei 2021 over demografische tendensen in de regio’s van de EU ombuigen met behulp van instrumenten van het cohesiebeleid¹⁰,
- gezien zijn resolutie van 7 juni 2022 over EU-eilanden en cohesiebeleid: huidige situatie en toekomstige uitdagingen¹¹,
- gezien zijn resolutie van 15 september 2022 over economische, sociale en territoriale cohesie in de EU: het achtste cohesieverslag¹²,
- gezien zijn resolutie van 23 november 2023 over het scheppen van werkgelegenheid: rechtvaardige transitie en investeren met impact¹³,
- gezien zijn resolutie van 23 november 2023 over het benutten van talent in Europa’s regio’s¹⁴,
- gezien zijn resolutie van 12 december 2023 over een nieuwe opzet van het toekomstige kader voor de structuurfondsen van de EU ter ondersteuning van regio’s die bijzonder zwaar getroffen worden door de groene en de digitale transitie en de transitie van de

⁶ PB L 231 van 30.6.2021, blz. 159, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj>.

⁷ **PB L 243 van 9.7.2021, blz. 1**, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj>.

⁸ PB L, 2024/1735, 28.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj>.

⁹ PB C 494 van 8.12.2021, blz. 26.

¹⁰ PB C 15 van 21.1.2022, blz. 125.

¹¹ PB C 493 van 27.12.2022, blz. 48.

¹² **PB C 125 van 5.4.2023, blz. 100.**

¹³ PB C, C/2024/4224, 24.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/4224/oj>.

¹⁴ **PB C, C/2024/4225, 24.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/4225/oj>.**

automobielsector¹⁵,

- gezien zijn resolutie van 14 maart 2024 over het cohesiebeleid 2014-2020 – Uitvoering en resultaten in de lidstaten¹⁶,
- gezien de Overeenkomst van Parijs, die op de 21e Conferentie van de Partijen bij het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering (COP21) op 12 december 2015 in Parijs is aangenomen,
- gezien de Territoriale Agenda 2030 – Een toekomst voor alle plaatsen, die op 1 december 2020 is aangenomen tijdens de informele bijeenkomst van de ministers die verantwoordelijk zijn voor ruimtelijke ordening, territoriale ontwikkeling en/of territoriale cohesie,
- gezien de mededeling van de Commissie van 4 maart 2021 getiteld “Het actieplan voor de Europese pijler van sociale rechten” (COM(2021)0102),
- gezien de mededeling van de Commissie van 14 juli 2021 getiteld ““Fit for 55”: het EU-klimaatstreefdoel voor 2030 bereiken op weg naar klimaatneutraliteit” (COM(2021)0550),
- gezien het verslag van de Commissie van februari 2024 getiteld “Forging a sustainable future together – Cohesion for a competitive and inclusive Europe: report of the High-Level Group on the Future of Cohesion Policy” (Samen een duurzame toekomst smeden – Cohesie voor een concurrerend en inclusief Europa: verslag van de groep op hoog niveau over de toekomst van het cohesiebeleid),
- gezien de mededeling van de Commissie van 27 maart 2024 over het 9e cohesieverslag (COM(2024)0149),
- gezien de mededeling van de Commissie van 26 februari 2025 getiteld “De Clean Industrial Deal: Een gezamenlijke routekaart voor concurrentievermogen en decarbonisatie” (COM(2025)0085),
- gezien de mededeling van de Commissie van 5 maart 2025 getiteld “De vaardigheidsunie” (COM(2025)0090),
- gezien het advies van het Europees Comité van de Regio’s van 8 oktober 2024 getiteld “Een rechtvaardige transitie voor alle regio’s in de EU”¹⁷,
- gezien het advies van het Europees Comité van de Regio’s van 21 november 2024 getiteld “Een vernieuwd cohesiebeleid na 2027 waarbij mensen niet aan hun lot worden overgelaten”¹⁸,
- gezien het rapport van Enrico Letta van 17 april 2024 getiteld “Much more than a market – Speed, Security, Solidarity: Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens”, (Meer dan een markt – Snelheid,

¹⁵ PB C, C/2024/4166, 2.8.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/4166/oj>.

¹⁶ PB C, C/2024/6562, 12.11.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/6562/oj>.

¹⁷ PB C, C/2024/7058, 4.12.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/7058/oj>.

¹⁸ PB C, C/2025/285, 24.1.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/285/oj>.

veiligheid en solidariteit. Versterking van de eengemaakte markt om een duurzame toekomst en welvaart voor alle EU-burgers tot stand te brengen),

- gezien het rapport van Mario Draghi van 9 september 2024 getiteld “The future of European competitiveness” (De toekomst van het Europese concurrentievermogen),
 - gezien artikel 55 van zijn Reglement,
 - gezien het advies van de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken,
 - gezien het verslag van de Commissie regionale ontwikkeling (A10-0137/2025),
- A. overwegende dat de ambitieuze doelstelling om uiterlijk tegen 2050 over te stappen op een koolstofneutrale economie aanzienlijke economische, milieu- en sociale voordelen kan opleveren, waaronder de totstandbrenging van nieuwe industrieën, arbeidskansen en een betere kwaliteit van leven; overwegende dat deze transitie tegelijkertijd ook bestaande verschillen tussen regio's kan vergroten, met onevenredig zware gevolgen voor kwetsbare bevolkingsgroepen vanwege sociaal-economische factoren die hen belemmeren om baat te hebben bij de transitie, en nieuwe kwetsbaarheden kan creëren, met name in regio's die sterk afhankelijk zijn van koolstofintensieve industrieën, waaronder de steenkoolregio's;
- B. overwegende dat er tussen de regio's van de EU aanzienlijke verschillen bestaan op het vlak van sociaal-economische kenmerken, waarbij er sprake is van uiteenlopende niveaus van ontwikkeling, infrastructuur, demografische trends en arbeidsmarktomstandigheden, en dat het duidelijk is dat er geen uniforme oplossing bestaat waarmee adequaat kan worden ingespeeld op hun uiteenlopende behoeften; overwegende dat minder ontwikkelde regio's doorgaans meer te lijden hebben onder de transitie dan meer ontwikkelde regio's;
- C. overwegende dat er nog steeds ongelijkheden bestaan wat betreft de snelheid van de digitale transitie en connectiviteit in Europa, met name in afgelegen en plattelandsgebieden; overwegende dat veel getroffen regio's een gebrek hebben aan basisinfrastructuur en essentiële diensten, waardoor zij moeilijkheden ondervinden bij het aantrekken van productieve investeringen die tot een duurzaam economisch herstel leiden; overwegende dat meer investeringen nodig zijn om de overschakeling naar duurzame en slimme mobiliteit te versnellen en de infrastructuursystemen te moderniseren en te diversifiëren teneinde de toegankelijkheid te verbeteren, innovatie te bevorderen en de transitie naar een groene economie te ondersteunen; overwegende dat het cohesiebeleid een strategische rol moet vervullen bij het overbruggen van deze kloven, het bevorderen van territoriale samenhang en het waarborgen dat geen enkele regio achterblijft bij de transitie;
- D. overwegende dat veel van de armste en meest kwetsbare regio's in het oostelijke deel van de EU liggen; overwegende dat de oorlog in Oekraïne een bijkomend negatief effect op deze regio's heeft;
- E. overwegende dat het feit dat eilanden fysiek gescheiden en geïsoleerd zijn ten opzichte van het vasteland een blijvend structureel nadeel vormt dat van invloed is op meerdere aspecten van het economische en sociale leven, waaronder toegang tot de arbeidsmarkt, onderwijs, gezondheidszorg, mobiliteit en openbare diensten; overwegende dat het

- beperkte grondgebied van eilanden de mogelijkheden voor professionele bij- en omscholing aanzienlijk beperkt en daarmee ook het vermogen van werknemers om zich aan te passen aan structurele veranderingen of sectorale verschuivingen, bijvoorbeeld als gevolg van de groene en de digitale transitie; overwegende dat werknemers door dit gebrek aan alternatieven vaak gedwongen worden hun geboortestreek te verlaten om elders werk te vinden, waardoor hun “recht om te blijven” wordt ondermijnd en de ontvolking en braindrain in eilandgebieden in de hand worden gewerkt;
- F. overwegende dat het Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF) van de EU een belangrijk instrument is om ervoor te zorgen dat mensen die in door de transitie naar klimaatneutraliteit getroffen gebieden wonen, niet achterblijven, en om bij te dragen aan de doelstelling om regio's en mensen in staat te stellen de sociale, werkgelegenheids-, economische en milieueffecten van de transitie het hoofd te bieden, en dat dit fonds dat ook in de toekomst moet blijven; overwegende dat de absorptiepercentages in dit stadium van de programmeringsperiode nog te laag zijn;
- G. overwegende dat de transitie naar een koolstofarme economie, de mondiale klimaatcrisis en de milieuvervuiling, met hun gevolgen voor voeding, onderwijs en gezondheid, ook een crisis inhouden op het vlak van de rechten van kinderen in de verschillende regio's van de EU, en dat er doeltreffende en zinvolle maatregelen moeten worden genomen om ervoor te zorgen dat kinderen en toekomstige generaties kunnen opgroeien in waardigheid en uitgerust zijn voor de gekwalificeerde arbeidsmarkt van de toekomst;
- H. overwegende dat aanbevelingen aan de lidstaten voor een algemene, van voldoende middelen voorziene strategie ter bestrijding van armoede, met name bij gezinnen en kinderen in de EU, en beleid en maatregelen ter uitvoering daarvan, de verdieping van de interne markt en vooruitgang bij de verwezenlijking van economische, sociale en territoriale cohesie bevorderen en het doel van de Commissie voor een concurrerend en inclusief Europa van diverse regio's ondersteunen;
- I. overwegende dat Europa momenteel te kampen heeft met een tekort aan arbeidskrachten en vakmensen, hetgeen het concurrentievermogen van de Unie belemmert, zoals vastgesteld in de rapporten van Draghi en Letta; overwegende dat een strategische decentralisatie van industriële en technologische ontwikkeling en investeringen naar regio's die gevolgen van de transitie ondervinden, kan helpen om dergelijke tekorten aan te pakken, maar dat hiervoor voldoende investeringen nodig zijn in de bijbehorende openbare diensten en infrastructuur, zoals huisvesting, onderwijs en vervoer;
- J. overwegende dat veel van de sectoren die het hardst door de decarbonisatie zijn getroffen, te maken hadden met ongunstige arbeidsomstandigheden en afhankelijk waren van seizoenarbeiders; overwegende dat de groene en de digitale transitie hand in hand moeten gaan met sociale rechtvaardigheid; overwegende dat een rechtvaardige transitie moet bijdragen tot het aanpakken van discriminatie op de werkplek, het waarborgen van fatsoenlijke en hoogwaardige arbeidsomstandigheden, het verhogen van de arbeidsnormen en het garanderen van doeltreffende vangnetten en beschermingsmechanismen voor werknemers wier banen worden getroffen;
- K. overwegende dat het toerisme een belangrijke sector van de economie van de EU is, die een directe en indirecte bijdrage van ruim 10 % levert aan het bbp van de EU en een

vitale rol vervult bij het versterken van het concurrentievermogen, het sociaal welzijn en duurzame werkgelegenheid, met name in regio's die sterk afhankelijk zijn van het toerisme; overwegende dat het toerisme een aanzienlijke bijdrage kan leveren aan de territoriale cohesie, met name in afgelegen, plattelands-, kust-, ultraperifere en insulaire regio's, en de economische diversificatie en rechtvaardige transitie kan ondersteunen in gebieden die kampen met structurele uitdagingen, bevolkingsafname of afhankelijkheid van koolstofintensieve industrieën; overwegende dat in de toeristische sector van de EU, die voor het merendeel bestaat uit 2,3 miljoen kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's), ongeveer 12,3 miljoen mensen werkzaam zijn, en dat deze sector een belangrijke economische activiteit vormt met sterke multiplicatoreffecten in uiteenlopende sectoren; overwegende dat het cohesiebeleid strategieën voor duurzaam toerisme als onderdeel van de rechtvaardige transitie moet ondersteunen, om de veerkracht, innovatie, en de groene en de digitale transformatie in de toeristische sector te bevorderen, en tegelijkertijd inclusieve groei en het behoud van cultureel en natuurlijk erfgoed te stimuleren;

- L. overwegende dat de EU, in tegenstelling tot haar belangrijkste concurrenten, een wereldleider is op het gebied van emissiereductie en tegelijkertijd tal van uitdagingen het hoofd biedt die voortvloeien uit de complexe mondiale geopolitieke en economische context;
- M. overwegende dat de energietransitie hand in hand moet gaan met economisch concurrentievermogen, en overwegende dat het van cruciaal belang is om de energiezekerheid van regio's in transitie zeker te stellen;
- N. overwegende dat kernenergie is opgenomen als onderdeel van de groene taxonomie en derhalve een bijdrage levert aan de transitie naar een koolstofvrije economie; overwegende dat meer investeringen in die energievorm zouden bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van de EU inzake strategische autonomie en koolstofemissiereductie; overwegende dat die energiebron een doeltreffende vervanging zou zijn wat betreft energierendement, het scheppen van werkgelegenheid en economische groei in de overgangsregio's;
- O. overwegende dat het Europese continent sneller opwarmt dan de rest van de wereld en dat de risico's van klimaatverandering steeds complexer worden en moeilijker aan te pakken zijn;
- P. overwegende dat de kwetsbare situatie van eilanden en insulaire en ultraperifere regio's bijzondere aandacht en ondersteuning behoeft, gezien de ernstige sociaal-economische uitdagingen waarvoor zij zich gesteld zien in het kader van de transitie naar de energiedoelstellingen van de EU voor 2030 en de doelstelling van een klimaatneutrale economie tegen 2050; overwegende dat de naast elkaar bestaande handicaps van eilanden, die voortkomen uit hun insulaire karakter, in combinatie met de ernstige gevolgen van de klimaatnoodtoestand, hun burgers nog meer benadelen waardoor bestaande sociale en economische ongelijkheden verergeren; overwegende dat de ontwikkelingskloof groeit en de vooruitgang op het vlak van de duurzame ontwikkeling van insulaire regio's in de EU wordt belemmerd doordat extreme weergebeurtenissen en natuurrampen, zoals droogte, overstromingen en natuurbranden, zich steeds vaker voordoen;
- Q. overwegende dat regio's die voorheen afhankelijk waren van energieproductie,

waaronder turfwinning, mijnbouw en raffinage, alsmede andere sterk geïndustrialiseerde regio's, zonder voldoende aandacht en financiële steun het risico lopen economisch in verval te raken, waardoor hun concurrentievermogen afneemt; overwegende dat deze gebieden vaak kampen met demografische uitdagingen, zoals aanhoudende ontvolking, met name op het platteland, op eilanden en in ultraperifere regio's, alsmede vergrijzing en braindrain, met daarnaast ook nog beperkte toegang tot investeringen, gebrekkige infrastructuur, ontoereikende connectiviteit en een groeiende kloof op het vlak van productiviteit en werkgelegenheidskansen in vergelijking met dynamischere regio's; overwegende dat zij omvangrijke steun en specifieke omschakelingsstrategieën nodig hebben om deze uitdagingen in kansen om te kunnen zetten;

- R. overwegende dat de doeltreffendheid van strategieën voor een rechtvaardige transitie afhankelijk is van het coherent en strategisch gebruik van financiële instrumenten van de EU; overwegende dat het daarom van essentieel belang is om bij de territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie een territoriale en plaatsgebonden aanpak te handhaven, en ervoor te zorgen dat regionale en lokale overheden worden betrokken bij het opstellen van bottom-upstrategieën voor de onder het programma vallende gebieden;
- S. overwegende dat de technische bijstand aan overheidsinstanties in het kader van het JTF, InvestEU en de leenfaciliteit voor de overheidssector – de drie pijlers van het mechanisme voor een rechtvaardige transitie – moet worden versterkt;
- T. overwegende dat de aanvraagprocedure voor het JTF eenvoudiger, gestroomlijnd en flexibeler moet worden zodat gezorgd wordt voor een bredere toegankelijkheid en de middelen sneller en doeltreffender kunnen worden ingezet; overwegende dat vereenvoudiging van de procedures van vitaal belang is om de impact van het JTF te maximaliseren, met name voor kleinere regio's en lokale overheden met beperkte administratieve capaciteit, en om ervoor te zorgen dat de steun tijdig terechtkomt bij de gemeenschappen en werknemers die het zwaarst door de groene transitie worden getroffen;

Focussen op gebieden waar banen verloren gaan

- 1. verzoekt de Commissie, op voorstel van de lidstaten en in samenwerking met de regio's en lokale overheden, de instelling van speciale economische JTF-zones te faciliteren voor gebieden die getroffen zijn door bedrijfssluitingen, totdat het merendeel van de verloren gegane banen in de lokale omgeving is vervangen, waarbij in eerste instantie prioritaire toegang tot financiering wordt verleend aan direct getroffen locaties in de algemene omgeving van het gebied waar banen verloren zijn gegaan alsook aan andere gebieden, mits naar behoren is aangetoond dat de directe of indirecte gevolgen van dit banenverlies toegang tot het JTF rechtvaardigen; benadrukt dat ook rekening moet worden gehouden met sociale criteria zoals lokale werkloosheidscijfers, sociaal-economische onzekerheid en een verhoogd risico op sociale uitsluiting, en dat ervoor moet worden gezorgd dat het economisch herstel door de gemeenschap wordt aangestuurd en duurzaam is;
- 2. pleit voor snellere besluitvorming op het gebied van ruimtelijke ordening en voor speciale maatregelen, financieringsinstrumenten en stimulansen in deze gebieden, waaronder tijdelijke en gerichte fiscale stimuleringsmaatregelen voor bedrijven en

investerings, voor zover deze de stabiliteit van de eengemaakte markt niet ondermijnen; wijst er nogmaals op dat dergelijke maatregelen werkgelegenheid kunnen scheppen, kansen kunnen bieden aan mensen die in deze regio's wonen en economische actoren kunnen ondersteunen, en dat daarbij voorrang moet worden gegeven aan kmo's, micro-ondernemingen en traditionele lokale en familiebedrijven, teneinde de regionale ontwikkeling en het concurrentievermogen te versterken;

3. benadrukt dat speciale economische zones investeringen en groei in regio's kunnen stimuleren, zoals de speciale economische zones op de luchthaven van Shannon in County Clare (Ierland) in 1959 en in Katowice (Silezië, Polen) in 1996; benadrukt evenwel dat deze mechanismen onderworpen moeten zijn aan strikte regels om ervoor te zorgen dat de economische voordelen daadwerkelijk ten goede komen aan de lokale bevolking, dat er geen sprake is van enige vorm van sociale of fiscale dumping, witwassen van geld of belastingontduiking, en dat zij voldoen aan strenge criteria op het gebied van sociale, economische en ecologische duurzaamheid, waarbij voorrang wordt gegeven aan lokale bedrijven, met name kmo's en micro-ondernemingen;
4. dringt erop aan insulaire regio's op te nemen als gebieden die in aanmerking komen voor de toepassing van verlaagde belastingtarieven in het kader van insulaire economische JTF-zones, teneinde de onevenredig hoge kosten van levensonderhoud in deze gebieden aan te pakken, die verder worden verergerd door de gevolgen van de groene en de energietransitie; wijst erop dat dergelijke belastingmaatregelen essentieel zijn om de economische levensvatbaarheid van eilandgemeenschappen te vergroten, lokale bedrijven te ondersteunen en duurzame investeringen aan te trekken; benadrukt dat gerichte fiscale stimuleringsmaatregelen kunnen dienen als een doeltreffend instrument om de aanhoudende trend van ontvolking van eilanden tegen te gaan, banencreatie en veerkrachtige, zelfvoorzienende economieën te bevorderen en tegelijkertijd te zorgen voor een eerlijke en inclusieve transitie naar klimaatneutraliteit;

Onderwijs, opleiding van werknemers en leer-werktrajecten

5. wijst erop dat EU-fondsen (de Europese structuur- en investeringsfondsen (ESI-fondsen) en met name het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+), alsook de herstel- en veerkrachtfaciliteit (RFF)) en het JTF worden gebruikt om investeringen in voor- en voerschoolse educatie in een groot aantal regio's te ondersteunen;
6. herhaalt dat veel van de regio's die onder het JTF vallen een lange en trotse geschiedenis hebben op het vlak van programma's voor opleiding en leer-werktrajecten, die van vitaal belang zijn voor de omscholing van werknemers en om een antwoord te bieden op de nieuwe eisen van de arbeidsmarkt; beklemtoont dat de voortzetting daarvan prioriteit moet krijgen; dringt aan op financieringsstromen binnen het JTF om met name vrouwen, jongeren en gemarginaliseerde gemeenschappen te helpen toegang te krijgen tot opleidingsmogelijkheden en leer-werktrajecten;
7. benadrukt in dit verband dat prioriteit moet worden gegeven aan investeringen in alle onderwijs- en opleidingsniveaus in de getroffen gebieden, onder meer door groene en digitale vaardigheden, geletterdheid en elementaire rekenvaardigheid alsook STEM-vaardigheden (wetenschap, technologie, engineering en wiskunde) op te nemen in opleidingsprogramma's, in overeenstemming met recente mededelingen van de Commissie over de vaardigheidsunie, het actieplan voor basisvaardigheden en het strategisch kader voor STEM-onderwijs; benadrukt het belang van financiering voor het

versterken van elementaire digitale en technische vaardigheden teneinde de inzetbaarheid en het concurrentievermogen te vergroten; benadrukt de noodzaak van voldoende EU-financiering voor het onderwijs aan kinderen en studenten uit de getroffen gebieden, met inbegrip van financiële steun voor het middelbaar en hoger onderwijs;

8. benadrukt dat het tekort aan gespecialiseerde leraren de vaardighedenkloof in strategische sectoren verergert en het economische concurrentievermogen van minder ontwikkelde regio's ondermijnt; vraagt dat er gerichte programma's worden ontwikkeld om het beroep van leraar aantrekkelijker te maken, met name in STEM-vakken, door middel van economische en niet-economische stimulansen, vooral in regio's die door de transitie worden getroffen; benadrukt dat het belangrijk is om specifieke middelen uit te trekken voor innovatieve opleidingen voor leerkrachten en opleiders, evenals voor de ontwikkeling van digitale pedagogische vaardigheden, die essentieel zijn om werknemers voor te bereiden op industriële transitie; dringt aan op maatregelen ter verbetering van het salaris en de arbeidsomstandigheden van leraren teneinde gekwalificeerde docenten aan te trekken en te behouden, met name in gebieden waar een transitie aan de gang is, en erkent hun cruciale rol bij de voorbereiding van de arbeidskrachten voor toekomstige industriële behoeften; verzoekt de Commissie om een beoordeling te maken van het effect van investeringen in de opleiding van opleiders en leraren om te zorgen voor een beter gebruik van de financiering en om de door studenten en werknemers in minder ontwikkelde regio's verworven vaardigheden te optimaliseren;
9. erkent weliswaar dat er al in leer-werktrajecten is geïnvesteerd, maar dringt erop aan dat een aanzienlijk deel van de onderwijsbudgetten in de getroffen regio's wordt gebruikt voor leer-werktrajecten en beroepsopleidingen die aansluiten bij de behoeften van de lokale gemeenschap waarin banen verloren zijn gegaan, door middel van hoogwaardige programma's voor leer-werktrajecten, waarbij ervoor wordt gezorgd dat deze programma's een gepaste vergoeding, fatsoenlijke arbeidsomstandigheden en een hoogwaardige opleiding bieden;
10. wijst erop dat het cohesiebeleid het juiste antwoord is op economische ongelijkheden en dat het nu, gezien de dreigende de-industrialisering, een bijzonder belangrijke rol vervult; roept op tot meer coördinatie tussen het JTF, het ESF+ en het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling om de impact daarvan op de herschikking en omscholing van werknemers die door industriële herstructureringen worden getroffen zo groot mogelijk te maken; verzoekt voorts om een meer regionale focus bij het beheer van ESF+-middelen, met als richtsnoer een meerlagige aanpak waarbij nationale, regionale en lokale overheden worden betrokken, en om meer en betere synergieën tussen het ESF+ en het JTF, met name op het gebied van onderwijs en opleiding; erkent ook de cruciale rol van de Europese Investeringsbank bij het ondersteunen van de rechtvaardige transitie en de noodzaak om de samenwerking tussen publieke en particuliere investeringen verder te versterken;
11. wijst erop dat het van groot belang is het cohesiebeleid, waaronder het JTF, in overeenstemming te brengen met regionale innovatiestrategieën en prioriteiten op het gebied van slimme specialisatie teneinde het regionale concurrentievermogen te versterken en de economische diversificatie en de veerkracht van gebieden die een transitie doormaken te ondersteunen; dringt er bij de Commissie en de lidstaten op aan om bijzondere aandacht te besteden aan gebieden met een bevolkingsafname en om bij

de selectiecriteria voor projecten die in aanmerking komen voor financiering uit het JTF voorrang te geven aan gebieden die door de transitie worden getroffen boven gebieden die daar niet door worden getroffen, door een hogere score toe te kennen aan ondernemingsinitiatieven die volledig worden ontplooid in gemeenten die getroffen zijn door de sluiting van koolstofintensieve sectoren, en er zo voor te zorgen dat deze stimuleringsmaatregel wordt vertaald in concrete resultaten; verzoekt de Commissie en de lidstaten met aandring om erop toe te zien dat de middelen die in het kader van de RRF beschikbaar zijn, bijdragen aan de ondersteuning van de transitie in de getroffen gebieden;

12. erkent de sleutelrol van de automobielsector in de EU, onder meer bij het scheppen van werkgelegenheid in diverse regio's; acht het van het allerhoogste belang dat de automobielsector wordt meegenomen in het toepassingsgebied van de rechtvaardige transitie, gezien de uitdagingen die de mondiale concurrentie stelt bij de overgang naar elektromobiliteit en de gevolgen van ongerechtvaardigde handelsbelemmeringen; wijst op de noodzaak van gericht beleid waarbij prioriteit wordt gegeven aan de omscholing van werknemers en initiatieven die tot doel hebben het economisch model te diversifiëren van regio's waar de automobielsector sterk vertegenwoordigd is;
13. is van mening dat beroepsopleiding een noodzakelijk antwoord is op de economische transformatie van regio's; beklemtoont dat er via het JTF ambitieuze en gerichte programma's voor beroepsopleiding en omscholing moeten worden opgezet voor werkzoekenden en werknemers die rechtstreeks worden getroffen door de economische transitie, teneinde te voorkomen dat er op lange termijn structurele werkloosheid ontstaat; benadrukt dat er voor deze programma's financiering moet worden toegewezen in de territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie;
14. verzoekt de Commissie samen te werken met de lidstaten, lokale en regionale overheden, vakbonden en lokale bedrijven om ervoor te zorgen dat bijzondere aandacht wordt besteed aan het feit dat werknemers die hun baan hebben verloren, de mogelijkheid krijgen om deel te nemen aan door het ESF+ ondersteunde werkgelegenheids- en opleidingsprogramma's of andere door de EU gefinancierde programma's in hun gemeenschap;
15. benadrukt dat in samenwerking met lokale bedrijven, onderwijsinstellingen, centra voor opleiding en een leven lang leren, sociale partners alsook met lokale en regionale overheden en overheidsdiensten programma's voor opleidingen een leer-werktrajecten moeten worden ontwikkeld voor gebieden die door de transitie worden getroffen, teneinde studenten en werklozen kansen en zinvolle ervaringen binnen hun gemeenschap te bieden en hun "recht om te blijven" te waarborgen;
16. beklemtoont dat doeltreffende om- en bijscholingsprogramma's een adequate planning en voorbereiding vereisen die geruime tijd vóór een uitfasering of ingrijpende industriële verandering moeten plaatsvinden; stelt vast dat de opleiding en herscholing van werknemers en werkzoekenden, bijscholing, omscholing en een leven lang leren zodanig moeten worden vormgegeven dat niemand, ongeacht zijn of haar sector, soort overeenkomst, gender of geografische locatie, achterblijft op de weg naar de groene en de digitale transitie van de EU; dringt aan op maatregelen om de proactieve anticipatie en het plannen van vaardigheidsbehoeften te vereenvoudigen en deze rechten voor alle getroffen werknemers te waarborgen; nodigt de lidstaten en regionale overheden uit om "lokale vaardigheidsraden" of soortgelijke multi-stakeholderorganen op te richten, die

belast zijn met het onderzoek naar lokale vaardigheidskloven, het anticiperen op vaardigheidsbehoeften die verband houden met de groene en de digitale transitie, en het uitbrengen van advies over gerichte investeringen in het kader van het JTF en het ESF+;

17. stelt voor om een regionaal mechanisme in het leven te roepen voor het monitoren en beoordelen van de effecten van regelingen voor leer-werktrajecten, waarbij alle belanghebbenden, inclusief lokale overheden, werkgevers, onderwijsinstellingen en jongeren, worden betrokken; is van mening dat op die manier opleidingsstrategieën snel kunnen worden aangepast aan de eisen van de arbeidsmarkt en aan de directe feedback van deelnemers, wat de duurzaamheid en efficiëntie van leer-werktrajecten op lange termijn waarborgt;
18. wijst erop dat regio's die gevolgen ondervinden van de ecologische transitie te kampen hebben met een tekort aan vaardigheden en arbeidskrachten, terwijl er in veel delen van Europa sprake is van een huisvestingscrisis en overbevolking in stedelijke gebieden; stelt voor om in deze regio's een programma voor betaalbare woningen op te zetten en merkt op dat dit programma jongeren moet aantrekken en zo moet bijdragen aan de economische en sociale revitalisering van deze gebieden;
19. moedigt de lidstaten aan om huisvestingsgaranties, regelingen voor gemeenschappelijk wonen en een huurtoeslag voor leerlingen en studenten te integreren in door het JTF en het ESF+ ondersteunde projecten, met name in regio's waar de jeugdwerkloosheidscijfers hoog zijn of de bevolking afneemt;
20. dringt erop aan dat een deel van de cohesiefondsen specifiek wordt toegewezen aan de renovatie van de woningen van de huishoudens met de laagste inkomens en de minst energie-efficiënte gebouwen, aangezien deze anders zouden achterblijven bij de groene transitie;

Plan voor hoogwaardige banen

21. merkt op dat bij de rechtvaardige transitie onvoldoende rekening is gehouden met de specifieke kenmerken van de verschillende werknemersprofielen en de getroffen gemeenschappen; betreurt dat er geen alternatieven voor seizoenarbeid zijn ontwikkeld, niet alleen als een aanvullende bron van inkomsten voor werknemers maar ook als een kans op inkomsten voor studenten;
22. vestigt de aandacht op werkloosheid en met name jeugdwerkloosheid in veel regio's, plattelandsgebieden en lidstaten; benadrukt derhalve de nood aan betaalbare huisvesting, vervoer en onderwijs, en de behoefte aan inclusie van jonge generaties, in het bijzonder diegene die afkomstig zijn uit huishoudens met een laag inkomen;
23. benadrukt dat de financiering van instanties voor hoger onderwijs en opleiding moet worden aangevuld zodat werknemers die hun professionele profiel willen veranderen of hun baan hebben verloren, met name vrouwen en 50-plussers, kunnen worden herschoold of omgeschoold; stelt voor dat het JTF ook herscholing, omscholing en opleidingsmogelijkheden aanbiedt aan de directe familieleden van getroffen werknemers in de nabijheid van hun woonplaats;
24. waarschuwt ervoor dat sommige van de industrieën die de deuren hebben gesloten of aan het sluiten zijn arbeidsomstandigheden bieden die boven het economisch

gemiddelde liggen, zoals hogere lonen, risicotoeslagen en ziektekostenverzekering voor werknemers en hun gezinnen; benadrukt derhalve dat tijdelijke financiering in het kader van het JTF nodig is om het verschil tussen de werkloosheidsuitkering en het nieuwe salaris te compenseren en zo een soepelere transitie mogelijk te maken en ervoor te zorgen dat alle eerder aangegane contractuele verplichtingen worden nagekomen;

25. is ingenomen met de toezegging van de Commissie om uiterlijk eind 2025 een routekaart voor hoogwaardige banen voor te stellen die samen met de sociale partners wordt ontwikkeld om een rechtvaardige transitie voor iedereen te waarborgen; herinnert eraan dat de routekaart eerlijke lonen, hoge normen op het gebied van gezondheid en veiligheid, goede arbeidsomstandigheden, opleiding en eerlijke voorwaarden voor werknemers, waaronder zelfstandigen, bij de overstap naar een nieuwe baan moet ondersteunen, met name door het bereik van collectieve onderhandelingen te vergroten; benadrukt dat de routekaart het beheer van transities tot een belangrijke prioriteit moet maken en begeleidende voorstellen moet bevatten die werknemers concreet ondersteunen;
26. beklemtoont dat “sociale contracten” moeten worden gesloten voor de economische sectoren die een rechtvaardige transitie doormaken, en dat deze contracten onverwijld ter goedkeuring aan de Commissie moeten worden voorgelegd; benadrukt dat deze sociale contracten gebaseerd moeten zijn op een gedegen diagnose en economische prognoses, collectieve onderhandelingen en eerbiediging van de rechten van werknemers moeten ondersteunen en rekening moeten houden met de specifieke kenmerken van de betrokken regio's; steunt de invoering van sociale beschermingsmechanismen voor werknemers die rechtstreeks worden getroffen door industriële en energietransities, waaronder een transitie-inkomen en gerichte verlenging van werkloosheidsuitkeringen; dringt aan op een richtlijn voor de rechtvaardige transitie in de arbeidswereld waarbij een wetgevingskader wordt vastgesteld om het scheppen van hoogwaardige banen in de door de transitie getroffen regio's te waarborgen; moedigt de oprichting aan van werknemersgroepen in sectoren die door de transitie worden getroffen, zodat voormalige werknemers rechtstreeks kunnen profiteren van de regionale economische vernieuwing;
27. verzoekt de Commissie de invoering te faciliteren van een sociaal opleidingsprogramma voor oudere werklozen, met name voor vrouwen en langdurig werklozen die zich niet kunnen herscholen en geen nieuwe baan kunnen vinden, om ervoor te zorgen dat zij tot aan hun pensioen worden ondersteund zodat zij de garantie van een fatsoenlijke levensstandaard hebben; wijst erop dat de rol van vrouwen moet worden versterkt en dat integratie van personen met een handicap moet worden bevorderd;
28. benadrukt dat de lidstaten prioriteit moeten geven aan de toegang tot gronden die staats eigendom zijn, en waar mogelijk gebouwen en andere activa, zoals oude industriële installaties en mijnbouwlocaties, moeten herstellen, renoveren en herbestemmen voor nieuwe projecten die worden gefinancierd in het kader van het JTF, waaronder hernieuwbare energie, energie-efficiënte renovatie of groene herindustrialisering; beklemtoont dat de lidstaten en de Commissie op dit proces moeten toezien en het moeten monitoren;

Uitvoering en governance

29. benadrukt dat de transitie van de voor JTF-steun in aanmerking komende regio's nog

niet is afgerond en dat deze regio's ook in de toekomst specifieke steun nodig zullen hebben om de verschillende uitdagingen in verband met de energietransitie het hoofd te bieden; acht het noodzakelijk maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat deze middelen optimaal worden benut, onder meer door de administratieve procedures te vereenvoudigen en ondersteunings- en adviesmechanismen voor lokale overheden op te zetten om deze te helpen toegang te krijgen tot de nodige investeringen en deze met succes te gebruiken, en de voorfinanciering voor lokale overheden te verhogen;

30. betreurt het dat sommige regio's in de EU te maken hebben met een voortdurende uitstroom van jonge en geschoolde werknemers als gevolg van demografische verschuivingen en migratie, en dat vooral plattelandsgebieden en landinwaarts gelegen gebieden, eilanden en afgelegen gebieden hierdoor worden getroffen; herinnert er in dit verband aan dat goede verbindingen tussen stad en platteland, en gerichte steun voor vrouwen in plattelandsgebieden belangrijk zijn; brengt in herinnering dat dergelijke niveaus van migratie en ontvolking een ernstige bedreiging vormen voor het concurrentievermogen, de economische groei, de voedselzekerheid, de productiviteit en de duurzaamheid van de getroffen regio's;
31. stelt bezorgd vast dat de niveaus van nationale financiering van armere regio's door de lidstaten de laatste jaren aanzienlijk zijn gedaald; herinnert eraan dat de EU-regels inzake additionaliteit moeten worden nageleefd; verzoekt de Commissie erop toe te zien dat de nationale overheden naar behoren rekening houden met interne cohesie bij het opstellen en uitvoeren van door de structuur- en investeringsfondsen gefinancierde projecten;
32. erkent dat het aan de lidstaten is om het JTF-proces uit te voeren, maar dringt aan op een sterkere rol voor lokale en regionale overheden en degenen die betrokken zijn bij het besluitvormingsproces, om ervoor te zorgen dat de financieringsstrategieën zijn afgestemd op de specifieke behoeften van de door de transitie getroffen gemeenschappen en in overeenstemming zijn met investeringen uit andere strategische fondsen die verband houden met de rechtvaardige transitie; benadrukt dat het van vitaal belang is de toegang tot aanvragen te vereenvoudigen en het toepassingsgebied van het Fonds uit te breiden, zodat andere evenzeer getroffen regio's en sectoren van het JTF kunnen profiteren; beklemtoont dat het nodig is dat de Commissie, in samenwerking met de lidstaten, duidelijke richtsnoeren voor de uitvoering opstelt om de toewijzing van middelen en de efficiënte uitvoering van JTF-initiatieven te versnellen;
33. is van mening dat de Commissie voor elke lidstaat duidelijke na te streven parameters had moeten vaststellen met betrekking tot onder meer investeringen in onderwijs en opleiding, bijscholing en omscholing van werknemers voor alternatieve tewerkstelling, en de mogelijkheid voor derde investeerders om de cultuur en tradities van voormalige steenkool- en turfgebieden in stand te houden en te helpen bij het saneren van de vervuilde gebieden rondom de winningslocaties; moedigt de uitwisseling van knowhow en beste praktijken aan tussen regio's die een transitie doormaken; dringt voorts aan op synergieën met initiatieven, zoals het Nieuw Europees Bauhaus-initiatief, voor projecten waarbij oude industriële installaties worden herbestemd tot sociale en culturele ontmoetingsplaatsen;
34. erkent het tekort aan financiering voor grootschalige bottom-upprojecten; beveelt aan dat een voortzetting van het JTF deze lacunes opvult wanneer een behoefte wordt vastgesteld; wijst erop dat het belangrijk is vanaf de vroegste stadia gespecialiseerde

technische ondersteuning uit het JTF te bieden aan regio's, lokale overheden en gemeenschapsgroepen teneinde hun capaciteit voor bottom-upplanning te versterken en potentiële begunstigden bij te staan bij het voorbereiden van hoogwaardige projecten die effect sorteren;

35. erkent dat er een gebrek is aan matchingfinanciering voor groepen in de vrijwilligerssector die een aanvraag voor het JTF indienen en pleit voor een vereenvoudigd financieringsmechanisme; benadrukt hoe belangrijk het is voldoende voorfinanciering te verstrekken voor meer dan de helft van de kapitaalkosten of een aanzienlijk deel van het project voor groepen die als laagrisicogroepen worden beschouwd, zodat deze groepen geen hoge rentetarieven en kosten voor matching- en overbruggingsfinanciering hoeven te betalen, en aldus lokale vrijwilligers- en gemeenschapsorganisaties in staat worden gesteld om transitiegerelateerde projecten doeltreffend uit te voeren;
36. vraagt dat er voor meer synergie wordt gezorgd tussen de publieke en particuliere sector om de transitie gezamenlijk aan te pakken en zo de productieomschakeling van de getroffen gebieden te vergemakkelijken;
37. wijst op de negatieve gevolgen van de staatssteunregels voor vrijwilligers- en non-profitgroepen; benadrukt in dit verband de cruciale rol van entiteiten van de sociale economie bij het bieden van concrete, gemeenschapsgerichte antwoorden op de sociale behoeften van EU-burgers en bij het ondersteunen van inclusieve, op mensen gerichte oplossingen voor een rechtvaardige transitie; is van mening dat de staatssteunregels onder gerechtvaardigde voorwaarden kunnen worden versoepeld voor vrijwilligers- en non-profitgroepen die als laagrisicogroepen worden beschouwd; verzoekt de Commissie in dit verband samen te werken met de lidstaten om te komen tot meer consistentie en duidelijkheid bij de uitlegging van de staatssteunregels voor zover deze van toepassing zijn op gemeenschaps- en non-profitgroepen;
38. benadrukt dat er een model met meer voordelen voor de gemeenschap moet worden ontwikkeld, dat is afgestemd op elke regio die een rechtvaardige transitie doormaakt; verzoekt de lidstaten en de beheersautoriteiten daartoe een deel van de middelen van het JTF toe te wijzen aan de ondersteuning van de totstandbrenging van groene gemeenschapsregelingen, sociale innovatie en de sociale economie, met name door financiering van energiecoöperaties van burgers, participatieve lokale projecten voor de productie van hernieuwbare energie en initiatieven die een lokale circulaire economie bevorderen; merkt op dat voormalige werknemers en hun gezinnen de mogelijkheid moeten krijgen om in deze projecten te investeren of eraan deel te nemen, zodat de band tussen de groene transitie en sociale inclusie wordt versterkt;
39. herhaalt dat aan huisvesting gerelateerde coöperatieve of door de gemeenschap geleide projecten vereenvoudigde toegang tot JTF-financiering moeten krijgen, onder meer door lagere medefinancieringsdrempels en voorschotten; dringt aan op richtsnoeren voor de lidstaten om actoren op het gebied van huisvesting in staat te stellen toegang te krijgen tot fondsen;
40. dringt aan op vermindering van de administratieve lasten van het JTF voor gemeenschappen door middel van de aanstelling van gespecialiseerde, praktijkgerichte managers en de ontwikkeling van een éénloketsysteem en adequate digitale platforms voor ondersteuning en bijstand bij de behandeling van aanvragen en het beheer van de

geselecteerde projecten, waarbij ervoor wordt gezorgd dat deze gemeenschappen ook gelijke toegang hebben tot financiering, wat zal bijdragen tot het wegwerken van regionale ongelijkheden;

41. pleit ervoor dat het JTF het culturele en industriële erfgoed van de getroffen gemeenschappen ondersteunt, onder de aandacht brengt en behoudt door duurzame toeristische ontwikkeling te bevorderen; is voorstander van de invoering van specifieke opleidingsprogramma's voor gidsen op het gebied van erfgoed, teneinde de lokale werkgelegenheid en de culturele continuïteit te bevorderen en de oprichting te ondersteunen van bezoekerscentra en interpretatieve ruimten die de plaatselijke geschiedenis, tradities en het transformatietraject van deze regio's voor het voetlicht brengen, en op die manier lokale werkgelegenheid te scheppen en de lokale identiteit te behouden en tegelijkertijd cultureel en educatief toerisme aan te trekken;
42. benadrukt het strategische belang van het "recht om te blijven" van mensen in hun regio of lokale omgeving; verzoekt de Commissie specifieke richtsnoeren op te stellen over de wijze waarop dit beginsel in de hele EU en haar regio's moet worden toegepast en gehandhaafd; pleit ervoor dat dit beginsel sterker wordt geïntegreerd in alle beleidsmaatregelen van de EU als een horizontaal beginsel, zodat deze maatregelen de doelstellingen ondersteunen van sociale, economische en territoriale cohesie, zoals bepaald in de Verdragen;

Sociale rechtvaardigheid vóór transitie voor de hele economie

43. benadrukt dat het cohesiebeleid een belangrijke rol vervult bij het verwezenlijken van prioriteiten voor het EU-beleid en het stimuleren van de economie van de EU door een bijdrage te leveren aan een rechtvaardige, inclusieve en duurzame transitie en ontwikkeling, economische en sociale convergentie tussen landen en regio's te bevorderen, en innovatie en werkgelegenheid te stimuleren; betreurt het dat de Commissie wegens de beperkte flexibiliteit van het huidige MFK haar toevlucht heeft genomen tot een heroriëntering van het cohesiebeleid, dat geen instrument voor crisisrespons is maar dat herhaaldelijk is gebruikt om tekortkomingen in de budgettaire flexibiliteit of crisisresponsmechanismen van het MFK te verhelpen ten koste van de beleidsdoelstellingen op lange termijn; verzoekt de Commissie en de lidstaten vaart te maken met de uitvoering van het cohesiebeleid;
44. is van mening dat verschuivingen in het geopolitieke landschap, samen met andere factoren, zorgen voor enorme veranderingen in het functioneren van de economie van de EU; beklemtoont dat het JTF een doorslaggevende rol moet blijven spelen bij de decarbonisatie; verzoekt de Commissie en de lidstaten om de tijdschema's voor de sluiting van belangrijke energiebedrijven in de EU te onderzoeken en de gevolgen van deze sluitingen te verzachten, zodat "sociale rechtvaardigheid bij de transitie" voor werknemers wordt gewaarborgd;
45. roept ertoe op in het bijzonder aandacht te besteden aan de bevordering van elektriciteitsaansluitingen, de uitbreiding van de netcapaciteit en de versterking van energieopslagsystemen, als noodzakelijke onderdelen van een effectieve energietransitie; verzoekt de Commissie de lidstaten aan te moedigen om de bepalingen

van Richtlijn (EU) 2019/994¹⁹ betreffende energiegemeenschappen van burgers volledig ten uitvoer te leggen, en specifieke maatregelen te nemen om kwetsbare huishoudens te beschermen tegen energiearmoede in JTF-regio's; is in dit verband van mening dat steun moet worden verleend aan door lokale gemeenschappen geleide projecten op het gebied van groene infrastructuur en hernieuwbare energie, zoals zonne-energie-, wind- en waterkrachtinstallaties, alsook aan duurzaam vervoer, die de lokale economie stimuleren en een groot potentieel bieden voor het scheppen van lokale banen in de bouw, de techniek, het onderhoud en aanverwante sectoren;

46. benadrukt het belang van de lidstaten voor het bevorderen van de sectorale sociale dialoog en collectieve onderhandelingen, met name in nieuw opkomende groene industrieën, en voor het waarborgen van de inclusie van kleine en middelgrote ondernemingen, met inbegrip van ondernemingen in de sociale economie; benadrukt dat de richtlijn inzake minimumlonen²⁰ een uitgelezen kans biedt om collectieve onderhandelingen over loonvorming en de aanwezigheid van de sociale partners in opkomende sectoren te versterken;
47. beklemtoont de cruciale rol van investeringen in hoogwaardige openbare diensten bij het opbouwen van sociale veerkracht en het opvangen van economische crises, met name in regio's die kampen met ernstige permanente natuurlijke en demografische uitdagingen; vestigt de aandacht op de noodzaak om specifiek prioriteit te geven aan investeringen in basisinfrastructuur, sociale diensten en duurzaam toerisme, alsook in logistieke netwerken en connectiviteit, met inbegrip van duurzame vervoerswijzen, teneinde veerkracht en innovatie te bevorderen en tegelijkertijd inclusieve groei te stimuleren, nieuwe banen te scheppen en nieuwe bedrijfsprojecten in de getroffen gebieden levensvatbaar te maken;
48. verzoekt de Commissie zich in het bijzonder te richten op eilanden en ultraperifere gebieden om hen te ondersteunen bij het aanpakken van hun ernstige sociaal-economische uitdagingen die voortvloeien uit de transitie naar de energie- en klimaatdoelstellingen van de EU voor 2030 en een klimaatneutrale economie in de EU tegen 2050, en in samenwerking met de lidstaten specifieke bedragen te reserveren uit hun nationale toewijzingen in het kader van hun territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie; roept op tot concrete maatregelen ter compensatie van de negatieve gevolgen voor de economische, sociale en territoriale samenhang van eilanden in het proces van de transitie naar een schonere economie en samenleving, die zich kunnen voordoen als gevolg van hun afhankelijkheid van de luchtvaart- en maritieme sector; dringt daarom erop aan dat eilanden een prioriteit worden bij de ontwikkeling van infrastructuur die gericht is op het koolstofvrij maken van het lucht- en zeevervoer;
49. betreurt dat de recente voorstellen van de Commissie een voor het toekomstige meerjarig financieel kader (MFK) geen voorstel voor een specifiek fonds voor de

¹⁹ Richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU (PB L 158 van 14.6.2019, blz. 125, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj>).

²⁰ Richtlijn (EU) 2022/2041 van het Europees Parlement en de Raad van 19 oktober 2022 betreffende toereikende minimumlonen in de Europese Unie, PB L 275 van 25.10.2022, blz. 33, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2041/oj>).

rechtvaardige transitie (JTF) bevatten; dringt derhalve aan op continuering van het JTF middels een JTF “II” voor de programmeringsperiode na 2027, teneinde huishoudens en gemeenschappen rechtstreeks te ondersteunen bij de transitie en een interventiecapaciteit mogelijk te maken die in verhouding staat tot de omvang van de sociaal-economische, werkgelegenheids-, demografische en ecologische gevolgen van de transitie naar de energiedoelstellingen van de EU voor 2030; benadrukt dat dit fonds moet functioneren volgens de beginselen van gedeeld beheer en partnerschap, binnen het kader van het cohesiebeleid, en benadrukt dat het moet beschikken over een eigen voorspelbare begrotingstoewijzing, zodat het autonoom is ten opzichte van buitengewone crisisresponsinstrumenten, zoals NextGenerationEU;

50. verzoekt de Commissie met klem de financiële instrumenten in het kader van het MFK voor de periode na 2027 te stroomlijnen en op één lijn te brengen, om te zorgen voor een coherente en gecoördineerde aanpak bij het ondersteunen van strategieën voor een rechtvaardige transitie via het JTF “II”; wijst erop dat het toepassingsgebied van JTF “II” kan worden uitgebreid, overeenkomstig de voorstellen van de lidstaten, met maatregelen die moeten gelden totdat de verloren gegane banen in de regio zijn vervangen, en dat deze maatregelen gericht moeten zijn op het verzoenen van duurzame ontwikkeling en concurrentievermogen, zodat regio's in een transitieperiode economisch kunnen floreren zonder hun milieu- en sociale doelstellingen in gevaar te brengen; wijst erop dat er plannen moeten komen voor gebieden die een rechtvaardige transitie doormaken, waarbij een proactieve aanpak wordt gehanteerd om in te spelen op mogelijke toekomstige transformatieprocessen en waarin een duidelijke toezegging wordt gedaan om strategische initiatieven voor regeneratie en ontwikkeling uit te werken, met bijzondere aandacht voor de ontwikkeling van ondernemingen en het scheppen van werkgelegenheid in de gebieden die het zwaarst worden getroffen door de sluiting van fossiele brandstofproductiefaciliteiten; beklemtoont dat de lidstaten een zekere flexibiliteit hebben bij het uitstippelen van hun traject naar decarbonisatie, in overeenstemming met de overeengekomen EU-doelstellingen, rekening houdend met het technologische en economische perspectief en afhankelijk van de lokale en regionale behoeften;
51. benadrukt de noodzaak van nauwkeurigere toewijzingscriteria en een afbakening van het territoriale toepassingsgebied van de fondsen, zodat deze specifiek gericht zijn op lokale en regionale overheden, overeenkomstig het NUTS 3²¹-bestuursniveau; beklemtoont hoe belangrijk het is dat de middelen terecht komen in regio's die bijzonder worden getroffen door de transitie naar een klimaatneutrale economie vanwege het sectorale karakter van hun economie of de sluiting van koolstofintensieve installaties, en dat de investeringen niet alleen worden geconcentreerd in de grote stedelijke centra van het NUTS 3-gebied; benadrukt dat het dringend noodzakelijk is om bij de toewijzing van middelen uit het JTF ook rekening te houden met territoriale en demografische indicatoren, zoals vergrijzing, migratie van jongeren, aanhoudende bevolkingsafname en ontvolking, en de gevolgen van tijdelijke werkgelegenheid;
52. is van mening dat het governancekader van vitaal belang is voor de uitvoering van de rechtvaardige transitie; benadrukt dat lokale en regionale overheden een sleutelrol vervullen bij het waarborgen van een doeltreffende opzet, uitvoering en monitoring van EU-programma's, aangezien zij dicht bij de burgers staan en diepgaande kennis hebben van de territoriale behoeften; hecht belang aan de naleving van het

²¹ Nomenclatuur van territoriale eenheden voor de statistiek - niveau 3.

partnerschapsbeginsel en de Europese gedragscode inzake partnerschap, en aan de nadruk op de plaatsgebonden aanpak, teneinde de volledige deelname van lokale en regionale overheden, sociale partners en maatschappelijke organisaties aan het beheer, de selectie en de monitoring van gefinancierde projecten te waarborgen, in overeenstemming met het beginsel van het in Verordening (EU) 2021/1060 vastgelegde beginsel van bestuur op verschillende niveaus;

◦

◦ ◦

53. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, het Europees Economisch en Sociaal Comité, het Europees Comité van de Regio's en de nationale en regionale parlementen van de lidstaten.

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2025)0187

Rol van investeringen in het kader van het cohesiebeleid bij het oplossen van de huidige huisvestingscrisis

Resolutie van het Europees Parlement van 10 september 2025 over de rol van investeringen in het kader van het cohesiebeleid bij het oplossen van de huidige huisvestingscrisis (2024/2120(INI))

Het Europees Parlement,

- gezien het Verdrag betreffende de Europese Unie, en met name artikel 3, lid 3,
- gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), en met name de artikelen 14, 174, 175, 177 en 349, en het bijbehorende Protocol nr. 28 betreffende economische, sociale en territoriale samenhang, waarin wordt onderkend dat de vooruitgang bij de verwezenlijking van economische, sociale en territoriale samenhang moet worden gemonitord en waarin de lidstaten zich bereid verklaren alle nodige maatregelen op dat vlak te bestuderen,
- gezien het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, en met name artikel 17,
- gezien Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds Plus, het Cohesiefonds, het Fonds voor een rechtvaardige transitie en het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur en de financiële regels voor die fondsen en voor het Fonds voor asiel, migratie en integratie, het Fonds voor interne veiligheid en het Instrument voor financiële steun voor grensbeheer en visumbeleid¹ (hierna “de verordening gemeenschappelijke bepalingen”),
- gezien Verordening (EU) 2021/1058 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling en het Cohesiefonds²,
- gezien Verordening (EU) 2021/1057 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 tot oprichting van het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) en tot

¹ PB L 231 van 30.6.2021, blz. 159, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj>.

² PB L 231 van 30.6.2021, blz. 60, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1058/oj>.

intrekking van Verordening (EU) nr. 1296/2013³,

- gezien Verordening (EU) 2021/1056 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 tot oprichting van het Fonds voor een rechtvaardige transitie⁴ (JTF), dat tot doel heeft steun te verlenen aan de bevolking, de economie en het milieu van gebieden die met ernstige sociaal-economische uitdagingen kampen als gevolg van het transitieproces naar een klimaatneutrale EU,
- gezien het negende verslag van de Commissie inzake economische, sociale en territoriale cohesie van maart 2024,
- gezien de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens van de Verenigde Naties, en met name artikel 8 en artikel 25, lid 1,
- gezien de overeenkomst die op de 21e Conferentie van de Partijen bij het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering (COP21) op 12 december 2015 in Parijs is aangenomen (de Overeenkomst van Parijs),
- gezien het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, dat op 22 januari 2011 in de EU in werking is getreden overeenkomstig Besluit 2010/48/EG van de Raad van 26 november 2009 betreffende de sluiting door de Europese Gemeenschap van het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van personen met een handicap⁵,
- gezien Verordening (EU) 2021/1119 van het Europees Parlement en de Raad van 30 juni 2021 tot vaststelling van een kader voor de verwezenlijking van klimaatneutraliteit, en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 401/2009 en Verordening (EU) 2018/1999 (“Europese klimaatwet”)⁶,
- gezien het VN-Handvest van Genève inzake duurzame huisvesting en het doel ervan om voor iedereen toegang tot fatsoenlijke, passende, betaalbare en gezonde huisvesting te waarborgen,
- gezien het herziene Europees Sociaal Handvest van de Raad van Europa, en met name artikel 31 over het recht op huisvesting,
- gezien de mededeling van de Commissie van 14 oktober 2020 getiteld “Een renovatiegolf voor Europa – groenere gebouwen, meer banen, hogere levenskwaliteit” (COM(2020)0662) en de bijbehorende doelstelling om uiterlijk in 2030 in totaal 35 miljoen gebouwen te renoveren,
- gezien Verordening (EU) 2024/1028 van het Europees Parlement en de Raad van 11 april 2024 betreffende het verzamelen en delen van gegevens met betrekking tot diensten voor kortetermijnverhuur van accommodatie en tot wijziging van Verordening (EU) 2018/1724⁷,

³ PB L 231 van 30.6.2021, blz. 21, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1057/oj>.

⁴ PB L 231 van 30.6.2021, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1056/oj>.

⁵ PB L 23 van 27.1.2010, blz. 35, ELI: [http://data.europa.eu/eli/dec/2010/48\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/dec/2010/48(1)/oj).

⁶ PB L 243 van 9.7.2021, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj>.

⁷ PB L, 2024/1028, 29.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1028/oj>.

- gezien Richtlijn (EU) 2024/1275 van het Europees Parlement en de Raad van 24 april 2024 betreffende de energieprestatie van gebouwen⁸ (richtlijn energieprestatie van gebouwen),
- gezien zijn resolutie van 13 juni 2018 over cohesiebeleid en de circulaire economie⁹,
- gezien zijn resolutie van 20 mei 2021 over demografische tendensen in de regio's van de EU ombuigen met behulp van instrumenten van het cohesiebeleid¹⁰,
- gezien de Territoriale Agenda 2030 – Een toekomst voor alle plaatsen, die op 1 december 2020 is aangenomen tijdens de informele bijeenkomst van de ministers die verantwoordelijk zijn voor ruimtelijke ordening, territoriale ontwikkeling en/of territoriale cohesie,
- gezien de agenda voor partnerschappen op het gebied van huisvesting van de stedelijke agenda voor de EU van december 2018,
- gezien het nieuwe Handvest van Leipzig – De transformatieve kracht van steden voor het algemeen belang, dat werd goedgekeurd tijdens de informele ministeriële bijeenkomst over stedelijke aangelegenheden op 30 november 2020,
- gezien de nieuwe stedelijke agenda die op 20 oktober 2016 door de VN is aangenomen,
- gezien de verklaring van Lissabon over het Europees platform voor de bestrijding van dakloosheid, die op 21 juni 2021 is aangenomen door de EU-instellingen, de lidstaten en de sociale partners,
- gezien de Europese Pijler van sociale rechten, die in november 2017 werd afgekondigd door de Raad, het Parlement en de Commissie, en met name beginsel 19 (“huisvesting en bijstand voor daklozen”) en beginsel 20 (“toegang tot essentiële diensten”),
- gezien het negende overzicht van de uitsluiting van huisvesting in Europa 2024, gepubliceerd in augustus 2024 door de Europese Federatie van nationale organisaties werkend met daklozen (Feantsa) en Fondation Abbé Pierre,
- gezien het groenboek over vergrijzing “Bevorderen van intergenerationele solidariteit en verantwoordelijkheid”, dat de Commissie op 27 januari 2021 heeft gepubliceerd (COM(2021)0050),
- gezien de mededeling van de Commissie van 7 oktober 2020 getiteld “Een Unie van gelijkheid: strategisch EU-kader voor gelijkheid, integratie en participatie van de Roma” (COM(2020)0620),
- gezien de mededeling van de Commissie van 15 september 2021 getiteld “Nieuw Europees Bauhaus: mooi, duurzaam, samen” (COM(2021)0573),
- gezien zijn resolutie van 21 januari 2021 over toegang tot fatsoenlijke en betaalbare

⁸ PB L, 2024/1275, 8.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj>.

⁹ PB C 28 van 27.1.2020, blz. 40.

¹⁰ PB C 15 van 12.1.2022, blz. 125.

huisvesting voor iedereen¹¹,

- gezien zijn resolutie van 24 november 2020 over het aanpakken van dakloosheid in de Europese Unie¹²,
- gezien zijn resolutie van 14 september 2022 over het Nieuw Europees Bauhaus¹³,
- gezien zijn resolutie van 15 februari 2022 over de uitdagingen voor stedelijke gebieden na COVID-19¹⁴,
- gezien zijn resolutie van 12 juli 2023 over de financiële activiteiten van de Europese Investeringsbank – jaarverslag 2022¹⁵,
- gezien het project van het Europees waarnemingsnetwerk voor territoriale ontwikkeling en samenhang (Espan) getiteld “Access to affordable and quality housing for all people” (Toegang tot betaalbare en hoogwaardige huisvesting voor iedereen),
- gezien de toolkit voor huisvestingsbeleid van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling met betrekking tot de decentralisatie/versnippering van de verantwoordelijkheden op het gebied van sociale huisvesting,
- gezien het verslag van Enrico Letta van april 2024 getiteld “Much more than a market” (Veel meer dan een markt),
- gezien het verslag van Mario Draghi van september 2024 getiteld “The future of European competitiveness” (De toekomst van het Europese concurrentievermogen),
- gezien het in 2022 gepubliceerde verslag van het Duits federaal onderzoeksinstituut voor gebouwen, stedelijke aangelegenheden en ruimtelijke ontwikkeling getiteld “Housing Policies in the EU” (Huisvestingsbeleid in de EU),
- gezien het verslag van de Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden van 18 oktober 2023 getiteld “Bridging the rural-urban divide: Addressing inequalities and empowering communities” (Het overbruggen van de kloof tussen stad en platteland: ongelijkheden aanpakken en gemeenschappen mondig maken),
- gezien de publicatie van Eurostat getiteld “Housing in Europe – 2024 edition” (Huisvesting in Europa – editie 2024),
- gezien de op 8 maart 2022 in Nice aangenomen verklaring van de voor huisvesting bevoegde EU-ministers,
- gezien de verklaring van Gijón die is aangenomen ter gelegenheid van de informele ministeriële bijeenkomst over huisvesting en stedelijke ontwikkeling op 13 en 14 november 2023,

¹¹ PB C 456 van 10.11.2021, blz. 145.

¹² PB C 425 van 20.10.2021, blz. 2.

¹³ PB C 125 van 5.4.2023, blz. 56.

¹⁴ PB C 342 van 6.9.2022, blz. 2.

¹⁵ PB C, C/2024/4006, 17.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/4006/oj>.

- gezien de verklaring van Terhulpen over de toekomst van de Europese pijler van sociale rechten, die op 16 april 2024 is ondertekend door de EU-instellingen, de sociale partners en vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld,
 - gezien de verklaring van Luik, die door Europese niet-overheidsactoren, waaronder steden en regio's, ngo's, organisaties, onderzoekers, vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld en bedrijven werd opgesteld en op 5 maart 2024 werd ondertekend tijdens de Europese conferentie van ministers van Huisvesting onder het Belgische voorzitterschap van de Raad,
 - gezien het verslag van de Europese Investeringsbank (EIB) van 7 februari 2024 getiteld "EIB Investment Report 2023/2024" (Investeringsverslag 2023/2024 van de EIB),
 - gezien het advies van het Europees Comité van de Regio's van 17 april 2024 getiteld "Slimme, duurzame en betaalbare huisvesting als instrument voor lokale overheden om meerdere uitdagingen aan te gaan"¹⁶,
 - gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité van 5 december 2024 getiteld "Fatsoenlijke, duurzame en betaalbare sociale huisvesting in de EU"¹⁷,
 - gezien het advies van het Europees Comité van de Regio's van 14 mei 2025 getiteld "De rol van steden en regio's van de EU in het Europees plan voor betaalbare huisvesting",
 - gezien het advies van het Europees Comité van de Regio's van 21 november 2024 getiteld "Een vernieuwd cohesiebeleid na 2027 waarbij mensen niet aan hun lot worden overgelaten"¹⁸,
 - gezien de mededeling van de Commissie van 7 maart 2025 getiteld "Een routekaart voor vrouwenrechten" (COM(2025)0097),
 - gezien zijn resolutie van 7 juni 2022 over EU-eilanden en cohesiebeleid: huidige situatie en toekomstige uitdagingen¹⁹,
 - gezien de opdrachtbrief van 17 september 2024 aan Dan Jørgensen, commissaris voor Energie en Huisvesting,
 - gezien artikel 55 van zijn Reglement,
 - gezien het advies van de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken,
 - gezien het verslag van de Commissie regionale ontwikkeling (A10-0139/2025),
- A. overwegende dat het huisvestingsbeleid een bevoegdheid van de lidstaten blijft, maar wel door het wet- en regelgevingskader van de EU wordt beïnvloed;

¹⁶ PB C, C/2024/3667, 26.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/3667/oj>.

¹⁷ PB C, C/2025/771, 11.2.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/771/oj>.

¹⁸ PB C, C/2025/285, 24.1.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/285/oj>.

¹⁹ PB C 493 van 27.12.2022, blz. 48.

- B. overwegende dat toegang tot adequate huisvesting en het recht op sociale bijstand en bijstand voor huisvesting een fundamenteel mensenrecht is, dat is verankerd in de artikelen 7 en 34 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, in overeenstemming met het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap; overwegende dat huisvesting essentieel is voor de garantie van menselijke waardigheid, sociale inclusie en economische participatie; overwegende dat 17 % van de Europeanen in huizen woont met onvoldoende ruimte; overwegende dat de Europese pijler van sociale rechten het potentieel heeft om het leven van mensen in de EU te verbeteren, onder meer via het huisvestingsbeleid;
- C. overwegende dat de huizenprijzen in de EU de afgelopen jaren gemiddeld met 48 % zijn gestegen, voornamelijk als gevolg van een sterke stijging van de producentenprijzen in de bouwnijverheid voor nieuwe woningen tussen 2010 en 2023, hogere hypotheektarieven, een daling van nieuwbouw- en renovatieprojecten, waardoor het aanbod beperkt werd, een toename van de aankoop van onroerend goed als investering om extra inkomsten te genereren, en een gebrek aan adequate beleidsmaatregelen op de woningmarkt; overwegende dat deze situatie is verergerd door bureaucratische belemmeringen en onvoldoende investeringen in sociale, betaalbare, openbare en non-profit huisvesting;
- D. overwegende dat de recente exponentiële groei van de markt voor kortetermijnverhuur negatieve gevolgen heeft gehad voor lokale gemeenschappen op populaire toeristische bestemmingen vanwege een tekort aan beschikbare woningen, wat heeft bijgedragen aan gentrificatie, sociale uitsluiting en hogere huurprijzen;
- E. overwegende dat slechte planning en gebrekkig ontwerp in het publieke domein, de toename van ongebreidelde stadsuitbreiding en ongepast grondgebruik hebben geleid tot verminderde bouwkwaliteit in heel Europa;
- F. overwegende dat de stijging van de kosten van levensonderhoud de huisvestingscrisis in 2023 heeft verergerd, waarbij de kosten voor huisvesting in de EU voor 10,6 % van de huishoudens in steden en voor 7 % van de huishoudens in plattelandsgebieden meer dan 40 % van hun beschikbare inkomen bedroegen²⁰; overwegende dat het percentage bovenmatige uitgaven aan huisvesting zeer hoog was in steden in de zuidelijke en noordelijke lidstaten;
- G. overwegende dat volgens een Eurobarometer-enquête van juli 2024 zorgen over de stijgende prijzen, de kosten van levensonderhoud en de economische situatie de belangrijkste beweegredenen waren voor mensen om bij de Europese verkiezingen te gaan stemmen;
- H. overwegende dat een succesvol Europees en nationaal huisvestingsbeleid gebaseerd moet zijn op actuele, betrouwbare, alomvattende en geharmoniseerde gegevens over huizenprijzen, onroerendgoedtransacties, uiteindelijk begunstigden, eigendomsstructuren, het percentage openbare, non-profit- en particuliere huisvesting, de kwaliteit van de huisvesting en milieueffecten;

²⁰ Europees Parlement, “Stijgende huisvestingskosten in de EU – de feiten (infografieken)”, 17 oktober 2024, <https://www.europarl.europa.eu/topics/nl/article/20241014STO24542/stijgende-huisvestingskosten-in-de-cu-de-feiten-infografieken>.

- I. overwegende dat de onbetaalbaarheid van huisvesting een steeds groter deel van de bevolking treft en onevenredige gevolgen heeft voor huishoudens met een laag of middeninkomen; overwegende dat de snel stijgende huurprijzen in veel regio's van de EU de onzekerheid op het gebied van huisvesting en sociale uitsluiting verergeren, met name in bepaalde stadscentra en toeristische gebieden;
- J. overwegende dat maatregelen van overheidsinstanties om de huurdruk in toeristische gebieden aan te pakken, kunnen bijdragen tot een toename van het aanbod van betaalbare huisvesting in de hele EU; overwegende dat deze maatregelen oplossingen kunnen bieden aan mensen die werken of studeren in toeristische gebieden;
- K. overwegende dat de doelstelling van een koolstofneutraal Europa uiterlijk in 2050 moet worden gekoppeld aan de doelstelling van een eerlijke en rechtvaardige transitie; overwegende dat de lucht- en waterverontreiniging, het gebrek aan beschikbaar water en de energiearmoede in een groot aantal minder ontwikkelde regio's over het algemeen te hoog blijven;
- L. overwegende dat de aanhoudende huisvestingscrisis in de hele EU de sociale uitsluiting verergert door de toegang tot betaalbare, geschikte, veilige, toegankelijke en energie-efficiënte huisvesting steeds moeilijker te maken, met name voor kwetsbare groepen, waaronder etnische minderheden; overwegende dat ondanks de economische groei in verschillende regio's de loonniveaus niet altijd gelijke tred hebben gehouden met de stijgende huisvestingskosten en dat er daardoor steeds meer "werkende armen" zijn die zich geen passende huisvesting kunnen veroorloven; overwegende dat de stijgende kosten en het gebrek aan toegankelijke huisvesting ertoe hebben geleid dat veel personen en gezinnen in deze kwetsbare groepen onder financiële druk staan en in instabiele omstandigheden verkeren; overwegende dat hierdoor ook de arbeidsmobiliteit en de sociale participatie wordt belemmerd, met name voor personen die al het risico lopen in de marge terecht te komen;
- M. overwegende dat de EU momenteel tekortschiet wat betreft haar toezegging om tot 2030 een einde te maken aan dakloosheid en dat er meer inspanningen nodig zijn om dit doel te bereiken; overwegende dat het aantal daklozen in Europa in 2024 naar schatting bijna 1,3 miljoen bedroeg, waaronder 400 000 kinderen; overwegende dat het totale aantal daklozen sinds 2008 gestaag is toegenomen als gevolg van de verergering van de huisvestingscrisis en toenemende ongelijkheid, waardoor de meest kwetsbare en gemarginaliseerde gemeenschappen onevenredig zwaar worden getroffen;
- N. overwegende dat de bescherming van privé-eigendom wordt erkend in artikel 17 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie; overwegende dat het gebrek aan respect voor eigendom met name gemeenschappen en kleine eigenaren treft; overwegende dat de overheidsinstanties in de lidstaten verantwoordelijk zijn voor het aanpakken van de rechten van eigenaren en de huisvestingsbehoeften van kwetsbare huishoudens en gezinnen;
- O. overwegende dat investeringen in openbare, sociale en non-profit huisvesting moeten worden uitgesloten van fiscale beperkingen;
- P. overwegende dat personen met een handicap vaak te maken krijgen met onevenredige belemmeringen bij de toegang tot betaalbare en duurzame huisvesting; overwegende dat het gebrek aan toegang tot huisvesting sociale uitsluiting verergert en personen met een

handicap belet zelfstandig te leven en volledig deel te nemen aan de samenleving; overwegende dat er vanwege demografische veranderingen in Europa in het cohesiebeleid prioriteit moet worden gegeven aan de ontwikkeling van aangepaste huisvesting om tegemoet te komen aan de behoeften van een vergrijzende bevolking en personen met een handicap, waarbij zowel toegankelijkheid als inclusiviteit wordt gewaarborgd; overwegende dat met investeringen in het kader van het cohesiebeleid de dimensie “handicap” geïntegreerd moet worden in alle huisvestingsprogramma's om gelijke kansen voor alle burgers te waarborgen;

- Q. overwegende dat er in de lidstaten momenteel geen overeengekomen definitie van “betaalbare huisvesting” bestaat; overwegende dat het begrip “betaalbare huisvesting” op EU-niveau wordt opgevat als een “huisvestingscontinuüm” dat sociale huisvesting, betaalbare huurwoningen en betaalbaar woningbezit omvat; overwegende dat dit gebrek aan een overeengekomen definitie een belemmering kan vormen voor aanvullende investeringen op dit gebied;
- R. overwegende dat EU-beleid indirect van invloed is op huisvesting door middel van regelgeving inzake energie-efficiëntievereisten, ecologische duurzaamheid, concurrentie, staatssteun en EU-wetgeving die van invloed zijn op de bouwkosten en het bouwtempo;
- S. overwegende dat sociale huisvesting in 2021 meer dan 14 miljoen woningen omvatte, oftewel 8 % van het totale woningbestand in de EU; overwegende dat het percentage sociale huisvesting van het totale woningbestand sinds 2010 met 3 procentpunten is gedaald, hoewel het aantal kwetsbare personen, onder wie daklozen en migranten, aanzienlijk is toegenomen; overwegende dat deze daling verband houdt met een vertraging van de bouw van nieuwe sociale woningen en de privatisering van de huidige woningvoorraad, waarbij sociale woningen worden omgevormd tot marktconforme huurwoningen;
- T. overwegende dat toegang tot grond een fundamentele voorwaarde is voor de ontwikkeling van betaalbare non-profit huisvesting; overwegende dat de lidstaten en de lokale overheden een sleutelrol spelen bij het indelen van grondgebruik, en wel door middel van stadsplanning en regelgevingsinstrumenten; overwegende dat er passende controlemechanismen moeten worden ontwikkeld en toegepast om ervoor te zorgen dat een toereikende hoeveelheid grond wordt voorbehouden aan projecten zonder winstoogmerk en betaalbare huisvesting; overwegende dat dergelijke maatregelen cruciaal zijn om speculatieve druk tegen te gaan en de duurzaamheid, betaalbaarheid en inclusiviteit van stedelijke ontwikkeling op lange termijn te waarborgen;
- U. overwegende dat de rechtsonzekerheid en administratieve rompslomp met betrekking tot de EU-staatssteunregels een belangrijke belemmering vormen voor het investeren van middelen uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) in betaalbare huisvesting, en dat de Commissie een hervorming van haar besluit van 2011 inzake diensten van algemeen economisch belang (DAEB)²¹ moet doorvoeren om het

²¹ Besluit 2012/21/EU van de Commissie van 20 december 2011 betreffende de toepassing van artikel 106, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op staatssteun in de vorm van compensatie voor de openbare dienst, verleend aan bepaalde met het beheer van diensten van algemeen economisch belang belaste ondernemingen (PB L 7 van 11.1.2012, blz. 3, ELI: [http://data.europa.eu/eli/dec/2012/21\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/dec/2012/21(1)/oj)).

toepassingsgebied van de regels uit te breiden tot andere dan sociale huisvesting en bij te dragen tot de betaalbaarheid van huisvesting;

- V. overwegende dat de middelen van het cohesiebeleid van de EU en de financieringsinstrumenten van de EIB zeer belangrijke bronnen van EU-investeringen zijn om het aanbod van sociale en betaalbare huisvesting in de EU en haar regio's te vergroten, waarbij geïntegreerde interventies worden bevorderd om te zorgen voor zowel meer betaalbare huisvesting als sociale samenhang op het platteland en in stedelijke gebieden; overwegende dat de totale EU-steun van 7,5 miljard EUR die is uitgetrokken voor huisvesting in het kader van het cohesiebeleid goed is voor ongeveer 2 % van de totale toewijzing in het kader van het cohesiebeleid van 379 miljard EUR voor de periode 2021-2027; overwegende dat het cohesiebeleid alleen de huisvestingscrisis niet kan oplossen, aangezien volgens de economische analyse die voor het Investeringsverslag 2024/2025 van de EIB is uitgevoerd de investeringskloof op het gebied van betaalbare huisvesting wordt geraamd op 270 miljard EUR per jaar; overwegende dat de middelen van het cohesiebeleid strategisch en met efficiënte en transparante procedures moeten worden ingezet; overwegende dat overheidsmiddelen moeten worden aangevuld met het aantrekken van particuliere investeringen;
- W. overwegende dat investeringen in huisvesting in het kader van het cohesiebeleid gebaseerd moeten zijn op een grondige beoordeling van de woningmarkten om onbedoelde effecten te voorkomen, waarbij rekening wordt gehouden met de behoeften van huishoudens en de drempels voor betaalbaarheid, en er prioriteit wordt toegekend aan de bestaansmiddelen van de meest kwetsbare sociale groepen, zoals mensen met een handicap, daklozen, mensen die wonen in ongeschikte of onzekere huisvesting en mensen met specifieke behoeften, onder wie vrouwen, jongeren en ouderen, alleenstaande ouders, werknemers, huishoudens en gezinnen met een laag of middeninkomen;
- X. overwegende dat sociale en betaalbare huisvesting voornamelijk wordt gefinancierd door nationale, regionale en lokale overheden alsook door de eindgebruikers van de woningen; overwegende dat de financieringsinstrumenten van de EU vaak te complex zijn of slecht zijn afgestemd op de lokale behoeften, waardoor de toegang voor steden en gemeenten wordt belemmerd; overwegende dat deze slechte afstemming de doeltreffende uitvoering van het huisvestingsbeleid in de weg staat, met name voor kwetsbare groepen; overwegende dat lokale en regionale overheden, als belangrijke actoren op het gebied van sociale en economische ontwikkeling, volledig moeten worden betrokken bij het vormgeven van in het kader van het cohesiebeleid gedane investeringen in huisvesting;
- Y. overwegende dat het cohesiebeleid het belangrijkste investeringsinstrument van de EU voor duurzame economische en sociale ontwikkeling in de hele EU is, en aanzienlijk bijdraagt tot de bestrijding van de klimaatverandering en tot de doelstellingen van de Europese Green Deal, alsook tot de verwezenlijking van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen (SDG's); overwegende dat de bouwsector circulaire en regeneratieve modellen moet hanteren; overwegende dat gebouwen verantwoordelijk zijn voor ongeveer 40 % van het energieverbruik in de EU en 36 % van de CO₂-uitstoot, waardoor het koolstofvrij maken van die gebouwen door middel van grootschalige renovatie essentieel is; overwegende dat de stijgende huisvestings- en energiekosten duidelijk maken dat er dringend behoefte is aan betaalbare, openbare of non-profit huisvesting en aan grondige renovatie om energiearmoede terug te dringen;

- overwegende dat met dergelijke investeringen groene, klimaatvriendelijke oplossingen moeten worden ondersteund en dat die investeringen in overeenstemming moeten zijn met de milieudoelstellingen van de EU;
- Z. overwegende dat de Europese klimaatwet een wettelijke doelstelling voor de EU bevat om uiterlijk in 2050 klimaatneutraliteit te bereiken, waarbij de tussentijdse doelstelling is vastgesteld om de nettobroeikasgasemissies uiterlijk in 2030 met ten minste 55 % terug te dringen ten opzichte van het niveau van 1990;
- AA. overwegende dat het Parlement heeft aangedrongen op oplossingen ter verbetering van het wetgevings- en financieringskader op EU-niveau om investeringen in sociale en betaalbare huisvesting te vergemakkelijken en het recht van vrij verkeer en het verblijfsrecht voor elke burger te waarborgen;
- AB. overwegende dat volgens gegevens van Eurostat van 2021 49 % van de jongeren tussen 18 en 34 jaar in de EU bij hun ouders woont als gevolg van hoge huisvestingskosten, moeilijkheden bij het krijgen van een hypotheek en een onzekere werksituatie, waaruit blijkt dat er beleid nodig is om onzekerheid op het gebied van huisvesting aan te pakken, en dat slechts 17 % van de studenten gebruik kon maken van studentenhuishuisvesting; overwegende dat deze huisvestingscrisis de overgang voor jongeren naar volwassenheid vertraagt, hun ontwikkeling beperkt en gevolgen heeft voor de intergenerationele rechtvaardigheid; overwegende dat via het cohesiebeleid het beginsel van verblijfsrecht moet worden ondersteund, met name voor jongeren, door de toegang tot betaalbare huisvesting te verbeteren;
- AC. overwegende dat de braindrain nog steeds onevenredig grote gevolgen heeft voor minder ontwikkelde regio's, met langetermijngevolgen voor de cohesie en de toekomst van de EU; overwegende dat investeringen in de renovatie van woningen en essentiële diensten in plattelandsgebieden van cruciaal belang zijn om de plattelandsvlucht en braindrain van beroepsbeoefenaren te voorkomen en talent vast te houden;
- AD. overwegende dat de huidige crisis qua betaalbaarheid van huisvesting nog is verergerd door de COVID-19-pandemie en de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne, waardoor huisvestingskosten extra onder druk zijn gezet als gevolg van hogere productiekosten en verstoringen van de toeleveringsketen; overwegende dat de kloof tussen vraag en aanbod van woningen is vergroot door de belangrijke rol die speculanten hebben gespeeld bij het opdrijven van de huizenprijzen en het creëren van vastgoedbubbels, alsook door een gebrek aan overheidsinvesteringen in betaalbare en sociale huisvesting in de afgelopen decennia;
- AE. overwegende dat het Nieuw Europees Bauhaus een nieuw paradigma voor de bebouwde omgeving bevordert met de leus “mooi, duurzaam, samen” door middel van architectuur, ontwerp en ruimtelijke ordening; overwegende dat het Nieuw Europees Bauhaus in het licht van de klimaatcrisis, sociale ongelijkheden, stijgende kosten van levensonderhoud en de gevolgen van oorlog en natuurrampen ook moet dienen als instrument om onze openbare en particuliere ruimte opnieuw vorm te geven en aan te passen aan de huidige en toekomstige uitdagingen;

Overzicht van de huidige huisvestingscrisis in de EU

1. onderkent dat de EU een ernstige huisvestingscrisis doormaakt en dat dit niet alleen een sociaal probleem is, maar ook een economische uitdaging waardoor bestaande ongelijkheden worden verergerd en de verwezenlijking van de grondrechten van burgers wordt belemmerd; merkt verder op dat weliswaar met name stedelijke en industriegebieden met dit probleem te maken hebben, maar dat de huisvestingscrisis zich uitstrekt over alle regio's, vooral regio's met permanente geografische belemmeringen zoals plattlandsgebieden, het binnenland, eilanden, ultraperifere gebieden, grensgebieden met een groot aantal pendelaars, en kust- en afgelegen gebieden, vooral de gebieden met een groot risico op demografische achteruitgang; benadrukt dat er oplossingen op maat en investeringen in het kader van het cohesiebeleid nodig zijn die tegemoetkomen aan hun specifieke behoeften en hun unieke sociaal-economische en geografische omstandigheden weerspiegelen, en tegelijkertijd het verblijfsrecht van burgers die in hun eigen regio willen blijven, eerbiedigen, aangezien huisvesting essentieel is om de menselijke waardigheid, sociale inclusie en economische participatie te waarborgen; merkt op dat het gebrek aan adequate huisvesting werknemers ervan kan weerhouden de regionale arbeidsmarkt te betreden, en kan bijdragen tot lacunes in de regionale ontwikkeling;
2. onderkent dat de huisvestingscrisis niet op uniforme wijze tot uiting komt in heel Europa, maar aanzienlijk verschilt van regio tot regio; merkt op dat de plattlandsgebieden van de EU 83 % van het grondgebied van de EU beslaan en de woonplaats vormen voor ongeveer 137 miljoen mensen; benadrukt dat deze mensen worden geconfronteerd met enorme uitdagingen op het gebied van huisvesting, met name met betrekking tot de toestand van de bestaande woningvoorraad, de beperkte toegang tot nieuwbouw en ontvolking; onderkent dat het gebrek aan openbare infrastructuur in plattlandsgebieden, met inbegrip van huisvesting, de aantrekkelijkheid van deze gebieden voor burgers vermindert en benadrukt dat het cohesiebeleid een zinvol instrument kan zijn om Europeanen naar plattlandsgemeenschappen te lokken, met name door het aanpakken van de woningtekorten en de demografische veranderingen, waaronder vergrijzing; wijst op de unieke huisvestingsproblemen waarmee middelgrote en kleine gemeenten kampen, zoals beperkte toegang tot financiële middelen, ontoereikende infrastructuur en beperkte institutionele capaciteit; stelt in dit verband voor het aanbod aan aangepaste woningen voor personen met een handicap en ouderen te vergroten om zelfstandig wonen te bevorderen en tegelijkertijd sociale interactie, steun tussen generaties en een gemeenschapsgevoel te stimuleren teneinde ongewenste eenzaamheid tegen te gaan; verzoekt de Commissie daarom gerichte strategieën in het kader van het cohesiebeleid te ontwikkelen om de specifieke uitdagingen aan te pakken waarmee plattlandsgebieden kampen, zoals leegstand, en de noodzaak van energie-efficiënte renovatie, nettonulwoningen en de bevordering van multigenerationele huisvestingsmodellen, teneinde ontvolking van het platteland te voorkomen en territoriale cohesie te waarborgen, zodat begunstigden kunnen profiteren van de voorwaarden om hun verblijfsrecht uit te oefenen;
3. benadrukt dat de huisvestingscrisis in de EU bijzonder ernstig is op eilanden en in ultraperifere gebieden, waar structurele en geografische beperkingen, speculatieve druk als gevolg van toerisme en het gebrek aan openbare huisvesting de situatie verergeren; benadrukt dat er maatregelen in het kader van het cohesiebeleid nodig zijn die op deze specifieke realiteit zijn toegesneden, in overeenstemming met de artikelen 174 en 349 VWEU; onderstreept dat eilanden kampen met permanente obstakels die de territoriale, sociale en economische convergentie in de weg staan, waarvoor meer cohesiefinanciering en gericht huisvestingsbeleid nodig zijn; benadrukt dat

investeringen in huisvesting gepaard moeten gaan met betere infrastructuur op het gebied van gezondheidszorg, onderwijs, openbare diensten en connectiviteit om eilanden en ultraperifere gebieden aantrekkelijk te maken en het recht van mensen om daar te blijven te waarborgen;

4. is ervan overtuigd dat door afstemming van het huisvestingsbeleid op het cohesiebeleid zinvolle vooruitgang kan worden geboekt bij de aanpak van regionale en sociale verschillen, demografische uitdagingen, de huisvestingscrisis en het waarborgen van een evenwichtige regionale ontwikkeling in de hele EU en haar steden en regio's; benadrukt dat het cohesiebeleid niet de enige oplossing is voor de huisvestingscrisis en dat we moeten kijken naar andere instrumenten en bronnen van EU-financiering en particuliere investeringen, zo ook van de EIB, die de crisis kunnen helpen aanpakken; benadrukt dat de betrokkenheid van de particuliere sector en investeringen in vastgoed moeten worden gestimuleerd om de beschikbaarheid van huisvesting te vergroten;
5. verzoekt de Commissie en de lidstaten publiek-private partnerschappen voor woningbouwprojecten te stimuleren, met inbegrip van de ontwikkeling van infrastructuur op geschikte grond en het hergebruik van onderbenutte openbare gebouwen, waarbij ten volle gebruik wordt gemaakt van cohesiefondsen en andere door de EIB ondersteunde financieringsinstrumenten; staat achter de oprichting van een specifieke investeringsfaciliteit van de EIB voor de financiering van betaalbare, duurzame woningbouw en renovatie en verbeteringen op het gebied van energie-efficiëntie; beveelt bovendien aan stimulansen en innovatieve financieringsinstrumenten te ontwikkelen om zowel investeringen uit de particuliere sector als overheidsfinanciering in projecten voor betaalbare huisvesting aan te trekken; benadrukt dat ervoor moet worden gezorgd dat de financieringsmechanismen van de EU voorzien in adequate financiële steun voor verhuurders, kleine eigenaren en ontwikkelaars om het huidige woningbestand te verbeteren en de beschikbaarheid van betaalbare huisvesting uit te breiden, met behoud van een evenwicht tussen de publieke en de particuliere sector;
6. is ingenomen met de aankondiging van de Commissie om in het kader van het komende Europese plan voor betaalbare huisvesting een EU-investeringsplatform voor betaalbare en duurzame huisvesting op te zetten in samenwerking met de EIB in partnerschap met Europese nationale stimuleringsbanken en internationale financiële instellingen om nieuwe financieringsmogelijkheden voor betaalbare en duurzame huisvesting te ontwikkelen, aanvullende middelen van het cohesiebeleid, nationale, regionale en lokale begrotingen, en overheids- en particuliere investeringen maximaal te benutten, en adviesdiensten, diensten op maat en steun te verlenen in alle fasen van de projectcyclus, maar ook daarna; benadrukt dat dit platform moet worden gecoördineerd met het Europees platform voor de bestrijding van dakloosheid (EPOCH) om de strijd met dakloosheid nog beter aan te binden met behulp van geïntegreerde strategieën op EU-niveau; beveelt aan dat de EIB samenwerkt met beheersautoriteiten voor cohesiebeleid ter ontwikkeling van financieringsinstrumenten om te zorgen voor langetermijninvesteringen in sociale en betaalbare huisvesting; benadrukt dat projectontwikkelaars en coöperaties zonder winstoogmerk, alsook lokale overheden toegang moeten hebben tot langlopende leningen tegen een lage rentevoet om de ontwikkeling van betaalbare en sociale huisvesting te ondersteunen;
7. erkent dat de bouwsector, die een cruciale rol speelt bij het aanpakken van de huisvestingscrisis door de bouw en renovatie van duurzamere huisvesting, een van de

belangrijkste beroepsgroepen is die te kampen hebben met tekorten aan arbeidskrachten, en dringt aan op gerichte maatregelen ter verbetering van de arbeids- en huisvestingsomstandigheden van arbeidskrachten in de bouwsector; verzoekt de Commissie en de lidstaten ook ten volle gebruik te maken van het ESF+ om het tekort aan geschoolde werknemers in de bouw- en renovatiesector aan te pakken, in het besef dat een groter aantal, hooggeschoolde, arbeidskrachten van cruciaal belang is voor het vergroten van het aanbod van huisvesting, het verbeteren van de betaalbaarheid en het stimuleren van concurrentievermogen en innovatie in de Europese bouwsector, met name door de ontwikkeling van start-ups op basis van onderzoek naar nieuwe materialen;

8. verzoekt de Commissie en de lidstaten daarom gebruik te maken van het ESF+ om beroepsopleidingen en gerichte bij- en omscholingsprogramma's te ondersteunen om werknemers uit te rusten met de nodige deskundigheid op het gebied van energie-efficiënte bouw, duurzame renovatie van woningen en nieuwe bouwtechnologieën; acht het in dit verband cruciaal dat de regelgeving inzake kwalificaties en de nationale arbeidswetgeving in de bouwsector bijdragen tot de inspanningen om langdurige tekorten aan arbeidskrachten in de lidstaten aan te pakken; spreekt voorts zijn waardering uit voor het werk en de inzet van zelfstandigen, die een belangrijke rol spelen in de sector en speciale bescherming behoeven;
9. benadrukt dat het gebrek aan betaalbare huisvesting voorts een steeds grotere belemmering vormt voor de arbeidsmobiliteit binnen de EU, waarbij werknemers, met name jonge beroepsbeoefenaren, werknemers met een essentieel beroep en werknemers met een laag inkomen, moeite hebben om adequate, fatsoenlijke en betaalbare huisvesting te vinden in de buurt van hun werk, waardoor de sociale en economische ongelijkheden tussen regio's en lidstaten toenemen; stelt voor dat financiering ook tijdelijke huisvestingsoplossingen voor mobiele werknemers, studenten en jonge gezinnen moet ondersteunen ter vergroting van de sociale samenhang en economische mobiliteit;
10. wijst op de toezegging van de Commissie om het eerste Europees plan voor betaalbare huisvesting te presenteren om de lidstaten te ondersteunen bij het aanpakken van de belangrijkste oorzaken van de huisvestingscrisis, en benadrukt dat de lokale en regionale overheden en het maatschappelijk middenveld moeten worden betrokken bij het opstellen ervan, om rekening te houden met de opgedane ervaringen; benadrukt dat het plan specifieke maatregelen en diensten op maat moet omvatten om de onderliggende oorzaken van dakloosheid aan te pakken, zoals het model "Housing First" (Eerst huisvesting) op een wijze die een aanvulling vormt op de financieringsinstrumenten van de EU en in overeenstemming is met de toezeggingen die in het kader van het EPOCH zijn gedaan;
11. verzoekt de Commissie en de lidstaten om, in de huidige context van de falende woningmarkt en gezien de externe omstandigheden, overheidsinvesteringen te ondersteunen, en met name investeringen in sociale huisvesting door het cohesiebeleid en financieringsinstrumenten, zoals leningen, garanties en eigen vermogen op het gebied van sociale en betaalbare huisvesting, met inbegrip van betaalbare studentenhuishuisvesting; benadrukt dat het cohesiebeleid en het economisch bestuur van de EU beter op elkaar moeten worden afgestemd, zonder daarbij bestraffend te werk te gaan; benadrukt dat het Europees Semester in overeenstemming moet zijn met de doelstellingen van het cohesiebeleid uit hoofde van de artikelen 174 en 175 VWEU,

aangezien deze van essentieel belang zijn voor het toekomstige maatschappelijk welzijn op lange termijn;

12. verzoekt de Commissie om gebruiksklare staatssteunregelingen voor te stellen om de snelle goedkeuring van steunmaatregelen op nationaal of EU-niveau, naargelang het geval, te vergemakkelijken; benadrukt dat de instrumenten voor technische bijstand in het kader van het cohesiebeleid moeten worden versterkt om een beter inzicht te krijgen in de staatssteunregels die van toepassing zijn op aanbieders van sociale, openbare, non-profit- en coöperatieve huisvesting, en om de uitvoering te ondersteunen van projecten op het gebied van betaalbare huisvesting die door middel van samenwerking tussen de EIB en de Commissie zijn ontwikkeld; benadrukt het belang van het waarborgen van toegang tot informatie, kennisuitwisseling over EU-financieringsinstrumenten voor huisvesting, en advies op maat voor de ontwikkeling en uitvoering van projecten, onder meer via het pan-Europees investeringsplatform voor betaalbare en duurzame huisvesting;
13. stelt voor het statistisch instrument op EU-niveau te verbeteren om toegang te krijgen tot gegevens over toewijzingen van middelen van het cohesiebeleid voor huisvesting; benadrukt dat de voorgestelde verordening betreffende Europese statistieken met betrekking tot bevolking en huisvesting snel moet worden vastgesteld om empirisch onderbouwde beleidsvorming en een betere toewijzing van cohesiemiddelen mogelijk te maken, en verzoekt Eurostat toezicht te houden op trends in investeringen in cohesie, territoriale onevenwichtigheden en de gevolgen van toerisme en kortetermijnverhuur; dringt voorts aan op nauwere samenwerking met de Europese Rekenkamer op het gebied van het gebruik van middelen van het cohesiebeleid voor betaalbare huisvesting, en beveelt aan deze gegevens in de toekomstige programmering in het kader van het cohesiebeleid te integreren om betaalbaarheids- en investeringskloven aan te pakken;
14. is van mening dat huurinkomsten een structureel element kunnen zijn om het inkomen van burgers aan te vullen in tijden van economische onzekerheid; benadrukt de noodzaak van transparantievereisten voor grootschalige vastgoedinvesteringen en van toezicht op financiële producten met betrekking tot de woningmarkten;

Geactualiseerd cohesiebeleid 2021-2027 om de huisvestingscrises aan te pakken

15. dringt er bij de beheersautoriteiten van de middelen van het cohesiebeleid op nationaal en regionaal niveau op aan te overwegen de tussentijdse herziening van de programma's in het kader van het cohesiebeleid in de programmeringsperiode 2021-2027 aan te grijpen om de voor betaalbare huisvesting bestemde middelen ten minste te verdubbelen, en daarbij te zorgen voor een aanpak waarbij nieuwe huisvesting en maatregelen op het gebied van energie-efficiëntie meer in balans zijn en de rechtstreekse toegang tot EU-financiering voor regionale en lokale overheden, alsook voor stedelijke overheden, wordt verbeterd; beveelt de lidstaten aan nationale huisvestingsstrategieën te ontwikkelen om aanvullende oplossingen te bieden en gebruik te maken van de huidige mogelijkheden voor de overdracht van toewijzingen tussen middelen van het cohesiebeleid om deze investeringen op te voeren en de administratieve procedures te vereenvoudigen om investeringen in huisvesting te versnellen; wijst er echter op dat het verschuiven van middelen binnen het cohesiebeleid alleen de huisvestingscrisis niet zal oplossen en dat de fundamentele rol van het cohesiebeleid bij het versterken van de economische, sociale en territoriale samenhang

ten volle moet worden geëerbiedigd; verzoekt de Commissie en de lidstaten gebruik te maken van de middelen die beschikbaar zijn via NextGenerationEU, de EIB en het cohesiebeleid om hun investeringen in huisvesting en bijbehorende diensten te vergroten;

16. wijst erop dat de bevoegdheid voor huisvesting bij de lidstaten ligt en grotendeels wordt beheerd door regionale en lokale overheden; benadrukt dat de huisvestingscrisis moet worden aangepakt met inachtneming van het subsidiariteitsbeginsel, te beginnen op lokaal niveau, en dat met name de regionale en lokale overheden op dit gebied in acht moeten worden genomen; roept daarom op tot flexibele EU-steun die is afgestemd op de specifieke nationale, regionale en lokale kenmerken; wijst erop dat het belangrijk is het partnerschapsbeginsel, de Europese gedragscode inzake partnerschap en de beginselen van bestuur op verschillende niveaus volledig te eerbiedigen bij alle programmering, uitvoering en monitoring, en bij elke herprogrammering van het cohesiebeleid, waarbij de actieve betrokkenheid van regionale en lokale overheden en andere belanghebbenden wordt gewaarborgd; dringt bij de Commissie aan op het voorkomen van centralisatie van financieringsprogramma's op nationaal niveau en meer mogelijkheden te creëren voor regionale en lokale overheden om middelen van het cohesiebeleid, met name op het gebied van huisvesting, te identificeren en op passende wijze te gebruiken; benadrukt dat er meer moet worden geïnvesteerd in de opbouw van bestuurlijke capaciteit, met name voor regionale en lokale overheden, om een doeltreffend gedecentraliseerd beheer en een doeltreffende verstrekking van EU-middelen mogelijk te maken;
17. erkent dat de stijgende huizenprijzen het gevolg zijn van meerdere factoren, waaronder een beperkt aanbod, buitensporige bureaucratische belemmeringen, tekorten aan arbeidskrachten, en marktdynamiek, en dringt er bij de lidstaten op aan een evenwicht te vinden dat betaalbaarheid koppelt aan rechtszekerheid en investeringsstimulansen; pleit voor gestroomlijnde en doeltreffende instrumenten van het cohesiebeleid om de regionale verschillen in toegang tot betaalbare huisvesting te verkleinen, en dringt aan op de vereenvoudiging, transparantie en toegankelijkheid van de middelen van het cohesiebeleid; stelt voor lokale entiteiten te ondersteunen door de administratieve lasten te verminderen; verzoekt de Commissie de bestaande regelgeving die van invloed is op de bouw- en renovatiesector te herzien om belemmeringen in kaart te brengen die onder meer verband houden met regels inzake overheidsopdrachten en staatssteun die projecten vertragen die met middelen van het cohesiebeleid worden gefinancierd;
18. merkt op dat de meeste lidstaten de betaalbaarheid van huisvesting als prioriteit hebben aangemerkt; verzoekt de Commissie het huidige gebrek aan betaalbaarheid van huisvesting als een langetermijnfenomeen te beschouwen en een herziening van de huidige regelgeving inzake het EFRO/het Cohesiefonds, het ESF+ en het Fonds voor een rechtvaardige transitie voor te stellen om investeringen te ondersteunen die gericht zijn op het beperken van de sociaal-economische gevolgen van de huisvestingscrisis, met name in steden, en tegelijkertijd rekening te houden met de specifieke uitdagingen voor de woningmarkt in plattelandsgebieden en op eilanden; benadrukt dat het belangrijk is ervoor te zorgen dat overheidsmiddelen van de EU een aanvulling vormen op nationale investeringen; dringt aan op een regelgevingskader waarmee de renovatie van bestaande gebouwen ter verbetering van de huisvestingsomstandigheden wordt aangemoedigd, zonder de beschikbaarheid op de markt te ondermijnen; benadrukt dat middelen van het cohesiebeleid voor huisvesting op de beleidsdoelstellingen moeten zijn afgestemd, dat overbevolking in steden moet worden vermeden en dat de

inspanningen ter bestrijding van ontvolking in regio's waar dit een probleem is, moeten worden ondersteund; stelt voor om zowel ontvolking als woningtekorten aan te pakken door middel van verbeterde connectiviteitsprojecten; is van mening dat dit soort investeringen hand in hand moet gaan met de verlening van andere basisdiensten zoals gezondheids-, onderwijs-, energie- en waterdiensten; benadrukt met name dat de effecten van huisvestingskosten op werklozen, eenoudergezinnen en jongeren die het risico lopen op armoede moeten worden aangepakt en dat het risico van sociale uitsluiting en het fenomeen "NEET" ((jongeren) die geen werk hebben en geen onderwijs of opleiding volgen) moeten worden voorkomen, teneinde ongelijkheden te verminderen en sociale samenhang te bevorderen;

19. stelt daarnaast voor dat de Commissie bij de herziening van het ESF+ en de EFRO-CF-verordeningen nieuwe flexibele, specifieke doelstellingen inzake openbare, non-profit-, sociale, betaalbare, coöperatieve en duurzame huisvesting toevoegt, met name aan beleidsdoelstelling 2 van het cohesiebeleid voor 2021-2027 inzake een groener en koolstofvrij Europa, beleidsdoelstelling 4 inzake een socialer Europa, en beleidsdoelstelling 5 inzake een Europa dat dichterbij de burger staat, om maatregelen in verband met woningtekorten te financieren, de kwaliteit en duurzaamheid van huisvesting te verbeteren, de energiekosten te verlagen, met name voor huishoudens met een laag inkomen, waarin onder andere werklozen, alleenstaande ouders, alleenstaande vrouwen en huurders onevenredig vertegenwoordigd zijn, en ervoor te zorgen dat alle burgers toegang hebben tot betaalbare, duurzame en fatsoenlijke huisvesting; benadrukt dat deze specifieke doelstellingen moeten worden uitgevoerd in nauwe samenwerking met regionale en lokale overheden waar investeringen worden gedaan, waarbij wordt gezorgd voor afstemming op hun strategieën voor duurzame territoriale ontwikkeling, en stelt voor deze investeringen op te nemen in de taxonomie van Verordening (EU) 2019/2088 betreffende informatieverschaffing over duurzaamheid in de financiële dienstensector²², met name uit hoofde van artikel 9; verzoekt de lidstaten en de regionale en lokale overheden in dit verband de opname van betaalbare huisvesting, met name voor huishoudens met een laag inkomen, in nieuwbouwprojecten te bevorderen op een manier die rekening houdt met de behoeften van de lokale woningmarkt en de sociale omstandigheden, en tegelijkertijd te zorgen voor flexibiliteit voor de lidstaten om passende nationale of regionale doelstellingen vast te stellen;
20. verzoekt de Commissie voor te stellen het toepassingsgebied van de steun uit de middelen van het cohesiebeleid niet te beperken tot de bevordering van energie-efficiëntie of hernieuwbare energie in huisvesting en sociale huisvesting, maar uit te breiden tot efficiëntie van watergebruik en renovatie, en innovatieve en duurzame benaderingen te integreren om huisvesting betaalbaarder te maken, zoals community land trusts, coöperaties en op kosten gebaseerde huurmodellen, en tegelijkertijd te zorgen voor huisvestingsoplossingen die overeenstemmen met de beginselen van de circulaire economie ter bevordering van een meer milieuverantwoorde huisvestingssector; dringt bovendien aan op ESF+-middelen ter ondersteuning van aanvullende maatregelen, zoals huisvestingstoelagen voor huurders en initiatieven voor sociale inclusie in verband met betaalbare huisvesting; stelt voor specifieke maatregelen toe te voegen om dakloosheid te voorkomen en aan te pakken, waaronder het uitbreiden van "Housing First" (Eerst huisvesting) en ervoor te zorgen dat huishoudens met een laag inkomen die in ongeschikte woningen en in energiearmoede leven, gebruik kunnen maken van de voordelen van renovatie;

²² PB L 317 van 9.12.2019, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/2088/oj>.

21. verzoekt de Commissie en de lidstaten ervoor te zorgen dat investeringen in huisvesting in het kader van het cohesiebeleid gerichte maatregelen omvatten om jongeren, eenoudergezinnen en gezinnen met een laag inkomen, ouderen, vrouwen, kinderen en gemarginaliseerde groepen die het slachtoffer zijn van geweld of discriminatie, te ondersteunen bij de toegang tot betaalbare, veilige en adequate huisvesting; onderstreept dat ondersteuning op het gebied van huisvesting deel moet uitmaken van een breder kader voor sociale inclusie en bescherming, waarbij toegankelijkheid, veiligheid en waardigheid voor alle kwetsbare groepen worden gewaarborgd; wijst erop dat het gebruik van EU-middelen voor huisvestingsprojecten niet mag bijdragen tot segregatie of sociale uitsluiting;
22. dringt aan op betere toegang tot financiering voor ondersteuning van investeringen in de lokale energietransitie, met inbegrip van initiatieven op het gebied van energie-efficiëntie, gedecentraliseerde energiedistributie, hernieuwbare energie en een duurzame circulaire economie; benadrukt dat investeringen in het kader van het cohesiebeleid in sociale, openbare en non-profit-, energie-efficiënte, adequate, fatsoenlijke en betaalbare huisvesting verder moeten worden verhoogd en beter moeten worden gestroomlijnd, en dat dakloosheid en uitsluiting van huisvesting moeten worden bestreden; verzoekt de Commissie en de lidstaten de “renovatiegolf”-strategie volledig te integreren in het huisvestingsbeleid en ervoor te zorgen dat renovaties niet alleen gericht zijn op energie-efficiëntie en het aanpakken van koudebruggen, maar ook op het omvormen van weinig gebruikte en verlaten gebouwen tot betaalbare en toegankelijke woningen; moedigt de Commissie aan publiek-private partnerschappen te faciliteren door middel van de renovatiegolfstrategie voor grootschalige stadsvernieuwingsprojecten, en benadrukt dat het belangrijk is ervoor te zorgen dat de financieringsinstrumenten van de EU openbare en non-profit huisvesting, huis-, grond- en kleine eigenaren en ontwikkelaars adequaat ondersteunen bij het verbeteren van het bestaande woningbestand;
23. stelt voor dat de Commissie een extra medefinancieringspercentage tot 100 % en een uitzonderlijke voorfinanciering voorstelt met betrekking tot verschillende gerichte prioriteiten inzake betaalbare huisvesting, en dat de investeringen in de betaalbaarheid van huisvesting in aanmerking worden genomen binnen de vereisten inzake thematische concentratie en klimaatgerelateerde uitgaven;
24. verzoekt de Commissie om een flexibel gemeenschappelijk EU-kader vast te stellen om in aanmerking te komen voor sociale en betaalbare huisvesting, met transparante en niet-discriminerende criteria die lokale en regionale overheden in staat stellen de doeltreffendheid van preventieve interventies te vergroten door mogelijke doelgroepen in kaart te brengen, zoals huishoudens met een laag en middeninkomen die vanwege hun financiële situatie of hun bijzondere behoeften geen huisvesting tegen marktvoorwaarden kunnen vinden, met inbegrip van mensen met een handicap, jongeren of ouderen en mensen die steun uit het EFRO-CF en het ESF+ nodig hebben om toegang te krijgen tot residentiële woningen die zijn aangepast aan hun behoeften, voldoen aan passende kwaliteitsnormen en op betaalbare wijze worden verstrekt; vraagt om bijzondere aandacht voor jongeren, met name in gebieden waar de meeste jongeren nog steeds thuis wonen; stelt voor om een systeem voor vroegtijdige waarschuwing in te voeren, onder meer door middel van instrumenten als artificiële intelligentie (AI), om te anticiperen op de risico's van uitsluiting van de woningmarkt, met volledige inachtneming van de beginselen van transparantie, gegevensbescherming en non-discriminatie;

25. benadrukt dat toegang tot adequate, fatsoenlijke en betaalbare huisvesting een fundamenteel sociaal recht is en een voorwaarde is voor sociale en economische participatie en welzijn, en roept ertoe op de betaalbaarheid van huisvesting in aanmerking te nemen in al het desbetreffende sociale en werkgelegenheidsbeleid van de EU; stelt dat het belangrijk is gezinsgericht beleid te bevorderen; stelt voor een Europees handvest op te stellen waarin de rol van de nationale regeringen bij de erkenning en toepassing van huisvesting als sociaal recht wordt verduidelijkt;
26. merkt op dat het combineren en aanvullen van subsidies van het EFRO-CF, het ESF+ en het JTF met financieringsinstrumenten van de EIB het hefboomeffect van investeringen kan helpen vergroten en ervoor kan zorgen dat projectontwikkelaars, bouwbedrijven en eindbegunstigden betere toegang tot financiering hebben; steunt de invoering van een speciale faciliteit voor huisvesting binnen de structuur van de EIB-financieringsinstrumenten; wijst erop dat vereenvoudiging en transparantie over het gebruik van middelen essentieel zijn om ervoor te zorgen dat investeringen doeltreffend en strategisch worden gebruikt en een multiplicatoreffect voor financiële inspanningen opleveren;
27. moedigt de Commissie en de EIB aan te voorzien in strikte, transparante, inclusieve en eerlijke toewijzingsmechanismen en in sociale en duurzame voorwaarden voor de eindbegunstigden van middelen en financieringsinstrumenten van de EU; benadrukt dat moet worden gestreefd naar een evenwichtige aanpak waarbij zowel openbare of non-profit huisvesting als participatie van de particuliere sector via publiek-private partnerschappen zijn betrokken om het woningbestand te optimaliseren en een doeltreffend gebruik van de middelen te waarborgen; is van mening dat programma's voor betaalbare huisvesting betrekking kunnen hebben op — maar niet beperkt moeten blijven tot — overheidseigendom van vastgoed, grond en gebouwen die eigendom zijn van centrale en lokale overheden; is in dit verband van mening dat openbare entiteiten toegang moeten krijgen tot de particuliere sector, onder toezicht van overheidsinstanties, terwijl er ook gezorgd wordt voor krachtige steun voor aanbieders van sociale huisvesting en andere entiteiten zonder winstoogmerk die zich bezighouden met het aanbieden van betaalbare huisvesting; onderstreept dat prioriteit moet worden gegeven aan de groepen met de laagste inkomens, die onevenredig zwaar worden getroffen door de kosten van huisvesting;

Betaalbaarheid van huisvesting in het toekomstige cohesiebeleid na 2027

28. merkt op dat investeringen in betaalbare, fatsoenlijke, toegankelijke en duurzame huisvesting, met inbegrip van maatregelen als sociale, openbare en non-profit huisvesting en betaalbare huurregelingen voor kwetsbare mensen, mensen met een laag en middeninkomen en bijzonder grote gezinnen, tot de strategische prioriteiten van de toekomstige cohesiemiddelen van de EU moeten behoren in het kader van het volgende meerjarig financieel kader voor de periode na 2027, en dat de renovatiegolfstrategie moet worden verankerd in reguliere programma's in het kader van het cohesiebeleid om de continuïteit ervan te waarborgen zonder buitensporige lasten aan vastgoedeigenaren op te leggen; wijst op de noodzaak van bindende toegankelijkheidsnormen en universeel ontwerp in alle door de EU gefinancierde huisvestingsprojecten, in overeenstemming met het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, waarbij prioriteit wordt verleend aan investeringen in woningaanpassingen, slimme assistentietechnologieën en renovaties die zelfstandig

wonen mogelijk maken; benadrukt dat bijzondere aandacht moet worden besteed aan jonge en toekomstige generaties, met name in gebieden waar de meeste jongeren, in het bijzonder studenten en beroepsbeoefenaren aan het begin van hun loopbaan, niet economisch onafhankelijk zijn en thuis blijven wonen door hen te helpen een onafhankelijk leven te beginnen;

29. dringt er bij de Commissie op aan uitgebreide richtsnoeren en aanbevelingen voor de lidstaten te ontwikkelen voor het benutten van geïntegreerde meurfondsenbenaderingen, teneinde grootschalige investeringen in betaalbare en sociale huisvesting mogelijk te maken, alsmede de bijbehorende infrastructuur en gemeenschapsgebaseerde diensten die sociale inclusie en territoriale samenhang bevorderen; benadrukt het belang van het gebruik van een passende mix van subsidies en financieringsinstrumenten, waarbij wordt erkend dat subsidies van cruciaal belang zijn voor de ondersteuning van maatregelen voor sociale inclusie van huurders; is van mening dat naast financiering in het kader van het cohesiebeleid ook andere instrumenten zoals Horizon Europa onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten in de bouwsector en aanverwante technologieën kunnen ondersteunen om de huisvestingscrisis aan te pakken; verzoekt de Commissie nauw samen te werken met de nationale en regionale overheden om de financieringsregels te vereenvoudigen, de aanvraagprocedures te stroomlijnen en te zorgen voor snellere toegang tot financiering voor projecten op het gebied van betaalbare huisvesting;
30. merkt op dat het investeren in betaalbare en duurzame huisvesting voor mensen in gebieden met bijzondere demografische kenmerken een van de strategische prioriteiten van de toekomstige cohesiemiddelen van de EU moet zijn in het kader van het volgende meerjarig financieel kader voor de periode na 2027;
31. verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat financiering van betaalbare huisvesting de bijdragen in verband met klimaatuitgaven in het kader van het cohesiebeleid niet in het gedrang brengt;
32. onderstreept dat het belangrijk is historische stadscentra te beschermen en het Europees historisch en cultureel erfgoed in stand te houden bij het ontwerpen van initiatieven op het gebied van huisvesting en energie-efficiëntie; benadrukt het enorme potentieel van duurzame renovatie van lege en oude gebouwen, met de nadruk op hulpbronnefficiëntie, het aanbieden van betaalbare huisvesting en de versterking van de sociale samenhang, met name in dorpen en kleine gemeenschappen; dringt erop aan dat in het kader van het cohesiebeleid actief steun wordt verleend voor energie-efficiënte renovaties en investeringen in betaalbare huisvesting die de netto-nuluitstoot van broeikasgassen bevorderen, in overeenstemming met de richtlijn energieprestatie van gebouwen; dringt voorts aan op stimulansen, met inbegrip van fiscale en technische ondersteuning voor lokale en regionale overheden, ter ondersteuning van de renovatie en het hergebruik van ongebruikte of verlaten gebouwen om het aanbod van huisvesting te vergroten zonder extra grondgebruik;
33. benadrukt dat het dringend noodzakelijk is de huisvestingsproblemen aan te pakken waarmee jongeren worden geconfronteerd, die steeds meer belemmeringen ondervinden om toegang te krijgen tot betaalbare huisvesting, met name in stedelijke gebieden waar een hoge vraag bestaat en in regio's met een hoge jeugdwerkloosheid; onderstreept dat het Sociaal Klimaatfonds nauwer in instrumenten van het cohesiebeleid moet worden geïntegreerd, met name wat betreft de ondersteuning van investeringen in sociale en

betaalbare huisvesting en gerichte bijstand om huurprijzen voor jongeren betaalbaarder te maken; benadrukt het belang van de integratie van jongeren en jonge gezinnen in nationale huisvestingsstrategieën en dringt aan op maat gesneden maatregelen, waaronder fiscale stimulansen, leningen tegen lage rente, huurgaranties en uitgebreide garanties ter ondersteuning bij het kopen van een eerste huis; moedigt de lidstaten aan na te gaan welke fiscale stimulansen kunnen worden verstrekt aan vastgoedeigenaren die op basis van langetermijncontracten aan jongeren of gezinnen verhuren, teneinde de huurmarkt te helpen uitbreiden en de prijzen te stabiliseren; pleit voor het gebruik van instrumenten van het cohesiebeleid om meer te investeren in studentenhuisvesting en betaalbare huisvesting, waarbij wordt gezorgd voor toegang tot stabiele huisvestingsmogelijkheden die worden ondersteund door openbaar vervoer, basisdiensten en onderwijs, met name voor jongeren uit huishoudens met een laag inkomen; stelt daarom voor dat het toekomstige ESF+ na 2027 de toegang tot huisvesting voor jongeren moet bevorderen door middel van steun of andere financiële regelingen om leningen betaalbaarder te maken;

34. verzoekt de Commissie voorts om in het toekomstige cohesiebeleid de bevordering van territoriale veerkracht en steun voor gemeenschappen en gezinnen op te nemen, met name in plattelandsgebieden en op eilanden, door te voorzien in veerkrachtige huisvesting die bestand is tegen de impact van natuurrampen en de effecten van onverwachte gebeurtenissen, met name in regio's die sterk zijn blootgesteld aan de gevolgen van extreme weersomstandigheden die verband houden met klimaatverandering; verzoekt om EU-middelen ter ondersteuning van de wederopbouw van woningen in geval van natuurrampen en ter bevordering van het beginsel betere wederopbouw; is van mening dat klimaatrisico's vooral hun weerslag hebben op kwetsbare bevolkingsgroepen, waarbij het vermogen tot herstel na rampen van kwetsbare groepen nog verder wordt bemoeilijkt;
35. is van mening dat bij steun voor betaalbare huisvesting prioriteit aan verbouwingen en renovaties boven nieuwbouw moet worden verleend en klimaatneutrale en hulpbronnenefficiënte bouwmethoden, collectieve huisvesting en groene mobiliteit moeten worden bevorderd ter verbetering van de levenskwaliteit; wijst erop dat alle door de EU gefinancierde investeringen in huisvesting moeten worden afgestemd op de doelstellingen van de Europese Green Deal door te zorgen voor hoge normen inzake energie-efficiëntie, de energiearmoede te verminderen en klimaatadaptatiemaatregelen te nemen; verzoekt de Commissie bijlage I bij de verordening gemeenschappelijke bepalingen dringend te herzien en, op basis van haar onderzoek, investeringen in sociale, betaalbare en duurzame huisvesting te erkennen als een bijdrage aan de klimaatdoelstellingen, om de lidstaten in staat te stellen het EFRO-streefcijfer voor klimaatuitgaven van 30 % te halen; dringt aan op een duurzame bouwsector met steun van het cohesiebeleid, waarbij gebruik wordt gemaakt van biogebaseerde materialen en een reële prijsstelling, met inbegrip van onderhouds- en milieukosten; benadrukt in dit verband hoe belangrijk het is het beginsel dat de vervuiler betaalt te versterken en decarbonisatie te bevorderen om de doelstellingen van de Europese Green Deal en de Overeenkomst van Parijs te verwezenlijken;
36. stelt voor om in het toekomstige cohesiebeleid meer financiering voor huisvesting op te nemen op basis van nationale, regionale en lokale strategieën voor betaalbare en duurzame huisvesting voor kwetsbare huishoudens met een laag en middeninkomen, gezinnen met meerdere kinderen en eenoudergezinnen, met inbegrip van maatschappelijke oplossingen en oplossingen op het gebied van ondersteund wonen

voor personen met een handicap en ouderen; erkent de rol van lokale en regionale overheden bij de ontwikkeling van deze strategieën; dringt erop aan dat deze financiering aan de sociale samenhang in onze Unie moet bijdragen; wijst op het belang van goede banden tussen stad en platteland, en de behoefte aan specifieke steun voor vrouwen in plattelandsgebieden;

37. verzoekt de Commissie om de uitbanning van dakloosheid, het tegengaan van ongeschikte huisvesting en het aanpakken van energiearmoede onder de groepen met de laagste inkomens als expliciete politieke doelstellingen op te nemen in het cohesiebeleid voor de periode na 2027, en te voorzien in een solide financiering voor deze prioriteiten; dringt er voorts op aan de toegang tot huisvesting en bijbehorende diensten te beschouwen als een kerngebied binnen de toekomstige beleidsdoelstellingen, met een sterke nadruk op de ondersteuning van toekomstige generaties en de stedelijke agenda; benadrukt dat huisvestingsgerelateerde maatregelen die door het cohesiebeleid worden gefinancierd, moeten inspelen op de behoeften en specifieke kenmerken van regionale en lokale overheden en moeten bijdragen aan de cohesiedoelstellingen van de Verdragen; stelt voor dat de Commissie investeringen in vervoer en nutsvoorzieningen koppelt aan het aanbieden van betaalbare huisvesting om ervoor te zorgen dat de begunstigden adequate toegang hebben tot essentiële diensten, en roept de lidstaten op te zorgen voor samenhang tussen hun nationale beleidslijnen inzake huisvesting, vervoer en nutsvoorzieningen;
38. verzoekt de Commissie en de EIB om, vanuit het oogpunt van duurzaamheid, in het toekomstige cohesiebeleid een specifiek vereiste inzake duur op te nemen voor verrichtingen die een investering in betaalbare en duurzame huisvestingsinfrastructuur uit de middelen van het cohesiebeleid inhouden, om vastgoedspeculatie te voorkomen; is van mening dat de Commissie een rechtskader tot stand moet brengen dat het mogelijk maakt dat de gronden en woningen die met EU-middelen worden gefinancierd in handen blijven van, of, in voorkomend geval, worden beheerd door overheidsdiensten, aanbieders van sociale huisvesting en andere entiteiten zonder winstoogmerk, zodat de eindbegunstigden van de middelen en de eindgebruikers eigenaar blijven van de huizen;
39. beveelt aan te voorzien in langetermijnvoorwaarden voor begunstigden van middelen van het cohesiebeleid met betrekking tot betaalbare huisvesting, ter ondersteuning van het “recht om te blijven” in stadsdelen met gereguleerde huurwoningen, met name in gebieden die te kampen hebben met huisvestingsdruk vanwege toerisme, gentrificatie of speculatie met investeringen, met inbegrip van binnensteden, eilanden, ultraperifere gebieden en kustgebieden, zonder legitieme vastgoedactiviteiten onnodig te benadelen; beveelt ook aan speculatieve kortetermijninvesteerders uit te sluiten door waarborgen tegen speculatieve verwervingen voor de korte termijn in te stellen, met inbegrip van beperkingen op snelle doorverkoop; onderstreept het belang van het waarborgen van het “recht om te blijven” van burgers in gebieden die te kampen hebben met een gebrek aan geschikte en betaalbare huisvesting; verzoekt de Commissie specifieke richtsnoeren op te stellen over de wijze waarop dit beginsel in alle EU-beleidsgebieden moet worden toegepast en gehandhaafd; benadrukt dat dit beginsel sterker in alle beleidsmaatregelen van de EU moet worden geïntegreerd als een horizontaal beginsel, zodat de doelstellingen van sociale, economische en territoriale samenhang worden ondersteund, als bepaald in de artikelen 3 en 174 VWEU;
40. verzoekt de Commissie het Nieuw Europees Bauhaus als autonoom programma in het

meerjarig financieel kader 2028-2034 op te nemen, met voldoende financiële middelen voor het integreren van de waarden van het Nieuw Europees Bauhaus in de door de Europese strategie voor betaalbare huisvesting bevorderde initiatieven en relevante toekomstige wetgeving;

41. herinnert eraan dat het cohesiebeleid samenwerking tussen architecten, stedenbouwkundigen, projectontwikkelaars, ingenieurs, bouwvakkers en andere professionals moet aanmoedigen om een holistische benadering van stads- en plattelandsontwikkeling te waarborgen en tot het oplossen van de huidige huisvestingscrises bij te dragen;
 -
 -
 -
42. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, het Europees Economisch en Sociaal Comité, het Europees Comité van de Regio's en de nationale en regionale parlementen van de lidstaten.

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2025)0188

Mogelijkheden voor de vereenvoudiging van cohesiefondsen

Resolutie van het Europees Parlement van 10 september 2025 over mogelijkheden voor de vereenvoudiging van cohesiefondsen (2024/2106(INI))

Het Europees Parlement,

- gezien de artikelen 4, 162, 174 tot en met 178 en 349 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU),
- gezien Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds Plus, het Cohesiefonds, het Fonds voor een rechtvaardige transitie en het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur en de financiële regels voor die fondsen en voor het Fonds voor asiel, migratie en integratie, het Fonds voor interne veiligheid en het Instrument voor financiële steun voor grensbeheer en visumbeleid¹ (“de verordening gemeenschappelijke bepalingen — de GB-verordening”),
- gezien Verordening (EU) 2021/1058 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling en het Cohesiefonds²,
- gezien Verordening (EU) 2021/1056 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 tot oprichting van het Fonds voor een rechtvaardige transitie³,
- gezien Verordening (EU) 2021/1059 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 betreffende specifieke bepalingen voor de doelstelling “Europese territoriale samenwerking” (Interreg) ondersteund door het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling en door externe financieringsinstrumenten⁴,

¹ PB L 231 van 30.6.2021, blz. 159, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj>.

² PB L 231 van 30.6.2021, blz. 60, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1058/oj>.

³ PB L 231 van 30.6.2021, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1056/oj>.

⁴ PB L 231 van 30.6.2021, blz. 94, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1059/oj>.

- gezien Verordening (EU) 2021/1057 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 tot oprichting van het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1296/2013⁵,
- gezien Verordening (EU) 2020/460 van het Europees Parlement en de Raad van 30 maart 2020 tot wijziging van Verordeningen (EU) nr. 1301/2013, (EU) nr. 1303/2013 en (EU) nr. 508/2014 wat betreft specifieke maatregelen om investeringen in de gezondheidszorgstelsels van de lidstaten en in andere sectoren van hun economieën vrij te maken als antwoord op de COVID-19-uitbraak (Investeringsinitiatief Coronavirusrespons)⁶,
- gezien Verordening (EU) 2025/925 van het Europees Parlement en de Raad van 7 mei 2025 betreffende een grensregio-instrument voor ontwikkeling en groei (BRIDGEforEU)⁷,
- gezien Verordening (EU) nr. 1305/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 inzake steun voor plattelandontwikkeling uit het Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling (Elfpo) en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1698/2005 van de Raad⁸,
- gezien gedelegeerde Verordening (EU) nr. 240/2014 van de Commissie van 7 januari 2014 betreffende de Europese gedragscode inzake partnerschap in het kader van de Europese structuur- en investeringsfondsen⁹ (de Europese gedragscode inzake partnerschap),
- gezien de resolutie van het Europees Parlement van 16 januari 2024 over de uitvoering van territoriale ontwikkeling (GB-verordening, titel III, hoofdstuk II) en de toepassing ervan in de Europese Territoriale Agenda 2030¹⁰,
- gezien het advies van het Comité van de Regio's van 24 januari 2025 getiteld "EU-begroting en plaatsgebonden beleid: voorstellen voor nieuwe ontwerp- en uitvoeringsmechanismen in het MFK na 2027",
- gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité van 27 februari 2025 getiteld "Versterking van de resultaatgerichtheid van het cohesiebeleid na 2027 – uitdagingen, risico's en kansen"¹¹,
- gezien de mededeling van de Commissie van 11 februari 2025 getiteld "De weg naar het volgende meerjarig financieel kader" (COM(2025)0046),
- gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité van 5 december 2024 getiteld "Herziening van de Territoriale Agenda 2030 – Een meer geïntegreerde en burgergerichte benadering en een duidelijker verband met het cohesiebeleid"¹²,

⁵ PB L 231 van 30.6.2021, blz. 21, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1057/oj>.

⁶ PB L 99 van 31.3.2020, blz. 5, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/460/oj>.

⁷ PB L, 2025/925, 19.5.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2025/925/oj>.

⁸ PB L 347 van 20.12.2013, blz. 487, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1305/oj>.

⁹ PB L 74 van 14.3.2014, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2014/240/oj.

¹⁰ PB C, C/2024/5704, 17.10.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/5704/oj>.

¹¹ PB C, C/2025/2018, 30.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/2018/oj>.

- gezien de jaarverslagen van de Europese Rekenkamer betreffende het begrotingsjaar 2023,
 - gezien het verslag van de Europese Rekenkamer van 8 juli 2024 getiteld “Analyse 03/2024: Een overzicht van het zekerheidskader en de belangrijkste factoren die hebben geleid tot fouten in de cohesie-uitgaven voor 2014-2020”,
 - gezien Speciaal verslag 22/2024 van de Europese Rekenkamer van 21 oktober 2024, getiteld “Dubbele financiering uit de EU-begroting – Controlesystemen missen essentiële elementen om het verhoogde risico door het niet-kostengerelateerde RRF-financieringsmodel te beperken”,
 - gezien Speciaal verslag 13/2024 van de Europese Rekenkamer, getiteld “Absorptie van middelen uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit – Vooruitgang vertraagd en nog steeds risico’s voor de verwezenlijking van maatregelen en dus van de RRF-doelstellingen”,
 - gezien artikel 55 van zijn Reglement,
 - gezien de adviezen van de Begrotingscommissie en de Commissie begrotingscontrole,
 - gezien de brief van de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken,
 - gezien het verslag van de Commissie regionale ontwikkeling (A10-0138/2025),
- A. overwegende dat het cohesiebeleid het belangrijkste investeringsinstrument van de EU is om economische, sociale en territoriale verschillen te verminderen, en dat het langetermijnkarakter ervan niet in gevaar mag worden gebracht door noodmaatregelen of wijzigingen die tot doel hebben de cohesiefondsen voor andere prioriteiten te herbestemmen; overwegende dat de middelen van het cohesiebeleid bestemd moeten blijven voor de primaire doelstellingen van deze fondsen;
- B. overwegende dat regionale samenwerking als katalysator voor innovatie en veerkracht kan fungeren, en dat de instrumenten van het cohesiebeleid moeten bijdragen tot doeltreffende samenwerking die (administratieve) grenzen overstijgt;
- C. overwegende dat het cohesiebeleid een cruciale rol speelt bij de verwezenlijking van de Europese pijler van sociale rechten, het bijbehorende actieplan en de kerndoelen ervan, die gericht zijn op de bestrijding van armoede, de verhoging van de werkgelegenheid en de bevordering van een leven lang leren; overwegende dat conditionaliteit die verband houdt met de rechtsstaat en met sociale en mensenrechtennormen onontbeerlijk is en dat pogingen tot vereenvoudiging deze niet mogen ondermijnen; overwegende dat toegang tot financiering in het kader van het cohesiebeleid de bescherming en inclusie van alle personen in hun regio’s moet waarborgen, ongeacht hun geslacht, leeftijd, nationaliteit, gezondheidstoestand, sociale klasse, etniciteit, seksuele gerichtheid of identiteit;
- D. overwegende dat financiering in het kader van het cohesiebeleid ongeveer 30 % van de totale EU-begroting vertegenwoordigt en als een belangrijke pijler voor de ondersteuning van de Europese regio’s fungeert en dat het in het toekomstige meerjarig financieel kader (MFK) een afzonderlijk concept moet blijven en niet mag worden samengevoegd met andere fondsen, om de doeltreffendheid ervan bij het verminderen

¹² PB C, C/2025/773, 11.2.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/773/oj>.

van regionale ongelijkheden en het bevorderen van economische convergentie te waarborgen;

- E. overwegende dat een vereenvoudigd cohesiebeleid cruciaal is om de veerkracht van Europa, een rechtvaardige en duurzame groene en digitale transitie, en een recht om te blijven voor alle EU-burgers te waarborgen en het concurrentievermogen van de EU te bevorderen;
- F. overwegende dat lokale en regionale overheden het best in staat zijn lokale uitdagingen en kansen vast te stellen en belangrijke partners zijn bij de uitvoering van de politieke agenda en het cohesiebeleid van de EU, aangezien zij verantwoordelijk zijn voor 54 tot 58 % van het totale volume aan openbare investeringen door overheden;
- G. overwegende dat het bij de ontwikkeling van belangrijke strategische kaders zoals partnerschapsovereenkomsten, plannen voor een rechtvaardige transitie en nationale hervormingsprogramma's vaak ontbreekt aan een gecoördineerde aanpak en dat de bevoegde lokale en regionale overheden er niet op zinvolle wijze bij worden betrokken;
- H. overwegende dat de huidige programmeringsperiode 2021-2027, die voortbouwt op de eerdere initiatieven met verdere uitbreidingen van de vereenvoudigde kostenopties, een kortere lijst van beleidsdoelstellingen heeft, alsook een duidelijkere interventielogica aan de hand van indicatoren, minder strenge rapportageverplichtingen en een single-auditregeling;
- I. overwegende dat het cohesiebeleid nog steeds een van de meest zichtbare en tastbare symbolen van Europese solidariteit is; overwegende dat het beginsel "doe geen afbreuk aan cohesie" in de toekomst moet worden toegepast om ervoor te zorgen dat het cohesiebeleid gericht blijft op zijn kerntaak, namelijk het verminderen van regionale verschillen en het bevorderen van economische en sociale convergentie in de hele EU;
- J. overwegende dat beheersautoriteiten, intermediaire instanties, begunstigden en burgers echter nog steeds worden geconfronteerd met aanzienlijke administratieve lasten en uitdagingen die niet alleen van invloed zijn op het uitvoeringspercentage van de projecten, maar ook afbreuk doen aan de doeltreffendheid, geloofwaardigheid, effecten, zichtbaarheid en perceptie van het cohesiebeleid als geheel;
- K. overwegende dat de administratieve lasten voor begunstigden bij het aanvragen en uitvoeren van via cohesiefondsen ondersteunde projecten met elke financieringsperiode zijn toegenomen, waardoor er een steeds afschrikkendere werking van uitgaat; overwegende dat de complexiteit en de tijdrovende aard van de aanvraagprocedure vaak leiden tot een kosten-batenanalyse die begunstigden ervan weerhoudt een aanvraag in te dienen, waardoor de algehele doeltreffendheid en toegankelijkheid van het cohesiebeleid wordt beperkt;
- L. overwegende dat de vereenvoudiging van cohesiebeidsfondsen een aanvulling moet vormen op andere instrumenten om verdere harmonisatie en integratie te waarborgen;
- M. overwegende dat de regels inzake overheidsopdrachten en staatssteun een van de grootste bronnen van administratieve kosten en lasten vormen, wat gedeeltelijk het gevolg is van gold-platingpraktijken (nationale en subnationale overheden die extra vereisten opleggen aan begunstigden die verder gaan dan de vereisten die voortvloeien

uit de bepalingen van het EU-recht) in alle lidstaten en het feit dat de algemene groepsvrijstellingsverordening¹³ in verschillende territoriale contexten lastig te interpreteren en toe te passen is;

- N. overwegende dat eerdere financieringsperioden voor het cohesiebeleid herhaaldelijk te laat zijn begonnen, hetgeen met name geldt voor de huidige financieringsperiode 2021-2027, met de druk van een enorme achterstand en een tragere uitstroom van cohesiefondsen tot gevolg;
- O. overwegende dat diverse factoren, waaronder vertragingen bij de voltooiing van het wetgevingspakket en de partnerschapsovereenkomsten en -programma's, de gelijktijdige uitvoering van de herstel- en veerkrachtfaciliteit, en het veranderende en complexe regelgevingsklimaat, een doorslaggevende rol hebben gespeeld in het huidige lage uitvoeringspercentage van het cohesiebeleid in alle lidstaten;
- P. overwegende dat het veranderende en complexe regelgevingsklimaat de tijdige, efficiënte en doeltreffende uitvoering van het cohesiebeleid ernstig heeft belemmerd; overwegende dat deze complexiteit de toegang tot financiering in het kader van het cohesiebeleid bijzonder heeft bemoeilijkt voor kleinere lokale overheden, kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) en maatschappelijke organisaties in de hele EU;
- Q. overwegende dat er bij vereenvoudigingsmaatregelen een evenwicht moeten worden gevonden tussen de behoefte aan gemakkelijkere en betere toegang tot fondsen om duurzame resultaten te bereiken enerzijds, en de noodzaak om de EU-begroting te beschermen anderzijds, waarbij terdege rekening moet worden gehouden met de zorgen en bijdragen van institutionele en niet-institutionele belanghebbenden, en dat deze maatregelen, zodra ze zijn ingevoerd, niet mogen worden ondermijnd in de vorm van opnieuw geïntroduceerde complexiteit in het kader van nationale auditvereisten;
- R. overwegende dat het Financieel Reglement¹⁴ vereist dat de Commissie corrigerende maatregelen neemt, zoals vereenvoudiging van de toepasselijke bepalingen, verbetering van de controlesystemen en herontwerp van het programma of de uitvoeringssystemen, indien het foutenpercentage tijdens de uitvoering van de EU-begroting aanhoudend hoog is;
- S. overwegende dat de herziene verdeelsleutel (de "Berlijn-formule") in de huidige formulering in bijlage XXVI bij de GB-verordening, waarin andere belangrijke elementen aan het bbp worden toegevoegd, de ongelijkheden in de praktijk nog niet voldoende weerspiegelt;
- T. overwegende dat bij pogingen van de Commissie om het cohesiebeleid te vereenvoudigen in acht moet worden genomen dat wijzigingen in de bestaande

¹³ Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard (PB L 187 van 26.6.2014, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/651/oj>).

¹⁴ Verordening (EU, Euratom) 2024/2509 van het Europees Parlement en de Raad van 23 september 2024 tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de algemene begroting van de Unie (PB L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

uitvoeringspraktijken in eerste instantie aanvullende lasten kunnen vormen voor administratieve autoriteiten en begunstigden;

- U. overwegende dat gedeeld beheer, het partnerschapsbeginsel, meerlagig bestuur, subsidiariteit en een plaatsgebonden aanpak de hoeksteen moeten blijven vormen van elke hervorming en vereenvoudiging van het cohesiebeleid; overwegende dat het model van gedeeld beheer heeft bewezen een fundamentele pijler te zijn van het cohesiebeleid die waarborgt dat EU-middelen worden afgestemd op de specifieke behoeften van regio's en lokale gebieden, en tegelijkertijd verantwoordelijkheid en verantwoordingsplicht op alle bestuursniveaus bevordert; overwegende dat het kader voor meerlagig bestuur de samenwerking versterkt tussen EU-, nationale, regionale en lokale overheden en waarborgt dat beleid doeltreffend wordt opgezet en uitgevoerd op een manier die de territoriale diversiteit weerspiegelt en de impact in de praktijk maximaliseert;
- V. overwegende dat het subsidiariteitsbeginsel beter kan worden toegepast bij cohesiefinanciering, bijvoorbeeld door drempelwaarden in te voeren waaronder kan worden afgezien van bepaalde verplichtingen en vereisten, zoals dit ook gebeurt bij andere EU-fondsen;
- W. overwegende dat technische vereenvoudigingen van instrumenten voor territoriale ontwikkeling (zoals geïntegreerde territoriale investeringen en vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling) reeds in het kader van het cohesiebeleid voor de programmeringsperiode 2021-2027 zijn opgenomen, maar dat met kleine projecten nog steeds verhoudingsgewijs hogere administratieve lasten (voor de begunstigden) en administratieve kosten (voor de programma-autoriteiten) gemoeid zijn dan met grotere projecten; overwegende dat de punten van zorg die de Europese Rekenkamer aan de orde heeft gesteld over vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling moeten worden aangepakt, met name de onevenredige administratieve kosten in vergelijking met de begrotingen van lokale actiegroepen;
- X. overwegende dat het cohesiebeleid in het licht van de huidige geopolitieke uitdagingen een rol kan spelen bij de ontwikkeling van belangrijke infrastructuur voor tweeeërlei gebruik die in tijden van vrede civiele behoeften dient, en tegelijkertijd de territoriale veerkracht en crisisrespons kan vergroten; overwegende dat nieuwe prioriteiten niet ten koste mogen gaan van of mogen leiden tot een vermindering van langetermijninvesteringen in de economische, sociale en territoriale cohesie van de EU;
- Y. overwegende dat met het cohesiebeleid consistent is aangetoond dat het mogelijk is bijna alle toegewezen EU-middelen te absorberen en doeltreffend te investeren; overwegende dat de geleidelijke toename van de betalingen tegen het latere deel van de planningsperiode een inherent kenmerk is van meerjarenprogramma's en dat er daarom realistischerwijs een vergelijkbaar positief resultaat kan worden verwacht aan het einde van de huidige programmeringsperiode;
- Z. overwegende dat het beginsel van één enkele audit moet worden gehandhaafd en versterkt, naast regelmatige audits door de Commissie, en dat er maatregelen moeten worden genomen met het oog op minder dubbele controles en audits die overlappen met nationaal toezicht op regionaal, nationaal en EU-niveau voor hetzelfde project en dezelfde begunstigde, ook door een consistente interpretatie van voorschriften te

garanderen en de administratieve lasten voor begunstigden en beheersautoriteiten tot een minimum te beperken;

- AA. overwegende dat op grond van het beginsel van goed financieel beheer onafhankelijke auditprocedures moeten worden toegepast om naleving van de EU-regels te waarborgen; overwegende dat er discrepanties in de handhaving en monitoring kunnen ontstaan als er alleen beroep wordt gedaan op nationaal toezicht, waardoor de uniforme toepassing van financiële controles in alle lidstaten worden ondermijnd en uiteindelijk de bescherming van de financiële belangen van de EU in gevaar wordt gebracht;
 - AB. overwegende dat het cruciaal is om voor robuuste auditmechanismen te zorgen, zodat EU-middelen op verantwoorde en doeltreffende wijze worden aangewend en traceerbaar zijn, en fraude, wanbeheer en inconsistenties in nationale toezichtstelsels kunnen worden voorkomen;
 - AC. overwegende dat het cohesiebeleid bestand moet blijven tegen fraude, corruptie en pogingen om financiering van de oorspronkelijke opdracht en overeengekomen programmaprioriteiten af te leiden naar investeringen die bepaalde persoonlijke of partijpolitieke belangen dienen; overwegende dat daartoe de voorwaarden en ingebouwde mechanismen om onregelmatigheden zoals fraude te voorkomen, op te sporen en te corrigeren moeten worden aangescherpt; overwegende dat de juiste toepassing van het partnerschapsbeginsel, de transparantievereisten en het fraudebestrijdingsbeleid van essentieel belang is;
 - AD. overwegende dat overlappende prioriteiten tussen de RRF en het cohesiebeleid de fragmentatie van EU-financiering blootleggen en dat hieruit blijkt dat er behoefte is aan een vereenvoudigde en consistente aanpak;
 - AE. overwegende dat het op grond van artikel 20 van de GB-verordening reeds is toegestaan in buitengewone of ongebruikelijke omstandigheden tijdelijke maatregelen af te kondigen;
1. benadrukt de cruciale rol die het cohesiebeleid in de afgelopen vijf jaar heeft gespeeld bij het aanpakken van multidimensionale noodsituaties en sociaal-economische uitdagingen en wel op een flexibele manier die de solidariteit tussen de lidstaten versterkt; is echter van mening dat voortdurende veranderingen in het regelgevingskader ertoe hebben geleid dat de strategische focus ervan is uitgehold; benadrukt dat de hoge ambities met betrekking tot langetermijninvesteringen en de plaatsgebonden grondgedachte en prioriteiten moeten worden gehandhaafd, waarbij het beginsel “doe geen afbreuk aan cohesie” in acht moet worden genomen en de nadruk moet liggen op groei, het scheppen van banen en sociale diensten, om het hoofd te bieden aan uitdagingen die verband houden met onevenwichtigheden tussen de regio's van de EU, de verbetering van de levenskwaliteit, de rechtvaardige, groene en digitale transitie, het scheppen van hoogwaardige banen, de uitbanning van armoede — met bijzondere aandacht voor kinderarmoede — en de huisvestingscrisis;
 2. pleit ervoor te voorkomen dat cohesiefondsen systematisch worden overgeheveld om te reageren op crises, aangezien hierdoor de primaire doelstelling ervan (de versterking van de economische, territoriale en sociale cohesie van de EU, de vermindering van regionale ongelijkheden en de bevordering van duurzame ontwikkeling) wordt ondermijnd, omdat er daarvoor slechts beperkt financiering beschikbaar is; roept op in

plaats hiervan een permanent, krachtig, toegewijd instrument voor noodhulp te ontwikkelen binnen de EU-begroting, zodat een snelle, gecoördineerde reactie op toekomstige crises kan worden gewaarborgd zonder dat de structurele integriteit van het cohesiebeleid wordt aangetast, om te waarborgen dat de fondsen ervan voor de primaire doelstellingen kunnen worden gebruikt;

3. benadrukt dat bij toekomstige hervormingen gedeeld beheer, meerlagig bestuur en een plaatsgebonden aanpak moeten worden gehandhaafd om doeltreffendheid te waarborgen; dringt voorts aan op een modern, gedecentraliseerd en versterkt cohesiebeleid waarin mensen centraal staan en dat wordt ondersteund door sterke partnerschappen op alle niveaus, aangezien het essentieel is om de eenheid van de EU te behouden en te bevorderen nu de geopolitieke uitdagingen toenemen; benadrukt dat het partnerschapsbeginsel, zoals uiteengezet in artikel 8 van de GB-verordening, bindend moet worden toegepast en strikt moet worden gecontroleerd door de Commissie;
4. neemt nota van de belangrijke vereenvoudigingsmaatregelen die al in de programmeringsperiode 2021-2027 zijn ingevoerd, in het bijzonder de verbeterde digitale instrumenten voor e-cohesie, een bredere harmonisatie van de regels tussen meerdere fondsen, een flexibeler programmabeheer en stroomlijning van de subsidiabiliteitsregels; benadrukt dat het noodzakelijk is om de overgang te maken van een hybride en op papier gebaseerde administratie naar volledig digitale processen en zo de efficiëntie te verhogen en elektronische communicatie tussen begunstigden en beheersautoriteiten te vergemakkelijken; is van mening dat verschillende factoren, waaronder werkdruk als gevolg van vertragingen in de programmering van de financieringsperiode 2021-2027, frequente wijzigingen in de regelgeving tijdens deze periode, complexe meerlagige regelgeving inzake audits en controles, alsook gold-plating (waarbij lasten worden opgelegd aan begunstigden die verder gaan dan de EU-vereisten) deze vereenvoudigingsinspanningen hebben gehinderd;
5. wijst erop dat de digitalisering van het beheer, de rapportage, het toezicht en de controle op het gebied van EU-middelen essentieel is om de toegang voor potentiële begunstigden te verbeteren en het beheer van de middelen doelmatiger en transparanter te maken;
6. onderstreept dat vereenvoudiging een leidend beginsel moet zijn in het cohesiebeleid; wijst erop dat vereenvoudigingsinspanningen met name gericht moeten zijn op het verminderen van de lasten voor begunstigden, het vergemakkelijken van hun toegang tot middelen, het verminderen van administratieve werkzaamheden en het tegengaan van dubbel werk; verzoekt de lidstaten in dit verband gold-plating — de toevoeging van onnodige nationale regels aan de EU-voorschriften — te voorkomen, waardoor begunstigden extra lasten opgelegd krijgen; merkt op dat de uitvoering van de staatssteunregels in de lidstaten in sommige gevallen tot meer complexiteit kan leiden en benadrukt dat de overlapping tussen de programmeringsperioden 2014-2020 en 2021-2027 en de oprichting van de RRF andere factoren waren die tot vertragingen hebben bijgedragen;
7. wijst erop dat vereenvoudigde regelgeving cruciaal is voor een betere uitvoering van het cohesiebeleid; is van mening dat de late goedkeuring van de sectorale wetgeving en het langdurige proces voor de goedkeuring van programmeringsdocumenten hebben geleid tot vertragingen bij de uitvoering tijdens eerdere programmeringsperioden en verzoekt de Commissie daarom tijdig voorstellen in te dienen voor de financieringsperiode 2028-

2034, zodat de regionale programma's snel na de start van het volgende MFK kunnen worden goedgekeurd; beveelt aan te analyseren of bepaalde technische voorschriften en vereisten uit de GB-verordening kunnen worden geschrapt en kunnen worden opgenomen in een reeks richtsnoeren of een handboek, teneinde zekerheid en een routine te creëren voor beheersautoriteiten en begunstigten; herinnert eraan dat administratieve autoriteiten, als sprake is van onzekerheid omtrent de uitvoering van financieringsinstrumenten, in overeenstemming met het voorzichtigheidsbeginsel vaak geneigd zijn onduidelijke bepalingen restrictiever te interpreteren;

8. uit zijn bezorgdheid over zowel het gebrek aan complementariteit in de EU-financiering, met meer dan 50 meerjarenprogramma's in 2021-2027, als het groeiende aandeel — momenteel 40 % — dat centraal wordt beheerd in het kader van het huidige MFK, en is van mening dat de totale begroting voor het cohesiebeleid moet worden gehandhaafd of zelfs verhoogd om op passende wijze tegemoet te komen aan toekomstige investeringsbehoeften; benadrukt de noodzaak van doeltreffende coördinatie van EU- en nationale financiering, en benadrukt dat elk toekomstig regelgevingskader een grondige beoordeling van de administratieve gevolgen ervan moet omvatten; verzoekt de Commissie beste praktijken te bevorderen, de nationale systemen van de lidstaten te beoordelen en maatregelen te nemen om praktijken die onnodige complexiteit veroorzaken, uit te bannen; wijst nogmaals op de essentiële rol van de Europese structuur- en investeringsfondsen bij het verkleinen van regionale verschillen en het verbeteren van de territoriale toegankelijkheid en connectiviteit, met name in achtergestelde gebieden zoals plattelands-, eiland-, bergachtige, ultraperifere en oostelijke grensregio's;
9. verzoekt de Commissie om in de komende voorstellen ter vereenvoudiging van het nieuwe cohesiebeleid een gedecentraliseerde en bottom-upbenadering te bevorderen en te bewerkstelligen en ervoor te zorgen dat de verplichte raadpleging en betrokkenheid van lokale en regionale overheden en partners, waaronder maatschappelijke organisaties en kmo's, worden gegarandeerd, zoals is vastgelegd in de artikelen 3 en 4 van de Europese gedragscode inzake partnerschap;
10. is van mening dat een betere coördinatie tussen de fondsen — beheerd via een duidelijker, coherenter, beter gecoördineerd en geharmoniseerd kader voor de verschillende cohesiefondsen — de weg zou kunnen effenen voor een efficiënter en flexibeler cohesiebeleid, met inbegrip van één reeks regels en één controlespoor voor de uitvoering, monitoring en controle; is van mening dat een uniforme, geïntegreerde IT-interface voor begunstigten in elke lidstaat die alle fasen van de programmacyclus bestrijkt en de eenvoudige elektronische uitwisseling van gegevens en documenten mogelijk maakt, wordt ondersteund door een geautomatiseerd rapportage-instrument en wordt onderworpen aan een grondige effectbeoordeling, in dit verband een meerwaarde kan bieden en de transparantie kan vergroten door regelmatige, gemakkelijk toegankelijke updates over de projectresultaten van het cohesiebeleid te verstrekken; is van mening dat de oprichting van nieuwe, kleine afzonderlijke fondsen moet worden vermeden om verdere versnippering van financieringsinstrumenten en de oprichting van parallelle structuren niet te stimuleren; is van mening dat fondsen, die qua omvang en schaal gefragmenteerd zijn, in sommige gevallen doeltreffender kunnen zijn bij de uitvoering van oplossingen voor strategische uitdagingen van de EU;
11. erkent het potentieel van de ontwikkeling, bij de volgende herziening na 2027, van één Europees platform (dat is geïntegreerd met nationale platforms) waarmee begunstigten,

en dan met name kleine begunstigden, snel toegang kunnen krijgen tot verschillende Europese fondsen; is van mening dat de Commissie en de lidstaten begunstigden via dit platform van alle nodige informatie moeten voorzien om toegang te krijgen tot EU-middelen en ook moeten zorgen voor de realtime-uitwisseling van gegevens over eindontvangers van middelen, met inbegrip van betere gegevensverzameling en de invoering van gemeenschappelijke monitoringdashboards voor alle cohesiebeidsprogramma's; is van mening dat dit nodig kan zijn om de acceptatie en het bewustzijn onder begunstigden te verbeteren, en mogelijk het potentieel heeft om de transparantie te vergroten, dubbele financiering te voorkomen en financiële controle, met inbegrip van het opsporen van fraude, te versterken;

12. dringt erop aan met alle nieuwe IT-systemen of andere digitale platforms die in het kader van de programmeringsperiode na 2027 worden ingevoerd, een bijdrage te leveren aan de stroomlijning van verzoeken om gegevensverzameling en is van mening dat dit niet mag leiden tot aanvullende of zich herhalende informatieverplichtingen voor aanvragers;
13. benadrukt echter dat meer flexibiliteit niet ten koste mag gaan van strategische langetermijnplanning en de stabiliteit van cohesie-investeringen, en niet mag leiden tot financiële onzekerheid en grotere complexiteit voor eindbegunstigden; pleit ervoor om, indien de financieringsprioriteiten tijdens de programmeringsperiode na 2027 worden aangepast, ervoor te zorgen dat deze afgestemd blijven op de doelstellingen van regionale ontwikkeling;
14. spreekt opnieuw zijn steun uit voor de nieuwe BRIDGEforEU-verordening en benadrukt dat verdere vereenvoudiging nodig is, met name in grensoverschrijdende programma's, in de vorm van oplossingen op maat waarin de unieke economische, sociale en geopolitieke uitdagingen waarmee grensoverschrijdende regio's te maken krijgen, worden aangepakt; benadrukt dat het cohesiebeleid de grensoverschrijdende, transnationale en interregionale samenwerking moet blijven bevorderen en vereenvoudigen;
15. is van mening dat gendermainstreaming en de integratie van een genderperspectief moeten worden bevorderd in alle fasen van het ontwerp en de uitvoering van programma's in het kader van het volgende cohesiebeleid; dringt erop aan consistent gebruik te maken van het trackinginstrument voor genderbudgettering door alle lidstaten, en benadrukt dat vereenvoudigingsmaatregelen de inspanningen op het gebied van gendermainstreaming niet mogen ondermijnen;
16. is van mening dat de huidige definitie van "onderneming in moeilijkheden" onredelijke lasten veroorzaakt voor organisaties en onnodige complexiteit veroorzaakt wat betreft innovatie, het concurrentievermogen en potentiële eindbegunstigden van cohesiefondsen, en derhalve moet worden herzien;
17. wijst erop dat het actief en verplicht betrekken van lokale en regionale overheden bij de voorbereiding, programmering, uitvoering, monitoring en evaluatie van projecten op de gebieden die zij beheren, een fundamentele voorwaarde is voor geslaagde en op maat gesneden vereenvoudiging; benadrukt dat er een risico bestaat dat het cohesiebeleid, bij gebrek aan een sterk partnerschap met het lokale en regionale niveau en zonder de bestuurlijke capaciteit ervan te versterken, een al te gecentraliseerd proces wordt met te weinig impact op de evenwichtige ontwikkeling van de Europese regio's;

18. verzoekt de Commissie te onderzoeken of er in het Europees Semester een territoriale en bestuurlijke effectbeoordeling kan worden opgenomen; benadrukt dat het Europees Semester in overeenstemming moet zijn met de doelstellingen van het cohesiebeleid uit hoofde van de artikelen 174 en 175 VWEU en pleit voor deelname van de regio's aan de verwezenlijking van deze doelstellingen en voor een sterkere territoriale aanpak; benadrukt dat het regionale bbp per hoofd van de bevolking het belangrijkste criterium moet blijven om de toewijzingen van de lidstaten te bepalen in het kader van het cohesiebeleid; is van mening dat het regionale bbp per hoofd van de bevolking mogelijk kan worden aangevuld met andere regionale sociaal-economische indicatoren (bijv. sociale, demografische, enz.) die de sociaal-economische situatie van de regio's beter weergeven, met als doel de sociale en territoriale verschillen — ook binnen regio's — verder te verkleinen en doeltreffender gerichte investeringen mogelijk te maken waar deze het hardst nodig zijn;
19. is van mening de nationale contactpunten van programma's onder direct beheer moeten worden betrokken bij de nationale en regionale programmering van cohesiefondsen en middelen voor plattelandsontwikkeling teneinde synergieën te bevorderen tussen en capaciteitsopbouw bij centraal en gezamenlijk beheerde programma's die actief zijn in dezelfde gebieden en op dezelfde beleidsterreinen;
20. moedigt het gebruik aan van instrumenten voor geïntegreerde regionale ontwikkeling, zoals geïntegreerde territoriale investeringen en vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling, en stelt voor om opties te onderzoeken die erop gericht zijn het deel van de begroting voor het cohesiebeleid te verhogen voor geïntegreerde territoriale investeringen, vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling of andere territoriale instrumenten voor alle regio's en daarbij ook rekening te houden met de specifieke behoeften van plattelands- en afgelegen gebieden en van de oostelijke grensregio's van de EU, met de nadruk op projecten waarmee het mogelijk is doeltreffend in te spelen op daadwerkelijke territoriale behoeften; beveelt aan om voorstellen te onderzoeken voor probleemoplossing en technische bijstand voor de uitvoering van strategieën en de voltooiing van studies; is van mening dat bij het groeiende aantal initiatieven voor geïntegreerde territoriale ontwikkeling — binnen en buiten het cohesie- en plattelandsbeleid — vaak geen sprake is van een concrete koppeling met de Europese structuur- en investeringsfondsen, wat de effecten ervan op de lange termijn kan belemmeren;
21. is gekant tegen elke vorm van top-downhervorming waarbij de programmering van het cohesiebeleid wordt gecentraliseerd of gehernationaliseerd en herhaalt dat meerlagig bestuur, subsidiariteit, gedeeld beheer en een plaatsgebonden benadering hiervan de fundamentele leidende beginselen moeten blijven; merkt op dat de RRF is ontworpen om snel te kunnen reageren op economische uitdagingen, maar dat de uitvoering gepaard is gegaan met aanzienlijke complicaties, waaronder een laag absorptiepercentage, vertragingen in de uitbetaling van middelen en een gebrek aan transparantie in het toewijzingsproces; erkent desalniettemin bepaalde positieve ontwikkelingen binnen de RRF, met name de vaststelling van normen voor groene investeringen en het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”; vestigt de aandacht op het feit dat bij programma's onder direct beheer de uitbetaling van middelen aan de lidstaten niet noodzakelijkerwijs overeenkomt met de hoeveelheid en het belang van de gestelde mijlpalen en streefdoelen;

22. benadrukt dat het gecentraliseerde model meerdere zwakke punten aan het licht heeft gebracht, in het bijzonder met betrekking tot de traceerbaarheid, verantwoordingsplicht, efficiëntie en langetermijneffecten van EU-financiering¹⁵; wijst erop dat het daarbij onder meer gaat om onvoldoende betrokkenheid van lokale en regionale overheden en het maatschappelijk middenveld, alsook om vertragingen, beperkte transparantie en het risico dat maatregelen niet worden verwezenlijkt; waarschuwt dat door het ontbreken van robuuste toezichtsmechanismen en duidelijke auditvereisten de geloofwaardigheid en langetermijneffecten van de financieringsinstrumenten van de EU worden ondermijnd; pleit voor een meer solide toezicht op en een betere afstemming tussen uitbetalingen en geverifieerde resultaten om te waarborgen dat EU-middelen tastbare baten opleveren voor burgers, alsmede voor sociale en economische actoren; wijst erop dat meerlagig bestuur de ontwikkeling van op maat gesneden oplossingen voor alle regio's mogelijk maakt en onderstreept het belang van inclusieve co-ontwerpprocessen waarbij lokale en regionale overheden betrokken zijn;
23. is gekant tegen het idee van één enkel nationaal programma, aangezien de lokale en regionale overheden er onvoldoende bij betrokken zijn en dit absoluut niet aansluit op de praktische realiteit en omdat het de mogelijkheid die het cohesiebeleid biedt om rekening te houden met uiteenlopende behoeften van sectoraal beleid en de doelstellingen en specifieke kenmerken van macroregionale, nationale, regionale en lokale instrumenten, in gevaar zou brengen of zelfs volledig teniet zou doen; is ervan overtuigd dat op regionaal NUTS 2-niveau beheerde, plaatsgebonden programma's¹⁶ in het verleden een cruciale rol hebben gespeeld in de aanpak van reële behoeften in het veld en de doeltreffende vermindering van regionale sociaal-economische verschillen, en derhalve in de toekomst de ruggengraat moeten blijven vormen van het cohesiebeleid;
24. benadrukt het belang van samenwerking, kennisuitwisseling en capaciteitsopbouw voor lokale en regionale overheden, waaronder investeringen in hun technische en administratieve capaciteit; waarschuwt dat het risico bestaat dat het cohesiebeleid zonder een sterk partnerschap met lokale en regionale overheden te gecentraliseerd raakt en minder goed evenwichtige regionale ontwikkeling kan bevorderen; benadrukt dat vereenvoudigingsinspanningen de rol van lokale en regionale overheden moeten bevorderen, die van cruciaal belang zijn voor de succesvolle uitvoering van door de EU gefinancierde projecten, met name in het kader van het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO), het Cohesiefonds en Interreg-programma's; wijst erop dat het versterken van de betrokkenheid van lokale en regionale overheden, ook in de programmeringsfase, van cruciaal belang is om de doeltreffendheid, territoriale relevantie en veerkracht van het cohesiebeleid te waarborgen; dringt aan op een evenwichtige aanpak waarbij de procedures worden gestroomlijnd, met behoud van meerlagig bestuur en de territoriale meerwaarde van lokale en regionale betrokkenheid;
25. erkent dat op prestaties gebaseerde mechanismen het cohesiebeleid efficiënter en resultaatgerichter kunnen helpen maken; waarschuwt echter voor een rigide of uniforme toepassing van dit model in de context van de programmeringsperiode 2028-2034;

¹⁵ PB C 114 van 29.3.2023, blz. 5; PB C, C/2024/5471, 10.9.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/5471/oj> (punten 53-56).

¹⁶ NUTS (nomenclatuur van territoriale eenheden voor de statistiek) is het classificatiesysteem van de EU om naar de regio's van landen te verwijzen voor statistische doeleinden. "NUTS 2" verwijst naar basisregio's (voor regionaal beleid).

- benadrukt dat dergelijke mechanismen weliswaar de doeltreffendheid kunnen bevorderen, maar dat daarbij rekening moet worden gehouden met de specifieke kenmerken van de verschillende uitgavensectoren en de heterogeniteit van de eindbegunstigden, met name op het gebied van onderzoek, sociaal beleid en de lokale infrastructuur, waar meetbare resultaten op de korte termijn mogelijk geen volledig beeld geven van de langetermijneffecten;
26. waarschuwt dat de huidige op prestaties gebaseerde modellen vaak stelen op gecentraliseerde beheersstructuren die het voor regionale en lokale overheden lastiger kunnen maken om doeltreffend in te spelen op specifieke territoriale behoeften; benadrukt dat een toekomstige toepassing van resultaatgerichte uitvoering niet ten koste mag gaan van de kernbeginselen van het cohesiebeleid, zoals meerlagig bestuur, subsidiariteit en een plaatsgebonden aanpak, en vergezeld moet gaan van aanzienlijk sterkere waarborgen om een goed beheer van EU-middelen te garanderen;
 27. verzoekt de Commissie een flexibel en evenwichtig financieringskader vast te stellen waarin resultaatgerichte en traditionele op kosten gebaseerde financiering worden gecombineerd, wat oplossingen op maat mogelijk maakt die zijn aangepast aan de lokale context; is voorstander van een intensiever gebruik van forfaitaire betalingen op basis van mijlpalen, zoals in het programma Creatief Europa wordt gedaan, waarbij ervoor moet worden gezorgd dat de regionale en lokale overheden de nodige autonomie behouden om het cohesiebeleid uit te voeren;
 28. is specifiek van mening dat overheden, maatschappelijke organisaties en kmo's niet mogen lijden onder de invoering van op prestaties gebaseerde modellen, met name gezien de beperkte financiële middelen waarover zij gemiddeld genomen beschikken om maatregelen te voorfinancieren of een buffer op te bouwen voor potentiële verliezen als het niet lukt om doelstellingen te halen;
 29. erkent dat liquiditeitsproblemen potentiële begunstigden zoals lokale autoriteiten, die in sommige lidstaten te kampen hebben met een gebrek aan fiscale en budgettaire autonomie, ervan weerhouden een aanvraag in te dienen voor projecten die in het kader van het cohesiebeleid worden gefinancierd; dringt daarom aan op een aanzienlijke en op maat gesneden verhoging van de voorfinanciering in zulke gevallen en ook in plattelands-, grensoverschrijdende en eilandgebieden, teneinde de snelle uitbetaling van middelen van het cohesiebeleid te ondersteunen, samen met een vereenvoudiging van de medefinancieringsregels;
 30. is ingenomen met het door de Commissie in haar tussentijdse evaluatie van het cohesiebeleid 2021-2027 opgenomen voorstel dat programma's in het kader van de doelstelling "investeren in werkgelegenheid en groei" die zijn uitgevoerd in NUTS 2-regio's die grenzen aan Rusland, Belarus of Oekraïne, gebruik kunnen maken van de mogelijkheid van een eenmalige voorfinanciering van 9,5 % van de programmatoewijzing en een EU-financiering van 100 %; dringt er bij de Commissie op aan aanvullende maatregelen voor te stellen om te voldoen aan de behoeften van de oostelijke grensregio's van de EU;
 31. uit zijn bezorgdheid over de regelmatige meldingen van belanghebbenden over de gebrekkige toepassing van horizontale beginselen door de lidstaten bij de voorbereiding van partnerschapsovereenkomsten; is van mening dat een herziene Europese gedragscode inzake partnerschap rechtstreeks in de GB-verordening moet worden

opgenomen, om te waarborgen dat deze van bindende aard is en van toepassing is op programma's onder direct beheer met territoriale impact; verzoekt de Commissie de toepassing van het partnerschapsbeginsel strikt te handhaven en maatregelen te onderzoeken om de toezichts- en monitoringbevoegdheden van het Parlement te versterken met betrekking tot partnerschapsovereenkomsten en -programma's; verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat de lidstaten regelmatig toezicht uitoefenen, ook op partners bij het toezicht op en de selectie van deskundigen, om bekwaamheid te waarborgen en fraude te voorkomen;

32. herinnert aan het belang van een strikte toepassing van de financiële regels van de EU in alle programma's en voor alle begunstigden, teneinde alle vormen van fraude, belangenconflicten, corruptie, dubbele financiering en witwassen van geld te voorkomen; verzoekt de Commissie en de lidstaten aanvullende maatregelen voor te stellen om dubbele financiering te voorkomen en te vermijden, meer mogelijkheden te bieden voor geïntegreerde projecten, de interoperabiliteit van instrumenten voor datamining te waarborgen en de verplichtingen voor beheersautoriteiten inzake gegevensbewaring tot een minimum te beperken; herhaalt zijn verzoek aan de Commissie om het gebruik van IT-instrumenten zoals het systeem voor vroegtijdige opsporing en uitsluiting (EDES) en Arachne verplicht te stellen voor alle EU-fondsen, ook voor die onder gedeeld beheer, en te zorgen voor een beter gebruik van nieuwe technologieën om de controles te verscherpen en de EU-begroting te beschermen tegen fraude en misbruik van middelen; benadrukt dat het belangrijk is te zorgen voor een evenwicht tussen vereenvoudiging en bescherming van de EU-begroting; herinnert eraan dat vereenvoudigingsinspanningen moeten voldoen aan de beginselen van goed bestuur, openbare aanbestedingen en controle — wat allemaal essentieel is om de sociale en eco-conditionaliteit en de rechtstaat in stand te houden;
33. verzoekt de Commissie studies te laten uitvoeren over de synergie tussen de cohesiefondsen en de sectorale programma's, zoals ze voor het programma Horizon Europa heeft gedaan;
34. dringt aan op meer rechtstreekse toegang tot EU-financiering voor regionale en lokale overheden, alsook voor steden en stedelijke overheden, door onder meer het gebruik van geïntegreerde territoriale investeringen uit te breiden en de nadruk te blijven leggen op projecten die gericht zijn op sociale en economische partners; verzoekt de Commissie aanvullende manieren te onderzoeken om ervoor te zorgen dat lokale en regionale overheden, het maatschappelijk middenveld en andere begunstigden kunnen blijven profiteren van EU-financiering in gevallen van schending van de rechtsstaat door nationale overheden, zonder de toepassing van de verordening inzake conditionaliteit met betrekking tot de rechtsstaat af te zwakken¹⁷; onderstreept dat financiering niet opnieuw mag worden toegewezen aan andere programma's, zodat de integriteit van het opschortingsbesluit behouden blijft, totdat de doelstellingen ervan zijn bereikt en alle voorwaarden voor toegang tot financiering zijn vervuld;

¹⁷ Verordening (EU, Euratom) 2020/2092 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2020 betreffende een algemeen conditionaliteitsregime ter bescherming van de Uniebegroting (PB L 433I van 22.12.2020, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj>).

35. pleit bovendien voor de oprichting van een permanent adviesnetwerk om gemeenten te helpen omgaan met de complexiteiten van de uitvoering van het cohesiebeleid, dat zijn werkzaamheden zou coördineren met reeds bestaande programma's en structuren;
36. is ingenomen met instrumenten als de toolkit voor het platteland van de EU, waarmee wordt beoogd begunstigden bij de beschikbare programma's te begeleiden; wijst er echter op dat uit het feit dat er behoefte is aan een dergelijke onestopshop blijkt hoe buitensporig complex de huidige structuren zijn, die ontoegankelijk blijven voor veel begunstigden, met name kleine overheidsinstanties;
37. benadrukt dat er dringend meer moet worden geïnvesteerd in de opbouw van doeltreffende en adequate bestuurlijke capaciteit, met specifieke financiële middelen en technische bijstand, met name voor lokale en regionale overheden — ook in eiland- en afgelegen gebieden, en met bijzondere aandacht voor regio's met een historisch laag absorptiepercentage — om het gedecentraliseerde en efficiënte beheer en de uitvoering van EU-middelen te ondersteunen;
38. dringt aan op de versterking van instrumenten voor technische bijstand in het kader van het cohesiebeleid, waaronder de instrumenten die in samenwerking tussen de Europese Investeringsbank en de Commissie zijn ontwikkeld ter ondersteuning van de strategische planningscapaciteit voor territoriale investeringen, evenals gerichte adviesverlening voor de identificatie, planning en voorbereiding van projecten; erkent de cruciale rol van financiële instrumenten bij de bevordering van het concurrentievermogen in alle EU-regio's en de mobilisatie van zowel particuliere als overheidsmiddelen;
39. benadrukt dat het welslagen van het cohesiebeleid afhangt van toekomstgerichte en inclusieve strategieën, behoorlijke betrokkenheid van belanghebbenden en het maatschappelijk middenveld, en goed bestuur; erkent dat het nodig is resultaatgerichte benaderingen voor het beheer te bevorderen, met inbegrip van het gebruik van meetbare indicatoren en veranderingstheoriemodellen voor de evaluatie van programma's; benadrukt dat het belangrijk is om specifieke middelen toe te wijzen voor de capaciteitsopbouw van de sociale partners en dat maatschappelijke organisaties een belangrijkere rol gaan spelen wat betreft goed bestuur en de uitvoering van EU-fondsen;
40. verzoekt de Commissie binnen het nieuwe staatssteunkader een verdere vereenvoudiging voor te stellen van de toepassing van staatssteunregels in het geval van aan cohesie gerelateerde, sectoroverschrijdende financiering waarin EU- en nationale middelen worden gecombineerd (bijvoorbeeld bij multifinanciering in het kader van het Europees Sociaal Fonds Plus en het EFRO), teneinde fouten en administratieve lasten op nationaal en regionaal niveau te verminderen en tegelijkertijd de doeltreffendheid van cohesiebeleidinvesteringen in het veld te vergroten en verstoring van de markt te voorkomen; verzoekt de Commissie te onderzoeken of programma's onder gedeeld beheer in bepaalde gevallen kunnen profiteren van vergelijkbare vrijstellingen van de staatssteunregels als die voor programma's onder direct beheer, zoals Horizon Europa of de Connecting Europe Facility;

41. dringt er in het kader van de aankomende herziening van de Europese richtlijn inzake overheidsopdrachten¹⁸ bij de Commissie op aan collectieve onderhandelingen en het gebruik van de sociale clausule verder te bevorderen; benadrukt dat aanbestedende diensten marktdeelnemers moeten uitsluiten van openbare aanbestedingen die zich hebben ingelaten met criminele activiteiten; pleit ervoor dat overheidsgeld op grond van de regels voor het cohesiebeleid voortaan alleen mag worden toegewezen aan ondernemingen die de rechten van werknemers en de geldende regels inzake arbeidsomstandigheden in acht nemen;
42. is van mening dat het beginsel van één enkele audit moet worden versterkt en herinnert eraan dat de “single audit”-benadering in de praktijk alleen kan worden toegepast als de door de controle-instanties in de lidstaten uitgevoerde auditwerkzaamheden solide en betrouwbaar zijn; benadrukt dat in het volgende cohesiebeleid een herziene, versterkte, uniforme aanpak van audits en controles moet worden ingevoerd, en dat deze aanpak gericht moet zijn op het verminderen van zowel het foutenpercentage als het fraudepercentage door de preventieve controles (vooraf) aan het begin van de begrotingsperiode te versterken, teneinde tekortkomingen en risico's van de controles te verminderen; wijst erop hoe belangrijk het is deze benadering af te stemmen op de aanbevelingen uit het jaarverslag van de Europese Rekenkamer, met name wat betreft het versterken van het financieel beheer, het verhogen van de doelmatigheid van uitgaven en het voorkomen van herhaling van in eerdere programmeringsperioden gedetecteerde fouten;
43. roept op tot een consistentere interpretatie van de regelgeving door controle-instanties in de hele EU en alle fondsen, en pleit voor een meer risicogebaseerde controlestrategie om onnodige overlappingsen te voorkomen en tegelijkertijd te zorgen voor doeltreffend financieel toezicht en fraudepreventie; wijst erop dat strikter toezicht moet worden gehouden op programma's die worden uitgevoerd door de lidstaten die onder het conditionaliteitsmechanisme voor de rechtsstaat of de artikel 7-procedure vallen, of die niet deelnemen aan het Europees Openbaar Ministerie;
44. verzoekt de Commissie de standaardisering en het bredere gebruik van vereenvoudigde kostenopties en financiering die niet gekoppeld is aan kosten voor te stellen, en benadrukt de sleutelrol ervan bij het verminderen van de administratieve lasten, het verlagen van de foutenpercentages en het verbeteren van de resultaten; beveelt aan deze mechanismen uit te breiden, met name door de vereisten op het gebied van overheidsopdrachten, verificatie en auditdrempels te versoepelen; benadrukt het nut ervan in situaties met duidelijk verifieerbare doelstellingen, met name voor kleinere begunstigden zoals lokale overheden, maatschappelijke organisaties en lokale actiegroepen, of bij projecten waarbij micro-ondernemingen en actoren van de sociale economie betrokken zijn, om de bureaucratie te verminderen en de uitvoering ervan op te schroeven; verzoekt de Commissie opties te onderzoeken die gericht zijn op de invoering van vereenvoudigde rapportage- en auditprocedures voor lokale overheden met minder dan 100 000 inwoners en voor begunstigden in plattelandsgebieden, op eilanden en in de ultraperifere gebieden van de EU, teneinde een evenwicht te vinden tussen vereenvoudiging en goed financieel beheer;

¹⁸ Richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en tot intrekking van Richtlijn 2004/18/EG (PB L 94 van 28.3.2014, blz. 65, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/24/oj>).

45. is van mening dat de benadering van audits en controles moet worden gewijzigd door af te stappen van het gebruik van statistische extrapolatie voor financiële correcties om een duidelijk onderscheid te maken tussen onopzettelijke fouten en fraude, om ervoor te zorgen dat zulke correcties alleen gericht zijn op gevallen van systemische onregelmatigheden en opzettelijke fraude, en om buitensporige werklast of financiële druk op begunstigden en beheersautoriteiten te voorkomen; benadrukt dat de administratieve en financiële lasten in verband met financiële controle en audits, alsook de follow-up ervan, altijd in verhouding moeten staan tot de omvang van de middelen en de daaraan verbonden risico's;
46. verzoekt de Commissie verschillende opties te onderzoeken om de complementariteit tussen EU-fondsen te onderzoeken, onder meer door de vanuit de gemeenschap geleide en lokale ontwikkelingsinitiatieven in het kader van Elfpo opnieuw op te nemen in de GB-verordening;
47. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, de Europese Rekenkamer, het Europees Economisch en Sociaal Comité, het Comité van de Regio's en de nationale en regionale parlementen van de lidstaten.

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2025)0190

Beheer van het internet – verlenging van het mandaat van het forum voor internetbeheer

Resolutie van het Europees Parlement van 10 september 2025 over het beheer van het internet – verlenging van het mandaat van het Forum voor internetbeheer (2025/2801(RSP))

Het Europees Parlement,

- gezien zijn resolutie van 11 februari 2015 over de verlenging van het mandaat van het Forum voor internetbeheer¹,
 - gezien de gezamenlijke verklaring van de EU-delegatie op het Forum voor internetbeheer (FIB), dat plaatsvond van 23 t/m 27 juni 2025 in Lillestrøm, Noorwegen,
 - gezien de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 5 juni 2025, getiteld “Een internationale digitale strategie voor de Europese Unie” (JOIN(2025)0140),
 - gezien artikel 136, leden 2 en 4, van zijn Reglement,
- A. overwegende dat het FIB in de eerste plaats dient om te discussiëren over diverse onderwerpen in verband met internetbeheer en eventueel aanbevelingen te doen aan de internationale gemeenschap;
- B. overwegende dat het FIB van de wereldtop over de informatiemaatschappij (WSIS) het mandaat heeft gekregen om fora te organiseren ter bevordering van een democratische, transparante en multilaterale beleidsdialoog;
- C. overwegende dat het FIB weliswaar geen formele conclusies aanneemt, maar dat de inzichten en uitwisselingen die daar tot stand komen van grote betekenis zijn voor de ontwikkeling van digitale wetgeving over de hele wereld;
- D. overwegende dat het Europees Parlement een ad-hocdelegatie naar de WSIS 2005 heeft gestuurd en dit sindsdien voor elke jaarlijkse vergadering van het FIB heeft gedaan, waardoor het een centrale rol heeft gespeeld bij het bevorderen van Europese waarden en interactie met belanghebbenden;

¹ PB C 310 van 25.8.2016, blz. 12.

- E. overwegende dat Henna Virkkunen, uitvoerend vicevoorzitter van de Commissie, en leden van het Europees Parlement tijdens de 20e bijeenkomst van het FIB in Lillestrøm, Noorwegen, op 26 juni 2025 een gezamenlijke verklaring hebben ondertekend;
 - F. overwegende dat tijdens de 80e Algemene Vergadering van de VN, die gepland staat voor het najaar van 2025, het mandaat van het FIB, dat op 31 december 2025 afloopt, zal worden herzien;
 - G. overwegende dat de EU en haar lidstaten, alsook de Verenigde Staten en andere landen, op 28 april 2022 de Verklaring over de toekomst van het internet hebben ondertekend;
 - H. overwegende dat in de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, getiteld “Een internationale digitale strategie voor de Europese Unie”, wordt benadrukt dat de EU de algemene beschikbaarheid en integriteit van het internet als mondiaal interoperabel netwerk van netwerken proactief zal blijven verdedigen, op een manier die het belang van het multistakeholdermodel van internetbeheer weerspiegelt;
1. stelt dat het internet open, vrij, mondiaal, interoperabel, betrouwbaar en veilig moet zijn en blijven en voor iedereen en door iedereen moet worden beheerd;
 2. roept de Algemene Vergadering van de VN ertoe op het mandaat van het FIB permanent te verlengen, de financiële middelen ervan te verhogen en het multistakeholdermodel van internetbeheer te versterken;
 3. roept de lidstaten en de betrokken EU-instellingen op het FIB en het secretariaat ervan te blijven ondersteunen en bij te dragen aan de ontwikkeling ervan als een efficiënte en onafhankelijke organisatie die in staat is haar mandaat uit te voeren en bij te dragen aan het zich ontwikkelende model van internetbeheer;
 4. verzoekt de lidstaten en de Commissie hun inspanningen op te voeren om voor het einde van dit jaar een positief resultaat voor de toekomst van het FIB te bewerkstelligen met een resolutie van de Algemene Vergadering van de VN;
 5. is van mening dat het FIB weliswaar geen formele conclusies aanneemt, maar dat de EU de verantwoordelijkheid heeft om dit proces te ondersteunen en de gevolgen van deze uitwisselingen in te brengen in beleidsdiscussies, aangezien het FIB een positief en specifiek kader biedt voor de vormgeving van de toekomst van het internet op basis van een multistakeholderbenadering;
 6. benadrukt dat het Parlement van plan is met een wezenlijke delegatie te blijven deelnemen aan toekomstige bijeenkomsten van het FIB om samen met de lidstaten en de Commissie effectief bij te dragen aan het formuleren van een EU-benadering inzake internetbeheer;
 7. benadrukt dat de fundamentele vrijheden en mensenrechten onaantastbaar zijn en zowel online als offline beschermd moeten worden; spreekt zich krachtig uit tegen het idee van een door de staat of het bedrijfsleven gecontroleerd internet en van grootschalig toezicht op internet;
 8. benadrukt dat het belangrijk is de digitale kloof en structurele ongelijkheden bij de toegang tot internet aan te pakken; is van mening dat betaalbare

hogesnelheidsconnectiviteit essentieel is voor een inclusieve digitale omgeving waarin niemand buiten de boot valt;

9. onderstreept dat het belangrijk is één open en interoperabel internet te behouden als mondiale publieke hulpbron en waarschuwt voor en veroordeelt pogingen om het internet te versnipperen of om multistakeholdergovernance te vervangen door intergouvernementele controle;
10. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Commissie en de Raad, alsook aan de regeringen en parlementen van de lidstaten.

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2025)0191

Versterking van de weerbaarheid van Moldavië tegen Russische hybride dreigingen en kwaadwillige inmenging

Resolutie van het Europees Parlement van 10 september 2025 over de versterking van de weerbaarheid van Moldavië tegen Russische hybride dreigingen en kwaadwillige inmenging (2025/2811(RSP))

Het Europees Parlement,

- gezien zijn eerdere resoluties over Moldavië, en met name zijn resolutie van 18 juni 2025 over de Commissieverslagen van 2023 en 2024 over Moldavië¹ en zijn resolutie van 9 oktober 2024 over de versterking van de weerbaarheid van Moldavië tegen Russische inmenging in de aanloop naar de presidentsverkiezingen en het constitutionele referendum over EU-integratie²,
- gezien de associatieovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie en hun lidstaten, enerzijds, en de Republiek Moldavië, anderzijds³, die een diepe en brede vrijhandelsruimte omvat,
- gezien de conclusies van de Europese Raad van 27 juni 2025 over Moldavië,
- gezien het bezoek van drie regeringsleiders van de EU (van Frankrijk, Duitsland en Polen) aan Moldavië op 27 augustus 2025 en het bezoek van de president van Roemenië aan Moldavië op 31 augustus 2025,
- gezien het bezoek van de President van de Republiek Moldavië aan het Europees Parlement op 9 september 2025,
- gezien de gezamenlijke verklaring naar aanleiding van de eerste top tussen de EU en de Republiek Moldavië van 4 juli 2025,
- gezien het bezoek van de commissaris voor Uitbreiding aan Moldavië op 9 mei 2025 (Europadag),
- gezien artikel 136, leden 2 en 4, van zijn Reglement,

¹ Aangenomen teksten, P10_TA(2025)0131.

² PB C, C/2025/204, 14.1.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/204/oj>.

³ PB L 260 van 30.8.2014, blz. 4,
ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_international/2014/492/oj.

- A. overwegende dat in de Republiek Moldavië op 28 september 2025 parlementsverkiezingen zullen plaatsvinden die bepalend zullen zijn voor de verdere democratische consolidatie en verdere vooruitgang in de richting van toetreding tot de EU, alsook voor de toekomst van het land als vrije en soevereine democratie binnen de EU; overwegende dat de parlementsverkiezingen zullen plaatsvinden in een context die wordt gekenmerkt door voortdurende Russische inmenging en pogingen om het politieke landschap en de democratische verkiezingsprocessen van het land te destabiliseren;
- B. overwegende dat er in Moldavië op 20 oktober 2024 een referendum werd gehouden waarvan de uitslag betekende dat de toetreding tot de EU in de Moldavische grondwet zou worden verankerd, ondanks pogingen om de uitslag te beïnvloeden door middel van verschillende vormen van manipulatieve inmenging van ongekeende omvang om het land te destabiliseren, waaronder de illegale financiering van politieke actoren, desinformatiecampagnes en cyberaanvallen;
- C. overwegende dat er vele meldingen zijn van hernieuwde en intensievere pogingen tot desinformatie, destabilisatie en inmenging door Rusland en aan Rusland gelieerde actoren, met als doel het proces van democratische hervormingen en Europese integratie in Moldavië te dwarsbomen, de politieke controle over het land te herstellen en de hybride tactieken tegen Moldavië, Oekraïne en andere Europese landen, zoals onlangs Roemenië, verder te verfijnen;
- D. overwegende dat president Maia Sandu na de bijeenkomst van de hoge veiligheidsraad op 30 juli 2025 de bevindingen van de gespecialiseerde Moldavische instellingen over methoden van hybride oorlogsvoering heeft gepresenteerd en daarbij op tien belangrijke instrumenten voor buitenlandse inmenging in de politieke en verkiezingsprocessen van Moldavië heeft gewezen;
- E. overwegende dat de EU op 15 juli 2025 sancties heeft opgelegd tegen **zeven personen en drie entiteiten** die verantwoordelijk zijn voor acties bedoeld om de soevereiniteit en de onafhankelijkheid van Moldavië en de democratie, de rechtsstaat en de stabiliteit in het land te destabiliseren, te ondermijnen of te bedreigen; overwegende dat deze sancties gericht zijn tegen naaste medewerkers van Ilan Șor en de verboden partij ȘOR, waarvan de leden actief betrokken zijn bij het kopen van stemmen en bij het betalen van smeergeld om politici om te kopen;
- F. overwegende dat het Moldavische maatschappelijk middenveld en de Moldavische onafhankelijke media een cruciale rol spelen bij het aan het licht brengen van desinformatie, het versterken van de veerkracht en het verdedigen van democratische waarden; overwegende dat de Republiek Moldavië haar democratie in hoge mate heeft kunnen bestendigen, doorgaat met het doorvoeren van hervormingen en haar betrekkingen met de EU verder uitbouwt; overwegende dat het feit dat het land is gestegen op diverse internationale indexen laat zien dat het democratische bestel van het land is versterkt; overwegende dat Moldavië aanzienlijke vooruitgang heeft geboekt met het doorvoeren van justitiële hervormingen, waaronder het doorlichten, herstructureren en versterken van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, alsmede met het verbeteren van de anticorruptiewetgeving; overwegende dat het vertrouwen van het publiek in democratische instellingen van essentieel belang is voor de stabiliteit en weerbaarheid van Moldavië tegen kwaadwillige inmenging;

- G. overwegende dat uit een recent journalistiek onderzoek, waarbij een undercoverjournalist vanaf 2024 infiltreerde in het netwerk van de ȘOR-partij, is gebleken dat honderden nepaccounts, beheerd door activisten van het politieke blok “Victory” onder leiding van Ilan Șor vanuit Moskou waren aangemaakt om Russische propaganda te verspreiden op TikTok en Facebook; overwegende dat deze anti-Europese inhoud, die volledig overeenkomt met het narratief van het Kremlin, systematisch werd gecontroleerd en gecoördineerd via geheime Telegram-groepen en -kanalen⁴;
- H. overwegende dat het belangrijk is om publiekelijk blijf te geven van onwankelbare solidariteit met de bevolking van Moldavië, die ernstig is getroffen door de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne en door de voortdurende, gerichte hybride dreigingen van Rusland die erop gericht zijn het land politiek te destabiliseren, de economische welvaart te ondermijnen en de sociale cohesie te verzwakken;
- I. overwegende dat Rusland volgens Moldavische schattingen al meer dan 200 miljoen EUR, oftewel meer dan 1 % van het bbp van Moldavië, aan propaganda en informatieactiviteiten in de Republiek Moldavië heeft uitgegeven;
- J. overwegende dat de deelname van een delegatie van het Europees Parlement aan de internationale verkiezingswaarnemingsmissie van het Bureau voor Democratische Instellingen en Mensenrechten (ODIHR) van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) tijdens de Moldavische parlementsverkiezingen van 28 september 2025 laat zien dat de EU zich ervoor inzet om de integriteit van de verkiezingsprocessen te ondersteunen en de democratische instellingen in Moldavië te versterken;
- K. overwegende dat de Europese Raad in zijn conclusies van juni 2025 Moldavië nogmaals volledige ondersteuning toezegde op zijn weg naar het EU-lidmaatschap en de Raad verzocht de volgende stappen in het toetredingsproces te zetten; overwegende dat toetreding tot de EU alleen kan plaatsvinden als is voldaan aan strikte voorwaarden, waarbij het beginsel wordt gevolgd dat elke kandidaat-lidstaat wordt beoordeeld op basis van zijn eigen verdiensten en de verwezenlijkte vooruitgang met de hervormingen;
1. is solidair met de bevolking van de Republiek Moldavië en spreekt zijn volledige steun uit voor de onafhankelijkheid, soevereiniteit en territoriale integriteit van het land en voor zijn inspanningen om de integriteit van zijn democratisch proces, de soevereiniteit van zijn beslissingen op het gebied van buitenlands beleid en de sociaal-economische vooruitzichten van zijn bevolking te waarborgen; dringt er daarom bij Rusland op aan de onafhankelijkheid, soevereiniteit en territoriale integriteit van Moldavië te eerbiedigen en een einde te maken aan zijn pogingen om de grondwettelijke orde en de democratische instellingen van Moldavië te ondermijnen;
 2. veroordeelt de herhaalde pogingen van Rusland, pro-Russische oligarchen en aan Rusland gelieerde lokale actoren om Moldavië te destabiliseren, verdeeldheid te zaaien in de Moldavische samenleving, en de democratie en de vooruitgang van het land op weg naar toetreding tot de EU te saboteren door middel van hybride aanvallen, het manipuleren van energievoorzieningen om politieke doelen te bereiken, de illegale

⁴ <https://www.zdg.md/en/kremlins-digital-army-an-undercover-investigation-its-paid-let-me-tell-you-its-paid-directly-from-moscow>.

financiering van politieke actoren en desinformatie-, manipulatie- en intimidatiecampagnes tegen maatschappelijke organisaties en onafhankelijke media;

3. veroordeelt het feit dat de Russische hybride activiteiten en pogingen tot inmenging zijn toegenomen in de aanloop naar de parlementsverkiezingen van 28 september 2025 en duidelijk gericht zijn op het destabiliseren van het land en het terugdraaien van zijn democratische koers en soevereine beslissingen, met name met betrekking tot het toekomstige EU-lidmaatschap;
4. spreekt zijn waardering uit over de voorbeeldige inzet van Moldavië en de gestage vooruitgang die het, ondanks aanzienlijke interne en externe uitdagingen, zoals Ruslands grootschalige aanvalsoorlog tegen Oekraïne en gerichte Russische hybride dreigingen tegen Moldavië, heeft geboekt bij de hervormingen in verband met de toetreding tot de EU, waardoor de toetredingsonderhandelingen in juni 2024 van start konden gaan, slechts zes maanden na het desbetreffende besluit van de Europese Raad van 14 december 2023 en nog geen twee jaar na het verzoek om toetreding tot de EU van Moldavië van 3 maart 2022; verzoekt de Raad en de Commissie vast te houden aan het beginsel van verdienste en daartoe iedere kandidaat-lidstaat apart te beoordelen, zodat de vooruitgang in de toetredingsstappen, waaronder de opening van onderhandelingshoofdstukken, gekoppeld is aan de bereikte resultaten en de omstandigheden van het desbetreffende land; bevestigt opnieuw zijn onwrikbare steun voor de toetreding van Moldavië tot de EU; dringt er daarnaast bij de Raad op aan snel toetredingsonderhandelingen te openen over cluster 1 (fundamentele kwesties), als erkenning van het feit dat Moldavië aanzienlijke vooruitgang heeft geboekt bij het doorvoeren van cruciale hervormingen;
5. verzoekt de EU de Republiek Moldavië te blijven bijstaan bij het houden van vrije, eerlijke en transparante verkiezingen; benadrukt dat internationale waarnemers van essentieel belang zijn, niet alleen om toezicht te houden op het verloop van de verkiezingen, maar ook om kwaadwillige buitenlandse inmenging te monitoren en te documenteren, waaronder de verspreiding van desinformatie, illegale financiering en gecoördineerde cyber- of beïnvloedingsactiviteiten;
6. is ervan overtuigd dat Moldavië alleen met krachtige en daadwerkelijke steun van zijn parlement in staat zal zijn om de huidige vooruitgang op het gebied van hervormingen in verband met de toetreding tot de EU te consolideren en het ambitieuze tempo op weg naar het EU-lidmaatschap vast te houden;
7. neemt met voldoening kennis van de inspanningen van de EU om Moldavië op het hoogste niveau politieke steun te verlenen, met name in de vorm van de allereerste topontmoeting tussen de EU en Moldavië in Chişinău op 4 juli 2025, het bezoek van regeringsleiders van Frankrijk, Duitsland en Polen aan Moldavië op 27 augustus 2025 en het bezoek van de president van Roemenië aan Moldavië op 31 augustus 2025, die allemaal dienden om nogmaals te benadrukken dat Moldavië op basis van verdiensten en eerbiediging van de democratische beginselen een reëel perspectief heeft om tot de EU toe te treden;
8. herhaalt zijn oproep aan de EU om haar politieke steun te blijven aanvullen met toenemende financiële en technische steun voor de inspanningen van de Moldavische regering om buitenlandse inmenging in het democratische proces van het land tegen te gaan, onder meer door middel van aanvullende sanctielijsten zoals die van 15 juli 2025,

het verlenen van aanvullende steun aan de EU-Partnerschapsmissie (EUPM) in Moldavië, de uitwisseling van informatie over verdachte geldstromen, onder meer in de vorm van cryptovaluta, en over schimmige en illegale financieringsnetwerken, het delen van expertise op het gebied van buitenlandse desinformatie en inmenging (FIMI), het tegengaan van hybride dreigingen en het versterken van de weerbaarheid; herhaalt zijn oproep aan de Moldavische autoriteiten en de EU om hun steun aan de onafhankelijke media en het prodemocratische maatschappelijk middenveld op te voeren, zodat journalisten op nationaal en regionaal niveau FIMI kunnen tegengaan en de digitale geletterdheid kan worden versterkt; verwelkomt de aankondiging van de Commissie over de oprichting van een nieuwe regionale hub van het Europees Waarnemingscentrum voor digitale media (EDMO) om Moldavië en Oekraïne te ondersteunen bij de bestrijding van desinformatie; dringt er bij alle grote onlineplatforms, met name Meta, Google, Telegram, TikTok, Microsoft en Rakuten, op aan nauw samen te werken met de Moldavische autoriteiten, het maatschappelijk middenveld en de nieuwe EDMO-hub; roept Moldavië ertoe op zijn wetgeving zo snel mogelijk in overeenstemming te brengen met de digitale marktenverordening⁵ en de digitale dienstenverordening⁶ van de EU; verzoekt de Commissie Moldavië in dit verband specifieke steun te verlenen;

9. moedigt de Moldavische autoriteiten aan om ten volle gebruik te maken van de expertise van de EUPM om buitenlandse inmenging in de aanloop naar de parlementsverkiezingen van 28 september 2025 tegen te gaan; spoort de Europese Dienst voor extern optreden en de Commissie aan gebruik te maken van alle beschikbare EU-instrumenten om Moldavië bij te staan bij de bestrijding van hybride dreigingen, ook door de inzet van het snellereactieteam bij hybride dreigingen, het snellereactieteam bij cyberincidenten en de EU-cyberbeveiligingsreserve; verwelkomt en vraagt om meer steun van de EU voor de inspanningen van het Moldavisch centrum voor strategische communicatie en de bestrijding van desinformatie met het oog op het coördineren van de strijd tegen buitenlandse inmenging bij diverse Moldavische instanties, alsmede de inspanningen van het nationale agentschap voor cyberbeveiliging en het nationaal instituut voor cyberbeveiliging; benadrukt nogmaals het belang van een betere uitwisseling van informatie en samenwerking op het gebied van inlichtingen over veiligheidsdreigingen tussen Moldavië en de EU en haar lidstaten; roept de EU op om lessen te trekken uit de ervaringen in Moldavië en deze toe te passen om de eigen verkiezingsprocessen en democratische instellingen van de EU te beschermen;
10. wijst erop dat Moldavië zich consequent aansluit bij de standpunten van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU en sinds 2024 het veiligheids- en defensiepartnerschap met de EU en zijn nieuwe nationale defensiestrategie voor 2024-2034 ten uitvoer legt; roept de lidstaten daarom op om de financiering voor Moldavië via de Europese Vredesfaciliteit te verhogen, mede in het licht van de herhaalde schendingen van het Moldavische luchtruim door Russische

⁵ Verordening (EU) 2022/1925 van het Europees Parlement en de Raad van 14 september 2022 over betwistbare en eerlijke markten in de digitale sector, en tot wijziging van Richtlijnen (EU) 2019/1937 en (EU) 2020/1828 (PB L 265 van 12.10.2022, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/1925/oj>).

⁶ Verordening (EU) 2022/2065 van het Europees Parlement en de Raad van 19 oktober 2022 betreffende een eengemaakte markt voor digitale diensten en tot wijziging van Richtlijn 2000/31/EG (PB L 277 van 27.10.2022, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj>).

drones en raketten, en om Moldavië deel te laten nemen aan gezamenlijke defensieaankopen in het kader van het programma voor de Europese defensie-industrie; wijst op de rol van Moldavië voor het waarborgen van de veiligheid en stabiliteit van de oostgrens van de EU en het Zwarte Zeegebied, tegen de achtergrond van de humanitaire en energiecrises als gevolg van de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne;

11. roept de Russische Federatie op haar strijdkrachten, materieel en munitie uit de regio Transnistrië terug te trekken en een vreedzame oplossing van het conflict te steunen, in overeenstemming met het internationaal recht en de soevereiniteit en territoriale integriteit van Moldavië;
12. dringt er bij de Moldavische autoriteiten, het maatschappelijk middenveld en de EU op aan om de strategische communicatie te verbeteren, door de door Rusland verspreide desinformatie over de EU en haar beleid te ontkrachten en te bestrijden en de concrete voordelen op korte en lange termijn van de toetreding tot de EU voor de bevolking van Moldavië te benadrukken, met bijzondere aandacht voor de communicatie in regio's zoals Gagaoezië en in sociaal-economisch achtergestelde gemeenschappen op het platteland; verklaart zich bereid om het parlement van Moldavië te blijven steunen door middel van gezamenlijk opgezette activiteiten ter ondersteuning van de democratie; beveelt daarom aan om ten volle gebruik te maken van het verbindingsbureau van het Europees Parlement in Chişinău voor het verspreiden van informatie, het tegengaan van desinformatie en het ondersteunen van burgerparticipatie, en zo bij te dragen aan het versterken van de democratische veerkracht van Moldavië; maakt zich grote zorgen over de grootschalige Russische campagne om homofobie uit te buiten, onder meer door aan te zetten tot intimidatie en fysieke aanvallen, en verzoekt de Commissie, de lidstaten en Moldavië te werken aan de veerkracht van de Moldavische samenleving door te pleiten voor gelijkheid voor iedereen, ongeacht seksuele gerichtheid of genderidentiteit;
13. wijst erop dat de Russische nationale veiligheidsstrategie, die op 31 december 2015 door president Poetin is goedgekeurd en aansluit bij de militaire doctrine van 25 december 2014, expliciet de zogenaamde traditionele Russische spirituele en morele waarden verdedigt tegen de vermeende westerse invloed, waarmee Rusland aantoont dat het deze waarden en de instellingen die deze waarden uitdragen, voor strategische doeleinden inzet; spreekt zijn bezorgdheid uit over het feit dat Rusland zogenaamde traditionele Russische waarden inzet voor strategische doeleinden en benadrukt dat een van de belangrijkste kanalen voor Russische propaganda in Moldavië de aan Moskou gelieerde Metropool van Chişinău en heel Moldavië is, die onder de jurisdictie van de Russisch-orthodoxe kerk valt; benadrukt dat de Russisch-orthodoxe kerk in april 2024 door de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa is aangemerkt als propaganda-instrument van het Kremlin en dat de oecumenische patriarch van Constantinopel de militaristische en etnisch-nationalistische koers van de Russisch-orthodoxe kerk in augustus 2024 als ketters heeft veroordeeld; veroordeelt de intimidatie van de geestelijken van de orthodoxe Metropool van Bessarabië door aan Rusland gelieerde actoren⁷;

⁷ <https://pace.coe.int/en/files/33808/html>,
<https://www.thetablet.co.uk/news/bartholomew-accuses-russian-church-of-ethno-nationalist-heresy>.

14. erkent het feit dat de orthodoxe metropool Bessarabië het slachtoffer is geweest van onderdrukking door de Sovjet-Unie; merkt op dat de orthodoxe metropool van Bessarabië, nadat deze op onrechtmatige wijze door de Sovjetautoriteiten was opgeheven, pas in 2002 officieel is erkend, na een besluit hierover van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens;
15. wijst op de belangrijke bijdragen die maatschappelijke organisaties leveren aan de bestrijding van desinformatie en de kwaadaardige invloed van antihervormingsgezinde politieke actoren en aan Rusland gelieerde actoren, alsook aan de verdediging van de mensenrechten, de bevordering van transparantie en het toezicht op het bestuur en de voortgang van hervormingen in verband met de democratie en de toetreding tot de EU;
16. benadrukt dat een uitgebreide hervorming van het rechtssysteem en de strijd tegen corruptie van cruciaal belang zijn, zowel voor de weerbaarheid van Moldavië tegen buitenlandse inmenging en hybride dreigingen als voor het welslagen van democratische hervormingen en hervormingen die verband houden met de toetreding tot de EU; beseft dat Moldavië voortdurend inspanningen levert om een onafhankelijk, onpartijdig, verantwoordingsplichtig en professioneel gerechtelijk apparaat op te bouwen en het doorlichtingsproces voor het einde van 2026 af te ronden; benadrukt dat gezorgd moet worden voor een betere coördinatie tussen alle belangrijke instellingen op het gebied van corruptiebestrijding en justitie, teneinde de uitgebreide hervormingen volledig ten uitvoer te leggen, overtuigende resultaten te boeken op het gebied van vervolging en veroordeling in corruptiezaken en het vertrouwen van het publiek in de democratische instellingen en het hervormingsproces te behouden; roept de toekomstige regering daarom op om het huidige ambitieniveau te handhaven en de hervormingen op het gebied van de rechtsstaat te voltooien;
17. benadrukt het cruciale belang van energieonafhankelijkheid en connectiviteit voor een grotere weerbaarheid tegen Russische hybride dreigingen in de energiesector en dringt er daarom op aan dat het groeiplan sneller wordt uitgevoerd; veroordeelt het feit dat Rusland de energievoorziening blijft inzetten als drukmiddel en verwelkomt de vooruitgang die Moldavië heeft geboekt bij het diversifiëren van zijn energiebronnen, het in gebruik nemen van hernieuwbare energiebronnen en energieopslagsystemen, het verminderen van de afhankelijkheid van Russisch gas en de integratie in de energiemarkt van de EU;
18. prijst de Republiek Moldavië voor de aanzienlijke vooruitgang die het land heeft geboekt bij het afbouwen van het gebruik van Russische energiebronnen, het versnellen van de decarbonisatie en digitalisering van zijn energiemix en de integratie in de energiemarkt van de EU; verzoekt de EU en haar lidstaten nogmaals de energiezekerheid van Moldavië te blijven ondersteunen door de aanleg en financiering van nieuwe elektriciteitsverbindingen met de buurlanden te ondersteunen, en in te zetten op energie-efficiëntie, hernieuwbare energie en systemen voor energieopslag, overeenkomstig de doestellingen in de nationale energie- en klimaatplannen van Moldavië;
19. verwelkomt de vlotte goedkeuring van het groeiplan voor Moldavië ter hoogte van 1,9 miljard EUR, dat een ongekend niveau van steun vertegenwoordigt en tot doel heeft de Moldavische economie te stimuleren en het land dichterbij het EU-lidmaatschap te brengen door het versnellen van essentiële hervormingen in sectoren als energie, milieu, vervoer en de digitale sector; verwelkomt de uitbetaling van de

voorfinancieringstranche van 270 miljoen EUR uit het EU-groeiplan voor Moldavië ter hoogte van 1,9 miljard EUR en dringt aan op een snelle vrijgave van de eerste reguliere tranche ter ondersteuning van belangrijke hervormingen op het gebied van infrastructuur, menselijk kapitaal, bedrijfsontwikkeling en de digitale en de groene transitie; dringt er bij de EU en Moldavië op aan om de geleidelijke integratie van het land in de interne markt van de EU te versnellen, zodat er al vóór de formele toetreding tot de EU tastbare sociaal-economische voordelen worden gerealiseerd; verwelkomt de recente overeenkomst die erop gericht is om de handelsbepalingen van de diepe en brede vrijhandelszone tussen de EU en Moldavië te herzien en bij te werken, waardoor de markttoegang voor Moldavische landbouwexportproducten waarvoor nog handelsbeperkingen gelden, wordt verbeterd; steunt de opname van Moldavië in het pretoetredingsinstrument tijdens het volgende meerjarig financieel kader; prijst het besluit van de Raad van 25 juli 2025 om Moldavië met ingang van 1 januari 2026 op te nemen in de “roaming tegen thuishetel”-zone, in navolging van een soortgelijk besluit betreffende Oekraïne dat op 14 juli 2025 is genomen;

20. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de Raad, de Commissie, de regeringen en parlementen van de lidstaten, de Raad van Europa, de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa alsmede de president, de regering en het parlement van Moldavië.

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2025)0192

Detentie van EU-burgers in de bezette gebieden van Cyprus

Resolutie van het Europees Parlement van 11 september 2025 over de detentie van EU-burgers in de bezette gebieden van Cyprus (2025/2860(RSP))

Het Europees Parlement,

- gezien de uitspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 18 december 1996 in de zaak *Loizidou/Turkije* (15318/89),
- gezien de aanhoudende bezetting van Cyprus door Turkije, de VN maatstaven voor de oplossing van de kwestie-Cyprus, alle relevante resoluties van de VN-Veilighedsraad over Cyprus en de overeenkomsten op hoog niveau van 1977 en 1979,
- gezien artikel 150, lid 5, en artikel 136, lid 4, van zijn Reglement,
- A. overwegende dat het bezettingsregime, dat een gevolg is van de Turkse invasie van 1974 en ondergeschikt is aan Turkije, illegaal is en niet internationaal wordt erkend;
- B. overwegende dat vijf Grieks-Cypriotische EU-burgers – Antonis Louka, Andreas Kyprianou, Annie Kyprianou, Niki Gregoriou en Gregoris Gregoriou – op 19 juli 2025 door de Turkse militaire bezettingsmacht wederrechtelijk zijn opgepakt en onrechtmatig werden beschuldigd tijdens een bezoek aan hun bezittingen in het dorp Galatia;
- C. overwegende dat drie van de vijf Grieks-Cypriotische burgers op 10 september 2025 op borgtocht werden vrijgelaten door de niet-erkende “militaire rechtbank”, maar dat zij zich nog in de bezette gebieden bevinden en niet naar hun huizen kunnen terugkeren;
- D. overwegende dat hun detentie, ondanks het ontbreken van geloofwaardig bewijs, herhaaldelijk is verlengd door een niet-erkende militaire “rechtbank” in de bezette gebieden;
- E. overwegende dat uit berichten blijkt dat de opgepakte tijdens hun hechtenis zijn afgevallen, ernstige gezondheidsproblemen hebben opgelopen en geen adequate medische behandeling krijgen;
- F. overwegende dat dit politiek gemotiveerde optreden een ernstige schending van hun grondrechten vormt, de rechtsstaat op het grondgebied van de Europese Unie ondermijnt en een gevaarlijk precedent schept;

- G. overwegende dat de arrestaties in het hele politieke spectrum zijn veroordeeld, onder meer door prominente Turks-Cyprioten, die benadrukten dat dergelijke acties politieke vergelding vormen en het vertrouwen en de vooruitzichten op hereniging ondermijnen;
- H. overwegende dat de regering van de Republiek Cyprus de arrestaties krachtig heeft veroordeeld als opzettelijke intimidatie om de rechtszaak wegens wederrechtelijke inbezitneming te doen intrekken, dat zij klachten heeft ingediend bij de VN en de EU, en dat zij momenteel onderzoekt of het mogelijk is een geding aan te spannen bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens;
1. veroordeelt ten stelligste de wederrechtelijke en politiek gemotiveerde arrestatie van vijf Grieks-Cypriotische burgers door de Turkse militaire bezettingsmacht en dringt aan op hun onmiddellijke en onvoorwaardelijke vrijlating;
 2. hekelt dat het bezettingsregime een loopje neemt met elk rechtvaardigheidsgevoel, door middel van ontvoering en gijzeling de intimidatie tracht op te voeren en mensen viseert en onder druk zet die hun voorouderlijke eigendommen proberen te bezoeken of een beroep willen doen op de commissie voor eigendomsvragen in de bezette gebieden;
 3. dringt er bij Turkije op aan de opgepakte toegang te bieden tot onmiddellijke medische zorg;
 4. dringt er bij de Commissie en de Europese Dienst voor extern optreden op aan alle nodige maatregelen te nemen en eventueel sancties te overwegen om hen vrij te krijgen;
 5. verzoekt Turkije de in het internationaal recht verankerde mensenrechten volledig te eerbiedigen;
 6. veroordeelt de nu al 51 jaar durende illegale bezetting van het noordelijke deel van Cyprus door Turkije als zijnde een ernstige schending van het internationaal recht en een belemmering voor vrede, stabiliteit en de betrekkingen tussen de EU en Turkije;
 7. herhaalt dat de Europese Unie de morele en wettelijke plicht heeft om de Republiek Cyprus en haar burgers, die ook EU-burgers zijn, te steunen;
 8. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie en de VV/HV, alsook aan de regeringen en parlementen van de lidstaten en de Republiek Turkije.

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2025)0199

Gaza op een breekpunt: EU-actie ter bestrijding van de hongersnood en de dringende noodzaak om de gijzelaars vrij te laten en toe te werken naar een tweestatenoplossing

Resolutie van het Europees Parlement van 11 september 2025 over Gaza op een breekpunt: EU-actie ter bestrijding van de hongersnood en de dringende noodzaak om de gijzelaars vrij te laten en toe te werken naar een tweestatenoplossing (2025/2852(RSP))

Het Europees Parlement,

- gezien artikel 136, leden 2 en 4, van zijn Reglement,
- A. overwegende dat het Israëlisch-Palestijnse conflict wordt gekenmerkt door een decennialange bezetting, herhaaldelijke veronachtzaming van het internationaal recht en VN-resoluties, en terugkerende cycli van geweld en terroristische aanslagen;
- B. overwegende dat op 7 oktober 2023 Hamas een verachtelijke aanval heeft gepleegd, waarbij 1 200 mensen zijn gedood en 250 zijn gegijzeld; overwegende dat naar schatting 48 gijzelaars nog steeds gevangen worden gehouden in Gaza, van wie er nog ongeveer 20 in leven zouden zijn;
- C. overwegende dat Israël als reactie op de aanval van Hamas de militaire operatie “IJzeren Zwaarden” in het leven heeft geroepen, met als doel de Israëlische gijzelaars in Gaza te bevrijden en de militaire capaciteit van Hamas te ontmantelen; overwegende dat op 4 mei 2025 het Israëlische veiligheidskabinet een militair plan heeft goedgekeurd met de codenaam “Operation Gideon’s Chariots”, dat tot doel had “de gehele Gazastrook in te nemen” en de controle over het gebied te krijgen;
- D. overwegende dat sinds het begin van de onevenredige militaire reactie van de Israëlische regering in Gaza meer dan 63 000 Palestijnen om het leven zijn gekomen, van wie volgens UNICEF meer dan 17 000 kinderen, en meer dan 15 000 Palestijnen gewond zijn geraakt;
- E. overwegende dat de humanitaire situatie in Gaza ondragelijk is en dat de burgerbevolking in de Gazastrook nu volledig afhankelijk is van humanitaire hulp; overwegende dat humanitaire hulp nooit mag worden geïnstrumentaliseerd en burgers in nood moet bereiken zonder belemmeringen of manipulatie, met volledige inachtneming van het internationaal humanitair recht;

- F. overwegende dat de voortdurende diplomatieke contacten van de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid (VV/HV) met haar Israëlische tegenhanger hebben geleid tot een akkoord over humanitaire regelingen om de humanitaire situatie in Gaza te verbeteren;
 - G. overwegende dat uit het toezicht op de uitvoering van de humanitaire regelingen blijkt dat er enige vooruitgang is geboekt, waaronder een betere toegang voor vrachtwagens en brandstof, de opening van extra grensovergangen, de voortzetting van het gebruik van de Egyptische en Jordaanse routes en herstel van kritieke infrastructuur; overwegende dat deze maatregelen echter ontoereikend blijven om te voorzien in de enorme humanitaire behoeften van de bevolking van Gaza;
 - H. overwegende dat er een procedure loopt bij het Internationaal Gerechtshof (ICJ) betreffende de toepassing van het Verdrag inzake de voorkoming en de bestraffing van genocide in de Gazastrook (Zuid-Afrika tegen Israël), die op 29 december 2023 aanhangig is gemaakt;
1. is zeer verontrust over de rampzalige humanitaire situatie in de Gazastrook, met name het gebrek aan voedsel en de wijdverbreide ondervoeding als gevolg van de ontoereikende toegang tot humanitaire hulp; herhaalt dat distributielocaties, burgers, humanitaire hulpverleners en medisch personeel moeten worden beschermd en niet het doelwit mogen worden van militair optreden; benadrukt dat alle ervaren internationale humanitaire organisaties dringend volledige, snelle, veilige en ongehinderde toegang moeten hebben tot en in de hele Gazastrook, om te voorzien in met name de eerste levensbehoeften zoals voedsel, water, medische benodigdheden en onderdak, in overeenstemming met het internationaal recht, en dringt aan op het onmiddellijke herstel van cruciale infrastructuur; wijst nadrukkelijk op de verplichtingen van de partijen bij het conflict uit hoofde van het internationaal humanitair recht met betrekking tot de verlening van humanitaire bijstand;
 2. veroordeelt ten stelligste de obstructie van humanitaire hulp aan Gaza door de Israëlische regering, die heeft geleid tot een hongersnood in het noorden van Gaza; is bijzonder verontrust over het verslag van het geïntegreerde kader voor de classificatie van voedselzekerheid (Integrated Food Security Phase Classification – IPC), gesteund door de Voedsel- en Landbouworganisatie van de VN, het Wereldvoedselprogramma en Unicef, waarin een kritieke waarschuwing wordt gegeven voor hongersnood;
 3. eist dat humanitaire hulp, met name voedsel, medische zorg en psychosociale ondersteuning voor kinderen, en bescherming voor iedereen die dat nodig heeft in de hele Gazastrook, ongehinderd en op grote schaal wordt verleend; dringt erop aan alle relevante grensovergangen open te stellen en het mandaat en de financiering van de Organisatie van de Verenigde Naties voor hulpverlening aan Palestijnse vluchtelingen in het Nabije Oosten (UNRWA) volledig te herstellen, met strikt toezicht en verantwoordingsplicht; is fel gekant tegen het huidige systeem voor de verdeling van de hulp in Gaza;
 4. dringt aan op meer inspanningen van alle partijen om te garanderen dat de hulp alle burgers veilig bereikt;
 5. roept op tot een onmiddellijk en permanent staakt-het-vuren; verlangt de onmiddellijke en onvoorwaardelijke vrijlating en overdracht van alle nog levende en gestorven

Israëlsche gijzelaars die momenteel in Gaza worden vastgehouden; verzoekt het Internationaal Comité van het Rode Kruis onmiddellijk toegang te geven tot alle Israëlsche gijzelaars die in Gaza worden vastgehouden, zodat het hen medische zorg kan bieden; verzoekt de EU-instellingen en de lidstaten hun diplomatieke invloed op derde landen aan te wenden om druk uit te oefenen op Hamas zodat zij de vrijlating van alle gijzelaars aanvaarden;

6. veroordeelt nogmaals de barbaarse misdaden van Hamas tegen Israël in de meest krachtige bewoordingen; verzoekt de EU verdere strenge en concrete sancties tegen de terroristische organisatie Hamas vast te stellen;
7. spreekt opnieuw zijn gehechtheid uit aan de veiligheid van Israël en bevestigt nogmaals het onvervreembare recht van Israël om zich te beroepen op zelfverdediging in volledige overeenstemming met het internationaal recht, en erkent dat Israël een strategische partner van de EU blijft in de strijd tegen regionaal terrorisme, met inbegrip van bedreigingen van de Islamitische Republiek Iran en haar bondgenoten;
8. veroordeelt de aanhoudende aanvallen op Israël door Houthi-rebellen, Hezbollah en Iran; benadrukt dat het Iraanse regime een bedreiging blijft vormen voor de veiligheid van Israël en dat Israël het recht behoudt alle maatregelen te nemen die het nodig acht om de Iraanse agressie en inmenging tegen te gaan en terug te dringen;
9. benadrukt dat het recht van Israël om zich te verdedigen geen rechtvaardiging kan zijn voor willekeurig militair optreden in Gaza en in de regio; uit zijn bezorgdheid over de aanhoudende militaire operaties in de Gazastrook, die hebben geleid tot ondraaglijk lijden voor de burgerbevolking, met name kinderen, die het zwaarst door deze oorlog worden getroffen; veroordeelt eveneens het opzettelijke misbruik door Hamas van civiele infrastructuur en het gebruik van de bevolking als menselijk schild; dringt aan op de toepassing van de geactualiseerde EU-richtsnoeren inzake kinderen en gewapende conflicten als actiekader, waarbij prioriteit wordt gegeven aan de rechten, de veiligheid en het welzijn van kinderen;
10. veroordeelt de herhaalde schendingen van het internationaal humanitair recht en het internationaal mensenrechtenrecht in Gaza, waaronder massale gedwongen verplaatsingen, die verboden zijn, behalve wanneer die worden uitgevoerd om de veiligheid van burgers te waarborgen of om dwingende militaire redenen; verzoekt Israël te stoppen met praktijken die onevenredige schade aan burgers toebrengen en tot de vernietiging van infrastructuur en gedwongen ontheemding leiden;
11. staat achter de doelstelling om de terroristische organisatie Hamas volledig te verslaan, om te voorkomen dat de door de EU als terroristisch aangemerkte organisatie ooit opnieuw een bedreiging zal kunnen vormen voor Joodse en Israëlsche levens; waarschuwt dat de politieke ideologie van Hamas verhindert dat de organisatie ooit een politieke partner zou kunnen zijn; betreurt de publieke steun die Hamas betuigd heeft aan de dodelijke terroristische aanslag in Jeruzalem op 8 september 2025, hetgeen bevestigt dat deze terroristische groepering niet de minste legitimiteit heeft om deel uit te maken van het toekomstige bestuur van de Gazastrook;
12. bevestigt nogmaals dat niet kan worden toegestaan dat Hamas en andere terroristische organisaties enige politieke of militaire controle in Gaza behouden;

13. dringt er bij alle lidstaten op aan hun verplichtingen uit hoofde van het Statuut van Rome na te komen, alle door het Internationaal Strafhof (ICC) uitgevaardigde arrestatiebevelen ten uitvoer te leggen en hun politieke en financiële steun voor het ICC en het Internationaal Gerechtshof (ICJ) te bevestigen; herinnert eraan dat de bindende beschikkingen van het Internationaal Gerechtshof volledig moeten worden uitgevoerd, onder meer met betrekking tot het waarborgen van humanitaire toegang tot Gaza; benadrukt dat verantwoordingsplicht voor schendingen van het internationaal humanitair recht en het mensenrechtenrecht essentieel is voor duurzame vrede; roept alle partijen op de onafhankelijkheid van internationale gerechtelijke instellingen te eerbiedigen; dringt erop aan dat allen die schuldig zijn aan mensenrechtenschendingen ter verantwoording worden geroepen;
14. spreekt zijn verontwaardiging uit over de dood van 248 journalisten en 508 humanitaire hulpverleners, alsook over de herhaalde aanvallen op ziekenhuizen en humanitaire konvoien; eist onafhankelijk onderzoek naar hun dood en dringt erop aan de verantwoordelijken ter verantwoording te roepen;
15. acht het van essentieel belang een volledig onderzoek in te stellen naar alle oorlogsmisdaden en schendingen van het internationaal recht, en dat alle verantwoordelijken ter verantwoording worden geroepen;
16. dringt er bij de Commissie op aan de blokkeringsverordening in werking te stellen om Europese actoren te beschermen tegen de gevolgen van Amerikaanse sancties en ervoor te zorgen dat de werkzaamheden van het ICC ongewijzigd kunnen worden voortgezet, en dringt er bij de EU en haar lidstaten op aan alle andere diplomatieke en praktische stappen te ondernemen die nodig zijn om het ICC en degenen die met het ICC samenwerken te verdedigen, in overeenstemming met de juridisch bindende toezeggingen van de lidstaten om de universaliteit en integriteit van het Statuut van Rome te bevorderen;
17. steunt de acties en campagnes die steun hebben van maatschappelijke organisaties en activisten die tot doel hebben concrete inspanningen te bevorderen om een einde te maken aan de hongersnood in Gaza en de daar gepleegde misdaden een halt toe te roepen;
18. verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat haar voorstel voor een alomvattend steunprogramma voor de Palestijnse Autoriteit en Gaza ten belope van 1,6 miljard EUR volledig transparant is, nauwlettend wordt gecontroleerd, en verbonden wordt aan strenge voorwaarden, om er zeker van te zijn dat geld van Europese belastingbetalers niet gebruikt wordt voor het ondersteunen van terrorisme of het aanzetten tot haat en geweld;
19. spreekt zijn solidariteit uit met de christenen in Gaza en op de Westelijke Jordaanoever, en benadrukt dat zij een cruciale humanitaire en sociale rol vervullen, hoewel zij een minderheid vormen;
20. staat volledig achter de huidige EU-sancties tegen gewelddadige Israëlische kolonisten en activisten op de bezette Westelijke Jordaanoever en in Oost-Jeruzalem; roept de EU ertoe op de besluiten van verschillende lidstaten en het Verenigd Koninkrijk te volgen om sancties uit te vaardigen tegen de Israëlische minister van Financiën Bezalel Smotrich en de minister van Nationale Veiligheid Itamar Ben-Gvir; steunt de

verlenging van de sancties en dringt aan op gerichte beperkende maatregelen van de EU, waaronder bevrozing van tegoeden en visumverboden via de wereldwijde EU-sanctieregeling voor de mensenrechten, die moeten worden toegepast op extremistische personen en entiteiten die rechtstreeks betrokken zijn bij de illegale bezetting van de Palestijnse gebieden en bij ernstige schendingen van het internationaal recht, met inbegrip van extremistische ministers die openlijk oproepen tot handelen tegen de tweestatenoplossing;

21. dringt er bij alle lidstaten op aan zich aan te sluiten bij het Gemeenschappelijk Standpunt van de Raad inzake de controle op de uitvoer van wapens en de daarin vastgelegde beginselen consequent toe te passen; is in dit verband ingenomen met de recente oproepen van Frankrijk en Duitsland om de uitvoer van wapens stop te zetten wanneer er een duidelijk risico bestaat dat de uitgevoerde goederen zullen worden gebruikt bij het begaan van oorlogsmisdaden of ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht;
22. herinnert eraan dat de Europese Dienst voor extern optreden heeft geconcludeerd dat de Israëlische regering haar verplichtingen op het gebied van de mensenrechten uit hoofde van artikel 2 van de associatieovereenkomst tussen de EU en Israël duidelijk schendt;
23. steunt de verklaring van de voorzitter van de Commissie dat de bilaterale steun van de EU aan Israël zal worden opgeschort en dat alle betalingen op deze gebieden zullen worden stopgezet, zonder dat dit gevolgen heeft voor de samenwerking van de EU met het Israëlische maatschappelijk middenveld of Yad Vashem, en steunt haar voorstel voor een gedeeltelijke opschorting van de associatieovereenkomst tussen de EU en Israël met betrekking tot handelsgerelateerde aangelegenheden;
24. spreekt nogmaals uit te hechten aan een door onderhandelingen tot stand gekomen tweestatenoplossing op basis van de grenzen van 1967, met twee soevereine, democratische staten die zij aan zij leven in vrede en gegarandeerde veiligheid en met volledige eerbiediging van het internationaal recht; dringt erop aan dat een concrete routekaart voor de implementatie van de tweestatenoplossing centraal moet staan in de strategie van de Commissie voor het Midden-Oosten, die voor 2026 gepland staat;
25. verzoekt de lidstaten, de VV/HV en de voorzitter van de Europese Raad alle mogelijke diplomatieke stappen te ondernemen om ervoor te zorgen dat de EU zich inzet voor een tweestatenoplossing, waarbij sprake is van concrete politieke vooruitgang in de richting van de verwezenlijking ervan, in de aanloop naar de Algemene Vergadering van de VN in september 2025 en in overeenstemming met de verklaring van New York over de vreedzame regeling van de Palestijnse kwestie en de implementatie van de tweestatenoplossing van 4 augustus 2025;
26. onderstreept dat de volledige demilitarisering en uitsluiting van Hamas van elke toekomstige vorm van bestuur in Gaza een basisvereiste is voor een duurzame en betrouwbare toekomstige politieke en veiligheidsarchitectuur; dringt aan op het volledige herstel van een hervormde Palestijnse Autoriteit als enige bestuurlijke macht in Gaza;
27. is van mening dat de oprichting van een Palestijnse staat een essentieel instrument is om de vrede te bevorderen en de veiligheid van de staat Israël te vergroten; benadrukt dat dit de meest effectieve diplomatieke weg is naar regionale normalisering en het

bereiken van duurzame vrede;

28. verzoekt de lidstaten te overwegen de staat Palestina te erkennen met het oog op het bereiken van de tweestatenoplossing; herhaalt in dit verband de eisen van dit Parlement dat alle gijzelaars onmiddellijk worden vrijgelaten en dat de terroristische organisatie Hamas geen rol zal spelen in de toekomst van Gaza;
29. veroordeelt de vergeldingsmaatregelen van Israël tegen lidstaten die de staat Palestina hebben erkend of hun voornemen daartoe hebben aangekondigd, en merkt op dat deze maatregelen neerkomen op onverdedigbare diplomatieke chantage;
30. spreekt nogmaals zijn volledige steun uit aan de civiele missies die de EU in het kader van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid uitvoert in de bezette Palestijnse gebieden — de EU-missie ter ondersteuning van de Palestijnse politie en de rechtsstaat (EUPOL COPPS) in Ramallah en de onlangs opnieuw ingezette EU-missie bijstandverlening inzake grensbeheer in Rafah — alsook aan hun activiteiten ter ondersteuning van de hervorming van de veiligheids- en justitiële sector en het geïntegreerde grensbeheer van de Palestijnse Autoriteit; herinnert eraan dat deze missies zich in een goede positie bevinden om namens de EU een bredere operationele rol te spelen bij de ondersteuning van de inspanningen van de Palestijnse Autoriteit op het gebied van staatsopbouw en capaciteitsopbouw; moedigt Israël en de Palestijnse Autoriteit aan hun volledige samenwerking met beide missies voort te zetten;
31. veroordeelt het beleid van snel oprukkende Israëlische nederzettingen en de annexatie van de Westelijke Jordaanoever, met inbegrip van Oost-Jeruzalem, die volgens het internationaal recht illegaal zijn, en in het bijzonder het recente besluit om verder te gaan met een nederzettingsplan in het E1-gebied van de bezette Westelijke Jordaanoever, dat de bezette Westelijke Jordaanoever effectief zou afsnijden van Oost-Jeruzalem en een tweestatenoplossing onmogelijk zou maken;
32. verzoekt de EU om al haar invloed aan te wenden om verdere hindernissen voor de tweestatenoplossing te voorkomen, met name door maatregelen tegen gewelddadige kolonisten op de Westelijke Jordaanoever op te voeren en ervoor te zorgen dat haar handelwijze ten aanzien van producten uit nederzettingen volledig in overeenstemming is met de rechtsorde van de EU en haar internationale verplichtingen; dringt er met name op aan dat de huidige etiketteringsvoorschriften voor producten uit Israëlische nederzettingen strikt worden gehandhaafd en dat de deelname aan onderzoeksprogramma's (zoals subsidies van Horizon Europa) wordt bevroren of ingehouden;
33. maakt zich zorgen over de wereldwijde “spillover”-effecten van het Israëlisch-Palestijnse conflict, met een toenemend aantal aanvallen op Israëlische staatsburgers en joden in sommige lidstaten, tegen de achtergrond van een algehele toename van antisemitisme onder specifieke groepen;
34. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, de regeringen en parlementen van de lidstaten, de regering van Israël, de Palestijnse Autoriteit, de secretaris-generaal van de VN en de Arabische Liga.

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2025)0200

Situatie in Colombia na de recente golf van terroristische aanslagen

Resolutie van het Europees Parlement van 11 september 2025 over de situatie in Colombia na de recente golf van terroristische aanslagen (2025/2855(RSP))

Het Europees Parlement,

- gezien zijn eerdere resoluties over Colombia,
 - gezien de opmerkingen van Kaja Kallas, vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid (VV/HV), tijdens de plenaire vergadering van het Europees Parlement van 17 juni 2025, na het incident waarbij de Colombiaanse senator Miguel Uribe Turbay tijdens een campagnebijeenkomst van achteren werd beschoten, over de bedreiging van de democratische processen en de vrede in Colombia,
 - gezien de verklaring van de woordvoerder van de Europese Dienst voor extern optreden van 11 augustus 2025 naar aanleiding van het overlijden van senator Miguel Uribe Turbay in Colombia,
 - gezien de verklaring van 11 augustus 2025 van de woordvoerder van de VN-secretaris-generaal António Guterres,
 - gezien de verklaring van het bureau van de Delegatie voor de betrekkingen met de landen van de Andesgemeenschap van 12 augustus 2025 over de recente golf van politiek geweld in Colombia, waaronder de moord op de Colombiaanse senator Miguel Uribe Turbay,
 - gezien de verklaringen van de Inter-Amerikaanse Commissie voor de mensenrechten (IACHR) over Colombia, en met name die van 15 augustus 2025, met als titel “IACHR veroordeelt de moord op Miguel Uribe Turbay in Colombia en roept de staat op de veiligheid van politieke leiders te waarborgen”,
 - gezien de verklaring van het secretariaat-generaal van de Organisatie van Amerikaanse Staten van 11 augustus 2025 over het overlijden van de Colombiaanse senator Miguel Uribe Turbay,
 - gezien artikel 136, leden 2 en 4, van zijn Reglement,
- A. overwegende dat Colombia al tientallen jaren, en met name nu als gevolg van de

huidige escalatie, te maken heeft met een aanhoudende en wisselende dynamiek van gewapend en terroristisch geweld, en dat de veiligheidssituatie, de openbare orde en de humanitaire omstandigheden zowel in landelijke als in stedelijke gebieden gestaag zijn verslechterd, wat zich uit in meer gedwongen ontheemding, beperking van de bewegingsvrijheid, rekrutering van kinderen en bloedbaden;

- B. overwegende dat er momenteel, ondanks het vredesakkoord van 2016, sprake is van een alarmerende escalatie van geweld en terroristische aanslagen die nauw verband houden met illegale gewapende groeperingen zoals de dissidenten van het ELN (Nationaal Bevrijdingsleger) en de FARC (Revolutionaire Strijdkrachten van Colombia), waaronder de machtige factie *Segunda Marquetalia*, de factie *Estado Mayor Central* onder leiding van Iván Mordisco (schuilnaam) en de criminele organisatie *Clan del Golfo*, die hun controle over Colombia blijven uitbreiden; overwegende dat deze groeperingen hun toevlucht nemen tot drugshandel, afpersing, ontvoering, illegale mijnbouw en grensoverschrijdende smokkel om inkomsten te genereren die worden gebruikt om terrorisme en aanvallen op de burgerbevolking te financieren, waarbij zij steeds geavanceerdere methoden inzetten, zoals drones met explosieven; overwegende dat uit militaire gegevens blijkt dat er in 2024 in Colombia 108 droneaanvallen hebben plaatsgevonden, terwijl er dit jaar tot dusver al 118 zijn gemeld; overwegende dat drones zowel worden gebruikt om explosieven te droppen als om legereenheden en drugssmokkelroutes in de gaten te houden;
- C. overwegende dat zowel veiligheidstroepen als burgers het hele jaar door zijn getroffen door een reeks terroristische aanslagen, waaronder een golf van moordpartijen in januari 2025 in de regio Catatumbo in het departement Norte de Santander, die werd veroorzaakt door confrontaties tussen ELN-eenheden en afgesplitste facties van de FARC, waarbij ten minste tachtig mensen, onder wie burgers, om het leven zijn gekomen en duizenden mensen zijn ontheemd; overwegende dat meer recent, in augustus 2025, nog andere incidenten plaatsvonden, zoals een autobom in Cali — de op twee na grootste stad van Colombia — waarbij zes mensen om het leven kwamen en meer dan zestig gewonden vielen, en een terroristische aanslag in Antioquia, waarbij de FARC-afsplitsing *Estado Mayor Central* onder leiding van Iván Mordisco een helikopter neerhaalde en zo ten minste twaalf politieagenten doodde;
- D. overwegende dat Miguel Uribe Turbay, een vooraanstaand senator van de oppositie en kandidaat bij de presidentiële voorverkiezingen voor de partij *Centro Democrático*, op 7 juni 2025 het slachtoffer is geworden van een moordaanslag tijdens een campagnebijeenkomst in Bogotá; overwegende dat hij ondanks de inspanningen van de medische diensten op 11 augustus 2025 is overleden aan zijn verwondingen; overwegende dat Uribe en zijn juridisch team in de maanden voorafgaand aan de aanslag meer dan twintig formele verzoeken bij de nationale beschermingseenheid (UNP) hadden ingediend om meer beveiligers te krijgen, waarbij zij wezen op de geloofwaardige levensbedreigingen die hij had gekregen, en dat het laatste verzoek amper twee dagen voor de aanslag werd ingediend; overwegende dat de UNP herhaaldelijk heeft geweigerd zijn beveiliging op te voeren, en dat hij op de dag van de aanslag slechts drie beveiligers had; overwegende dat de opdrachtgevers en de motieven voor de aanslag nog onbekend zijn;
- E. overwegende dat het Colombiaanse leger op 7 september 2025 heeft aangekondigd dat er 72 soldaten waren gegijzeld in de regio Cauca, een gebied dat is overgenomen door guerrillagroepen en drugshandelorganisaties; overwegende dat zij inmiddels zijn

vrijgelaten;

- F. overwegende dat deze gebeurtenissen deel uitmaken van een escalerend patroon van gecoördineerde aanvallen in het hele land, waaruit blijkt dat illegale gewapende groeperingen in staat zijn de instellingen en de democratie in Colombia rechtstreeks te bedreigen, met de duidelijke intentie om instabiliteit te veroorzaken in de aanloop naar de verkiezingen van 2026;
- G. overwegende dat de president van het land en andere politieke actoren de polarisatie hebben vergroot door een agressief discours te hanteren dat verdeeldheid zaait; overwegende dat dergelijke retoriek de politieke polarisatie op de spits heeft gedreven, alom is veroordeeld en heeft geleid tot een gewelddadig politiek klimaat; overwegende dat het juridisch team van senator Uribe een formele strafklacht heeft ingediend naar aanleiding van het feit dat de democratische geloofsbrieven van senator Uribe in twijfel werden getrokken, onder verwijzing naar zijn familiegeschiedenis; overwegende dat de president deze beschuldigingen heeft ontkend;
- H. overwegende dat drugskartels en transnationale criminele structuren, waaronder het *Cártel de los Soles* in Venezuela en andere illegale groeperingen, terrorisme bevorderen door gewapende groeperingen binnen en buiten Colombia te ondersteunen en te zorgen voor wapenleveringen, geldstromen en toevluchtsoorden over de grens, waardoor de regionale instabiliteit verder toeneemt en de soevereiniteit en democratie van Colombia worden ondermijnd;
- I. overwegende dat het *Cártel de los Soles*, een vermeend Venezolaans crimineel netwerk onder leiding van Nicolás Maduro en andere hooggeplaatste functionarissen van het militaire regime, onder wie Diosdado Cabello, Jorge Rodríguez, Delcy Rodríguez en generaal Padrino López, door het Amerikaanse ministerie van Financiën is aangemerkt als mondiale terroristische organisatie wegens de rol van het kartel bij het faciliteren van drugsterrorisme, met inbegrip van de smokkel van door afsplitsingen van de FARC geproduceerde cocaïne naar de Verenigde Staten en Europa, het verlenen van materiële steun en het gebruikmaken van overheidsinstellingen om militaire en gerechtelijke functies te corrumperen;
- J. overwegende dat de cocaïneproductie in Colombia volgens de meest recente gegevens van de VN recordniveaus heeft bereikt, wat een domino-effect teweegbrengt in de rest van Latijns-Amerika, de Verenigde Staten en Europa;
- K. overwegende dat sommige gewapende groeperingen die in Colombia actief zijn, zoals het ELN, reeds op de EU-lijst van terroristische organisaties staan; overwegende dat de FARC na het vredesakkoord van 2016 weliswaar van die lijst is geschrapt, maar dat de veranderende veiligheidscontext ertoe heeft geleid dat er nieuwe gewelddadige actoren op het toneel zijn verschenen die volgens de criteria van het EU-recht duidelijk als terroristische organisatie kunnen worden aangemerkt; overwegende dat dit met name geldt voor de afsplitsingen van de FARC, in het bijzonder de factie *Estado Mayor Central*, die systematische aanvallen op burgers en veiligheidstroepen hebben uitgevoerd, en transnationale criminele structuren zoals de *Clan del Golfo* en het *Cártel de los Soles*, die terroristische activiteiten faciliteren en zorgen voor schuilplaatsen en toevluchtsoorden over de grenzen heen;
- L. overwegende dat er na de uitvoering van de “strategie voor totale vrede” sprake is van

een paradoxale toename in de activiteit van deze illegale groeperingen, en dat de georganiseerde misdaad meer grondgebied en macht heeft verworven in gebieden waar de staat van oudsher beperkt aanwezig is; overwegende dat de Colombiaanse autoriteiten hebben getracht de veiligheidsoperaties te verbeteren met het oog op de bestrijding van illegale dissidente facties;

- M. overwegende dat illegale gewapende groeperingen — waaronder guerrilla's, dissidenten en groepen van paramilitaire oorsprong — het internationaal humanitair recht voortdurend schenden en dat er een rechtstreeks verband bestaat tussen deze groeperingen en de toename van het wijdverbreide geweld en de straffeloosheid in Colombia, die onder meer politieke partijen, mensenrechtenverdedigers, journalisten en maatschappelijke leiders treffen; overwegende dat de huidige golf van geweld meer mensen in een breder gebied en op een steeds groter aantal locaties treft dan in eerdere fasen van het gewapende conflict;
- N. overwegende dat de Colombiaanse Ombudsman (*Defensoría del Pueblo*) heeft bevestigd dat in de eerste vijf maanden van 2025 in totaal 81 mensenrechtenverdedigers en maatschappelijke leiders in het land zijn vermoord; overwegende dat Global Witness en Front Line Defenders hebben gemeld dat Colombia het gevaarlijkste land ter wereld is voor mensenrechtenverdedigers en dat van de 324 mensenrechtenverdedigers die tussen januari 2024 en september 2025 wereldwijd zijn vermoord er 157 in Colombia werden omgebracht; overwegende dat de president van plan is een voorstel in te dienen om te snoeien in de begroting van de Colombiaanse Ombudsman, een dienst die sinds zijn oprichting in 1992 meer dan 1500 moorden op mensenrechtenverdedigers en andere personen heeft gedocumenteerd; overwegende dat dit rechtstreekse gevolgen zal hebben voor de bescherming van de mensenrechten in het land, nu het geweld toeneemt en er cruciale verkiezingen in aantocht zijn;
- O. overwegende dat in de eerste helft van 2025 1,45 miljoen mensen het slachtoffer zijn geworden van geweld in Colombia — viermaal zoveel als in dezelfde periode in 2024 — en dat meer dan 70 200 mensen gedwongen ontheemd raakten, 30 % meer dan in heel 2024; overwegende dat er meldingen zijn van een toenemende rekrutering van kinderen en van het gebruik van antipersoonsmijnen;
- P. overwegende dat het waarnemingscentrum Indepaz in 2025 52 bloedbaden heeft geregistreerd, met in totaal 172 slachtoffers, en dat de Colombiaanse Ombudsman ten minste elf kritieke humanitaire noodsituaties heeft vastgesteld als gevolg van de toename van gewapend geweld door de interne versnippering en de opmars van ten minste tien illegale gewapende groeperingen, die nu in meer dan 73 % van het land (809 gemeenten) aanwezig zijn; overwegende dat illegale groeperingen volgens een rapport van de militaire inlichtingendiensten waaruit wordt geciteerd in *El Tiempo* — een van de meest toonaangevende kranten van het land — in de eerste helft van 2025 zijn uitgebreid met meer dan 1000 leden en nu in het hele land in totaal bijna 22 000 leden tellen; overwegende dat deze groeperingen nu mogelijk aanwezig zijn in 562 gemeenten in 29 van de 32 Colombiaanse departementen;
- Q. overwegende dat de EU en het Parlement het vredesproces van 2016 in Colombia ten volle hebben gesteund; overwegende dat de EU te kennen heeft gegeven dat zij het Colombiaanse vredesproces politiek en financieel blijft steunen en dat zij toezicht blijft houden op de uitvoering ervan; overwegende dat de Colombiaanse bevolking het voorstel in een referendum heeft verworpen;

- R. overwegende dat een sterk en democratisch Colombia van vitaal belang is voor de regionale stabiliteit en veiligheid in Latijns-Amerika;
1. veroordeelt de moord op de Colombiaanse senator en kandidaat bij de presidentiële voorverkiezingen Miguel Uribe Turbay in de krachtigste bewoordingen en betuigt zijn medeleven aan zijn familie en dierbaren;
 2. benadrukt dat de tragedie van de moord op Uribe geen losstaand incident is, maar deel uitmaakt van een bredere context van politieke intimidatie en geweld in Colombia; betuigt nogmaals zijn steun aan alle Colombianen die geweld verwerpen en zich hardmaken voor een toekomst zonder corruptie en criminele samenzwering;
 3. veroordeelt en betreurt voorts de recente golf van terroristische aanslagen en de moord op en de algemene escalatie van geweld tegen politieke actoren, publieke figuren, mensenrechtenverdedigers, journalisten, maatschappelijke leiders en veiligheidstroepen, die Colombia hebben doen wankelen op zijn grondvesten en zeer schadelijke gevolgen hebben gehad voor de sociale cohesie en stabiliteit van het land;
 4. betuigt zijn medeleven aan de families van de talrijke slachtoffers, van wie velen deel uitmaakten van de veiligheidstroepen, en aan de bevolking van Colombia;
 5. verzoekt de autoriteiten deze terroristische aanslagen, met inbegrip van de moord op Miguel Uribe Turbay, zo grondig mogelijk te onderzoeken, zodat de daders voor de rechter kunnen worden gebracht; benadrukt dat de autoriteiten, om de daders voor de rechter te brengen, niet alleen een onderzoek moeten instellen naar de personen die de daden hebben gepleegd, maar ook naar de personen achter hen die deze daden hebben aangesticht en gefaciliteerd;
 6. dringt er bij de Colombiaanse autoriteiten op aan de motieven en alle factoren voor de zorgwekkende escalatie van het geweld en de terroristische aanslagen in kaart te brengen, de onderliggende oorzaken van het conflict te blijven aanpakken, de volledige bescherming van de mensenrechten in heel Colombia te waarborgen en een cultuur van vrede en dialoog voor conflictoplossing op te bouwen;
 7. neemt met grote bezorgdheid kennis van de verspreiding en bestendiging van activiteiten van de georganiseerde misdaad en zonder onderscheid handelende terroristische groeperingen in de grensregio's tussen Venezuela en Colombia; benadrukt dat deze gebieden corridors zijn geworden voor drugshandel, wapensmokkel en het witwassen van geld, gefaciliteerd door transnationale structuren zoals het *Cártel de los Soles*, en dat de Verenigde Staten de hoogste functionarissen van het Venezolaanse regime in staat van beschuldiging hebben gesteld en sancties hebben opgelegd vanwege hun aantoonbare medeplichtigheid; beklemtoont dat die grensoverschrijdende connectie niet alleen terrorisme aanwakkert en Colombiaanse opstandige en dissidente groeperingen versterkt, maar ook een rechtstreekse bedreiging vormt voor de regionale stabiliteit, het democratisch bestuur en de soevereiniteit van Colombia; dringt er bij de Colombiaanse autoriteiten op aan onderzoek te doen naar de financiering van kartels en degenen die hieraan meewerken in Colombia te vervolgen, met name door de transnationale geldstromen die door kartels worden gebruikt en die via banken, goudmijnen en dekmantelbedrijven lopen, op te sporen en te verstoren, het toezicht te moderniseren en harder op te treden tegen drugshandel, en de mechanismen voor regionale samenwerking en het uitwisselen van inlichtingen te verbeteren;

8. is ingenomen met concrete bijdragen van de lidstaten van de EU in dit opzicht, zoals het Italiaanse initiatief “Falcone Borsellino”, dat bedoeld is om landen in Latijns-Amerika en het Caribisch gebied te helpen bij de bestrijding van grensoverschrijdende georganiseerde misdaad, door technische ondersteuning en bijstand, opleiding en goede praktijken op het gebied van justitie en veiligheid te bieden;
9. is van mening dat opruiende uitspraken van de president en andere politieke actoren hebben bijgedragen tot toegenomen polarisatie, politiek geweld, haatzaaiende uitlatingen en instabiliteit in het land; verzoekt de Colombiaanse autoriteiten, politieke leiders en maatschappelijke organisaties alles in het werk te stellen om een escalatie van het geweld te voorkomen, door de veiligheidsmaatregelen aan te scherpen en de polarisatie in het land niet verder te vergroten met opruiende uitspraken; wijst de Colombiaanse autoriteiten erop dat politieke actoren, publieke figuren, mensenrechtenverdedigers, journalisten en alle burgers die hun democratische rechten uitoefenen, dringend moeten worden beschermd, en wenst dat er onmiddellijk maatregelen worden genomen om hen beter te beschermen;
10. uit zijn bezorgdheid over de toename van politiek geweld tegen kandidaten en leiders die in 2025 is opgetekend, en die verkiezingsgaranties en het vertrouwen van het publiek in de bestuurlijke instellingen kan ondermijnen; dringt aan op transparante communicatie van de instellingen, de toewijzing van voldoende middelen aan de verkiezingsautoriteiten en robuuste veiligheidsmaatregelen om ervoor te zorgen dat de komende verkiezingen van 2026 vrij en veilig verlopen;
11. spreekt zijn bezorgdheid uit over de aanhoudende straffeloosheid en belemmeringen bij toegang tot de rechter in gevallen van ernstige schendingen van de mensenrechten; benadrukt dat de bestrijding van straffeloosheid van cruciaal belang is om een herhaling van strafbare feiten en terroristische aanslagen te voorkomen en om de volledige uitoefening van politieke rechten te waarborgen;
12. dringt aan op versterking van de aanwezigheid van het Bureau van de Hoge Commissaris van de VN voor de mensenrechten in Colombia en op voortzetting van het mandaat van de Verificatiemissie van de VN in Colombia;
13. verzoekt de Raad en de VV/HV de EU-lijst van terroristische organisaties te actualiseren op basis van de huidige realiteit in Colombia en de bredere regio; dringt er bij de Raad op aan om — naast de huidige organisaties op de lijst, zoals het ELN — in het bijzonder ook de *Clan del Golfo*, de dissidente facties van de FARC, met name de factie *Segunda Marquetalia* en de factie *Estado Mayor Central*, alsook het *Cártel de los Soles* als organisatie die steun, schuilplaatsen en logistiek verleent aan gewapende terroristische groeperingen in Colombia, op de lijst op te nemen; benadrukt dat de erkenning van deze actoren als terroristische organisaties uit hoofde van het EU-recht van essentieel belang is om de internationale samenwerking te versterken, hun financiële netwerken af te snijden en de steun voor de instellingen en democratie van Colombia en de bescherming van de burgerbevolking op te voeren;
14. erkent de positieve impact van het inmiddels afgesloten Europees Trustfonds voor vrede in Colombia en verzoekt de VV/HV, de Commissie en de lidstaten de politieke, financiële en technische steun van de EU voor het Colombiaanse vredesproces te bevestigen en op te voeren en dit tot uiting te brengen in het komende meerjarig financieel kader, in verdere politieke contacten op hoog niveau en in de lopende

werkzaamheden van de speciale gezant van de EU voor het vredesproces in Colombia;

15. uit zijn bezorgdheid over de voorgestelde verlaging van de begroting van de Colombiaanse Ombudsman en herhaalt dat deze middelen van cruciaal belang zijn voor de bescherming van de mensenrechten; verzoekt de EU, met name de Europese Dienst voor extern optreden en haar delegatie in Colombia, om actief bij te dragen tot de eerbiediging van het internationaal humanitair recht en de verplichting van de regering om de burgerbevolking te beschermen;
16. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de regeringen en parlementen van de lidstaten, de president, de regering en het parlement van Colombia, de Verenigde Naties en de Organisatie van Amerikaanse Staten.

Европейски парламент Parlamento Europeo Evropský parlament Europa-Parlamentet Europäisches Parlament
Euroopa Parlament Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο European Parliament Parlement européen Parlaimint na hEorpa
Europski parlament Parlamento europeo Eiropas Parlaments Europos Parlamentas Európai Parlament
Parlament Ewropew Europees Parlement Parlament Europejski Parlamento Europeu Parlamentul European
Európsky parlament Evropski parlament Euroopan parlamentti Europaparlamentet